

370.65
MAP

727

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΚΑΙ ΣΟΥΔΑΝ

ΥΠΟ Α. Α. ΜΑΡΣΕΛΟΥ

Ο ΜΩΧΑΜΕΤ ΑΛΗ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Η "ΝΕΑ ΖΩΗ"

1925

ΓΕΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΚΑΙ ΕΘΥΔΑΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΚΑΙ ΣΟΥΔΑΝ

ΥΠΟ Α. Α. ΜΑΡΣΕΛΟΥ

Ο ΜΩΧΑΜΕΤ ΑΛΗ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Η "ΝΕΑ ΖΩΗ"

1925

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πάντες βεβαίως πολὺν δὲ περισσώτερον οἱ Ἑκπαιδευτικοί, γνωρίζουν πόσον χρήσιμον εἶναι ἐν βοηθητικὸν βιβλίον διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γεωγραφίας τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Σουδάν.

Εἰς ὅλας τὰς ἐν Αἰγύπτῳ σχολὰς τῶν Εὐρωπαϊκῶν χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ ἐτῶν τοιαῦτα βιβλία. Καὶ εἰς τὰ ἰδικὰ μας ἐκπαιδευτήρια ἀνέκαθεν διδάσκεται ἡ Γεωγραφία τῆς χώρας συντόμως μὲν ἐν τῷ Δημοτικῷ Σχολείῳ, ἐκτενέστερον δὲ εἰς τὴν Α'. τάξιν τοῦ Γυμνασίου, Ἑμπορικῷ καὶ τῶν Ἀστικῶν Σχολῶν.

Τὸ τοιοῦτον ἄλλως εἶναι στοιχειώδης ὑπόδειξις τῆς Παιδαγωγικῆς καὶ σπουδαία τοπικὴ μορφωτικὴ ἀνάγκη, ἡ ὁποία δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαφύγῃ τὴν εὐφύειν τῶν Ἑκπαιδευτικῶν.

Οἱ διδάσκοντες ὅμως τὸ μάθημα τοῦτο συναντῶσι πλείστας ὕσας δυσκολίας στερούμενοι ἐνὸς βοηθήματος Ἑλληνικοῦ, τὸ ὁποῖον νὰ περιέχῃ συγκεντρωμένην τὴν διδασκαλίαν ὅλην, τοὺς σχετικοὺς γεωγραφικοὺς χάρτας, εἰκόνας κ.τ.λ. Πρὸ πάντων ὅμως οἱ διδασκόμενοι στενοχωροῦνται καὶ ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν ταύτην. Μία ζωηρὰ ἀγάπη πρὸς τὴν μαθητιώσαν νεολαίαν καὶ μία βαθεῖα ἐκτίμησις καὶ συμπάθεια πρὸς τὸ ἔργον τῶν Ἑκπαιδευτικῶν, εἰς τὴν τάξιν τῶν ὁποίων ἀνήκω καὶ ἐγώ, μὲ ὥθησαν εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ παρόντος βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἀπὸ πολλοῦ ἔχω συγγράψαι, ἐπὶ δύο δὲ ἡδὴ ἔτη ἐπεξεργάζομαι.

Εἶναι πιθανὸν νὰ παρουσιάζῃ τοῦτο ἑλλείψεις μικρὰς

ἢ μεγάλας, φαντάζομαι ὅμως ὅτι παρ' ὅλας τὰς ἀτελείας αὐτοῦ θὰ διευκολύνῃ ἀρκετὰ τοὺς διδάσκοντας καὶ διδασκομένους τὸ μάθημα τοῦτο.

Ἐλπίζω ὅτι τὸ βιβλίον μου θὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ ἐκτὸς τῶν σχολείων εἰς εὐρεῖαν κλίμακα μετὰ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Σουδάν ὁμογενῶν, καθ' ὅσον εἶναι τὸ μόνον εἰς τὸ εἶδος του καὶ ἡ σύνθεσις αὐτοῦ τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐνδιαφέρῃ καὶ μὴ μαθητὰς. Ὡς ἐκ τούτου παρακαλῶ ὅλους, ὅσοι τυχόν θὰ χρησιμοποιήσουν αὐτὸ νὰ σημειώσουν καὶ νὰ μοῦ ὑποδείξουν τὰς ἑλλείψεις, τὰς ὁποίας θὰ παρατηρήσουν, ἵνα τὰς ἀποφύγω εἰς Β'. Ἐκδοσιν.

Ἡ διαίρεσις τοῦ βιβλίου εἶναι ἡ ἑξῆς :

Μέρος Α'. Γενικὴ ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τῶν ἀρχαιολόγων χρόνων μέχρι σήμερον.

Μέρος Β'. Γεωγραφία τῆς χώρας φυσικῆ, πολιτικῆ, οἰκονομικῆς, στατιστικῆ καὶ πληροφωρίαι τῶν τελευταίων ἐτῶν.

Μέρος Γ'. Τὰ αὐτὰ μὲ τὴν ἰδίαν σειρὰν ἀλλὰ συντομώτερον περὶ Σουδάν.

Ἡ ποσότης καὶ ἡ διάταξις τῆς ὕλης εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ δύναται τὸ βιβλίον νὰ χρησιμοποιηθῇ μερικῶς μὲν εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον, καθ' ὅλοκληρίαν δὲ εἰς τὰς ἑλλείψεις τῆς Μέσης Ἑκπαιδευσεως καὶ διὰ τῆς Ἑμπορικῆς, εἰς τὰς ὁποίας θὰ διδάσκηται καὶ πλουσία χαρτογραφία, θὰ συντάσσονται στατιστικαί, διαγράμματα καὶ ἐκθέ-

σεις ὑπ' αὐτῶν πολλάκις τῶν μαθητῶν καταλλήλως ὀδηγουμένων.

ΠΗΓΑΙ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

Εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ παρόντος μοῦ ἐχρησίμευσαν ὡς βοηθήματα καὶ πηγαὶ τὰ κατωτέρω:

K. Baedeker Egypt and the Sudan, Geographie of Egypt and the Anglo Egyptian Sudan τοῦ κ. H. W. Mardon, Alexandria ad Aegyptum τοῦ κ. E. Breccia, Egyptian Gouvernement Almanac 1924, L' Egypte τοῦ A. P. De Sande e Castro, L' Egypte τῶν R. G. Canivet et M. Fort. L' Egypte et le Sudan τοῦ κ. Charpentier, Céographie-Atlas Cours Moyen Par Une réunion de Professeurs, Atlas Univerel Larousse.

Τὸ Λεύκωμα τῶν Παρισθμίων πόλεων τοῦ κ. I. H.

Σουλτανάκη, διάφορα Ἡμερολόγια τοῦ Ἑμπορικοῦ Μηνύτορος τοῦ κ. Σ. Σκληροῦ, Ἡμερολόγια τοῦ Ἐκκλησ. Φάρον, ἡ Αἴγυπτος τῶν Φαραῶ A. Καμπάνη καὶ Δ. Κύντικα, Ἱστορία Ἀλεξανδρείας M. Δήμιτσα, Ἀραβικὰ Ἱστορήματα X. Νομικοῦ, διάφορα σχετικά βοηθήματα τοῦ ἑδῶ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας δηλ. στατιστικαί, μονογραφίαι, χάρται κ. λ. π.

Σπουδαίαν ἐπίσης βοήθειαν μοῦ ἔδωσαν καὶ διάφοροι ἀνὰ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὸ Σουδάν ὁμογενεῖς μας ἰδίως Ἑκπαιδευτικοὶ παρέχοντες προθύμως ὅσας πληροφορίας ἐξήτησα.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 5 Ἰανουαρίου 1925.

A. A. M.

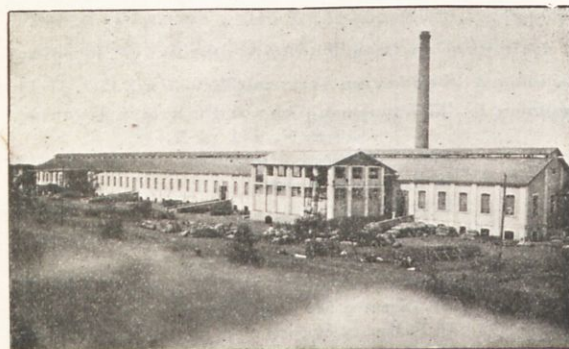
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Πρόλογος	Σελ.	3-4	Μουδιρίαι της Ἀνω Αἰγύπτου	Σελ.	63-69
Πηγαί καὶ βοήθημα	»	4	Αἱ Ὀάσεις	»	69-70
Περιεχόμενα	»	5-6			
Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Ν. Καραβία	»	7-8			
ΜΕΡΟΣ Α'. ΚΕΦΑΛ. Α'.			ΚΕΦ. Γ'.		
			ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ		
Εισαγωγή	»	9-10	Γεωργικά προϊόντα, ὁ βάλυαζ κλπ.	»	72-75
Αἱ τρεῖς μεγάλοι περίοδοι τῆς Αἰγυπτιακῆς Ἱστορίας			Ἡ καλλιέργεια ἐν Αἰγύπτῳ	»	76-77
Περίοδος Α'. Φαραωνικὴ Αἰγύπτος (3500-537 π.Χ.) Σελ.	11-13		Βιομηχανία καὶ βιομηχανικά προϊόντα	»	77-79
Περίοδος Β'. Ἑλληνιστο-ρωμαϊκὴ καὶ Βυζαντινὴ Αἰγύπτος			Ὅρυκτά	»	79-80
(530 π. Χ. 641 μ. Χ.)			Συγκοινωνία	»	80-83
Μέγας Ἀλέξανδρος-Πτολεμαῖοι	Σελ.	13-15	Μετρικαὶ μονάδες τῆς Αἰγύπτου	»	83-84
Οἱ Ρωμαῖοι ἐν Αἰγύπτῳ	»	15-16	Ἐξαγωγικόν, Εἰσαγωγικόν καὶ Διαμετακομιστικόν ἐμ- πόριον	»	84-86
Βυζαντινὴ Αἰγύπτος	»	16-17	Ἐμπορικὴ κίνησις λιμένων-τελωνεῖα	»	86-87
Περίοδος Γ'. Ἀραβικὴ καὶ Μουσουλμανικὴ Αἰγύπτος			ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΗ ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	»	87-90
(641-1924 μ. Χ.)					
Ἀραβικὴ κατάκτησις	Σελ.	17-18	ΣΟΥΔΑΝ		
Ἡ Αἰγύπτος ὑπὸ τοὺς Τούρκους	»	19	Κεφ. Α'. Ἱστορικαὶ πληροφορίες περὶ Σουδάν	»	91-92
Οἱ Γάλλοι ἐν Αἰγύπτῳ	»	19-20	Κεφ. Β'. Φυσικὴ Γεωγραφία τοῦ Σουδάν	»	93-97
Μωχάμετ Ἀλη	»	21-24	Κεφ. Γ'. Πολιτικὴ Γεωγραφία τοῦ Σουδάν, ὁ πλη- θυσμὸς τῆς χώρας	»	98-99
Ἐπανάστασις τοῦ Σουδάν—Σύγχρονα γεγονότα	»	24-26	Ὁ Ἑλληνισμὸς τοῦ Σουδάν	»	99-100
ΜΕΡΟΣ Β'. ΚΕΦ. Α'.			Διοικητικὴ διαίρεσις	»	100-104
			Πολιτειακὴ σύνταξις τῆς χώρας	»	104-108
ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ	»	29-37			
ΚΕΦ. Β'.			ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΙ ΧΑΡΤΑΙ		
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ			Χάρτης τῆς Ἀφρικῆς	Σελ.	27
Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου, οἱ ἄλλοι ξένοι	»	38-42	» τῆς Αἰγύπτου καὶ Σουδάν	»	32
Διοικητικὴ διαίρεσις			» τῆς Κάτω Αἰγύπτου	»	48
Μουδιρίαι τῆς Κάτω Αἰγύπτου	»	42-49	» τῆς Ἀνω Αἰγύπτου	»	64
Διοικήσεις τῆς Κάτω Αἰγύπτου	»	49-63	» τῆς Διώρυγος τοῦ Σουέζ	»	81
			» τοῦ Σουδάν	»	96

ΕΙΚΟΝΕΣ

1 Μωχάμετ Ἀλη	Σελ. 21
2 Μπαράζ τοῦ Καΐρου	» 33
3 Μεταφορὰ καθαρισμένου βαμβακοσπόρου	» 43
4 Ἡ σιδηρὰ γέφυρα τοῦ Κάφρ-Ζαριάτ	» 44
5 Ἡ ὁδὸς Σερίφ-Πασᾶ (Ἀλεξάνδρεια)	» 49
6 Ἡ πλατεῖα Μωχάμετ-Ἀλη »	» 50
7 Στήλη τοῦ Πομπηίου (Διοκλητιανοῦ)	» 51
8 Ὁ Φάρος τῆς Ἀλεξανδρείας	» 53
9 Ἡ Γέφυρα Κάσρ-έλ-Νιλ (Καΐρου)	» 56
10 Τὸ τέμενος Μωχάμετ Ἀλη ἐν Καΐρῳ	» 57
11 Ἡ Σφίγγ καὶ αἱ Πυραμίδες	» 58
12 Ἡ Ἀκρόπολις τοῦ Καΐρου καὶ τὸ Φρούριον	» 59
13 Γενικὴ ἄποψις τοῦ λιμένος Πόρτ-Σαΐτ	» 60
14 Βάμβραξ πρὸς καθαρισμόν	» 65
15 Καρνάκ. Γενικὴ ἄποψις ἐρειπίων	» 66
16 Ζαχαρουργεῖον Νάγκ-Χαμάντι	» 67
17 Λεωφόρος τῶν Σφηγγῶν (Καρνάκ)	» 68
18 Μία γωνία τῆς νήσου τῶν Φιλῶν	» 68
19 Ὁ πρῶτος Καταρράκτης	» 69
20 Ἀνθος τοῦ βάμβακος	» 70
21 Ὁ μέγας Νελοφράκτης τοῦ Ἀσουάν	» 71
22 Συγκομιδὴ βάμβακος	» 73
23 Τοποθέτησις βάμβακος ἐντὸς σάκκων	» 74
24 Συγκομιδὴ ζαχαροκαλάμου	» 74
25 Τόπος Φελλάχων	» 75
26 Ἐσωτερικὴ ἄποψις βαμβακομηχανῆς	» 77

27 Πλοῖα ταξιδεύοντα εἰς τὴν Διώρυγα	Σελ. 82
28 Λιμὴν τῆς Ἀλεξανδρείας	» 86
29 Μπεντουῖνοι	» 87
30 Τύποι Μπεντουῖνων τῆς φυλῆς Μπισαρίν	» 98
31 Ἑλληνες μαθηταὶ καὶ μαθήτριά τοῦ Χαρτούμ	» 99
32 Μία ἄποψις τοῦ Χαρτούμ	» 101
33 Παλαιὸν Διοικητήριον τοῦ Χαρτούμ	» 102
34 Κυβερνητικὸν νοσοκομεῖον τοῦ Χαρτούμ	» 103

ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΑΣ ΠΡΑΙΟΤΕΡΑΣ ΕΚΚΟΚΚΙΣΤΙΚΑΣ ΜΗΧΑΝΑΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΚΟΥ Ν. ΚΑΡΑΒΙΑ

Ἀγαπητέ μου Μαρσέλε,

Μ' ἐλύπησε πάντοτε ἡ ἰδέα ὅτι, τόσαι χιλιάδες Ἑλληνοπαῖδων ποὺ σπουδάζουν κατ' ἔτος καὶ ἀκόμη τόσος κόσμος Ἑλλήνων ποὺ μόνον τὴν μητρικὴν του γνωρίζει, θὰ ἤθελαν δὲ καὶ νὰ ἠμποροῦν νὰ διαβάσουν εἰς τὴν γλῶσσάν των περὶ τῆς Αἰγύπτου, δὲν ἔχουν εἰς τὴν διάθεσίν των κάποιαν ἱστορίαν καὶ κάποιαν γεωγραφίαν τῆς χώρας εἰς τὴν ὁποίαν ζοῦν. Οἱ ἐκ τῶν βιοπαλαιστῶν Ἑλληνες καταντοῦν ν' ἀποκτιοῦν μόνον διὰ τοῦ καιροῦ καὶ μὲ κενὰ βέβαια, γνώσεις ἰνὰς περὶ τῆς χώρας αὐτῆς ἀπὸ τὰ καθημερινὰ διαβάσματα.

Τὰ δὲ παιδιὰ τῶν σχολείων πληροφοροῦνται ὅτι ἡ φιλότιμος διάθεσις τῶν διδασκάλων των ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ἐν ἑλλείψει βιβλίου, τὸ ὁποῖον καὶ τοὺς ἐντὸς καὶ τοὺς ἐκτὸς τῶν σχολείων εἰς πολὺ μεγαλύτερον καὶ θετικώτερον βαθμὸν θὰ ἠμποροῦσε νὰ ὠφελήσῃ. Εἰς τὴν λύπην αὐτὴν δὲν συνέβαλε βεβαίως παρὰ κατὰ μέρος, ἡ συναίσθησις ὅτι ζῶμεν εἰς χώραν, ὅπου ἐξὸς ἁπλῶς ἀνεπιτύχῃ ἡ ἐπιστήμη τῆς γεωγραφίας κατὰ τοὺς παλαιούς χρόνους. Καὶ τὴν ἐπροκάλει περισσότερον ἡ ἀντίληψις ὅτι ὁ Ἕλλην τῆς Αἰγύπτου, ὁ μαθητὴς ὅπως καὶ ὁ ἀγωνιστὴς τοῦ βίου εἰς τὰ χωρὶα στεροῦνται τῶν μέσων νὰ κατατοπισθοῦν εἰς τὴν χώραν αὐτὴν καὶ γνωρίζοντάς τὴν, νὰ τὴν ἀγαπήσουν περισσότερον. Ἐνε ἀπολύτως βέβαιον ὅτι οἱ δικοὶ μας ἔρχονται, πεθαίνουν ἢ φεύγουν, χωρὶς —ἐκτὸς τῶν ἐξαίρεσεων— νὰ τοὺς κεντηθῇ ἡ ὄρεξις νὰ μάθουν τί εἶνε αὐτὴ ἡ χώρα, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπεχείρησαν νὰ ἐργασθοῦν. Ἐνα βιβλίον θὰ τοὺς ἐχρησίμευεν ὡς ὁδηγὸς εἰς τὸ πεδὸν τῆς ἐδικῆς αὐτῆς γνώσεως καὶ θὰ τοὺς ἐκέντα τὴν ὄρεξιν νὰ μάθουν ἴσως περισσότερα.

Φαντάζομαι ἔξαφνα ὅτι ἀπὸ τὰς τόσας χιλιάδας Ἑλλή-

ρων τῆς Αἰγύπτου δὲν εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ καὶ κανεὶς ποὺ νὰ ὀνομάζεται Πτολεμαῖος ἢ Ἐρατοσθένης. Καὶ ἂν τυχόν μόνον τὰ πρόχειρα γράμματα ἔμαθεν, οὔτε σκιώδη ἂν γνῶσιν θὰ ἔχῃ ὅτι φέρει ὄνομα ἐνδόξου γεωγράφου τῆς παλαιᾶς Αἰγύπτου. Καὶ ἂν δὲ τυχόν κατ' ἀρχὴν ἀποδίδῃ εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας, ὅπως ἡ κοινὴ ἀντίληψις τοὺς δέχεται ἀνήκοντας ὅλους εἰς μίαν ἐποχὴν, κάθε γνῶσιν καὶ ἐπομένως δέχεται ὅτι καὶ εἰς τὴν Γεωγραφίαν ὁ κόσμος αὐτὸς ἀνεδείχθη, ἀσφαλῶς θὰ ἐκπλαγῇ, ἂν ἔξαφνα ἀκούσῃ ὅτι καὶ Αἰγύπτιοι ὑπῆρξαν γεωγράφοι καὶ περιηγηταὶ καὶ συγγραφεῖς.

Ἦτο λοιπὸν ἀνάγκη νὰ εὐρεθῇ κάποιος ποὺ νὰ γράψῃ γεωγραφίαν τῆς Αἰγύπτου, ἰδίᾳ διὰ τὰ σχολεῖα. Μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ φιλότιμοι Ἑλληνες βιοπαλαισταί, οἱ ὁποῖοι διαισθάνονται τὴν ἀνάγκην νὰ μάθουν, ἔστω καὶ μεγάλοι, κατὶ συγκεκριμένον καὶ θὰ καταφύγουν ὡς εἰς προχειρότερα καὶ μεθοδικώτερα εἰς τὰ σχολικὰ βιβλία. Πρέπει δὲ νὰ εὐχηθῶμεν ὅπως εὐρεθῇ καὶ κάποιος νὰ γράψῃ διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ σύντομον ἱστορίαν τῆς Αἰγύπτου.

Ἡ ἰδική σου πολιτικὴ καὶ φυσικὴ γεωγραφία τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Σουδὰν εἶνε ὅτι χρειάζεται διὰ τὴν μαθητικὴν νεολαίαν. Συνταχθεῖσα μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἀπλότητα, δίδει ὅτι χρειάζεται καὶ γνωρίζῃ ὁ μαθητὴς, χωρὶς τὸν φόρτον τῶν πολλῶν λεπτομερειῶν, ὁ ὁποῖος συμπίπτει τὴν σαφῆνειαν μὲ τὴν προσπάθειαν νὰ μὴ παραλειφθῇ κατὶ. Τὸ ἔργον σου εἶνε οὐσιαστικὸν καὶ ζωτανόν, διότι τὸ ἐνδιαφέρον νὰ τὸ κάμῃς ὠφέλιμον, ἀφῆρσεν ἀπ' αὐτὸ τὴν συνήθη ἀχμηρότητα τοῦ διδασκατικοῦ βιβλίου. Ἀπὸ τῆς ἀπώ-
προς αὐτῆς θὰ εἴχῃ νὰ ὑποστῇ ἐπικίνδυνον σύγκρισιν πρὸς τὰ βιβλία ποὺ χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰ ἔξτρα σχολεῖα καὶ τὰ ὁ-

ποῖα εἶνε γραμμένα μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ πείραν. Τὴν παραβολὴν αὐτὴν ἡμπορεῖ τὸ βιβλίον σου νὰ ὑποστῇ τῶρα ἀκινδύνως διότι μέσα εἰς τὰς σελίδας του ἀναδίδεται περίπου ζωντανὴ ἡ φιλοτιμία τοῦ συγγραφέως νὰ μὴ ἀφίσῃ ἀχρησιμοποίητον τὴν διδακτικὴν πείραν διὰ τὴν ἀποσύρῃ, ὅ,τι πραγματικῶς τὸ ὠφέλιμον καὶ τὸ δώση εἰς τὸν μαθητὴν μὲ οὐσιαστικότητα. Μοῦ ἤρρεσεν ἰδιαίτερος ἡ τάσις σου, ἡ λίαν φιλοτιμία, ἀλλὰ καὶ μὴ ὀδονομένη εἰς ὑπερβολικότητα, ἡ συγκρατημένη καὶ μὲ μέτρον τάσις νὰ παραστήσῃς τὴν Αἰγυπτίαν αὐτὴν ὡς ἀπὸ κάποιας ἀπόψεως Ἑλληνικήν. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν καὶ μὲ τὰς παρεχόμενας ἀποδείξεις τῆς Ἑλληνικότητος αὐτῆς, ὁ ἀναγνώστης, μαθητὴς ἢ βιοπαλαιστὴς, ὑφίσταται τὴν φυσικὴν ἑλξιν τοῦ οἰκείου περιβάλλοντος καὶ κατατοπίζεται εὐκολότερα εἰς ἔδαφος, ὅπου τόσα γινώριμα ὑπάρχουν γύρω του.

Εἰς αὐτὴν τὴν διαπίστωσιν τῶν πραγμάτων δὲν ἔχει καμμίαν ἐπίδρασιν ἡ προσωπικὴ πρὸς σὲ ἐκτίμησις. Γράφων ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ βιβλίου σου, τὸ ὅποιον ἐδιάρθασα, αἰσθάνομαι μόνον τὴν ἀπόρροον εὐχαρίστησιν ὅτι κατὰ ὠφέλιμον δίδεται εἰς τὸν πολλὸν εἰς τὴν Αἰγύπτῳ κόσμον μας, ὠφέλιμον, εὐμέθοδον καὶ δι' αὐτὸ χρησιμώτερον. Ὅπως εἶπα, ἔκαμες πολλὰ καλὰ ν' ἀποφύγῃς τὸν φόρον τῶν γνώσεων καὶ νὰ ἐκλέξῃς, ὅ,τι ἡμπορεῖ νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς σχηματισμὸν γενικῶν ἀλλὰ σαφῶν καὶ συνεπῶς στερεῶν πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας εὐκολὰ ἀγκιστρώνει ἡ μνήμη.

Εἰς τὴν χώραν αὐτὴν τῆς Αἰγύπτου, ὅπου ἐπάρχουν μνημεῖα ἀποδεικνύοντα ὅτι πρὸ σαράντα αἰώνων Ἕλληνες ἔζων καὶ ἔδρων, ὁ Ἑλληνισμὸς δὲν θὰ παύσῃ νὰ ὑφίσταται, ἔστω καὶ ὑποκείμενος εἰς ἐξελίξεις καὶ συνθῆκας ἐνμενεῖς καὶ δυσμενεῖς. Ὁ Ἕλλην εἶνε ὄστροκον, τὸ ὅποιον ἡ τρικυμία δὲν ξεκολλᾷ. Εἶνε ἀνάγκη ὅθεν νὰ γνωρίζῃ τὰ

γύρω του. Ἐως τῶρα, τὸ σύνολον περιορίζετο εἰς τὴν ἐντυκτικὴν διαίσθησιν καὶ τὴν πείραν, ποῦ ὁ καιρὸς βαθμηδὸν ἐπιφέρει μὲ τὰς ὀλίγας, σποραδικὰς καὶ μὲ ἀναπόφρεντα κενὰ γνώσεις. Φαντάζομαι ὅτι τὸ βιβλίον σου θὰ γίνῃ, ἐκτὸς ἀπὸ σχολικὸν βοήθημα, καὶ ἀναγνωσμομα λαϊκὸν καὶ θ' ἀριθμῇ ἐκδόσεις. Κάτι παρόμοιον εἶχομαι νὰ γίνῃ διὰ σύντομον ἱστορίαν τῆς Αἰγύπτου, ἐπίσης ἀναγκαῖοτατον διὰ τὰ σχολεῖά μας καὶ τὸν πολλὸν κόσμον βιβλίων.

Τὰ δύο αὐτὰ ἔργα τὰ φαντάζομαι ἱκανὰ μὲ τὴν ἀπόδειξιν τὴν ὁποίαν ἡ ἐμφάνισις των θὰ φέρῃ, νὰ ἐκτοπίσουν μερικὰ περιττὰ ἀπὸ τὰ σχολικά μας προγράμματα καὶ νὰ τ' ἀντικαταστήσουν πρὸς μεγάλην ὠφέλειαν τῆς νεότητος τῶν σχολείων μας. Ἐγὼ μάλιστα ἀπορῶ πῶς δὲν εὐρέθη ἀκόμη ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος θὰ ἠθέλει νὰ βοηθήσῃ τὴν ἑκδοσὴν τέτοιων σχολικῶν βιβλίων, προκηρύσσων διαγωνισμὸν διὰ τὴν συγγραφὴν των. Τόσοι πλοῦσιοι δαπανοῦν γενναιοδωρῶς καὶ μὲ ἔρεσιν νὰ κάμουν κατὰ καλὸν διὰ τὸν ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλληνισμὸν. Θὰ τὸν ἐβοηθοῦσαν νὰ φθάσῃ, ἀσυναίσθητως καὶ ἀκόπως, εἰς ἀνώτερον ἐπίπεδον ἢ τοῦ ἔδιδαν τὰ μέσα ν' ἀποκτήσῃ βιβλία θετικῶς μορφωτικά.

Εἶθε νὰ μὴ χαθῇ ὅπως διόλου ἡ ἐχθὴ μου αὐτή.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, σὺ ἔχεις κάμει τὸ καθήκόν σου καὶ ὡς Ἕλλην μορφωμένος καὶ ὡς εὐφυὲς διδάσκαλος εἰς τοῦ ὁποίου τὴν εὐφρίαν τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὸν νέον Ἕλληνα τῆς Αἰγύπτου καταλαμβάνει τὴν ἐμπροσθεναν θέσιν. Ἐλπίζω δὲ ὅτι ἡ προσπάθειά σου θὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν καὶ ἄλλων ἱκανῶν καὶ φιλοτιμῶν παραγόντων πρακτικῆς ὠφελιμότητος, ὅπως καὶ ὅτι θὰ ἐπισύρῃ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ διδασκαλικοῦ κόσμου τῆς Αἰγύπτου, εἰς τὸν ὅποιον προσφέρεις εὐμέθοδον βιβλίον.

N. KAPABIAS

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΚΑΙ ΣΟΥΔΑΝ

ΜΕΡΟΣ Α΄.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ Αἴγυπτος ἔχει ἀρχαιοτάτην καὶ ἑνδοξον ἱστορίαν, λαμπρὰν δὲ ἀπόδειξιν τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς πολιτισμοῦ ἀποτελοῦν τὰ εἰς πολλὰ μέρη σωζόμενα ἐρεῖπια καὶ μνημεῖα, Πυραμίδες δηλ. Σφίγγες, Ναοὶ κ.λπ.

Ἐνεκα τῆς θέσεως καὶ τοῦ πλούτου τῆς, ἡ Αἴγυπτος προσεῖλκυσε πάντοτε τὰ βλέμματα καὶ τὴν προσοχὴν τῶν πέριξ λαῶν, οἱ ὅποιοι ὥς κατακτηταὶ ἢ ὥς ἀπλοῖ ἔποικοι ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς, ὑποστάντες καὶ αὐτοὶ σπονδαίαν ἐπίδρασιν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς.

Δὲν ὑπάρχει σχεδόν, ἀρχαῖον ἱστορικὸν γεγονός, εἰς

τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἔχη τὸν ρόλον τῆς καὶ ἡ Αἴγυπτος.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία πρὸ πάντων, ἔχει πλείστα ὅσα σημεῖα ἐπαφῆς, μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς χώρας ταύτης.

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ Ἕλληνες ὡς περιηγταὶ ἔποικοι, ἔμποροι καὶ σοφοί, ἤρχοντο εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐμελέτων τὴν ὁργάνωσιν αὐτῆς, ἐθαύμαζον τὸ μεγαλεῖον τῆς, ὠφελοῦντο ἀπὸ τὸν πολιτισμὸν τῆς.

Ἀπὸ τὴν Ὀδύσσειαν μανθάνομεν ὅτι ὁ Μενέλαος ἐπιστρέφων ἐκ Τροίας ἔμεινε, μετὰ τῶν συντρόφων του ἀρκετὸν καιρὸν εἰς τὴν χώραν τοῦ Νείλου. Καὶ ὁ Ἡρόδο-

τος, ὁ Πλάτων, ὁ Στράβων κ. π. ἄ., ἐπεσκέφθησαν καὶ ἐμελέτησαν τὴν Αἴγυπτον.

Οἱ Αἰγύπτιοι ἰδιαιτέρως περιποιοῦντο τοὺς Ἕλληνας, ἔχοντες αὐτοὺς πολλάκις συμμάχους κατὰ τῶν Περσῶν.

Ὁ Φαραὼ Ἀμός, ὅταν κατὰ τοὺς μεγάλους πολέμους οἱ Πέρσαι ἐδήωσαν καὶ ἔκανσαν τὸ ἱερὸν τῶν Δελφῶν, ἔστειλεν ἐκ τοῦ ταμείου του εἰς τὴν Ἑλλάδα 1000 τάλαντα. Ὁ Ψαμμήτιχος, εἶχε συμμάχους καὶ βοηθοὺς του τοὺς Ἰωνας, εἰς τοὺς ὁποίους παρεχώρησε καὶ γαίαν ἐν Αἰγύπτῳ, ὁ δὲ Ἀμασις συνῆψε στενὰς σχέσεις μὲ τοὺς Ἕλληνας καὶ παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς τὴν πόλιν Ναύκρατιν παρὰ τὸ Τεχ-έλ-Μπαρούτ, ἐνυμφεύθη δὲ Ἑλληνίδα.

Ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους ἀπὸ τοῦ 305 μέχρι 57 π. Χ. ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία συνεχίζεται καὶ ἐν Αἰγύπτῳ διὰ τῆς

λαμπρᾶς Πτολεμαϊκῆς δυναστείας, τῆς ὁποίας τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἀκμὴν μαρτυροῦν θανμάσια καὶ μεγαλοπρεπῆ ἔργα καὶ ἔντονος πνευματικῆ ζωῆ.

Ἐπὶ Βυζαντινῆς ἐποχῆς ἡ Ἀλεξάνδρεια καὶ ἡ Θηβαῖς ἀπέβησαν τὸ Παλλάδιον τῆς Ὁρθοδοξίας, ἔκτοτε δὲ μέχρι σήμερον χιλιάδες Ἑλλήνων ζοῦν εἰς τὴν φιλόξενον ταύτην χώραν, τὴν ὁποίαν ἠγάπησαν καὶ ἀγαποῦν πάντοτε ὡς δευτέραν Πατρίδα των. Διὰ τὰ ἀνωτέρω καὶ δι' ἄλλους ἀκόμῃ λόγους εἶναι νομίζομεν χρήσιμον νὰ γνωρίζωμεν καλῶς τὴν Ἱστορίαν καὶ τὴν Γεωγραφίαν τῆς Αἰγύπτου ἡμεῖς πρὸ πάντων οἱ διαμένοντες εἰς αὐτήν, σκοπὸς δὲ τοῦ παρόντος βιβλίου εἶναι νὰ μᾶς βοηθήσῃ εἰς τοῦτο καὶ νὰ μᾶς δώσῃ ἀφορμὴν πρὸς μελέτην ἄλλων τελειοτέρων καὶ μεγαλυτέρων συγγραμμάτων.

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Εἰς τὴν ὅλην Ἱστορίαν τῆς Αἰγύπτου διακρίνονται τρεῖς μακροχρόνιοι καὶ σημαντικοὶ ἐποχαί.

Α'. Ἱστορία τῶν ἀρχαίων χρόνων. (Φαραωνικὴ Αἴγυπτος).

Β'. Ἑλληνορωμαϊκὴ καὶ Βυζαντινὴ Αἴγυπτος.

Γ'. Ἀραβικὴ καὶ Μουσουλμανικὴ Αἴγυπτος.

Περίοδος Α'. 3500—337 π. Χ.

Ἡ μακρὰ αὕτη περίοδος εἶναι καὶ ἡ σπουδαιότερα διότι κατ' αὐτὴν, παρὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐπιδρομὰς περιόρων λαῶν καὶ τοὺς συνεχεῖς ἐμφυλίους πολέμους, ἡ δρᾶσις, ἡ ζωὴ, ὁ πολιτισμός, ἡ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ὁργάνωσις τῆς χώρας, παρουσιάζονται ὡς γενικὰ χαρακτηριστικὰ μιᾶς μεγάλης ὁμοιομόρφου κοινωνίας.

Ἡ ἐποχὴ αὕτη χαρακτηρίζει καθ' ὅλοκληρίαν τὸν γνήσιον καὶ ἰδιότυπον Αἰγυπτιακὸν Πολιτισμόν· εἶναι πηγὴ ἀπειραριθμῶν λαμπρῶν μελετῶν τῶν Αἰγυπτολόγων, τὰ κλασικώτερα δὲ καὶ ἀντιπροσωπευτικώτερα μνημεῖα τέχνης ἀνάγονται εἰς αὐτὴν.

Δὲν θὰ φαντασθῶμεν φυσικά, ὅτι ἡ μακρὰ αὕτη ἐποχὴ ἐπέρασεν ὁμαλὰ καὶ κανονικὰ μὲ σταθεράν καὶ ἀπρόσκοπτον κατεύθυνσιν. Τοιοῦτόν τι δὲν θὰ ἦτο φυσικὸν διὰ τὴν Αἴγυπτον μάλιστα. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὑπῆρξαν περίοδοι ἀκημῆς, στασιμότητος καὶ παρακμῆς, συνέβησαν

ξένοι καὶ ἐμφύλιοι πόλεμοι, κατακτήσεις καὶ ὑποδουλώσεις τοῦ Αἰγυπτιακοῦ λαοῦ καὶ πολλὰ ἄλλα ἀνάλογα ἱστορικὰ γεγονότα. Τὰ μνημεῖα ὅμως καὶ αἱ γενικότητες τῆς τότε Αἰγυπτιακῆς ζωῆς μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ χαρακτηρίσωμεν τὴν περίοδον ταύτην ὡς ἐνιαῖόν τι σύνολον.

Οἱ Φαραῶ

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μένου (ἢ Μηνᾶ) 3500 π. Χ. ἡ χώρα, χωρισμένη εἰς Ἄνω καὶ Κάτω Βασιλείον, ἠνώθη εἰς ἓν τοιοῦτον μὲ πρωτεύουσιν τὴν Ἄβυδον, τῆς Ἄνω Αἰγύπτου. Οἱ βασιλεῖς τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου (Φαραῶ) εἶχον ἀπεριόριστον δύναμιν, ἦσαν οἱ ἐπίγειοι θεοὶ τοῦ λαοῦ, τὸν ὁποῖον κατεδυνάστευον καὶ ἐτυράνουν πολλὰκις, ὑποχρεώνοντες αὐτὸν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τεραστίων μνημείων οἵαι λ. χ. αἱ πυραμίδες τῆς Γκίζας παρὰ τὸ Κάϊρον (τοῦ Χέοπος, Χεφρῆνος καὶ Μυκερίνου) αἱ ὁποῖαι ἐθεωροῦντο ὡς ἓν ἐκ τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου.

Ἀνάτορα μεγαλοπρεπῇ καὶ παμμέγιστα, φρούρια ἰσχυρά, ναοὶ ὠραῖοι, βωμοὶ κ.λ.π. ἐκτίζοντο ὑπὸ τῶν βασιλέων καὶ μεγιστάνων εἰς τὰς ἐκάστοτε πρωτεύουσας καὶ ἄλλας σπουδαίας πόλεις.

Κοινωνικὴ καὶ Πολιτικὴ ὀργάνωσις.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, μετὰ τὸν βασιλέα ἰσχυρὰ καὶ σπουδαία τάξις ἦτο ἡ τῶν ἱερέων, οἱ ὅποιοι ἦσαν διδάσκαλοι τῆς θρησκείας καὶ τῆς σοφίας, ἔχοντες καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν.

Δευτέρα τάξις ἰσχυρὰ ἦσαν οἱ μάχιμοι, ἀποκλειστικὸν ἔργον ἔχοντες τὸν πόλεμον, τὴν φρουρῆσιν καὶ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ Φαραώ. Ἡ τελευταία μεγάλῃ τάξις ἀπὸ τοὺς βοσκούς, γεωργούς, ἐμπόρους, ναυτικούς, τεχνίτας κ.λ.π. ἀπετέλει τὴν πλειονότητα τοῦ ἀθανάτου καὶ ἰδιούτου αὐτοῦ λαοῦ.

Ἡ Θρησκεία τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων συνίστατο κυρίως εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Ἥλιου καὶ τῶν ἀστέρων. Καθολικώτερον λατρευόμενοι θεοὶ εἶναι ὁ Ὅσιρις συμβολίζων τὸν Ἥλιον, τοῦτον δὲ συνοδεύει ὁ βοῦς σύμβολον τῆς γονιμότητος ἢ τοῦ Νείλου. Παρὰ τὸν Ὅσirin λατρεύεται ἐπίσης ἡ σύζυγος καὶ ἀδελφὴ αὐτοῦ Ἴσις συμβολίζουσα τὴν Σελήνην ἢ τὴν Γῆν.

Ἀλλὰ καὶ διάφορα ζῶα ἐθεοποιοῦν οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ὥς τὸν ταῦρον, τὸν λέοντα, τὸ πτηνὸν Ἴβιν, τὴν γαλῆν, τὸν σκύλλον κ.λ.π. (π. χ. Ἄπις ὥς ταῦρος μὲ δίσκον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς συμβολίζων τὸν Ἥλιον). Ἐπειδὴ δὲ ἐπίστευον ὅτι ἂν κατάρθωνον νὰ διατηρήσουν τὸ σῶμα ἀέθραιον ἢ ψυχὴν δὲν θὰ ἐγκατέλειπεν αὐτὸ καὶ μετὰ θάνατον, ἀλλὰ θὰ μετέβαινε μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν Παράδεισον, ἐπεινή-

σαν τὴν ταρίχευσιν τῶν νεκρῶν, τοὺς ὁποίους τόσον ἐπιτηδεῖως ἐβαλσάμωνον, ὥστε νὰ διατηρῶνται καὶ μέχρι σήμερον αἱ διάφοροι μούμιαι των.

Ἡ Παιδεία. Τὰ γράμματα ἐκωλύεργοντο ὡς εἴπομεν ὑπὸ τῶν ἱερέων, ἦτο δὲ δυσκολωτάτῃ ἡ ἐκμάθησις τῆς ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς καθόσον τὸ ἀλφάβητον τῶν Αἰγυπτίων, ἀπετελεῖτο ἐξ 800 γραμμάτων σχημάτων μᾶλλον ἢ συμβόλων, διὰ τῶν ὁποίων διετύπωνον οὗτοι γραπτῶς τὰς σκέψεις των (Ἱερογλυφικὴ γραφὴ). Τὰ ἱερογλυφικά εἶναι σύστημα εἰκονογραφικῆς ἃς εἴπωμεν γραφῆς, διὰ τῆς ὁποίας συγκεκριμένα ἀντικείμενα, ἐγράφοντο ἀρχικῶς μὲ εἰκόνας ἀναπαριστώσας αὐτὰ λ. χ. θέλοντες οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι νὰ γράφουν τὴν λέξιν πρόσωπον, ἐωγράφιζον ἓν πρόσωπον κ. ὅ. κ. Μὲ τὴν ἀνάγκην ὁμως νὰ διατυπώνωνται ἀφρηρημένα ἰδέαι καὶ συνθετώτερα νοήματα, ἡ ἱερογλυφικὴ γραφὴ ἀπέβη πολὺπλοκος, δύσκολος καὶ συμβολικὴ. Τὰ ἀπεικονιζόμενα δηλ. σημεῖα καὶ σύμβολα περιεῖχον βαθεῖας ἐσωτερικὰς καὶ πολυσυνθετοῦς ἐννοίας, αἱ ὁποῖαι δυσκόλως ἀνεγινώσκοντο ἀπὸ ἀνθρώπου μὴ μεμηνημένους εἰς τὴν σοφίαν τῶν ἱερέων. Ἡ γραφὴ αὕτη μέχρι πρὸ 100 ἐτῶν ἦτο ἀκατανόητος εἰς τοὺς Αἰγυπτολόγους μόλις δὲ κατὰ τὸ 1822 ὁ Γάλλος Σαμπολλίων κατόπιν πολυτετῶν μελετῶν καὶ συγκρίσεων τὰς ὁποίας ἔχαμεν ἰδίως ἐπὶ μιᾷ ἐπιγραφῆς μὲ Ἱερογλυφικά, Δημοτικά καὶ Ἑλληνικά γράμματα, εὗρεθείσης εἰς τὸ Ραχίτιον, (Ρωζέτταν) καθὼς καὶ ἐπὶ ἐνὸς ὀβελίσκου ἐκ τῆς νήσου τῶν Φιλῶν, ἀνεκάλυψε τὴν κλεῖδα τῆς γραφῆς ταύτης, τὸ ἀλφάβητον δηλ. καὶ ἔκτοτε, ἡ ἀρχαία Αἰγυπτιακὴ σοφία δὲν κρύπτει τὰ μυστικά της εἰς τοὺς μελετητάς.

Παράλλῃως πρὸς τὴν Ἱερογλυφικὴν ἐχρησιμοποιεῖτο

βραδύτερον εἰς τὴν Αἴγυπτον εἰσαχθεῖσα ὑπὸ τῶν Φοινίκων καὶ ἡ Δημοτικὴ γραφὴ ἀπλουστέρα τῆς πρώτης.

Ἐκ τῶν ἐπιστημῶν οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἀνέπτυξαν πρὸ πάντων τὴν Ἀστρονομίαν, Γεωμετρίαν, Γεωγραφίαν καὶ τὴν Ὑδραυλικήν.

Ἡ Καλλιτεχνία ἐξεδηλώθη ἰδίως εἰς τὴν κατασκευὴν ἀνακτόρων, ναῶν, ἐπίπλων, κοσμημάτων, ἀγαλμάτων, Σφινγῶν, Πυραμίδων κ.λ.π. κ.λ.π., καὶ εἰς τὴν ἀγγοπλαστικήν.

Κατὰ τὰ ἔτη 2400—1580 π. Χ. ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν Σεσώστριων ἰδίως ἤκμασαν μεγάλως τὰ γράμματα, αἱ τέχναι, καὶ ὁ πολιτισμός. Τότε δὲ ἐκτίσθησαν οἱ περιλαμπροὶ ναοὶ τοῦ Καρνάκ καὶ τοῦ Λούξορ.

Τὸ κράτος ἐφθασεν εἰς μέγα σημεῖον δυνάμεως, τὰ δὲ σύνορά του ἠπλώθησαν μέχρι τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ. Μέγας βασιλεὺς τῆς περιόδου ταύτης εἶναι ὁ Ραμσῆς ὁ Β'.

Ἐπὶ τῶν διαδόχων τούτου ἐπέδραμον καὶ κατέκτησαν τὴν χώραν σίφη Ἀσσυρίων καὶ Μπεντούινων, οἱ ὁποῖοι ὅμως ἐξεδιώχθησαν ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ψαμμητίχου.

Ὁ διάδοχος τούτου, ὁ μεγαλειήβολος Νεχώ, φιλοδοξῶν νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ κράτος του, κατεσκεύασε στόλον καὶ ἐπιχείρησε διὰ τὴν Ἀφρικήν, ὁ ὁποῖος διήρκεσε 2 ἔτη. Πρῶτος αὐτὸς διενεήθη νὰ ἐνώσῃ διὰ τοῦ Νείλου τὴν Μεσόγειον μὲ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ κατεσκεύασε διώρυγα, ἀρχίζουσαν ἀπὸ τὸ χωρίον Μπιλμπὲς τῆς Ντακαλίας καὶ φθάνουσαν εἰς τὴν Πικρὰν λίμνην, μέχρι τῆς ὁποίας ἐξετείνετο τότε ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα. Ἡ διώρυξ αὕτη ἔνεκα ἀτελοῦς κατασκευῆς δὲν ἐξυτηρέτησε σπουδαίως τὴν χώραν καὶ ἐγκατελείφθη ταχέως.

Κατὰ τὸ 526 π. Χ. κατέλαβον τὴν χώραν οἱ Πέρσαι καταστήσαντες αὐτὴν Περσικὴν σατραπείαν.

Οἱ Αἰγύπτιοι εἶχον ἀντισταθῆ ἑρρωμένως κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν, νικήσαντες μάλιστα αὐτοὺς πλησίον τοῦ Πόρτ-Σαῖτ, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν ἔλαβον ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας εἰς τὸ τέλος ὑπέκυψαν.

Ὁ Βασιλεὺς Δαρεῖος εἶχε προχωρήσει μέχρι τῆς ὁάσεως Χάργκας, εἰς τὴν ὁποίαν ἔκτισε καὶ Περσικὸν ναόν.

Κατὰ τὸ τέλος τῆς Α' περιόδου ἐνῶ ἡ Αἴγυπτος διέτελει ὑπὸ τὸν Περσικὸν ζυγὸν ἐμφανίζεται εἰς τὴν σκηνὴν τῆς ἱστορίας αὐτῆς ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ ὁποῖος διεξήγε κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα (335-330 π. Χ.) μεγάλους καὶ νικηφόρους πολέμους ἐναντίον τῶν Περσῶν.

Περίοδος Β'.

ΕΛΛΗΝΟΡΩΜΑΪΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΙΓΥΠΤΟΣ

330 π. Χ.—641 μ. Χ.

Μία τῶν κρισιμωτέρων μαχῶν τῶν Ἑλληνο-Περσικῶν πολέμων τοὺς ὁποίους διεξήγαγεν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, εἶναι ὡς γνωρίζομεν ἡ μάχη τῆς Ἰσσοῦ, 332 π. Χ. κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Δαρεῖος ἠττήθη ὁλοσχερῶς τὸ δὲ Περσικὸν κράτος κατέρρευσε. Μετὰ τὴν μάχην ταύτην ὁ νέος κατακτητὴς ἐστρεφε τὰ βλέμματά του εἰς τὴν πλουσίαν Αἴγυπτον τὴν γνοστήν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὴν ἱστορίαν.

Ἀποβιβασθεὶς εἰς τὸ Πηλοῦσιον παρὰ τὸ Πόρτ-Σαίτ, τὸ 332 π. Χ. ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεσκέφθη τὸ ἐπόμενον ἔτος τὸν εἰς τὴν Ὅασιν Σίονα ναὸν τοῦ Διός, τοῦ ὁποίου οἱ ἱερεῖς ἔχαιρέτησαν αὐτὸν ὡς υἱὸν τοῦ Θεοῦ· ὁ τίτλος οὗτος ἤρρεσε πολὺ καὶ ἐκολάκευσε τὸν Ἀλέξανδρον διότι μὲ τὸ γόητρον μιᾶς τοιαύτης προσωνυμίας ἐπίστευεν ὅτι θὰ ἐξετέλει εὐκολώτερον τὰ μεγαλεπήβολα σχέδιά του, τὴν συνένωσιν δηλ. ὅλον τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου εἰς ἑνιαῖον κράτος ὑπὸ τὸ σκήπτρον του.

Ὁ Μακεδὼν βασιλεὺς μετέβη νὰ ἴδῃ καὶ τὴν γνωστὴν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὸν Ὀμηρον νησίδα τοῦ Φάρου, ἔναντι τῆς ὁποίας ἔκειτο εἰς τὴν ἡπειρον τὸ ἀσημαντὸν χωρίον Ραχῶτις. Ἡ θέσις ἐκείνη ὅπου εὐρίσκετο τὸ ἀνωτέρω χωρίον ἐκρίθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰλληλοτάτη διὰ τὴν ἰδρυσιν νέας πόλεως, ἀπεφάσισε δὲ καὶ ἔθεσεν εἰς ἐφαρμογὴν ἀμέσως τὴν σκέψιν του ταύτην. Οὕτως ἐκτίσθη ἡ Ἀλεξάνδρεια τῆς ὁποίας ἡ ἀκμὴ καὶ ἡ πρόοδος διαρκέσασα ἐπὶ ἀρκετοὺς αἰῶνας ἀνέδειξεν αὐτὴν μίαν τῶν λαμπροτέρων πόλεων τοῦ ἀρχαίου κόσμου.

Ἡ κτίσις τῆς πόλεως ἤρχισεν ἀμέσως ἐπὶ τῶν σχεδίων τοῦ ἀρχιτέκτονος Δεινοκράτους μὲ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Κλεομένους, ἐξηκολούθησε συνεχῶς καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου (324) ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων, ἐπερατώθη δὲ κατὰ τὸ 246 π. Χ. ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Β'.

Τὴν νῆσον Φάρον εὐρίσχομένην εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς παραλίας, ἦν ὡσαν οἱ Πτολεμαῖοι μὲ τὴν πόλιν διὰ μεγάλου μῶλου, ὁ ὁποῖος ὀνομάσθη Ἑπταστάδιον.

Ἡ περὶ τὴν συνοικίαν Ἀμφούση περιφέρεια εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς νησίδος ταύτης, ὅλη δὲ σχεδὸν ἡ πέραν τῆς Πλατείας Μοχάμετ Ἀλῆ Ἀραβικὴ Συνοικία κεῖται ἐπὶ

τοῦ Ἑπτασταδίου. Διὰ τοῦ μῶλου τούτου ἐχωρίσθη καὶ ὁ λιμὴν τῆς Ἀλεξανδρείας, εἰς τὸν σημερινὸν Ἀνατολικὸν λιμένα καὶ εἰς τὸν Εὐνοστον διὰ τοῦ ὁποίου διεξάγεται ὅλη σχεδὸν ἡ ἐμπορικὴ κίνησις τῆς χώρας. Ἐπὶ τῆς νησίδος ἐκτίσθη ὁ μέγας φανοφόρος πύργος ὁ περιώνυμος Φάρος.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου τὸ ἀπέραντον Μακεδονικὸν κράτος διενεμήθη μεταξὺ τῶν διαφόρων στρατηγῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς τοῦ Λάγου, ἔλαβε τὴν Αἴγυπτον (305 π. Χ.). Ἡ δυναστεία τῶν Πτολεμαίων διετερήθη περὶ τὰ 300 ἔτη, ἡ δὲ Αἴγυπτος κατέστη νέα Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια ἀνεξάρτητος, μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Ἡ Ἀλεξάνδρεια τῶν Πτολεμαίων δύναται νὰ συγκριθῇ ὡς πρὸς τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν μὲ τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας, μὲ τοῦτο μάλιστα τὸ σημεῖον τῆς ὑπεροχῆς, ὅτι ἡ ἐπιρροὴ αὐτῆς δὲν ἐξηπλώθη μόνον εἰς χώρας κατοικουμένας ὑπὸ Ἑλλήνων ἢ Ἑλληνοφόνων, ἀλλ' ἠκτινοβόλησεν εἰς ἅπαντα τὸν τότε πολιτισμένον κόσμον.

Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου καὶ μάλιστα τῆς Ἀλεξανδρείας, ὑπὸ τὴν φιλομαθὴ καὶ φιλοπρόοδον Πτολεμαϊκὴν δυναστείαν διαθέτων πλουσιώτατα οἰκονομικὰ μέσα ἐφθασεν εἰς μέγα σημεῖον ἀκμῆς.

Αἱ περιγραφαὶ τοῦ ἱστορικοῦ Στράβωνος καὶ πολλῶν ἄλλων, δίδουν ζωηρὰν εἰκόνα τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς λαμπρότητος τῆς πρωτεύουσας τῶν Πτολεμαίων.

Τὰ ἱδρύματα Πτολεμαίου τοῦ Α' τοῦ Σωτήρος, ὁ Φάρος ἐπὶ τῆς ὁμονύμου νησίδος, ἡ Βιβλιοθήκη, τὸ Μουσεῖον κ. π. ἄ. διὰ τὰ ὅποια θὰ ὀμιλήσωμεν εἰς ἄλλο

κεφάλαιον, εἶναι λαμπρὰ χαρακτηριστικά τῆς ἐνδόξου ταύτης περιόδου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Αἴγυπτος υἱοθέτησε καὶ ἐξέθρεψεν εἰς μεγαλειώδη ἐκδήλωσιν ἓνα ξένον πολιτισμὸν, εἰς τὸν ὁποῖον μετέδωκε τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ὀριμότητα.

Οἱ Πτολεμαῖοι ἐσεβάσθησαν τὰ ἥθη καὶ τὴν θρησκείαν τῶν Αἰγυπτίων, παρουσιάσθησαν δὲ τρόπον τινὰ ὡς διάδοχοι τῶν Φαραῶ καὶ συνεχίζοντες τὰς παραδόσεις ἐκείνων, ἔκτισαν πολλὰ κοινὰ ἱερὰ καὶ ναοὺς ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότεροι εἶναι, οἱ ἐν Ντέντερα τῆς Ἀνω Αἰγύπτου κ. ἄ.

ΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ.

Οἱ Ρωμαῖοι, οἱ ὁποῖοι στηριζόμενοι εἰς τὴν μεγάλην αὐτῶν δύναμιν ἐπεδίωκον νὰ κυριαρχήσουν τοῦ κόσμου, ἐπωφθαλμίον ὡς ἦτο ἐπόμενον ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ ἀνεμυγνύοντο εἰς τὰ ζητήματα τῆς χώρας ὡς διαιτηταί, ἐπιζητοῦντες τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν διὰ νὰ τὴν καταλάβουν. Ὁ Καῖσαρ πρῶτος ἐπέβαλε τὴν Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν ἐπωφελομένου τῆς φιλονεικίας περὶ τοῦ θρόνου τῶν ἀδελφῶν καὶ βασιλέων Κλεοπάτρας καὶ Πτολεμαίου, τοὺς ὁποίους ἤλθε δῆθεν νὰ συμβιβάσῃ (47 π.Χ.).

Κατὰ τὸ 30 π. Χ. ὁ Ὁκταβιανὸς νικήσας τὸν ἀντίπαλόν του Ἀντώνιον, ὁ ὁποῖος εἶχε νυμφευθῇ τὴν Κλεοπάτραν κατέλαβε τὴν χώραν καὶ προσήρτησεν αὐτὴν ὀριστικῶς εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος. Ἡ διάσχιμος διὰ τὴν καλλονὴν καὶ τὴν ὑπερηφάνειάν της βασίλισσα αἰχμαλωτίσθησα, ἵνα μὴ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν θρίαμβον τοῦ Ὁκταβιανοῦ ἠντοκτόνησεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὁ δὲ θάνατός της συμβολίζει δυνά-

μεθα νὰ εἴπωμεν τὸν θάνατον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλεξανδρινοῦ πολιτισμοῦ.

Ὑπὸ τοὺς Ρωμαίους ἡ Αἴγυπτος ἔχασε τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἐν μέρει τὴν πνευματικὴν αὐτῆς πρόοδον, ἡ οἰκονομικὴ ὅμως καὶ πολιτικὴ της σημασία ὑπῆρξε πάντοτε σπουδαία. Οἱ εὐφορώτατοι ἄγροί τῆς χώρας παρήγον μεγάλας ποσότητας γεωργικῶν προϊόντων καὶ πρὸ πάντων σίτου, δι' ὃ καὶ ἐθεωρεῖτο αὕτη ὡς σιτοβολῶν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Ἐπίσης συνέρρεον εἰς τὴν Αἴγυπτον ἄφθονα χρήματα ἐκ τοῦ μεταξὺ Ἰνδιῶν καὶ Εὐρώπης ἐμπορίου τοῦ ὁποῖου αὕτη ἦτο ἡ κεντρικὴ ἀποθήκη.

Ἡ Ρωμαϊκὴ κατάρτησις ὑπῆρξεν ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν ἐν γένει πνευματικὴν ζωὴν τῆς Αἰγύπτου· πλείστα ὅσα καλλιτεχνήματα μετεφέρθησαν εἰς τὴν Ρώμην, ἡ δὲ ἐνίσχυσις καὶ ἐνθάρρυνσις τῶν ἐπιστημονικῶν ἰδρυμάτων τοῦ Μουσείου καὶ τῆς Βιβλιοθήκης ἐσταμάτησε.

Διὰ δύο μόνον ἔτη ἡ περιώνυμος βασίλισσα τῆς Παλμύρας Ζηνοβία κατέκτησε τὴν χώραν (268-270 μ. Χ.) νικηθεῖσα κατόπιν καὶ αἰχμαλωτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου Αυτοκράτορος Αὐρηλιανοῦ (272 μ. Χ.).

Ἀπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς ἰδίως κατακτησεως παρατηρεῖται ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μία ιδιόρρυθμος φιλοσοφικὴ καὶ θρησκευτικὴ κίνησις. Αἱ φιλοσοφικαὶ θεωρίαι τοῦ Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους καὶ ἄλλων μεγάλων φιλοσόφων, περὶ ἀνθρώπου, περὶ ψυχῆς κ. λ. π. ἐξετάζονται, μελετῶνται καὶ σχετίζονται ἐπὶ τῶν Ἀλεξανδρινῶν ἰδίᾳ Ἰουδαίων (Φίλωνος, Πλωτίνου κ. λ. π.) μὲ τὰς διδασκαλίας τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Οἱ φιλόσοφοι οὗτοι, προσπαθοῦν νὰ εὕρουν ὁμοιότητα καὶ κοινότητα εἰς τὰς ἰδέας ταύτας, νὰ ἐξακριβώσουν δηλ. ὅτι αἱ θεωρίαι τοῦ Πλάτωνος εἶναι αἱ ἴδιαι μὲ τὰς τοῦ

Ἀριστοτέλους καὶ ἔτι πλέον αἱ ἰδέαι τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων περὶ θεοῦ καὶ ψυχῆς, εἶναι ἀπολύτως αὐτὰ αὐτὰ αἱ ἰδέαι τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Δημιουργεῖται τότε δηλαδὴ μία ἰδιάζουσα τάσις πρὸς συγχώνευσιν τῶν φιλοσοφικῶν καὶ θρησκευτικῶν θεωριῶν. Τοῦ φιλοσοφικοῦ τούτου συστήματος, γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Νεοπλατωνισμός, ἐξέχοντες ἀντιπρόσωποι εἶναι : ὁ Ἀμμώνιος Σακκάς, ὁ Πλωτῖνος, ὁ Πορφύριος, ὁ Ὠριγένης κ. π. ἄ. Ὁ Νεοπλατωνισμός εἶναι μία ἐκδήλωσις τῆς μεγάλης καὶ πολυμόρφου Ἀλεξανδρινῆς φιλοσοφίας (Ἀλεξανδρινὴ Σχολή) τῆς ὁποίας αἱ ἀρχαὶ ἀνάγονται εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Πτολεμαίων, κέντρον δὲ φιλοσοφικῆς συζητήσεως εἶναι ἡ Ἀλεξάνδρεια μὲ τοὺς σοφούς τῆς.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου εἰσῆλθη ὡς λέγεται ὁ Χριστιανισμός εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου εὗρεν ἔδαφος προσφορώτατον ὡς ἐκ τῆς τάσεως τῶν φιλοσόφων νὰ ἐρμηνεύουν τὰς θρησκευτικὰς ἰδέας τῶν ἀρχαίων ἀνάγοντες αὐτὰς εἰς τὸν μονοθεϊσμόν.

Ἡ Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας κατὰ τοὺς πρώτους Χριστιανικοὺς αἰῶνας ἀπέκτησε μέγιστον κῆρος καὶ γόητρον, χάρις εἰς τὴν προσωπικότητα τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Μεγάλου Ἀθανασίου τοῦ ἀρτομήτου καὶ ἀκατανικήτου τούτου προμάχου τῆς Ὀρθοδοξίας (330-350 μ. Χ.).

Οἱ θρησκευτικοὶ ἀγῶνες μεταξὺ Ἀθανασίου καὶ τοῦ αἰρετικοῦ Ἀρείου, διήρκεσαν πολλὰ ἔτη μέχρις ὅτου ἐθροιάμβευσεν ἡ Ὀρθοδοξία.

Ὁ Ἀθανάσιος ὑπέστη κινδύνους, διωγμούς, ἐξορίας

εἰς τὴν ἔρημον καὶ τὴν Ἀνω Αἴγυπτον (Θηβαΐδα), ὅπουθεν καὶ ἐξόριστος διηρμήνευε τὸν ἀγῶνα ἐνθαρρύνων καὶ ἐμψυχώνων τοὺς πιστοὺς. Ἡ ὀρθοδοξία τέλος ὑπερίσχυσε καὶ ὁ γενναῖος πρόμαχος ἀνεκλήθη πανηγυρικῶς εἰς τὸν θρόνον του καὶ ἀπεθεώθη ὑπὸ τοῦ πλήθους κατὰ τὴν ἐπανάδὸν του.

Ἡ ἱστορία τοῦ Μ. Ἀθανασίου εἶναι πλήρης δραματικότητος καὶ ἡρωϊσμοῦ.

Κατὰ τὸ 360 ἐπὶ Θεοδοσίῳ τοῦ Μεγάλου καθιερώνεται καὶ ἐν Αἰγύπτῳ ὡς ἐπίσημος θρησκεία ὁ Χριστιανισμός, τότε δὲ ἀτυχῶς ἐμπαθεῖς καὶ φανατικοὶ καλόγηροι καὶ λαϊκοί, ἀπὸ θρησκευτικῶν δῆθεν ζήλων ὁρμώμενοι κατέσχεψαν πολλὰ ὠραιότατα μνημεῖα τῆς ἀρχαίας τέχνης μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ μέγα Σεράπειον, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. π. ἄλλα. Σπουδαῖοι πνευματικοὶ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶναι οἱ Πατριάρχαι Κύριλλος καὶ Διόσκουρος, οἱ ὁποῖοι ἐπιβάλλονται διὰ τῆς σοφίας των, ἡ μεγάλη φιλόσοφος Ὑπατία, ἡ ὁποία κατηγορηθεῖσα ἐπὶ εἰδωλολατρείᾳ, ἐφρονεῖτο ὑπὸ τοῦ ὄχλου, ὁ μέγας Ὠριγένης ὁ ὀνομασθεὶς χαλκέντερος κ. π. ἄ.

Νέαι θρησκευτικαὶ διαφωνίαι ἀναφανεῖσαι πάλιν περὶ τῆς φύσεως τοῦ Χριστοῦ, προσκάλεσαν τὴν 4ην οἰκουμένην Σύνοδον τοῦ 451 ἐν Χαλκηδόνι κατὰ τὴν ὁποίαν ἐδημιουργήθη τὸ σχίσμα Μονοφυσιτῶν καὶ Διφυσιτῶν.

Οἱ Αἰγύπτιοι Χριστιανοὶ ἠσπάσθησαν τὰς ἰδέας τοῦ ἀρχιμανδρίτου Κων. πόλεως Εὐτυχοῦς, ὑποστηρίζοντες τὸ δόγμα τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ, ἔκτοτε δὲ ἰδρύεται ἡ ἐθνικὴ Αἰγυπτιακὴ ἐκκλησία τῶν Κοπτῶν.

Τὴν Αἴγυπτον κατέλαβε κατὰ τὸ 622 μ. Χ. (τότε ἀρχίζει ἡ Μουσουλμανικὴ χρονολογία Ἐγίρα) Χοσρόης ὁ Β'. ὁ

βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ἀλλ' ἠναγκάσθη ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Ἡρακλείου νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτὴν ἀμέσως. Ἐκτοῦ ὅμως, ἀφ' ἑνὸς ἕνεκα τῆς ἀδυναμίας καὶ τῶν περισπασμῶν τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους καὶ ἀφ' ἑτέρου ἕνεκα τῶν πιέσεων, εἰς τὰς ὁποίας ὑπέβαλλον οἱ Βυζαντινοὶ τοὺς Αἰγυπτίους, οὗτοι ἤρχισαν νὰ μὴ λογαριάζουν τὸ Κράτος καὶ νὰ δεικνύουν μάλιστα ἐχθρικὰς πρὸς αὐτὸ διαθέσεις.

Ὁ Πατριάρχης καὶ οἱ Κόπται ἀρχιεροὶ εἶχον βαθμιαίως ἀποκτήσει μεγάλην ἰσχύν· εἰς δὲ τῶν ἀρχηγῶν τούτων ὁ Μωκαΐνας, ἐκίρηνεν εἰς ἀποστασίαν τὴν χώραν ἀρνούμενος νὰ καταβάλῃ εἰς τὸ κράτος τοὺς φόρους, ἀνηγόρευσε ἐναντὶν ἡγεμόνα τῶν Κοπτῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ταύτην συνήψε σχέσεις μὲ τὸν Προφήτην Μωάμεθ. Τὸ 19ον ἔτος Ἐγίρας 641 μ. Χ. οἱ Ἀραβες ἐπὶ Χαλίφον Ὁμάρ ἐξεστράτευσαν κατὰ τῆς Αἰγύπτου, ὁ δὲ Μωκαΐνας ὑπετάγη προθύμως εἰς τὸν στρατηγὸν Ἀμρου καὶ ἐδέχθη νὰ πληρώσῃ φόρον εἰς τοὺς Ἀραβας. Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην μόνον ἡ Ἀλεξάνδρεια ἀντέστη ἐπὶ 14 μῆνας.

Περίοδος Γ'.

ΑΡΑΒΙΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΗ

ΑΙΓΥΠΤΟΣ

641 — 1924 μ. Χ.

Κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς περιόδου ταύτης ἡ χώρα ἐπέρασεν ἀπὸ μεγάλας δοκιμασίας.

Ὁ Μωκαΐνας εἶχε μὲν ἐπιτύχει ἀπὸ τὸν Χα-

λίφην ὀρισμένα προνόμια, τὸν σεβασμὸν διὰ τῆς ζωῆς, τιμῆς καὶ περιουσίας τῶν Χριστιανῶν καθὼς καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἐξάσκησιν τῆς θρησκείας των· οἱ κατακτηταὶ ὅμως ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας, διέπραξαν σφαγὰς καὶ διωγμοὺς εἰς μεγάλην κλίμακα, ἕνεκα δὲ τούτου καὶ τῶν ἀδιαιλείπτων ἐρίδων μεταξὺ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Χριστιανῶν (Μονοφυσιτῶν καὶ Ὀρθοδόξων) πολλοὶ τούτων ἠσπάσθησαν τὴν Μωαμεθανικὴν θρησκείαν.

Κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Ἀράβων εἶδομεν ὅτι ἡ Ἀλεξάνδρεια ἠρνήθη νὰ ὑποταγῇ εἰς τὸν Ἀμρου, ὁ ὁποῖος εὐρῆθι πρὸ ἐπιμόνου ἀντιστάσεως· μετὰ πολέμῳ ἐντονον καὶ συστηματικὴν πολιορκίαν ἡ πόλις τέλος παρεδόθη, ὁ δὲ Ἀραβὺ νικητὴς εἰσελθὼν εἰς αὐτὴν ἔμεινε κατὰ πλῆκτος ἀπὸ τὴν μεγάλῃ πρέπειαν τῶν μνημείων τῆς, πολλὰ τῶν ὁποίων διετηροῦντο εἰσέτι.

Ἡ Ἀλεξάνδρεια ἀπὸ τῆς Ἀραβικῆς κατακτήσεως πίπτει εἰς μεγάλην παρακμὴν καὶ κατήντησε βαθμικῶς ἀσημάντον χωρίον ἢ δὲ παρακμὴ αὕτη ἐξηκολογῆθη μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Μωχάμετ Ἀλῆ (1804).

Ἡ ἱστορία ὅμως τοῦ Καίρου ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ ἀρχίζει μὲ τὴν Ἀραβικὴν κατάκτησιν.

Ὁ Ἀμρου πλησίον παλαιοῦ Ρωμαϊκοῦ φρουρίου πρὸς τὸ μέρος τοῦ Παλαιοῦ Καίρου ἵδρυσεν μικρὰν πόλιν ὀνομασθεῖσαν Φοστάτ (στρατοπέδον, σκηνή), ἡ ὁποία ἀργότερον ἐμεγαλύνθη καὶ ἐδοξάσθη ὑπὸ τὸ ὄνομα Καχίρα (νικήτρια).

Μεγάλαι Ἀραβικαὶ δυναστεῖαι τῆς Αἰγύπτου εἶναι· ἡ τῶν Ὁμειδῶν, Ἀββασιδῶν καὶ Τουλουνιδῶν τῶν ὁποίων μνημεῖα σώζονται εἰς τὸ Κάιρον.

Σπουδαιότατος ὅμως πάντων ὑπῆρξεν ὁ μέγας Ἀββα-
σίδης Χαλίφης Ἀροῦν-Ἀλ-Ρασίντ, ὁ ὁποῖος ἐλθὼν εἰς
σχέσεις μὲ τοὺς Βυζαντινοὺς καὶ τοὺς Φράγκους, ἐξεπλήξεν
αὐτοὺς μὲ τὸν πολιτισμόν, τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὸν
πλοῦτον τῆς αὐλῆς του. Ἀξιόλογος ἐπίσης ὑπῆρξεν ὁ Ἀχμετ
Ἴμπν Τουλούιν, ὁ ὁποῖος γενόμενος Σουλτάνος τῆς Αἰγύ-
πτου ἐπεξέτεινε τὸ κράτος του εἰς τὴν Συρίαν καὶ τὴν
Μεσοποταμίαν. Οὗτος ἔκτισεν εἰς τὸ Κάϊρον φερώνυμον
τέμενος, τὸ ἀρχαιότερον τῶν ἐν Αἰγύπτῳ.

Ἀπὸ τοῦ 968 ἡ Αἴγυπτος γίνεται ἔδρα τοῦ Χαλιφά-
του, τῆς ἀνωτάτης Μουσουλμανικῆς θρησκευτικῆς ἀρχῆς· ὁ
βασιλεὺς δηλ. τῆς χώρας φέρων καὶ τὸν τίτλον τοῦ Χαλί-
φου τοποτηρητοῦ τοῦ Μωάμεθ, εἶναι καὶ ὁ ἀνώτατος
θρησκευτικὸς ἀρχηγός.

Ὁ Γκόχαρ στρατηγὸς τοῦ Φατιμίδου Χαλίφου Μοῆς
ιδρύσας τὸ σημερινὸν Κάϊρον ὀλίγον βορείως τῆς ἀρχαίας
πόλεως, κατέστησεν αὐτὸ πρωτεύουσαν τοῦ Ἀραβικοῦ
κράτους καὶ ἔδραν τοῦ Χαλιφάτου.

Τὸ Αἰγυπτιακὸν Χαλιφάτον ὑπῆρξεν εἰς τὴν ἀρχὴν
του ἐνδοξότατον. Ἐπὶ Γκόχαρ ιδρύθη καὶ τὸ περιώνυμον
καὶ ἱστορικὸν Ἐλ Ἀζχαρ, τὸ ὁποῖον ἐξειλήθη εἰς τὸ μεγα-
λύτερον καὶ ἐπισημότερον Μουσουλμανικὸν θρησκευτικὸν
ἐκπαιδευτήριον.

Εἰς τὴν 9ην σταυροφορίαν τὸ 1219 οἱ Φράγκοι
ἐπῆλθον κατὰ τῆς χώρας, κατέλαβον τὴν Δαμιέτην καὶ
ἀφῆσαντες ἰσχυρὰν φρουράν ἐβάδισαν κατὰ τοῦ Καΐρου.
Εἰς τὴν Μανσοῦραν εὐρέθησαν ἀντιμέτωποι μεγάλῃς
Μουσουλμανικῆς στρατῆς, ἑκεῖ δὲ παρὰ τὰς ὀχθὰς τοῦ
Νεῖλου συνήφθη σφοδρὰ καὶ πολύνεκρος μάχη χωρὶς
ἀποτέλεσμα.

Οἱ Μαμελοῦκοι (μισθοφορικὸς στρατὸς τῶν Σουλτά-
νων ἀπὸ τὸν Καύκασον καὶ τὴν Γεωργίαν) ἀποκόψαντες
τότε τὴν διώρυγα Μανσουρίαν ἐπλημμύρισαν τὴν περὶ τοὺς
σταυροφόρους ἔκτασιν ἀποκλείσαντες αὐτοὺς ἀπὸ τὰς
βάσεις των· οὕτω δὲ οἱ ἐπιδρομεῖς περιελθόντες εἰς δύ-
σκολον θέσιν ἠναγκάσθησαν ν' ἀποχωρήσουν ἐξ Αἰγύπτου.

Κατὰ τὸ 1248 μὲ τὴν 7ην σταυροφορίαν ἐγένετο
νέα ἐπιδρομὴ τῶν Φράγκων ὑπὸ τὸν Γάλλον βασιλεῦ-
α Λουδοβίκον τὸν 9ον. Οἱ σταυροφόροι κατέλαβον πᾶν
τὴν Δαμιέτην καὶ ἐνίκησαν τὸν Μουσουλμανικὸν στρατόν,
ὁ ὁποῖος ἀποσυρθεὶς ἐστρατοπέδωσεν εἰς τὴν Μανσοῦραν·
ἀργότερον ὅμως οἱ Μαμελοῦκοι λαβόντες ἐπικουρίαν ἀπὸ
τὴν Συρίαν ἐπετεθήσαν κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν καὶ παρὰ τὴν
πόλιν Φαρεσκουρ ἐνίκησαν αὐτοὺς κατὰ κράτος αἰχμα-
λωτίσαντες τὸν Λουδοβίκον μὲ τὸ ἐπιτελεῖόν του καὶ
πολλὰς χιλιάδας στρατιωτῶν, τοὺς ὁποῖους ἀπέλυσαν ἔναντι
μεγάλων λύτρων.

Ἀρχηγὸς τῶν Μαμελοῦκων ἦτο τότε ὁ ἀνδρεῖος καὶ
φιλόδοξος Σαλαχεντίν, ὁ ὁποῖος καθαιρέσας τὴν δυνα-
στείαν τῶν Φατιμίδων ἀνηγορεύθη Σουλτάνος καὶ Χαλίφης.

Ἡ βασιλεία τοῦ Σαλαχεντίν ἀποτελεῖ μίαν σύντομον
ἀλλ' ἐνδοξοτάτην περίοδον τῆς Ἀραβικῆς κατῆξης.

Οἱ Μαμελοῦκοι ὅμως, οἱ ὁποῖοι ὥς εἵπομεν ἦσαν
μισθοφόροι στρατιῶται τοῦ Σουλτάνου, ἀπέκτησαν τότε
μεγίστην δύναμιν καὶ ὥς στοιχεῖα ἀπειθαρχητὰ καὶ ἄγρια
ἀπέβησαν ἀληθινὴ μάστιξ τοῦ Κράτους.

Οἱ Χαλίφαι γίνονται βαθμηδὸν ἔρμαια τῶν μι-
σθοφόρων τούτων, οἱ ὁποῖοι προκαλοῦν διαρκῶς ἐσωτε-
ρικὰς ταραχάς, ὀργανώνοντες συννομοσίας καὶ φόνους καὶ
γενικῶς δημιουργοῦν μίαν κατάστασιν ἐκρηγνύμεν.

Η ΑΙΓΥΠΤΟΣ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ

Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους τὸ Τουρκικὸν κράτος τῆς Ἀσίας ἀναπτύσσεται καὶ ἀνδροῦται, ἀποβλέπει δὲ εἰς τὴν κατὰκτησιν τῶν γειτονικῶν τοῦ χωρῶν.

Γρήγορα Τούρκοι, Ἀραβες καὶ Αἰγύπτιοι ἐμπλέκονται εἰς ἄγριον πόλεμον.

Οἱ Σουλτάνοι τῆς Αἰγύπτου ὑποστηρίζουν διαρκῶς καὶ ἐνθαρρύνουν τοὺς ἐχθροὺς τῶν Τούρκων, οὗτοι δὲ πάλιν ἐτοιμάζονται καὶ ζητοῦν ευκαιρίαν νὰ καταλάβουν τὴν χώραν τῶν.

Τέλος ὁ βασιλεὺς τῶν Τούρκων Σελὶμ ὁ 1ος κατὰ τὸ 1517 ἐπῆλθε μὲ πολλὴν στρατὸν ἐναντίον τῆς Αἰγύπτου, κατέλαβεν ἐξ ἐφόδου τὸ Κάϊρον καὶ ἐπῆγαγεν ὀλόκληρον τὴν χώραν εἰς τὸν Τουρκικὸν ζυγόν.

Ὁ Σελὶμ ἀφῆρσε ἀπὸ τὸν τελευταῖον Ἀββασιδὴν τὸν τίτλον τοῦ Χαλίφου ἀνακηρύξας ἑαυτὸν Χαλίφην καὶ οὕτω τὸ Χαλιφάτον μεταβιβάζεται εἰς τοὺς Τούρκους Σουλτάνους. Οὗτοι ἀναγνωρίζοντες τὴν δύναμιν καὶ τὴν χρησιμότητα τῶν Μамελούκων ἀρχηγῶν ἀνέθεσαν εἰς αὐτοὺς τὴν διοίκησιν τῆς χώρας.

Ἡ Αἴγυπτος διηρέθη τότε εἰς 24 ἐπαρχίας καὶ εἰς ἑκάστην αὐτῶν διωρίσθη Ἐμίρης (διοικητὴς) εἰς Μамелούκος ἀρχηγός. Οἱ Ἐμίρει ἀξηροῦντο ἀπὸ τὸν Πασάν τοῦ Καῖρου ἀντιπρόσωπον τῆς Τουρκίας καὶ ἐπλήρωνον εἰς αὐτὸν φόρον. Ἐν καιρῷ πολέμου ἦσαν ὑποχρεωμένοι οὗτοι νὰ βοηθοῦν στρατιωτικῶς τοὺς Τούρκους.

Οἱ Γάλλοι ἐν Αἰγύπτῳ

Ἀπὸ τοῦ 1798 ἀρχίζει ἡ ἀνάμιξις τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ὁ Μέγας Ναπολέων ἐπιδιώκων νὰ καταστρέψῃ τὴν ἀποικιακὴν δύναμιν τῆς Ἀγγλίας καὶ τὸ μέγα αὐτῆς ἐμπόριον τὸ διεξαγόμενον μεταξὺ Ἰνδιῶν διὰ μέσου τῆς Αἰγύπτου, ἐξεστράτευσεν τὸ 1798 μὲ στόλον καὶ στρατὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν 7ην Ἰουλίου κατέλαβεν ευκόλως τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐκεῖθεν ἐπροχώρησεν εἰς τὸ ἐσωτερικόν, κατέλαβε τὸ Νταμαρχοῦρ καὶ διὰ τῆς Φούας καὶ Ραχμανίας ἐβράδισε κατὰ τοῦ Καῖρου.

Πολλὰ μάχαι συνήφθησαν μεταξὺ Γάλλων καὶ Μамελούκων, σπουδαιότερα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ παρὰ τὰς Πυραμίδας, ὅπου οἱ Μамелούκοι ἐνίκηθησαν ὀλοσχερῶς, οἱ δὲ Γάλλοι ἀπέβησαν κύριοι τῆς χώρας.

Ἡ ἐκστρατεία αὕτη τῶν Γάλλων εἶχε μεγίστην ἐπισημονικὴν σημασίαν.

Μετὰ τοῦ στρατοῦ ἦλθον εἰς Αἴγυπτον πολλοὶ σπουδαῖοι σοφοί, ἐπιστήμονες καὶ μηχανικοί, οἱ ὅποιοι ἐπεδόθησαν εἰς τὴν μελέτην καὶ ἐξερεύνησιν τῆς χώρας. Ἐκτοτε δὲ συνέρρεον διαρκῶς εἰς τὴν Αἴγυπτον ξένοι ἐπιστήμονες καὶ ἐρευνηταί.

Ἐκ τῶν μελετῶν τῶν σοφῶν τούτων προέκυψαν πλεῖστα ὅσα ὠφελήματα διὰ τὰς ἐπιστήμας (Γεωγραφίαν καὶ Φυσιογνωσίαν) ἰδίως δὲ τὰ μέγιστα ὠφελήθη ἡ Αἰγυπτολογία, ἀφ' ὅτου ὑπὸ τοῦ Γάλλου Σαμπολιὼν ἀνεκαλύφθη τὸ Ἀλφάβητον τῆς Ἱερογλυφικῆς γραφῆς. Δι' αὐτοῦ ἐμελετήθη καὶ κατενοήθη πληρέστερον ἡ ἱστορία ἡ τέχνη καὶ ὁ πολιτισμὸς τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου.

Ὁ Ναπολέον ἀφ' οὗ κατέλαβε καὶ τὴν Ἀνω Αἴγυπτον διὰ τοῦ στρατηγοῦ Νεζέ, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Συρίαν παρὰ δὲ τὸ ὄρος Θαβώρ συνήψε μάχην πρὸς τοὺς Τούρκους τοὺς ὁποίους ἐνίκησε.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως οἱ Ἀγγλοι ὡς σύμμαχοι τῶν Τούρκων ἔστειλαν ἰσχυρὸν στόλον εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ τὸν ναύαρχον Νέλσωνα, ὁ ὁποῖος καταστρέψας τὸν Γαλλικὸν παρὰ τὸ Ἀμπουκίρ ἐνήργησε στενὴν πολιορκίαν καὶ ἀποκλεισμόν τῶν Γάλλων. Ὁ Ναπολέον διαφυγὼν τὸν

Νέλσωνα ἐπέστρεψεν ἐσπευσμένως εἰς τὴν Γαλίαν, διότι ἡ κατάστασις τῆς χώρας του ἦτο πολὺ ἀνώμαλος, ἀφῆκε δὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον τὸν στρατηγὸν Κλέμπερ. Οὗτος ἐπολέμησε πρὸς νέον Τουρκικὸν στρατὸν, τὸν ὁποῖον ἐνίκησε παρὰ τὴν Ματαρίαν, ἀργότερον ὅμως ἐδολοφονήθη ὑπὸ ἐνὸς φανατικοῦ Μουσουλμάνου εἰς τὴν Ἑσβεκίαν τοῦ Καῖρου.

Ἐντὸς ὀλίγου χρόνου (1801) τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποχωρήσουν ἐκ τῆς χώρας παραδοθέντα εἰς τοὺς Ἀγγλους.

ΜΩΧΑΜΕΤ ΑΛΗ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Γάλλων ἡ Τουρκία ἔστειλεν εἰς τὴν Αἴγυπτον τὸν Μωχάμετ Χοσρέφ Πασᾶν ἵνα ἀποκαταστήσῃ τὴν κυριαρχίαν της. Οὗτος εἶχε μαζί του καὶ νεαρόν τινα ἀξιώματιζόν τὸν Μωχάμετ Ἄλη, ὁ ὁποῖος ἔμελλε πολὺ γρήγορα νὰ ἀναδειχθῇ.

Ὁ Μ. Ἄλη ἐγεννήθη τὸ 1769 εἰς τὴν Καβάλλαν τῆς Μακεδονίας, ἦτο δὲ εὐφρέστατος καὶ τολμηρός. Εἰς τὴν Αἴγυπτον πολὺ ταχέως προσέβηκε τὴν ἐκτίμησιν τῶν Μαμελούκων ἀρχηγῶν καὶ τὸν φθόνον τῶν ἐχθρῶν του. Ὁ Χοσρέφ βλέπων ὅτι ἡ ἱκανότης τοῦ ἀξιώματιζοῦ τούτου ἐπέδρα ἐπιβλαβῶς εἰς τὸ ἰδικόν του γόητρον ἠθέλησε νὰ τὸν ἐξοντώσῃ.

Ὁ Μ. Ἄλη ὅμως ἐπωφελούμενος τῆς εὐνοίας τῶν Μαμελούκων, συνέλαβε τὸν Χοσρέφ καὶ τὸν ἐκλείσεν ἐντὸς

φρουρίου ἀναλαβὼν αὐτὸς τὴν διοίκησιν τῆς χώρας.

Οἱ Οὐλεμάδες (θηροσκευτικοὶ ἀρχηγοὶ) τοῦ Ἀζχαρ ἐνδίδοντες εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος ἐθαύμαζε καὶ ἠγάπα τὸν νεαρὸν ἀξιώματιζόν, ἐκύρωσαν καὶ ἠυλόγησαν ἐπισήμως τὴν πράξιν του ταύτην.

Ὁ νέος Διοικητὴς ἀνεγνωρίσθη καὶ ὑπὸ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ὡς Πασᾶς τῆς Τουρκίας ἐν Αἰγύπτῳ, εἶναι δὲ ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἐνδόξου σημερινῆς Δυναστείας τῆς χώρας.

Πρῶτον μέλημα τοῦ Μωχ. Ἄλη ἦτο νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν τάξιν καὶ τὴν ἡσυχίαν εἰς τὴν χώραν του, νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν γεωργίαν καὶ νὰ δημιουργήσῃ στρατὸν ἐθνικὸν προωρισμένον ν' ἀντικαταστήσῃ τὰ μισθοφορικὰ στίφη τῶν Μαμελούκων.

Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του ὁ μεγαλοπράγμων

και ευφυής Πασᾶς ἤνοιξε τὴν χώραν του εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν προσκαλέσας ξένους ὀργανωτὰς διὰ τὰς διαφόρους ὑπηρεσίας, ἔστειλε δὲ πολλοὺς Αἰγυπτίους εἰς τὴν Εὐρώπην ἵνα εκπαιδευθοῦν καὶ χρησιμοποιηθοῦν ὡς ἀνώτεροι ὑπάλληλοι εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ἡ ἐποχὴ τοῦ Μωχ. Ἄλη εἶναι σπουδαῖος ἱστορικὸς σταθμὸς ἰδίως διὰ τὴν ἀναβίωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς Ἀλεξανδρείας, ἣ ὁποία ἦτο τότε μικρὰ κομόπολις. Μεγάλαι ἀρδευτικὰ ἔργα ἐπεχειρήθησαν καὶ ἐξετελέσθησαν ὡς λ. χ. ἡ διωρυξὶς τῆς Μαχμουντίας, ἣ ὁποία ἀπέβη μεγάλῃ πλωτῇ ὁδῷ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, ὁ Νειλοφράκτης τοῦ Καΐρον κ. ἄ.

Τὸ 1811 οἱ Ἀραβες ἐπανεστάτησαν κατὰ τῆς Τουρκίας, ἣ ὁποία ἀνέθεσεν εἰς τὸν Μ. Ἄλη τὴν καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως ταύτης.

Οὗτος ἐκάλεισεν ὑπὸ τὰ ὅπλα τὸν στρατὸν του καὶ ἀνέθεσε τὴν ἀρχηγίαν εἰς τὸν υἱόν του Ἱμπραήμ. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως ὁμως τοῦ στρατοῦ μακρὰν τῆς Πρωτευούσης, ὁ Μ. Ἄλη ἐσκέφθη ὅτι δὲν ἦτο διόλου φρόνιμον νὰ εὐρεθῇ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Μαμελούκων, οἱ ὁποῖοι ἄλλωστε ἔνεκα τῶν διαφορῶν μέτρων του πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως καὶ εὐνομίας δὲν ἦσαν καθόλου εὐχαριστημένοι ἀλλ' ἐδείκνυνον στασιαστικὰς διαθέσεις. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ ἀπαλλαγῇ ἅπαξ διὰ παντὸς τῶν ἐπικινδύνων τούτων στοιχείων.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ στρατοῦ προσεκάλεσε τοὺς Μαμελούκους ἀρχηγοὺς εἰς συμπόσιον διῆθεν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἱμπραήμ καὶ τοῦ στρατοῦ ἐντὸς τοῦ φρουρίου.

Οἱ Μαμελοῦνκοι προσήλθον ἀμέριμνοι καὶ ἄοπλοι, ὁ

Πασᾶς ὁμως εἶχε δώσει ἐντολὴν εἰς τοὺς πιστοὺς Ἀλβανούς του νὰ ἐπιπέσουν αἰφνιδίως καὶ νὰ δολοφονήσουν αὐτούς, τοιοῦτόπως δὲ οἱ Μαμελοῦνκοι ἐξοντώθησαν.

Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀλβανοὶ ἀργότερον ἔγιναν ἐνοχλή-

ΜΟΥΧΑΜΕΤ ΑΛΗ

τικοὶ εἰς τὸν Μ. Ἄλη, ὁ ὁποῖος ἵνα ἀπαλλαγῇ καὶ τούτων τοὺς ἐξαπέστειλεν εἰς διαφόρους ἐκστρατείας κατὰ τοῦ Σουδάν, ὅπου ἐδεκατίσθησαν.

Κατὰ τὴν Ἑλλήν. Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἡ Τουρκία μὴ δυναμένη νὰ καταβάλῃ διὰ τῶν ἰδικῶν της δυνάμεων τοὺς Ἑλλήνας ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ Μ. Ἄλη.

Ἐστῶν τότε ὡς γνωρίζομεν κατὰ τὸ 1824 Αἰγυπτια-

κὸς στόλος καὶ πολὺς στρατὸς ὑπὸ τὸν Ἰμπραήμ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὰ στρατεύματα τοῦ Ἰμπραήμ ἀφ' οὗ κατέλαβον τὴν Κρήτην, ἐβοήθησαν τοὺς Τούρκους εἰς τὴν ἄλωσιν τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἐγκατασταθέντα εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐλυμαίνοντο τὴν χώραν.

Τέλος ἡναγκάσθησαν ὑπὸ τῆς Ρωσσίας, Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας διὰ τῆς ναυμαχίας τῆς Πύλου καὶ τοῦ ἀποκλεισμοῦ νὰ ἀποχωρήσουν ἐξ Ἑλλάδος τὸ 1827.

Τὸ 1829 ἐξεργάγη νέος Ρωσοτουρκικὸς πόλεμος· ὁ Μ. Ἄλη τότε ἐπωφελοῦμενος τῶν μεγάλων δυσχερειῶν τῆς Τουρκίας καὶ γνωρίσας κατὰ τὸν Ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον τὴν ἀδυναμίαν αὐτῆς, προσεπάθησε νὰ πραγματοποιήσῃ μίαν παλαιὰν καὶ μόνιμον ἐπιθυμίαν του, νὰ καταστήσῃ δηλ. τὴν χώραν ἀνεξάρτητον Βασιλείον. Διέταξε λοιπὸν τὸν υἱὸν του Ἰμπραήμ νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Συρίαν. Οὗτος ἐνκόλος εἰσεχώρησεν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ κατέλαβε πολλὰς σπουδαίας πόλεις, ἀπέβλεπε δὲ πλέον εἰς τὴν κατὰληψιν καὶ τῆς Κωνσταντινέως καὶ τὸν ἐκθρονισμόν τοῦ Σουλτάνου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ κατάρθωνεν ἂν δὲν ἐπενέβαινε ἡ Εὐρώπη ὑπὲρ τῆς Τουρκίας. Ὁ Ἰμπραήμ πιεζόμενος ἡναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ, διὰ νὰ ἐπαναρχίσῃ τὴν ἐκτέλεισιν τῶν σχεδίων του ὀλίγον ἀργότερον εἰσβαλὼν εἰς τὴν Ἀραβίαν.

Ὁ Σουλτάνος ἔστειλεν ἐναντίον του μέγαν στρατὸν, ὁ ὁποῖος ἐνίκηθη παρὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν τὸ 1839· ὁ Τούρκος στόλαρχος ὁ ὁποῖος ἐστάλη διὰ νὰ πολιορκήσῃ τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἀποβιβάζῃ στρατὸν, ἠττομόλησε μεθ' ὁλοκλήρου τοῦ Τουρκικοῦ στόλου. Αἱ ἐπιτυχίαι αὗται τοῦ φιλοδόξου καὶ μεγαλοφυοῦ Πασᾶ τῆς Αἰγύπτου ἀνησυχί-

σαν τοὺς Εὐρωπαίους, οἱ ὁποῖοι ἐπενέβησαν ἐκ νέου ὑπὲρ τῆς Τουρκίας.

Διὰ στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν πιέσεων ἐξηνάγκασαν οὗτοι τὸν Μ. Ἄλη νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τὸν Σουλτάνον. Ἐγίνε τότε ἰδιαιτέρα συμφωνία, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ μὲν Τουρκία ἐξεχώρησε τὴν Αἴγυπτον εἰς τὸν Μ. Ἄλη καὶ ἀνεγνώρισεν αὐτὸν ὡς ἡγεμόνα μετὰ κληρονομικὰ δικαιώματα εἰς τὴν οἰκογένειάν του ἐπὶ τοῦ θρόνου, οὗτος δὲ πάλιν ἐδέχθη νὰ πληρώνῃ εἰς τὴν Τουρκίαν ἐτήσιον φόρον καὶ νὰ διατηρῇ μικρὰν Τουρκικὴν φρουρὰν ἐν Κάϊρῳ καθὼς καὶ τὴν Τουρκικὴν σημαίαν.

Ζῶντος τοῦ Μ. Ἄλη ἐκτίσθη εἰς τὸ Κάϊρον τὸ φερόνυμον ὠραῖον τέμενος, τότε δὲ ἰδρύθη τὸ πρῶτον Κυβερνητικὸν τυπογραφεῖον καθὼς καὶ αἱ Στρατιωτικαὶ Σχολαὶ τῆς Γκίζας καὶ Τούρας.

Τὸ 1848 ἀπέθανεν ὁ Ἰμπραήμ, ἐντὸς ὀλίγου δὲ χρόνου καὶ ὁ πατὴρ του· ὁ διάδοχος τοῦτον Ἀμπὰς ὁ 1ος ἐβασίλευσε πέντε μόνον ἔτη, τοῦτον δὲ διεδέχθη ὁ 4ος υἱὸς τοῦ Μωχ. Ἄλη, Σαῖτ Πασᾶς.

Ἡ βασιλεία τοῦ Σαῖτ Πασᾶ εἶναι ἀξιοσημείωτος διότι κατ' αὐτὴν ἤρχισεν ὑπὸ τοῦ Φερδινάνδου Λεσέψ ἡ κατασκευὴ τῆς Διώρυγος Σουέζ, ἐνὸς ἔργου παγκοσμίας σημασίας καὶ χρησιμότητος ὡς θὰ ἴδωμεν.

Τὸ 1863 ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον ὁ Ἰσμαῖλ Πασᾶς, τοῦ ὁποῖου ἡ διοίκησις ὑπῆρξε πρόξενος μεγάλων καλῶν καὶ μεγάλων κακῶν συνάμα εἰς τὴν χώραν.

Ὁ Ἰσμαῖλ ἦτο μεγαλοφυΐς, μεγαλοπράγμων, ματαιόδοξος καὶ σπάταλος. Αὐτὸς ἐπεράτωσε τὴν Διώρυγα προσκαλέσας εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς τὸ 1869 διαφόρους βασιλεῖς καὶ μεγιστᾶνας τῆς Εὐρώπης, διὰ τὴν φιλοξενίαν τῶν

ὁποίων ὑπεβλήθη τὸ Κράτος εἰς κολοσσιαίας δαπάνας· τότε χάριν τῶν ξένων ἐπισκεπτῶν κατεσκευάσθη ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὁ ἀμάξιτος δρόμος Καΐρου-Γκίζας, ἵνα δυνηθοῦν οὗτοι νὰ ἐπισκεφθοῦν εὐκόλως τὰς Πυραμίδας.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐκτίσθη καὶ ἡ παρὶσθμιος πόλις Ἰσμαηλία. Τὸ 1876 ὁ Ἰσμαήλ διὰ νὰ περιστείλῃ τὴν ἀνάμιξιν τῶν ξένων εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς χώρας ἵδρυσεν τὰ Μικτὰ Δικαστήρια καὶ μετέβαλε ριζικῶς τὴν Πολιτευσὴν σὺνταξιν τοῦ Κράτους του.

Ἐποφελούμενος τῶν συμπαθειῶν τῆς Εὐρώπης καὶ ὀφθόμενος ἀπὸ τὴν μεγαλομανίαν του ὁ Ἰσμαήλ συνῆψεν ὑπέρογκα δάνεια, τὰ ὁποῖα κατεσπατάλησεν εἰς μεγάλα ἔργα ὅχι πάντοτε χρήσιμα καὶ σκόπιμα.

Οἱ πόροι τοῦ Κράτους δὲν ἠδύναντο νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὰ χρεὴ καὶ ἡ χώρα ἔτεινεν εἰς χρεωκοπίαν.

Ὁ Ἰσμαήλ πιεζόμενος ἠναγκάσθη τότε νὰ δεχθῇ διεθνή οἰκονομικὸν ἔλεγχον, ἐπιτροπὴν δηλ. ἐξ Εὐρωπαίων, οἱ ὁποῖοι νὰ διευθύνουν τὸ Δημόσιον Χρὲος καὶ νὰ ἐξελέγχουν τὰ οἰκονομικὰ τοῦ κράτους. Ἀργότερον δὲ ἠναγκάσθη νὰ προσλάβῃ καὶ ξένους ὑπουργοὺς.

Τὰ τοιαῦτα βεβαίως δὲν τοῦ ἦσαν εὐχάριστα καὶ ἤρχισε νὰ δυστροπῇ πρὸς τὴν κηδεμονίαν τῶν Εὐρωπαίων, οἱ ὁποῖοι τέλος τὸν ἐξηγάγασαν καὶ νὰ παραιτηθῇ. Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Τεουφίκ ἐβέλτιώσεν ὅπωςδὴποτε τὴν κατάστασιν, ἐπέτρεψε δὲ εὐρείαν δικαιοδοσίαν τῶν ξένων εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους. Τὸ τοιοῦτον ἔθιγε τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν τῶν Αἰγυπτίων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἤθελον ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ τὴν ξένην κηδεμονίαν.

Οὕτως ἐδημιουργήθη ἰσχυρὸν ρεῖμα ἐναντίον τοῦ Τεουφίκ καὶ ὅλων ὅσοι ἐκολάκευον καὶ ἠνθούουν τὴν

Εὐρωπαϊκὴν ἐπιρροήν.

Τὸ 1882 ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀραμπὶ Πασᾶ ἔξερχετο κίνημα πρὸς ἀποτίναξιν τῆς ξένης προστασίας. Ὁ Ἀραμπὶς τολμηρὸς καὶ ὑπερήφανος στρατιώτης, ἦτο ἀποφασισμένος νὰ ἀποσείσῃ καὶ διὰ τῶν ὁπλῶν τὴν ξένην κηδεμονίαν, καταλαβὼν δὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἤρχισε νὰ ὀχυρῶνῃ αὐτήν. Πολλοὶ ξένοι ἐκακοποιήθησαν τότε καὶ ἐφρονεύθησαν ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν. Αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Κυβερνήσεις ἀνησχοῦσαι διὰ τὰ μεγάλα συμφέροντά των ἐν Αἰγύπτῳ ἀπεφάσισαν εἰς ἔκτακτον συνεδρίαν γενομένην ἐν Κωνσταντινουπόλει ὅπως σταλῇ Ἀγγλογαλλικὸς στόλος εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν πρὸς ἐκφοβισμόν.

Ὁ Γαλλικὸς στόλος κατόπιν διαμαρτυρίας τοῦ Κλεμανσώ ἔλαβε διαταγὴν ν' ἀποχωρήσῃ. Οὕτω δὲ ἔμεινε μόνος ὁ Ἀγγλικός, ὁ ὁποῖος ἐβομβάρδισεν τὸ στρατόπεδον τῶν ἐπαναστατῶν, ἀπεβίβασεν ἀγῆματα καὶ κατέλαβε τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ἀραμπὶ ἐξηπλώθη εἰς ὅλην τὴν χώραν. Ὁ Χεδίβης (ἀντιβασιλεὺς, τίτλος ἀπονεμηθεὶς τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς Τουρκίας εἰς τὸν Τεουφίκ), οἱ ὑπουργοί, οἱ πρόξενοι καὶ πολλοὶ Εὐρωπαῖοι πολῖται τοῦ Καΐρου καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ κατέφυγον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἀγγλῶν.

Ἡ Ἀγγλία διὰ τὴν καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως ἐξήτησε τὴν βοήθειαν τῆς Τουρκίας, Γαλλίας καὶ Ἰταλίας ἄλλ' αἱ ἀνωτέρω Δυνάμεις οὐδεμίαν ἐδειξαν προθυμίαν.

Ὁ Ἀγγλος στρατηγὸς Γκάρνερ Ουόλσλεϋ διετάχθη νὰ προσβάλλῃ τοὺς στασιαστὰς μὲ τὰς ἰδίας μόνον δυνάμεις.

Ἡ σπουδαιότερα καὶ τελικὴ μάχη Ἀγγλῶν καὶ

Ἀραμπὴ ἔγινεν εἰς τὴν θέσιν Τὲλ-Κιμπὶρ μεταξύ Ζαγαζίκ καὶ Ἰσμαηλίας. Ὁ Ἀραμπὴ ἐνικλήθη καὶ ἡχμαλωτίσθη, καταδικασθεὶς δὲ ἐξωρίσθη εἰς τὴν νῆσον Κεϋλάνην, ὅπουθεν ἐπανήλθεν μετὰ πόλλ' ἔτη καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ Κάϊρον τὸ 1912. Ὁ Τεουρκὴν ἀποκατέστη εἰς τὸν θρόνον του μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν Ἀγγλῶν, οἱ ὅποιοι ἔκτοτε ἔμειναν εἰς Αἴγυπτον.

Ἡ Ἀγγλία ἀποβλέπουσα εἰς τὴν προστασίαν τῶν συγκοινωνιῶν της μετὰ τὰς Ἰνδίας ἐγκατέστησεν εἰς τὴν χώραν μικρὰν Ἀγγλικὴν φρουρὰν ἐπιτιγοῦσα πρὸς τοῦτο καὶ τὴν ἔγκρισιν τῆς Τουρκίας καὶ τῶν ἄλλων Δυνάμεων.

Αὕτη ἀνέλαβε τὴν προστασίαν τῶν Εὐρωπαϊκῶν συμφερόντων καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως, Ἀγγλοὶ δὲ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι διωρίσθησαν ὁργανῶται καὶ διευθύνται ὥρισμένων ὑπηρεσιῶν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Κράτους. Ἡ Ἀγγλικὴ αὐτὴ ἀνάμιξις ἂν καὶ εἰς ὀρισμένα σημεῖα ἀπέβη ἐπωφελής, οὐδέποτε ἦτο ἀρεστὴ εἰς τὸν Αἰγυπτιακὸν λαόν, ὁ ὅποιος διαρκῶς ἐπόθησε καὶ ποθεῖ νὰ εἶναι ἀπόλυτος κύριος τῆς χώρας του.

Ἐπανάστασις τοῦ Σουδάν. Μάχης.

Μόλις κατεστάλη ἡ στάσις τοῦ Ἀραμπὴ, ἐξεργάγη θρησκευτικὴ ἐπανάστασις εἰς τὸ Σουδάν, τὸ ὅποιον ἀπετέλει ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Ἀλῆ κτῆσιν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Κράτους. Εἰς φανατικὸς Μουσουλμάνος, ὁ Μωχάμετ Ἀχμετ ἐκ Ντογγόλας, ἀποκαλῶν ἑαυτὸν προφήτην (Μάχδην) καὶ προσελκύσας πλείστους ὅσους δαδούς ἐκήρυξεν ἱερὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων,

τοὺς ὁποίους κατηγορεῖ ὡς αἵρετικοὺς καὶ στρεβλωτὰς τῆς Μωαμεθανικῆς θρησκείας, ἐσχεδιάζε δὲ ἐκστρατεῖαν κατὰ τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Ἀγγλὸς Γόρδων μετέβη τότε εἰς τὸ Χαρτοῦμ διὰ νὰ φέρῃ εἰς Αἴγυπτον τοὺς Εὐρωπαίους καὶ τοὺς Αἰγυπτίους ὑπάλληλους καὶ νὰ καθησυχάσῃ ἂν ἠδύνατο διὰ τῆς πειθοῦς τοὺς στασιαστὰς. Οἱ Μαχδισταὶ ὅμως ἐξηγριωμένοι ἐκ φανατισμοῦ ἐπολιόρθησαν στενῶς τὸ Χαρτοῦμ. Ἐν τῷ μεταξύ κατέφθασαν καὶ Αἰγυπτιακὰ στρατεύματα πρὸς βοήθειαν τοῦ Γόρδωνος ἀλλὰ περιεκυκλώθησαν ὑπὸ τῶν στασιαστών καὶ ἐξωντώθησαν. Ὁ Γόρδων συγκεντρώσας τοὺς φίλους του εἰς τὸ Χαρτοῦμ ἡμύνετο, ἐνῶ οἱ Μαχδισταὶ ἐδῆουν τὴν ὑπαίθρου χώραν τοῦ Σουδάν προβαίνοντες εἰς φοβεράς σφαγὰς καὶ λεηλασίας καὶ διετήρουν τὴν πολιορκίαν. Τὸ 1885 οἱ στασιασταὶ κατέλαβον ἐξ ἐφόδου καὶ τὸ Χαρτοῦμ, ἐφόνευσαν δὲ καὶ τὸν Γόρδωνα τοῦ ὁποίου τὴν κεφαλὴν περιήγαγον ἐν θριάμβῳ.

Νέος Ἀγγλοαἰγυπτιακὸς στρατὸς ἀποσταλὲς ἐπέστρεψεν ἄπρακτος. Τὸ Σουδάν τέλος ἔπεσε καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Μαχδιστῶν, οἱ ὅποιοι διέπραξαν ἀνηκούστους ἀγριότητας ἐξοντώνσαντες μέγα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἐπὶ δέκα ἔτη ἔνεκα ἄλλων περισπασμῶν τῆς Αἰγύπτου οἱ Μαχδισταὶ ἔμειναν ἀνενόχλητοι. Τὸ Σουδάν ὅχι μόνον εἶχε χαθῇ διὰ τὴν Αἴγυπτον ἀλλ' ἔμενε κλειστὸν καὶ εἰς τοὺς Εὐρωπαίους.

Τέλος τὸ 1898 ὁ λόρδος Κίτσεναρ ἐπὶ κεφαλῇς Ἀγγλοαἰγυπτιακοῦ στρατοῦ ἐπεχείρησε νὰ ἀνακαταλάβῃ τὴν χώραν, καὶ τὸ κατώρθωσε κατόπιν πολλῶν αἱματηρῶν μαχῶν καὶ μεγάλων δυσχερειῶν.

Διὰ τῆς Ἀγγλοαἰγυπτιακῆς συμφωνίας τοῦ 1899

ἐκανονίσθη ἡ κατοχὴ καὶ ἡ διοικήσεις τοῦ Σουδάν. Ἀπεφασίσθη δηλ. ὅπως ἡ χώρα διατελεῖ ὑπὸ κοινὴν Ἀγγλοαιγυπτιακὴν κατοχὴν καὶ κυβερνᾶται ὑπὸ Ἀγγλου διοικητοῦ ἔχοντος καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ (Σιρδάρου) διοριζομένου δὲ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου. Ἡ κατοχὴ τοῦ Σουδάν ὑπὸ τῆς Αἰγύπτου ἔχει μεγίστην σημασίαν δι' αὐτήν, διότι ἐκτὸς τοῦ μεγάλου πλούτου τῆς χώρας ἐκείνης, διέρχεται ἐκεῖθεν καὶ ὁ σπουδαιότερος παράγων τῆς Αἰγυπτιακῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, ὁ Νεῖλος, ἄνευ τοῦ ὁποίου ἡ Αἴγυπτος θὰ ἦτο μία μεγάλη ἄγονος ἔρημος.

Τὸν Τεωφίκ διεδέχθη ὁ Ἀμπάς Χιλμὶ τὸ 1892.

Οὗτος συνέτελεσε πολλὰ εἰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας του ἔχων βοηθὸν καὶ συνεργόν του τὸν λόρδον Κρόμερ.

Τὸ 1906 ἀνεφάνη διαφορὰ μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Τουρκίας διὰ τὴν χερσόνησον τοῦ Σινᾶ, μὲ τὴν ἐπέμβασιν ὅμως τῆς Ἀγγλίας ἐλύθη αὕτη ὑπὲρ τῆς Αἰγύπτου.

Κατὰ τὸν τελευταῖον Ἰταλοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1911 ἡ Αἴγυπτος ἐπωφελήθησα τῶν δυσχερειῶν τῆς Τουρκίας ἀπέσπασεν ἕξ αὐτῆς τὴν περὶ τὰ Β. Α. σύνορα περιφερείαν τοῦ Σολούμ.

Εἰς τὸν μέγαν πόλεμον τοῦ 1914 ἡ Τουρκία σύμμαχος τῆς Γερμανίας ἔστειλε στρατὸν ἐναντίον τῆς Αἰγύπτου, διὰ νὰ φέρῃ ἀντιπερσπασμὸν εἰς τοὺς Ἀγγλους, οἱ ὅποιοι εἶχον κάμει τὴν Αἴγυπτον κεντρικὸν σταθμὸν στρατοῦ καὶ ἐφοδίων· ἡ πρώτη μάχη Τούρκων καὶ Ἀγγλοαιγυπτιακοῦ στρατοῦ ἐδόθη εἰς τὸ Σινᾶ, ὅπου οἱ Τούρκοι ἐνίκηθησαν. Οἱ Ἀγγλοι κατήγγειλαν τότε καὶ τὴν τυπικὴν κυριαρχίαν τῆς Τουρκίας ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου, ὁ Χεδίβης Χιλμὶ διαμένων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καθηρέθη,

ἀνεκηρύχθη δὲ ἡ χώρα ἀνεξάρτητον Βασιλείον ὑπὸ Βασιλέα τὸν Χουσεΐν Κάμελ υἱὸν τοῦ Ἰσμαήλ, μὲ Ἀγγλικὴν προστασίαν.

Ἡ προστασία αὕτη οὐδέποτε ἦτο ἀρεστὴ εἰς τὸν Αἰγυπτιακὸν λαὸν ὥς θίγουσα τὸ ἐθνικὸν αὐτοῦ αἶσθημα καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις διὰ ζωηρῶν καὶ σοβαρῶν μέσων ἡ ἐθνικὴ συνείδησις ἐξεδήλωσε τὴν δυσφορίαν τῆς κατὰ τῶν Ἀγγλῶν καὶ τῶν φίλων πρὸς αὐτοὺς Αἰγυπτίων. Οἱ Τούρκοι καὶ μετὰ τὴν πρώτην ἀποτυχίαν τῶν ἀπεπειράθησαν ἐπανειλημμένως μετὰ τῶν Γερμανῶν κατὰ τὸν πόλεμον νὰ καταλάβουν τὴν χώραν. Μὲ πολλάς δὲ στρατιωτικὰς δυνάμεις τὰς ὁποίας ἔφεραν εἰς τὴν Ἀσιατικὴν πλευράν, ἔδοκίμασαν νὰ καταλάβουν ἢ νὰ φράξουν τὴν Διώρυγα τοῦ Σουέζ, καταστρέφοντες οὕτω τὰς σύγκοινωνίας τῆς Ἀγγλίας μὲ τὰς Ἰνδίας. Παρὰ τὰς ἀπεγνωσμένας ὅμως καὶ τολμηρὰς ἐπιθέσεις καὶ προσπάθειάς των ἐπανειλημμένως νικηθέντες ἀπεσύρθησαν.

Τὸ 1916 ἐγένετο ἐξέγερσις τῶν Σενοῦσι καὶ ἐπανστάσις εἰς τὸ Νταρφουρ τοῦ Σουδάν, αἱ ὁποῖαι κατεστάλησαν εὐκόλως. Τὸ 1917 ὁ Σουλτάνος Χουσεΐν ἀπέθανε καὶ τὸν διεδέχθη ὁ ἀδελφὸς του Φουὰτ ὁ 1ος, ὁ λαοφιλὴς, δραστήριος καὶ σωφρονέστατος σημερινὸς Βασιλεὺς, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ὁποίου συνέβησαν ἔκτακτα καὶ σπουδαιότατα ἐθνικὰ γεγονότα.

Μετὰ τὴν ἀνακωχὴν τοῦ Μεγάλου πολέμου κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1918, τρεῖς εὐθαρσεῖς πολιτικοὶ ἄνδρες (ὁ Σαΐτ Ζαγλοῦλ Πασᾶς, ὁ Ἀλὴ Σαράουη Πασᾶς καὶ ὁ Ἀμπντέλ Ἀζίζ Φάχμη) παρουσιάσθησαν ὡς ἐντολοδόχοι τοῦ Αἰγυπτιακοῦ λαοῦ πρὸ τῶν Ἀγγλικῶν Στρατιωτικῶν ἀρχῶν καὶ ἐξήτησαν τὴν πλήρη ἀνεξαρτησίαν τῆς Πατρίδος των

καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν Ἑγγύων ἐξ Αἰγύπτου.

Αἱ προτάσεις ἐκεῖναι δὲν ἔγιναν δεχταὶ ὑπὸ τῶν Ἑγγύων, οἱ δὲ ἀνωτέρω πολιτικοὶ ἐξωρίσθησαν εἰς τὴν Μάλταν ὡς στασιασταί.

Τὸ 1919 συνέβησαν ταραχαὶ καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον, αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν τὴν κήρυξιν τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου ὑπὸ τῆς Ἑγγλίας. Τέλος οἱ Ἑγγλοὶ λαμβάνοντες ὑπ' ὄφιν τοὺς πατριωτικὸς πόθους τοῦ Αἰγυπτιακοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος ζωηρῶς καὶ ἀνεκδότως ἐπέμενε καὶ ἐπιμένει εἰς τὰ αἰτήματά του, ἠναγκάσθησαν νὰ στείλουν τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1919 ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὸν Μίλνερ, διὰ νὰ μελετήσῃ ἐκ τοῦ πλησίον τὰ αἰτήματα αὐτοῦ καὶ ἐξεύρῃ τρόπον συνεννοήσεως, ἢ ἀποστολῇ ὅμως αὕτη ἀπέτυχε. Εἰς τὰς 28 Φεβρουαρίου τοῦ 1922 διὰ δηλώσεώς της ἡ Ἑγγλία ἀνεκάλεσε τὰς προηγουμένας περὶ προστασίας ἀποφάσεις της καὶ ἀνεγνώρισε τὴν Αἴγυπτον κράτος κυρίαρχον καὶ ἀνεξάρτητον, κατήργησε τὸν στρατιωτικὸν νόμον καὶ παρέβη εἰς ἀρκετὰς ὑποχωρήσεις.

Τέσσαρα ὅμως σημεῖα τοῦ ὅλου ζητήματος ἐδηλόωσε δι' ἐγγράφου της, ὅτι θὰ μένουν ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον δικαιοδοσίαν της, μέχρις ὅτου ἐπέλθῃ καὶ δι' αὐτὰ ἰδιαιτέρα συμφωνία.

Τὰ σημεῖα ταῦτα εἶναι : 1ον Ἡ ἀσφάλεια τῶν συγκοινωνιῶν τῆς Ἑγγλίας ἐν Αἰγύπτῳ.

2ον Ἡ ἄμυνα τῆς Αἰγύπτου κατὰ πάσης ἐπιθέσεως ἢ ἀναμίξεως ἐμμέσου ἢ ἀμέσου.

3ον Ἡ προστασία τῶν ξένων συμφερόντων καὶ ἡ προστασία τῶν μειονοτήτων.

4ον Τὸ καθεστὼς τοῦ Σουδάν. Μέχρις ὅτου συναφθῇ

ἰδιαιτέρα συμφωνία ἐπὶ τῶν σημείων τούτων, τὸ διὰ τὸ Σουδάν καθεστὼς θὰ μένῃ κατὰ τὸ ἐγγραφον ἐκεῖνο ἀμετάβλητον.

Αἱ ἐπιφυλάξεις αὗται δὲν ἠναγκάστησαν ὡς ἦτο ἐπόμενον τοὺς Αἰγυπτίους, οἱ ὁποῖοι προόγραμμά των ἔχουν τὴν παντελὴ ἀπομάκρυνσιν τῶν Ἑγγύων ἐκ τῆς Πατρίδος των, ἂν καὶ ἡ Ἑγγλία ἔκτοτε οὐδόλως ἀναμιγνύεται εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα τῆς χώρας, ἢ ὁποῖα ἐλευθέρως διευθύνει καὶ διαχειρίζεται τὰς ὑποθέσεις της.

Οἱ Ἑγγλοὶ καὶ λοιποὶ ξένοι ἀνώτεροι ὑπάλληλοι ἀποσύρονται βαθμιαίως ἐκ τῶν διαφορῶν κυβερνητικῶν ὑπηρεσιῶν.

Τὸ 1922 ἔγιναν αἱ πρῶται ἐλεύθεραι ἐκλογαί, συνεκλήθη ἡ πρώτη Συνταγματικὴ Βουλὴ καὶ ἐσηματίσθη κυβέρνησις ὑπὸ τὸν Ζαγλού.

Ἀτυχῶς κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1924 ἐδολοφονήθη ἐν Καῖρῳ ὁ Στρατιωτικὸς Διοικητὴς τοῦ Σουδάν καὶ Σιρδάρης (ἀρχηγός) τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ, Ἑγγλος Στάκ Πασᾶς.

Τὸ γεγονός συνετάραξεν ἐκ νέου τὴν χώραν καὶ ἐγέννησε νέας προστριβὰς μεταξὺ Ἑγγλίας καὶ Αἰγύπτου, αἱ ὁποῖαι βαθμηδὸν τείνουν νὰ ἐξομαλυνθοῦν, ἵνα καὶ ἡ Αἴγυπτος ἐν τῇ χορείᾳ τῶν πολιτισμένων καὶ ἀνεξαρτήτων κρατῶν ἀκολουθήσῃ ἰσότημος πλέον τὸ πληρὲς μέλλοντος ἐθνικόν της στάδιον.

PROVINCE OF - AUTONUMID

ΜΕΡΟΣ Β΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

ΘΕΣΙΣ, ΟΡΙΑ, ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ, ΦΥΣΙΚΗ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ, ΚΛΙΜΑ, ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Ἡ Αἴγυπτος κεῖται εἰς τὸ βορειοανατολικὸν μέρος τῆς Ἀφρικῆς, **ὁρίζεται** δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Σουδάν, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἑρυθρᾶς Θαλάσσης καὶ τῆς Παλαιστίνης καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Κυρηναϊκῆς καὶ τῆς ἐρήμου Σαχάρας.

Ἡ φυσικὴ μεθόριος μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Παλαιστίνης εἶναι εὐθεῖα γραμμὴ ἀρχίζουσα ὀλίγον Ἀνατολικῶς τοῦ Ἑλ-Ἀρίς (Μεσόγειος θάλασσα) καὶ φθάνουσα εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου Ἀκάμπας, προσαρτῶσα οὕτω τὴν χερσόνησον τοῦ Σινᾶ εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ἡ **ἐπιφάνεια** τῆς χώρας εἶναι 994.000 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα ἐκ τῶν ὁποίων μόνον αἱ 33.000 τ. χ. καλλιερгоῦνται καὶ κατοικοῦνται (Κοιλὰς τοῦ Νείλου καὶ Δέλτα).

Φυσικὴ διαιρέσις. Ἡ Αἴγυπτος φυσικῶς χωρίζεται εἰς δύο μεγάλα τμήματα. Τὴν Ἄνω (Σαῖτ), ἣ ὁποία περιλαμβάνει τὴν Κοιλίαν τοῦ Νείλου, τὴν ἐκατέρωθεν δηλ. τῶν ὀχθῶν αὐτοῦ καλλιερгоῦσιν καὶ κατοικήσιν χωρὰν ἀπὸ τοῦ Οὐάντι-Χάφα (Σουδάν) μέχρι Κάιρον, καὶ τὴν Κάτω Αἴγυπτον ὀνομαζομένην καὶ Δέλτα ὡς ἐκ τοῦ σχήματος, τὸ ὁποῖον προσδίδουν εἰς αὐτὴν οἱ δύο βραχίονες τοῦ Νείλου Δαμιέτης καὶ Ραχτίου (Ρωζέτης), ἀρχίζοντες παρὰ τὸ Κάιρον καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Ἀκτογραφία

Τὴν Αἴγυπτον βρέχουν ὡς εἵπομεν ἡ Μεσόγειος καὶ ἡ Ἑρυθρὰ θάλασσα.

Ἡ ἀκτὴ τῆς Μεσογείου ἀποτελεῖ τόξον μήκους 770 χιλιόμετρον ἀπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Σολοῦμ μέχρι τοῦ Ἑλ-Ἀρίς, εἶναι δὲ κατὰ μήκος ἰδίως τοῦ Δέλτα χαμηλὴ καὶ ἀμμώδης, ἐνὼ τοῦναντίον ἡ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης εἶναι πλήρης βοάων καὶ ὑψηλῇ.

Κόλποι. Ὁ τοῦ Σολοῦμ, ὁ κόλπος τῶν Ἀράβων, ὁ κόλπος τοῦ Ἀμπουκίρ εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ ὁ κόλπος τοῦ Σουέξ εἰς τὴν Ἐρυθράν.

Ἀκρωτήρια. Τὸ Ρὰς-Καναῖς (ράς—κεφαλὴ, ἄκρα) δυτικῶς τοῦ κόλπου τῶν Ἀράβων. Τὸ Ρὰς-ἐλ-Μπάρ παρὰ τὴν Λαμμέτην. Τὸ Ρὰς-ἐλ-Μπάρ εἶναι ὠραία θερινὴ ἐξοχὴ.

Ρὰς-Μωχάμετ καὶ Ρὰς-Μπενὰς εἰς τὴν Ἐρυθράν θάλασσαν.

Χερσόνησος. Ἡ τοῦ Σινᾶ μεταξὺ τῶν κόλπων Σουέξ καὶ Ἀκάμπας.

Ὅρεογραφία.

Ἡ Κοιλὰς τοῦ Νείλου κατὰ μήκος αὐτῆς περιχλίνεται ἐκατέρωθεν ὑπὸ δύο ὄροστοιχῶν ἢ μᾶλλον λοφοσειρῶν τῆς Ἀνατολικῆς (Ἀραβικῆς) καὶ τῆς Δυτικῆς (Λιβυκῆς).

Ἐτέρα ὄροσειρὰ ἐκτείνεται κατὰ μήκος τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης παρὰ τὴν ἀκτὴν, εἶναι δὲ συνέχεια τοῦ μεγάλου Ἀβησσινιακοῦ ὄροπεδίου. Ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῆς τελευταίας εἶναι : Τὸ Γκέμπελ-Χαμάντα (Γκέμπελ—βουνόν) (ῥῆος 1750 μ.), Γκέμπελ Ζαμπάρα (2280 μ.), Γκέμπελ Γκαρίμπ (1600 μ.) καὶ τὸ Γκέμπελ Ἀτάκα (600 μ.) πρὸς δυσμὰς τοῦ Σουέξ.

Ἡ Σιναϊτικὴ χερσόνησος ἔχει πολλὰ ἀπόκρημνα καὶ ὑψηλὰ ὄρη, σπουδαιότερα τῶν ὁποίων εἶναι τὸ ὄρος Κα-

τερίνης ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ (μονῆς τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης) (3000 μ.) τὸ Μοῦσα τὸ ἱστορικὸν ὄρος τοῦ Μωϋσέως καὶ τὸ ἐκτεταμένον ὄροπέδιον Γκέμπελ-ἐλ-Τίχ.

Οἱ λόφοι οἱ περιχλίνοντες τὴν Κοιλιάδα τοῦ Νείλου ποικίλλουν πολὺ κατὰ τὸ ῥος. Οἱ ὑψηλότεροι εὐρίσκονται εἰς τὸ Ἀνατολικὸν μέρος εἶναι δὲ οὗτοι. Οἱ Σελσίλε μεταξὺ Ἑσνας καὶ Κένας, τὸ ὄροπέδιον Σιλ-ἐλ-Κιντάμπ παρὰ τὸ Ἀσσουὰν καὶ τὸ Μοκάταμ Ἀνατολικῶς τοῦ Καΐρου. Εἰς πολλὰ μέρη ἐπειδὴ αἱ λοφοσειραὶ πλησιάζουν ἀμφοτέρωθεν τὸν ποταμόν, ἡ κοίτη αὐτοῦ στενεύει πολὺ καὶ καθίσταται χρημνώδης· ὁλαχοῦ πάλιν ἀπομακρύνονται καὶ ἡ Κοιλὰς τοῦ Νείλου γίνεται εὐρυτέρα.

Τὸ στενότερον μέρος τῆς Κοιλιάδος εἶναι ἡ Καλάμψα εἰς τὸ Ν. μέρος τῆς Μουδιρίας τοῦ Ἀσσουὰν μετὰ τὸν πρῶτον καταρράκτην. Ἐκεῖ ἡ κοίτη ἔχει πλάτος μόνον 180 μ. τὸ δὲ βάθος τοῦ ποταμοῦ εἶναι 20 μ. καὶ πλέον.

Ἐρημοί. Ἡ Κοιλὰς τοῦ Νείλου ἔχει ἐκατέρωθεν αὐτῆς καὶ δύο μεγάλας ἐρήμους· πρὸς Δ. τὴν Ἀραβικὴν μεταξὺ τῆς ὁμωνύμου ὄροσειρᾶς καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ πρὸς Α. τὴν Λιβυκὴν ἐρημον, ἡ ὁποία ἐκτείνεται μέχρι τῆς Τριπολίτιδος, ἀποτελοῦσα μέρος τῆς Σαχάρας.

Ἡ ἐρημος δὲν εἶναι ἀπλῶς ὁμαλὴ ἐκτεταμένη καὶ ἀμμώδης ἐπιφάνεια γῆς· ἔχει εἰς πολλὰ μέρη λόφους καὶ μάλιστα ὑψηλοὺς ὅπως λ. χ. ἡ Ἀραβικὴ, ἡ βαθείας κοιλιάς, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὰς ὁάσεις.

Τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς ἐρήμου εἶναι ὅτι ἐλλείψει ὕδατος δὲν ὑπάρχουν ἐν αὐτῇ ζῶα οὔτε φυτὰ (ἐκτὸς ἐννοεῖται τῶν ὁάσεων) ὁ δὲ ἀῆρ ἐν αὐτῇ εἶναι ξηρὸς καὶ καθαρὸς.

Ὁάσεις. Ἡ ὁάσις εἶναι κατὰ ἀντίστοιχον πρὸς τὴν

νήσον. Εἶναι δηλ. ὅπως ἡ νήσος ἔκτασις γῆς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον καλλιεργήσιμος καὶ κατοικήσιμος χαμηλὴ ὅμως περιβαλλομένη ὑπὸ ἐρήμου.

Ἡ εὐφορία τῶν δάσεων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποσότητα τοῦ ἐν αὐταῖς ἀναβρύνοντος ὕδατος, τὸ ὁποῖον πιθανώτατα φθάνει εἰς αὐτὰς ὑπογείως ἐκ τοῦ Νείλου ἢ ἀναβλύνει καὶ ἀπὸ ἐπιτοπίους νάπας. Γενικῶς αἱ πηγαὶ τῶν δάσεων εὐρίσκονται εἰς ἐπιφάνειαν χαμηλὴν, ἵνα δὲ οἱ κάτοικοι αὐτῶν χρησιμοποιοῦσιν τὸ ὕδωρ πρὸς ἀρδυσιν τῶν γαιῶν τῶν, κτίζουσιν παρὰ τὰς πηγὰς ὑψηλὰ προχώματα, σχηματίζοντες οὕτως εἶδος δεξαμενῶν, τῶν ὁποίων τὸ ὕψος φθάνει καὶ ὑπερβαίνει ὀλίγον τὴν ἐπιφάνειαν τῶν καλλιεργουμένων γαιῶν. Τὸ ὕδωρ τῶν πηγῶν μὴ εὐρίσκον διέξοδον ἀνέρχεται ἐντὸς τῶν δεξαμενῶν τούτων εἰς τὸ κατὰ ἄλλῳ ὕψος, ἐκεῖθεν δὲ διοχετεύεται εὐκόλως εἰς τὰς ἀρδεντικὰς διώρυγας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν τὴν ἀρχὴν τῶν εἰς τὴν κορυφὴν τῶν προχωμάτων καὶ ποτίζει οὕτω τὰς γαίας.

Αἱ σπονδαιότεραι δάσεις εὐρίσκονται πρὸς δυσμὰς τοῦ Νείλου εἰς τὴν Λιβυκὴν ἔρημον, εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς : Ἡ Σίουα, ἡ Μπαχρία, ἡ Φαράφρα, ἡ Χάργκα καὶ ἡ Ντάλλα.

Ὡς ὅσας δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ τὸ Φαγιούμ ἄλλα περὶ αὐτοῦ καθὼς καὶ περὶ τῶν ἄλλων θὰ ὁμιλήσωμεν λεπτομερέστερον εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον.

Ποταμοί.-Νεῖλος

Ἡ Αἴγυπτος ἔχει ἓνα μέγιστον ποταμόν, τὸν Νεῖλον, ὁ ὁποῖος εἶναι τρίτος κατὰ τὸ μέγεθος μεταξὺ τῶν ποτα-

μῶν τοῦ κόσμου καὶ ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον τῶν φυσικῶν χαρακτηριστικῶν τῆς χώρας.

Ὁ Νεῖλος εἶχε καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα μεγίστην σημασίαν διὰ τὴν χώραν· ἡ Αἴγυπτος ἐκαλεῖτο δῶρον τοῦ Νείλου, οἱ δὲ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι τὸν εἶχον θεοποιήσει. Ἡ Ἑλληνορωμαϊκὴ τέχνη παρίστανε τὸν Ν. ὥς θεὸν μακαρίως ἐξηπλωμένον καὶ ἔχοντα περὶ ἑαυτὸν τοὺς 16 πῆχεις ἦτοι τὸ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἄριστον μέσον ὕψος τοῦ Ν. κατὰ τὴν ἐτησίαν πλήμυνραν (8,64 μ). Αἱ πηγαὶ τοῦ Νείλου μέχρι τῶν νέων χρόνων ἦσαν ἄγνωστοι καὶ ἀνεξερευνήτοι, ὑπάρχουν δὲ περὶ αὐτῶν διάφοροι φανταστικά, παρὰδοχοὶ ἀλλὰ καὶ ὠραῖαι περιγραφαί, τὰς ὁποίας ἀναφέρει καὶ ὁ Ἡρόδοτος.

Ὁ Νεῖλος πηγάζει κυρίως ἀπὸ τὴν λίμνην Βικτωρίαν τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς, διέρχεται τὸ Σουδάν καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ χύνεται διὰ δύο στομίων Ραχτίου καὶ Δαμιέτης εἰς τὴν Μεσόγειον. Τὸ μήκος αὐτοῦ εἶναι περίπου 6.500 χ. μ. τὸ δὲ πλάτος ποικίλλει εἰς διάφορα μέρη. Οἱ δύο βραχίονες αὐτοῦ ἔχοντες τὴν ἀρχὴν τῶν παρὰ τὸ Κάιρον ἀπομακρύνονται ἀλλήλων ἐφ' ὅσον προχωροῦν πρὸς τὴν Μεσόγειον σχηματίζοντες τεράστιον Δέλτα.

Ὁ Νεῖλος εἰς διάφορα μέρη φέρει καὶ διάφορα ὀνόματα· οὕτω μεταξὺ τῶν λιμνῶν Βικτωρίας καὶ Ἀλμπερτ ὀνομάζεται Κιβίρα· μετὰ τὴν λίμνην Ἀλμπερτ λέγεται Μπάχο-ἐλ-Γκέμπελ ἦτοι ποταμὸς τῶν ὀρέων, εἰς τὸ μέσον Λευκὸς Νεῖλος καὶ ἐκεῖθεν ἁπλῶς Νεῖλος. Κατὰ τὸν ροὴν αὐτοῦ εἰς τὸ Σουδάν δέχεται ἐκατέρωθεν τὰ ὕδατα διαφόρων παραποτάμων.

Ἀπὸ τὸ Δυτικὸν μέρος χύνεται εἰς αὐτὸν ὁ Μπάχο-ἐλ-Γκαζῶλ (ποταμὸς τῶν δορυκάδων) ἐνούμενος προηγουμένως

μέ τον Μπάρο-έλ-Αράμπ, Ρόλ, και άλλους μικροτέρους, από το Ἀνατολικὸν δὲ πάλιν οἱ Ἀθησυνιακοὶ ποταμοὶ, Σομπάτ, Κυανοὺς Νεῖλος καὶ Ἀτμπάρας.

Ἐπὶ τοῦ Νεῖλου κατὰ τὸν ροὺν αὐτοῦ σχηματίζονται ἐκτὸς διαφόρων νησίδων καὶ ἔξ καταρράχται οἱ ὅποιοι ὀνομάζονται μὲ τὴν τακτικὴν σειρὰν δηλ. 1ος, 2ος 3ος κ. ὅ. κ.

Ὁ πρῶτος ὅταν μετρωμέν αὐτοὺς ἀπὸ Βορρᾶ πρὸς Νότον εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς Αἰγύπτου εἰς τὰ Ν. μέρη τῆς Μονδιδρίας Ἀσσουάν.

Αὔξησις καὶ ἐλάττωσις

τῶν ὑδάτων τοῦ Νεῖλου

Τὰ ὕδατα τοῦ Νεῖλου ὑψώνονται κατ' ἔτος ἀπὸ τὸν μῆνα Ἰούνιον μέχρι Νοεμβρίου.

Αἱ κυριώτεραι αἰτίαι τοῦ ὑψωμοῦ τούτου εἶναι ἡ τῆξις τῶν χιόνων τῶν Ἀθησυνιακῶν ὀρέων καὶ αἱ μεγάλαι βροχαὶ αἱ ὅποιοι πίπτουν ἀπὸ τὸν Μάρτιον μέχρι Ὀκτωβρίου εἰς τὰ ὑψηλὰ ὄροσπεδια τῆς Ἀθησυνίας καθὼς καὶ εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν μεγάλων λιμνῶν, ὁπόθεν πηγάζει ὁ ποταμός.

Εἰς τὰς παρὰ τὸν Ἰσημερινὸν χώρας αἱ βροχαὶ διαρροῦν καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Οἱ ποταμοὶ ἐκεῖ εἶναι διαρκῶς πλημμυρισμένοι αἱ δὲ μεγάλαι λίμναι Βικτωρία, Ἀλμπερτ κ. λ. π. εἶναι τρόπον τινὰ διαρκεῖς δεξαμεναὶ ἐφοδιασμοῦ. Οἱ ἔξ Ἀθησυνίας παραπόταμοι Σομπάτ, Κυανοὺς Νεῖλος καὶ Ἀτμπάρας πλημμυροῦν κατὰ τοὺς μῆνας Μάιον Ἰούνιον μέχρι Σεπτεμβρίου, ὁπότε πίπτουν αἱ μεγάλαι βροχαὶ

εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, τὸ δὲ ὕδωρ αὐτῶν ρέει τότε ὀρηκτικῶς καὶ ταχέως πρὸς τὸν Νεῖλον.

Οἱ ποταμοὶ οὗτοι κατὰ τὸν ροὺν τῶν διέρχονται ἀπὸ παλαιὰ ἐσβεσμένα ἡφαιστεια καὶ ἡφαιστειογενῆ στρώματα, ὁπόθεν συμπαρασύρουν καὶ φέρουσιν εἰς τὸν Νεῖλον ἄφθονον ἵλιν πλουσιωτάτην εἰς λιπαρὰς οὐσίας χρησίμους διὰ τὰς καλλιεργουμένας γαίας.

Ὁ ὑψωμὸς τοῦ Νεῖλου ἀρχίζει νὰ γίνηται αἰσθητὸς εἰς μὲν τὸ Ἀσσουάν (Ἄνω Ἀγυπτον) κατὰ τὸν Μάιον εἰς δὲ τὸ Κάιρον κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου, ἐξακολουθεῖ μέχρι τῆς 10ης ἢ καὶ 15ης Σεπτεμβρίου, μένει στάσιμος ἐπὶ 10-15 ἡμέρας, ἔπειτα δὲ βαθμιαίως ἀρχίζει νὰ ἐλαττώνηται.

Ὁ Νεῖλος κατὰ τὴν πλήμμυραν ἔχει χροῖμα σκοτεινόφαιον ὥς ἐκ τῆς ἐμπεριεχομένης ἱλύος, κατὰ δὲ τὴν ἐλάττωσιν τῶν ὑδάτων τοῦ πρασινωπόν, προερχόμενον ἐκ τῆς ἀποσπινθέσεως ὑδροβίων φυτῶν.

Ὁ ὑψωμὸς τοῦ ποταμοῦ δὲν εἶναι κατ' ἔτος ὁ αὐτὸς οὔτε ὁμοίως διαρκείας· ὁ μέσος ὅρος τοῦ ὑψωμοῦ εἰς τὸ Ἀσσουάν εἶναι 9 μέτρα εἰς δὲ τὸ Κάιρον 8 μ. ἐνίστε ὅμως οὗτος μολὶς φθάνει τὰ 6,5 μ. καὶ τότε ἡ γεωργία τῆς χώρας ὑποφέρει.

Κάποτε πάλιν ἀνέρχεται εἰς 12 μ. τότε δὲ ὑπάρχει κίνδυνος πλημμύρας. Ὁ εὐνοϊκώτερος ὑψωμὸς εἶναι 9-10 μέτρα. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐκ τῆς πλημμύρας κινδύνων λαμβάνονται διαρκῶς σοβαρὰ μέτρα· κτίζονται δηλ. εἰς πολλὰ μέρη, ὅπου αἱ ὄχθαι τοῦ ποταμοῦ εἶναι χαμηλαί, μεγάλα προχώματα καὶ τοῖχοι· ἐπίσης κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούνιον, Ἰούλιον — Σεπτέμβριον εἰς ὅλον τὸ μήκος τοῦ ποταμοῦ ἐπιτηροῦν νύκτα καὶ ἡμέραν τὰς ὄχθας αὐτοῦ

[illegible]

φύλακες διὰ τὰ προλάβουν πᾶσαν διάσπασιν, ἢ ὅποια θὰ ἐπέφερε καταστροφάς.

Νειλόμετρον. Ὁ ὑψομὸς μετρεῖται διὰ τῶν Νειλόμετρων, εἶδος τετραγωνικῶν φρεάτων, εἰς τὸ κέντρον τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἡριθιμημένη ὑψηλὴ περιματωμένη στήλη δεικνύουσα ἐκάστοτε τὸ ὕψος τοῦ ποταμοῦ. Τὸ ὕψος μετρεῖται καὶ σημειώνεται καθ' ἐκάστην διὰ τῶν Νειλόμετρων οὕτως ὥστε ἡ κατάστασις τοῦ ποταμοῦ κατὰ ἓν ἔτος δύναται νὰ συγκριθῇ μὲ τὴν κατάστασιν αὐτοῦ εἰς ἄλλο ἔτος. Νειλόμετρα ὑπάρχουν εἰς τὴν νήσον Ρόνταν παρὰ τὸ Παλαιὸν Κάϊρον, εἰς τὸ Ἀσσουάν, εἰς τὸ Οὐάντι-Χάφα, τὸ Χατοῦμ εἰς τὴν ἔνωσιν Λευκοῦ καὶ Κυανοῦ Νείλου, εἰς τὸν Σομπά εἰς τὴν Οὐγάνταν εἰς τὴν λίμνην Βικτωριαν ν. ἄ.

Διὰ τηλεγραφικῶν πληροφοριῶν ἀποστελλομένων καθ' ἐκάστην εἰς τὸ Κάϊρον ἐκ τῶν μᾶλλον ἀπομακρυσμένων μερῶν ὑπολογίζεται καὶ εἶναι γνωστὸς ἐκ τῶν προτέρων ὁ ὑψομὸς τοῦ Νείλου ἐν Αἰγύπτῳ.

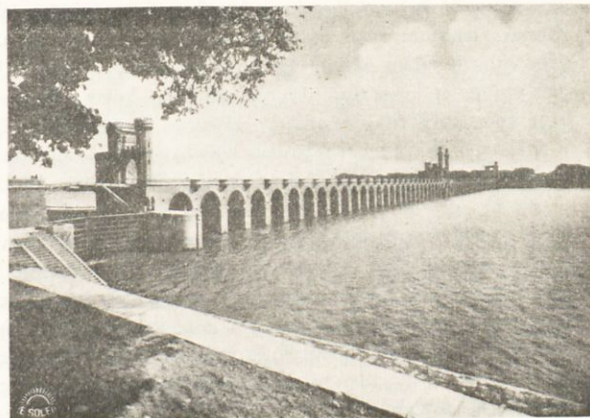
Νειλοφράγματι (Μπαράζ)

Νειλοφράγματι ἢ μᾶλλον ὕδροφράγματι εἶναι εἰδικοὶ στερεωτάτοι τοῖχοι ἐκτισμένοι ἀπὸ τῆς μιᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ εἰς τὴν ἄλλην καθέτως πρὸς τὸν ροὺν αὐτοῦ καὶ φθάνοντες τὸ ὕψος τῶν ὀχθῶν του.

Οὗτοι ἔχουν σκοπὸν νὰ συγκρατοῦν τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ, νὰ ἐξασφαλίζουν τὴν τροφοδότησιν τῶν διωρῶν καὶ νὰ κανονίζουν τὴν διὰ τὴν ἄρδευσιν τῶν γαιῶν ἀπαιτουμένην ποσότητα ὕδατος.

Οἱ Νειλοφράγματι ἔχουν κατὰ μῆκος αὐτῶν πολλὰς θυ-

ρίδας, αἱ ὁποῖαι διὰ καταλλήλου μηχανήματος ἀνοίγουν ἢ κλείουν ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης. Κατὰ τὸν ὑψομὸν τοῦ Νείλου ὅποτε φυσικὰ καὶ αἱ ἀρδευτικαὶ διώρυγες εἶναι πλήρεις, αἱ θυρίδες τῶν Νειλοφραγμάτων μένουσι ἀνοιχταὶ καὶ τὸ ὕδωρ φεύγει ἐλεύθερα. Ὅταν ὅμως τὰ ὕδατα ἀρχίζουν νὰ κατέρχονται, αὐταὶ βαθμηδὸν κλείονται, τοιοῦτοτρόπως δὲ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ποταμοῦ κρατεῖται πάλιν ὑψηλὰ καὶ ἐνκόλως τροφοδοτοῦνται αἱ ἀρδευτικαὶ διώρυγες.

ΜΠΑΡΑΖ

Νειλοφράγματι κατεσκευάσθησαν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς διάφορα μέρη τοῦ ποταμοῦ, οἱ κυριώτεροι δὲ εἶναι: Ὁ μέγας Νειλοφράγματις (τὸ κυρίως Μπαράζ) παρὰ τὸ Κάϊρον, ἔχον τεράστιον καὶ μεγάλῃς σπουδαιότητος. Τὸ μῆκος

τούτου είναι περί τὰ 900 μ. ἔχει δὲ 126 θυρίδας δι' ὧν κανονίζεται τὸ ὕψος τοῦ ὕδατος. Ἀπὸ τὸ Μπαράξ ὁ Νεῖλος χωρίζεται εἰς τοὺς δύο μεγάλους βραχίονας Ραχτίου (Ρωζέτης) καὶ Δαμιέτης, διὰ τῶν ὁποίων σχηματίζεται τὸ Δέλτα.

Διὰ τοῦ Μπαράξ κατορθοῦται καὶ ποτίζεται διαρκῶς καὶ κανονικῶς καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἡ Κάτω Αἴγυπτος. Ἡ κατασκευὴ αὐτοῦ ἤρχισεν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μωχ. Ἄλλη καὶ ἐτελείωσε μόλις πρὸ 35 ἐτῶν. Ἄλλος Νειλοφράκτης κατασκευασθῆ ἐπὶ τοῦ βραχίονος τῆς Δαμιέτης παρὰ τὴν Ζίφταν, ἕτερος δὲ παρὰ τὸ Ἀσσιούτ εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον καὶ ἀπὸ πολλοὶ μικροὶ εἰς τὰς διαφόρους διώρυγας. Ὁ σπουδαιότερος ὅμως καὶ μέγιστος πάντων ἔργον κολοσιαιὸν προκαλοῦν τὸν θαυμασμόν εἶναι ὁ Νειλοφράκτης ἡ καλλίτερον ἢ τεραστία δεξαμενὴ τοῦ Ἀσσουάν, παρὰ τὸν πρῶτον καταρράκτην. Ἡ δεξαμενὴ αὕτη ἔχει μῆκος 2000 μ., εἰς τὸ κάτω δὲ μέρος 140 θυρίδας, καὶ εἰς τὸ ἄνω 40. Ἡ χωρητικότης αὐτῆς εἶναι ἐν δισεκατομμ. τόνοι. Ὅταν ὅλαι αἱ θυρίδες εἶναι ἀνοικταὶ χύνονται δι' αὐτῶν 850,000 τόν. ὕδατος εἰς τὸ λεπτόν. Εἰς τὸ Δ. μέρος τῆς δεξαμενῆς κατὰ μῆκος αὐτῆς ὑπάρχει διὰ τὴν ναυσιπλοΐαν χωριστὴ διώρυξ, ἡ ὁποία πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῆς μεγάλῃς ἀνωμαλίας τοῦ ἐδάφους εἶναι χωρισμένη διὰ κλεισιδῶν μὲ κινητὰς θυρίδας εἰς μικρὰς οὕτως εἰπεῖν δεξαμενάς. Τὸ γιγάντιον καὶ μοναδικόν τοῦτο ἀνὰ τὸν κόσμον ἔργον κατασκευάσθη ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ Οὐίλλιαμ Οὐίλκοξ.

Διὰ τῶν Νειλοφρακτῶν τοῦ Ἀσσουάν καὶ Ἀσσιούτ ἐπιτηγχάνεται ἡ κανονικὴ ἄρδεις μεγάλων ἐκτάσεων τῆς Ἄνω Αἰγύπτου.

Ἡ ἄρδεις τῆς χώρας

Ὅλη σχεδὸν ἡ ὑπαίθρος χώρα καὶ ιδίως τὸ Δέλτα καλύπτεται ἀπὸ πυκνότατον δίκτυον διωρύγων, διὰ τῶν ὁποίων ἀρδεύονται αἱ καλλιεργούμεναι γαῖαι.

Ἡ ἄρδεις εἶναι δύο εἰδῶν. Α : ἡ διαρκής, ἡ καθ' ὅλον δηλ. τὸ ἔτος γιγνομένη. Αὕτη διενεργεῖται διὰ τῶν μεγάλων διωρύγων, αἱ ὁποῖαι τροφοδοτοῦνται πάντοτε ὀπισθεν τῶν ὑδροφρακτῶν δύνανται νὰ διοχετεύουν τὸ ὕδωρ εἰς ὅλας τὰς πέριξ γαῖας καὶ ὅταν ἀκόμη ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ποταμοῦ εὐρίσκηται πολὺ χαμηλά. Χώρα ἀρδευομένη διαρκῶς καὶ θερμὴ ὥς ἡ Αἴγυπτος εἶναι δυνατόν νὰ καλλιεργῇται καὶ νὰ καρποφορῇ δις καὶ κάποτε τρίς τοῦ ἔτους. Ὀλόκληρον τὸ Δέλτα, τὸ Φαγιούμ καὶ μέρος τῆς Ἄνω Αἰγύπτου ἀρδεύονται διαρκῶς.

Β. Ἡ διὰ τῆς πλημμύρας, ἡτοί ἡ ἀπαξ τοῦ ἔτους γιγνομένη ἄρδεις. Εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον αἱ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου στεναὶ καλλιεργούμεναι λωρίδες γῆς χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ μικρῶν προχωμάτων εἰς διαμερίσματα, τὰ ὁποῖα τοιοντοτρόπως σχηματίζουν λεκάνας ἢ μικρὰς καὶ ἀβαθεῖς δεξαμενάς ἐκτεινομένας μέχρι τῆς ἐρήμου.

Τὸ ὕδωρ φέρεται εἰς τὰ διαμερίσματα ταῦτα ἀπὸ τὸν Νεῖλον διὰ διωρύγων ἀβαθῶν, αἱ ὁποῖαι τροφοδοτοῦνται μόνον κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ὑψωμοῦ, μένει δὲ εἰς αὐτὰ ἐπὶ 1—1 1/2 μῆνα.

Ὅλη ἡ ποτισμένη ἔκτασις ἀποτελεῖ τότε μίαν ἀπέραντον λίμνην τὰ δὲ χωρία, τὰ ὁποῖα εἶναι συνήθως ἐκτισμένα ἐπὶ ὑψωμάτων φαίνονται ὥς νησίδες. Εἰς πολλὰς διώρυγας ὑπάρχον καὶ ρυθμιστῆρες εἶδος δηλ. ὑδροφρακτῶν, μὲ

θυρίδας, διὰ τῶν ὁποίων κανονίζεται ἡ ποσότης τοῦ εἰσρέοντος ὕδατος ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης. Ἄφου διὰ τῆς πλημμύρας ποτισθῇ καλῶς ἡ γῆ, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔχει ἐπικαθῆσθαι καὶ παχὺ στρώμα ἰλύος, τὸ πλεονάζον ὕδωρ δι' ἄλλον χαμηλότερον εἰδικὸν διωρῶν ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸν ποταμόν.

Ἡ ἐκκένωσις τῶν διαμερισμάτων ἀρχίζει συνήθως τὸν Ὀκτώβριον κατὰ τὸν ἐπόμενον δὲ μῆνα αἱ γαῖαι εἶναι ἔτοιμοι πρὸς καλλιέργειαν καὶ σποράν. Εἰς τὰς οὕτω ποτιζομένας γαῖας μόνον μία καλλιέργεια γίνεται κατ' ἔτος.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Ἄνω Αἰγύπτου ποτίζεται μὲ τὸ σύστημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἄλλωστε εἶναι πρωτόγονον καὶ ἀτελέστατον.

Ἡ διαρκὴς ἄρδευσις εἰσῆλθῃ ὑπὸ τοῦ Μωῥάμετ Ἄλη ἔκτοτε δὲ γίνονται διαρκῶς σπουδαῖα ἀρδεντικά ἔργα, τὰ ὁποῖα αὐξάνουν τὴν καλλιεργουμένην ἔκτασιν καὶ συντελοῦν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν καὶ εὐημερίαν τῆς χώρας.

Ἡ ἔκτασις τῆς καλλιεργουμένης γῆς ποικίλλει ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἀνάλογα μὲ τὴν κατάστασιν τοῦ Νείλου. Αἱ ὑψηλαὶ γαῖαι, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀρδεύονται ἐπαρκῶς κατὰ τὰ ἔτη μικροῦ ὑψομοῦ λέγονται Σαράκι. Ἡ Κυβέρνησις φροντίζει διαρκῶς νὰ τελειοποιῇ τὸ ἀρδεντικὸν σύστημα, ἵνα ποτίζονται πάντοτε καὶ αἱ γαῖαι Σαράκι καὶ νὰ ἐπεκτείνηται οὕτω ἡ καλλιέργεια.

ΔΙΩΡΥΓΕΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΓΓΙΚΤΗΡΙΑ (Μάραφ)

Ἡ ἄρδευσις τῶν γαιῶν ἐνεργεῖται ὥς εἵπομεν διὰ πυκνοτάτου δικτύου διωρῶν.

Πολλάκις αἱ γαῖαι ποτίζονται ὑπὲρ τὸ δέον μένει

δὲ εἰς τὸ βάθος τῶν πλεονασμα ὕδατος, τὸ ὁποῖον ἀποβαίνει ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν γονιμότητα αὐτῶν.

Διὰ τὴν ἀποστράγγισιν τοῦ πλεονάζοντος ὕδατος ἔχουν κατασκευασθῇ εἰδικαὶ διώρυγες, αἱ ὁποῖαι ἀποκομίζουν ἐκ τῶν γαιῶν τὰ ἄχρηστα νερά. Αἱ διώρυγες αὗται λέγονται στραγγικτήρια (Μάραφ).

Πολλὰ στραγγικτήρια τοῦ Δέλτα ἐκβάλλουν εἰς τὰς παραθαλάσσιους λίμνας.

Κυριώτεραι διώρυγες τῆς Κάτω Αἰγύπτου

Ἡ τῆς **Μπεχέρας**, ἡ ὁποία ἀκολουθεῖ τὴν ἀριστερὰν ὁχθὴν τοῦ βραχίονος Ραχίτιου (Ρωζέτης). Αὕτη μέχρι τοῦ χωρίου Χατάμπα ὀνομάζεται Χατάμπα, ἐκεῖθεν δὲ διωρυξὶ Ραχίτιον. Σπουδαιότεραι διακλαδώσεις αὐτῆς εἶναι : ἡ Νουμπαρία, Ἄμποῦ-Ντιάμπ, καὶ αἱ Χάνταξ (Ἀνατολικὴ καὶ Δυτικὴ).

Ἡ **Μαχμουντζά**, ἡ ὁποία ὑδρεύεται ἄλλοτε ἀπὸ τὸν Νεῖλον, ἄλλοτε ἀπὸ τὴν ἀνωτέρω κεφαλαιώδη διώρυγα παρὰ τὴν Χατάμπαν καὶ ἄλλοτε ἀπὸ τὰς Χάνταξ. Αὕτη τροφοδοτεῖ μὲ πόσιμον ὕδωρ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἰς μεγάλην δὲ ἀπόστασιν παρακολουθεῖ παραλλήλως τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν Ἀλεξανδρείας—Κάιρον.

Στραγγικτήρια τῶν δύο ἀνωτέρω διωρῶν εἶναι : ὁ Ἐντοκ ἐκβάλλων εἰς τὴν ὁμώνυμον λίμνην καὶ ὁ Οὔμουμ εἰς τὴν Μαρεώτιδα.

Ἡ **Τουφεκίξ**. Αὕτη ἀκολουθεῖ τὴν δεξιὰν ὁχθὴν τοῦ βραχίονος Δαμιέτης, κυριώτεροι δὲ διακλαδώσεις τῆς εἶναι : Ἄμποῦ-ἔλ-Ἀχταρ, Φακούς, Μοῆς, Μπουχία καὶ Σάγκερ. Ἡ διωρυξὶ αὕτη ἐξερχομένη τῆς Μπεχέρας ὀνομά-

ζεται Μανσουρία, μετά δὲ τὴν Μανσουρίαν Φαρεσουόρ.

Κυριώτερα στραγγικτήρια αὐτῆς: Ἐλ-Μπακάρ Σάφτ καὶ Χαντούς ἐκβάλλονται εἰς τὴν λίμνην Μενζάαν. Ὀλίγον ὑπερθεῖν τῶν Νειλοφρακτῶν Καίρων (Μπαράζ) τροφοδοτοῦνται δύο ἐπίσης σπουδαῖαι διώρυγες· ἡ **Σαρ-κκουῆζ**, ἡ ὁποία κατωτέρω μετονομάζεται διώρυξ Σιμπίν, καὶ ἡ **Ἰσμαηλίζ**. Ἡ τελευταία ἐφοδιάζει μὲ πόσιμον ὕδωρ τὰς παρισθμίους πόλεις φθάνονσα μέχρι Σουῆζ. Εἰς τὴν Ἰσμαηλίαν ἀποσπᾶται ἀπ' αὐτῆς βραχίον, ὁ ὁποῖος διενθύνεται πρὸς τὸ Πόρτ-Σαῖτ καὶ λέγεται Ἀμπασία.

Ἡ **Μενουφίζ**. Αὕτη τροφοδοτεῖ πληθὺν μικροτέρων διωρύγων μεταξὺ τῶν δύο Νειλοβραχιόνων, κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι, ἡ Μπαγκουρία, Κάσεντ, Γκαφαρία, Καντραουῖα καὶ Σάεζ.

Στραγγικτήρια αὐτῆς: Ἀριαμόν, Οὐαζιρία καὶ Σιαμάντι, χυνόμενα εἰς τὴν λίμνην Μπορόλος.

Αἱ ἀνωτέρω διώρυγες εἶναι αἱ μεγαλύτεραι καὶ βασικαὶ οὕτως εἵπειν, κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ αὗται τροφοδοτοῦνται πρὸ τοῦ διχασμοῦ τοῦ Νείλου δηλ. ὑπερθεῖν τοῦ Μπαράζ.

Αἱ μεγάλαι διώρυγες συνήθως χρησιμοποιοῦνται καὶ ὥς μέσα συγκοινωνίας ἀποτελοῦν δηλ. πλωτὰς ὁδοὺς διὰ τὰ πλοῖα ὥς θὰ ἴδωμεν ἀργότερον.

Διώρυγες τῆς Ἀνω Αἰγύπτου

Αὗται εἶναι δύο εἰδῶν: α'. Αἱ διὰ τὴν διαρκῆ ἀρδυσιν' ἐκ τούτων σπουδαιότερα καὶ βασικῇ εἶναι ἡ **Ἱμπραημίζ**, ὕδρευομένη παρὰ τὸ Ἀσσιούτ καὶ ποτίζουσα μεγάλας ἐκτάσεις. Καὶ β'. αἱ πλημμυριστικαί, αἱ ὁποῖαι εἶναι καὶ πολυάριθμοι. Αἱ περισσότεραι τούτων εὐρίσκονται

πρὸς τὴν Δυτικὴν ὄχθην τοῦ Νείλου, ἐπειδὴ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο καλλιεργοῦνται καὶ περισσότεραι γαῖαι. Σπουδαιότεραι τοιαῦται διώρυγες ἐκ νότου πρὸς βορρᾶν εἶναι: ἡ Ραμάντι, Κάσρα, Σοχαγκία, Γκίργκια καὶ Μπάχο Γιούσεφ. Ἡ τελευταία τροφοδοτεῖται ἀπὸ τὴν διώρυγα Ἱμπραημίας παρὰ τὸ Ντεῖρουτ ἐκτὸς δὲ τοῦ ὅτι κατὰ τὸν ὑψομὸν ποτίζει πολλὰς ἐκτάδας τῆς Ἀνω Αἰγύπτου, ἐφοδιάζει ἐπίσης κατὰ τὸ θέρος καὶ τὰς διώρυγας τοῦ Φαγιούμ.

Λίμναι τῆς Αἰγύπτου

Κατὰ μῆκος τῆς Μεσογειακῆς ἀκτῆς ὑπάρχοντες τέσσαρες μεγάλαι λίμναι: Ἡ Μαρεῶτις νοτίως τῆς Ἀλεξανδρείας (Μαριούτ), ἡ Μενζάα ἀνατολικῶς αὐτῆς, ἡ Μπορόλος μεταξὺ τῶν δύο Νειλοβραχιόνων καὶ ἡ Ἐνκου νοτίως τοῦ Ραχιτίου.

Εἰς τὸν Ἰσθμὸν τοῦ Σουῆζ εὐρίσκονται ἡ Πικρά ἡ Τίμσα, καὶ ἡ Μπάλα ἡ σχεδὸν ξηρὰ τότε.

Εἰς τὴν Λιβυκὴν ἔρημον παρὰ τὴν Κοιλίαν Νατροῦν ὑπάσχει μικρὰ ὁμώνυμος λίμνη καὶ ἑτέρα παρὰ τὸ Φαγιούμ ἡ Καροῖν (ἄρχαία Μοῖρις).

Αἱ παράκτιαι λίμναι εἶναι μᾶλλον ἀβαθεῖ ἔλη προστατευόμενα ἀπὸ τῆς θαλάσσης δι' ἀμμολόφων. Αἱ Μπορόλος, Μενζάα καὶ Ἐνκου συγκοινωνοῦν μὲ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν διὰ στενωπῶν στομίων δι' αὐτῶν ἡ ροὴ τοῦ ὕδατος ἄλλοτε γίνεται ἐκ τῆς λίμνης πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ ἄλλοτε ἀντιθέτως. Κατὰ τὸν ὑψομὸν τοῦ Νείλου μεγάλαι ποσότητες ὕδατος εὐρίσκουν διέξοδον εἰς τὰς λίμνας ταύτας, αἱ ὁποῖαι ὑπερεκχειλίζονται καὶ διὰ τῶν στομίων τῶν ἐκβάλλουν εἰς τὴν θάλασσαν.

Τὸ θέρος δὲ πάλιν ὁπότε τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ ὀλιγοστεύουν καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῶν λιμνῶν τούτων κατέρχεται, ἡ εἰσροὴ τοῦ ὕδατος γίνεται ἐκ τῆς θαλάσσης πρὸς αὐτάς. Εἰς τὰς λίμνας ταύτας βλέπει τις διαρκῶς χιλιάδας πλοιαρίων, ἰδίως ἀλιευτικῶν.

Καὶ εἰς τὰς ὁάσεις τῆς Αὐτικῆς ἐρήμιον ὑπάρχον πολλὰ μικρὰ λίμναι.

Κλίμα. Ἡ Αἴγυπτος ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς θέσεώς της ἔχει κλίμα θερμόν. Εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον τὸ κλίμα εἶναι θερμότερον ἀλλὰ ξηρὸν καὶ ὑγιεινόν, ἐνῶ εἰς τὴν Κάτω καὶ ἰδίως εἰς τὰ παράλια (Ἀλεξάνδρεια) ὀλιγότερον μὲν θερμόν ἀλλὰ πολὺ ὑγρὸν πρὸ πάντων κατὰ τοὺς μῆνας Αὐγουστον καὶ Σεπτέμβριον. Ἡ μέση θερμοκρασία εἰς τὸ Κάϊρον κατὰ τὸ θέρος εἶναι 28° ὑπὲρ τὸ μηδὲν ὑπὸ σκιάν, ἡ δὲ ἀνωτάτη 35°.

Τὸ κλίμα τῆς ἐρήμιον εἶναι πολὺ θερμότερον κατὰ τὸ θέρος ἀπὸ τὸ κλίμα τῆς καλλιεργουμένης χώρας τὸν δὲ χειμῶνα ψυχρότερον. Γενικῶς τὸ κλίμα εἶναι εὐχάριστον κατὰ τὸν χειμῶνα ἰδίως εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον. Εἰς τὴν χώραν ταύτην οὐδέποτε χιονίζει.

Αἱ βροχαὶ εἶναι σπανιόταται εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον, ἐνῶ εἰς τὴν Κάτω βρέχει συχνά, ἰδίως δὲ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Οἱ βορροερώτεροι μῆνες εἶναι ὁ Δεκέμβριος καὶ ὁ Ἰαν-

νουάριος. Ἡ ὁμίχλη εἶναι συνηθέστατον φαινόμενον ἰδίως κατὰ τὸν ὑψομὸν τοῦ Νείλου (Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον) λόγῳ τῆς μεγάλης ἐξατμίσσεως.

Εἰς πολλὰ μέρη τοῦ ἐσωτερικοῦ, ὅπου γίνεται μεγάλη ἄρδευσις, ἡ ὁμίχλη εἶναι τόσον πυκνὴ τὴν πρωΐαν κατὰ τοὺς μῆνας τούτους, ὥστε μόλις δύναται νὰ διακρίνη τις καλὰ εἰς ἀπόστασιν 80—100 μέτρων, οἱ δὲ δρόμοι καὶ τὰ δένδρα φαίνονται μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου κατάβρεχτα.

Ἄνεμοι. Κατὰ τὸ θέρος Ἰούνιον, Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον, πνέει συνήθως Βορρᾶς, ὁ ὁποῖος εἶναι εὐχάριστος.

Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον καὶ Μάϊον συνήθη εἶναι τὰ λεγόμενα χαμσίνια (ἐκ τῆς λέξεως χαμσίν—πεντήκοντα διὰ τῆς ὁποίας ὑπονοεῖται ὅτι πνέουν δῆθεν ἐπὶ πενήκοντα ἡμέρας). Οἱ ἄνεμοι οὗτοι θερμοὶ Νότιοι ἢ Νοτιοανατολικοὶ ἔρχονται ἀπὸ τὴν Ἀραβικὴν ἐρήμιον καὶ δὲν εἶναι εὐτηγῶς διαρκεῖς· εἶναι μᾶλλον ἥπιοι καὶ πνέουν ἐπὶ 2-3 ἡμέρας συνήθως. Ἡ ἀτμόσφαιρα κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν εἶναι θερμὴ, ὑγρὰ καὶ πλήρης λεπτῆς σκόνης ἐνοχλητικῆς εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπιβλαβοῦς εἰς τὴν φυτείαν.

Κατὰ Μάρτιον ἐγείρονται αἰφνιδίως σφοδραὶ ἀμμοθύελλαι ἰδίως εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον τὸν χειμῶνα δὲ πάλιν πνέουν δυνατοὶ Βορειοδυτικοὶ ἄνεμοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ, ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ, ΠΟΛΕΙΣ

Ἡ Αἴγυπτος ἔχει 13,500,000 περίπου κατοίκων, οἱ ὅποιοι ἀναλογοῦν πρὸς 378 κ. ἀνὰ 1 τ. γ. εἶναι δηλ. μία ἀπὸ τὰς πυκνότερον κατοικημένας χώρας τοῦ κόσμου. Τοῦ πληθυσμοῦ τούτου τὰ 11.300.000 εἶναι Αἰγύπτιοι Μουσουλμάνοι, αἱ 600.000 Μπεντουῖνοι Μουσουλμάνοι καὶ αὐτοί, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ εἶναι νομάδες κατοικοῦντες εἰς τὰς περὶ τὸν Νεῖλον ἄκρας τῆς ἐρήμου, 60.000 Ἑβραῖοι καὶ περὶ τὸ 1.000.000 Χριστιανοί, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 700.000 εἶναι Αἰγύπτιοι Κόπται, 130.000 Ἑλληνες, 45,000 Ἰταλοί, 25.000 Ἀγγλοὶ καὶ οἱ λοιποὶ διαφόρων ἐθνικοτήτων καὶ θρησκειῶν.

Ἐξ ὧν τῶν ξένων περισσότεροι, ὥς βλέπομεν, εἶναι οἱ Ἑλληνες, οἱ ὅποιοι διὰ πολυετοῦς καὶ ἐπιμόνου ἐργασίας ἔφθασαν εἰς μεγάλην ἀκμὴν, οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν, ἐδημιούργησαν καὶ ἵδρυσαν ἐπιχειρήσεις, ἐταιρίαις, καταστήματα κ. λ. π. συντελοῦν δὲ μεγάλως εἰς τὴν γενικὴν παραγωγὴν τοῦ τόπου.

Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου

Οἱ Ἑλληνες ὥς εἵπομεν, ἔζων ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ὥς ἄποικοι εἰς τὴν χώραν ταύτην. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Πτολεμαίων τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον ἐπεκράτησε καὶ πολιτικῶς διὰ τῆς μεγάλης δὲ αὐτοῦ προόδου καὶ ἀκμῆς, προσέδωκεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν κυρίως καὶ ἄλλας σημαντικὰς πόλεις τὴν σφραγίδα καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Μὲ τὴν Ἀραβικὴν κατάκτησιν ὅμως τὸν αἰῶνα μ. Χ. ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου ἀραιοῦται καὶ δὲν βλέπομεν σπουδαῖα σημεῖα τῆς δράσεως αὐτοῦ.

Ἀπὸ τοῦ 1800 μ. Χ. πάλιν καὶ ἰδίως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μωχάμετ Ἀλη εἰσρέουν εἰς τὴν χώραν πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος οἱ ἀείποτε εὐκίνητοι καὶ ἀποδημητικοὶ ὁμογενεῖς μας, οἱ ὅποιοι διασκορπίζονται καὶ εἰς τὰς ἀπωτέρας γωνίας αὐτῆς πρὸς εὐρεσιν τύχης. Τὸ τοιοῦτον εἶναι συ-

νηθέστατον εἰς τὴν φυλὴν μας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, δὲν ὑπάρχει δὲ χώρα τοῦ κόσμου, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ μὴ εὐρίσκωνται ἔστω καὶ ὀλίγοι Ἕλληνες. Ἐπὶ Μ. Ἀλὴ παρατηροῦμεν τοῦτο τὸ παράδοξον· ἐνῶ οὗτος ὡς σύμμαχος καὶ ἐπικουρος τῆς Τουρκίας κατὰ τὴν Ἑλλην. Ἐπανάστασιν ἀποστέλλει στρατὸν καὶ στόλον ὑπὸ τὸν υἱόν του Ἰμπραήμ ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ὁ φοβερώτερος καὶ μᾶλλον ἀμείλικτος ἐχθρὸς, ἔδω εἰς τὴν Αἴγυπτον ζῶσι καὶ ἐργάζονται ἀνενόχλητοι πολλοὶ χιλιᾶδες Ἕλλήνων, οἱ ὁποῖοι εὐδοκιοῦν καὶ διατρέπουν ὑπὸ τὴν Δυναστείαν τοῦ Μ. Ἀλῆ.

Ἡ συρροή τῶν Ἑλλήνων ἐξακολουθεῖ ἔκτοτε συνεχῆς αὐξάνει δὲ ἔφ' ὅσον ἀποκαλύπτονται εἰς τὴν χώραν πηγὰὶ πλούτου καὶ ὑλικῆς εὐδαιμονίας ἀνεκμετάλλετοι. Κυριώτεραι αἰτίαι, αἱ ὁποῖαι προσεῖλκυσαν πολλοὺς ὁμογενεῖς μας εἰς Αἴγυπτον εἶναι κυρίως ἡ πλουσιωτάτη παραγωγὴ γεωργικῶν προϊόντων, δημητριακῶν καὶ βάμβακος, παρέχουσα εὐρύτατον ἐμπορικὸν στάδιον ἀνεκμετάλλετον εἰσέτι, καθότι ὁ παραγωγὸς Αἰγύπτιος ἦτο τελείως ἀδαις εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἀλλὰ καὶ ὠρισμένα εἶδη βιομηχανίας τὰ ὁποῖα ἦτο δυνατόν νὰ ἀναπτυχθῶν καὶ νὰ εὐδοκιμήσουν ἐνταῦθα, ὡς λ. χ. ἡ κατασκευὴ οἰκονομῆματος, σιγαρέττων, ἡ ἴδρυσις ἐργοστασίων πρὸς καθαρισμὸν τοῦ βάμβακος, ἡ σαπωνοποιεῖον κ. λ. π. ἐπέσυραν τὴν προσοχὴν των.

Ἐπίσης καὶ ἡ κατασκευὴ τῆς Διωρυγὸς τοῦ Σουῆξ προσεῖλκυσεν πολλοὺς Ἕλληνας ἐργάτας ἰδίως τεχνίτας καὶ μηχανικοὺς. Ἐφ' ὅσον οἱ πρῶτοι οὗτοι ἄποικοι οἱ ἐρχόμενοι μὲ ὠρισμένον σκοπὸν ὡς (ἐμποροὶ βιομήχανοι, ἐργάται κ. λ. π. ἐπληθύνοντο, ἦτο φυσικὸν νὰ ἀκολουθήσουν καὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς, οἱ ὁποῖοι κατ' ἀρχὴν θὰ ἐχρησιμοποιοῦν

τὰς ἱκανότητας, τὰ προσόντα καὶ τὴν ἐν γένει δραστὴν των πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν πρώτων. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι εἶναι κυρίως οἱ ἐπιστήμονες, οἱ ἐκπαιδευτικοί, οἱ τεχνίται, οἱ καλλιτέχναι, οἱ ἰδρυταὶ διαφόρων κέντρων καὶ καταστημάτων κ. λ. π. ἐπαγγελματίαι.

Οὕτω βαθμηδὸν ὁ ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλληνισμὸς εὐδοκίων διαρκῶς καὶ ἐπιτυγχάνων εἰς ὅλα τὰ στάδια τῆς δράσεώς του ἠϋξάνεν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος καὶ ἔφθασε σήμερον τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν 130.000 περίπου.

Οἱ ὁμογενεῖς μας διεσκορπίσθησαν καὶ εἰς τὰ ἀπώτερα ἀκρόμῃ σημεῖα τῆς χώρας, ἐγκατεστάθησαν εἰς πόλεις καὶ χωρία ἴδρυσαν καταστήματα, γραφεῖα ἐργοστάσια κ.λ.π. ἐπιδεικνύοντες μίαν ἔντονον, ἀκαταπύνητον καὶ φιλότιμον δραστηριότητα, ἡ ὁποία ὠφελούσα αὐτοὺς ὠφέλει ταυτοχρόνως καὶ τὸν τόπον.

Ἐκτὸς τῶν μεγάλων πόλεων, ὅπου ἀνεξαιρέτως ὑπάρχουν Ἕλληνες καὶ εἰς τὰ μικρότερα καὶ τὰ πλέον ἀπομακρυσμένα χωρία ὁ φαρμακοποιός, ὁ ἱατρός, ὁ καταστηματούχος θὰ εἶναι Ἕλλην. Εἰς τοιοῦτος δὲ παράγων εἰς μέρη ἀπομακρυσμένα εἶναι καὶ ὁ μόνος καὶ κυριώτερος φορεὺς τοῦ πολιτισμοῦ.

Οἱ Ἕλληνες εἰσέδυσαν εἰς ὅλην τὴν Ἀνω Αἴγυπτον καὶ τὸ Σουδάν, ἔμεινε δὲ κατάπληκτος ὁ Λόρδος Κίτσεναρ, ὅτε κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν τοῦ Σουδάν τὸ 1898, προχωρῶν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας εἶδεν ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Λευκοῦ Νείλου εἰς μέρος σχεδὸν ἄγνωστον καὶ ἀνεξερευνήτων ἀκόμῃ ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους, μίαν μικρὰν παράγκαν εἰδος ἐμπορικοῦ σταθμοῦ, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀπὸ ἐτῶν ἐγκαταστήσει κάποιος δαιμόνιος Ἕλλην Κωστής. Ἐκτοτε τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀποτελεῖ καὶ ποτάμιον λιμένα καὶ σπουδαῖον

ἐμπορικὸν σταθμὸν ὀνομάζεται δὲ **Κωππῆ**.

Αἱ ἐπιχειρήσεις καὶ αἱ προσπάθειαι τῶν ὁμογενῶν μας λόγῳ τῆς ἱκανότητος, ἐπιμελείας καὶ ἀδιαλείπτου φιλοπονίας, ἐπιτυγχάνουν πάντοτε ὄχι βέβαια ἀνευ κόπων καὶ μόχθων. Ἀγρυπνοῦντες οὗτοι τὴν κούρυσιν, τὸν καύσωνα καὶ τὰς ἐν γένει κακουχίας καὶ λοιπὰς δυσκολίας κατόρθωσαν σὺν τῷ χρόνῳ νὰ δημιουργήσουν λαμπρὸν στάδιον. Μεταβαίνοντες καὶ διαμένοντες εἰς τὰ κέντρα τῆς παραγωγῆς, ἀγοράζουν ἀπὸ τῶν γεωργῶν τὰ προϊόντα των, τὰ ὁποῖα μεταφέροντες ἢ ἀποστέλλοντες εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν καὶ εἰς ἄλλα ἐμπορικὰ κέντρα μεταπωλοῦν λίαν ἐπικερδῶς.

Ἄλλοι πάλιν ἰδρύουν ἐκκοκκιστικὰς μηχανὰς εἰς βαμβάκοπαραγωγὸν περιφερείας, ἀλεσμομύλους καὶ ἐργοστάσια κατασκευῆς τῶν περιφρήμων Αἰγυπτιακῶν σιγαρέττων, τὰ ὁποῖα ἀπέβησαν περιζήτητα εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Οἱ ἐπιστήμονες, μηχανικοὶ καὶ τεχνῖται, οἱ καταστηματαρχαί, τραπέζιται κ.λ.π. ἴδρυσαν διάφορα καταστήματα ἢ ἐργοστάσια τοῦ κλάδου των, πολλοὶ δὲ κεφαλαιοῦχοι ἐμπειροὶ ἔγιναν μεγάλῳ καλλιερηγταὶ ἀγοράσαντες ἢ ἐνοικιάσαντες καλλιερησίμους γαίας.

Ὡς ἐκ τῆς συμβιώσεως καὶ τῆς διαρκοῦς συναλλαγῆς καὶ συναναστροφῆς ἀνεπτύχθησαν μεταξύ Ἑλλήνων καὶ ἰθαγενῶν στενότεραι σχέσεις ἐκτιμῆσεως καὶ συμπαθείας, αἱ ὁποῖαι δι' ἀμφοτέρους εἶχον εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα. Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἔτων ὁ φελλῆχος εἶχεν ἀπεριόριστον καὶ ἀποκλειστικὴν ἐμπιστοσύνην μόνον εἰς τὸν Ἑλληνα, τὸν ὁποῖον ἐθεώρει τὸν κατ' ἐξοχὴν **Ναβύγχα** (κύριον). Εἰς αὐτὸν ἐπόλει τὰ προϊόντα του, ἀπὸ αὐτὸν ἐδανείζετο εἰς δυσκόλους περιστάσεις καὶ γενικὰ μετ' αὐτοῦ μόνον συνειργάζετο.

Ὡς ἦτο φυσικὸν ὁμως καὶ οἱ ἰθαγενεῖς ἤρχισαν βαθμηδὸν νὰ ἐπιδίδωνται εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν προϊόντων τῆς χώρας των, καθὼς καὶ εἰς ὠρισμένα εἶδη βιομηχανίας καὶ ἔχουν σήμερον ἀρχετὴν ἐπίδοσιν. Ἐπίσης εἰς χώραν πλουσίαν καὶ ἀνεκμετάλλετον ὥς ἡ Αἴγυπτος, ἐπόμενον ἦτο νὰ εἰσρεύσουν καὶ ἄλλοι ξένοι ἐπιχειρηματαί, τοιούτοτρόπως δὲ σήμερον μέγα μέρος τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας τῆς χώρας εὐρίσκεται ἔκτος τῶν Ἑλλήνων καὶ εἰς χεῖρας ἄλλων ξένων.

Πάντως ὁμως οἱ ὁμογενεῖς μας ἔχουν ἐξαιρετικὴν θέσιν εἰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ τὴν ἐν γένει πολιτιστικὴν ἐξέλιξιν τῆς χώρας.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη οἱ Ἕλληνες ἔζον διεσπορησμένοι ὥς εἵπομεν εἰς διάφορα χωρία καὶ πόλεις ἢ καὶ συγκεντρωμένοι δὲν εἶχον ὁμως οὐδεμίαν ἐσωτερικὴν ὁμαδικὴν ὁργάνωσιν. Ἡ μόνη πολιτικὴ ἀρχὴ αὐτῶν, ἡ κεντρικὴ οὕτως εἰπεῖν δύναμις ἦσαν τὰ Προξενεῖα καὶ ἡ Πρεσβεία, ἐκκλησιαστικὴ δὲ τὸ Πατριαρχεῖον. Ὅμαδες ὁργανωμένοι μὲ ἀνεξάρτητον ἐσωτερικὴν καὶ οἰκονομικὴν διοίκησιν Κοινότητες δηλ. δὲν ὑπῆρχον. Κατὰ τὸ 1869 προτεινόμενον ἡ Ἐταιρία τῆς Διόρυγος νὰ δωρήσῃ οἰκόπεδον εἰς τὴν Ἑλλην Παροικίαν Πόρτ-Σαῖτ πρὸς ἴδρυσιν σχολῆς, ἐξεφώρησεν αὐτὸ ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος καθόσον ἡ παροικία τῆς πόλεως ταύτης ὥς νομικὸν πρόσωπον οὐδεμίαν ὑπόστασιν εἶχεν.

Μόλις πρὸ 60 ἐτῶν ἐσεφθῆσαν οἱ Ἕλληνες πάροικοι ἐκάστης πόλεως νὰ ὁργανωθῶν εἰς ὁμάδας ἢ σωματεῖα νὰ συντάξουν κανονισμοὺς διὰ τὴν ἐσωτερικὴν των διοίκησιν καὶ νὰ ζητήσουν τὴν ἀναγνώρισιν τῶν σωματείων,

τούτων ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν Αἰγυπτιακὴν.

Οὕτως ἐδημιουργήθησαν αἱ Ἑλληνικαὶ Κοινότητες. Μὲ τὸν ὅρον Ἑλλήν. παροιμία ἐννοοῦμεν τὸ σύνολον τῶν Ἑλλήνων μιᾶς πόλεως ἀπλῶς ὡς ὁμάδα ἄνεν οὐδεμιᾶς ὁργανώσεως καὶ νομικῆς ὑποστάσεως. Ἐνῶ εἰς τὴν λέξιν Κοινότης ὑπονοεῖται ἡ ὁργανωμένη παροιμία εἰς σωματεῖον ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ τόπου καὶ διοικούμενον ὑπὸ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῇ βάσει καταστατικοῦ ἐγκυκλιζομένου ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Πάροικος Ἑλλήν μιᾶς πόλεως εἶναι πᾶς κάτοικος αὐτῆς, ἐνῶ διὰ τὴν ἀποτελεῖ μέλος τῆς Κοινότητος ὀφείλει νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὸν κατάλογόν της καὶ νὰ καταβάλλῃ τακτικὰ ὠρισμένην ἐτησίαν συνδρομήν. Ἡ ἵδρυσις τῶν Κοινοτήτων ὑπῆρξεν ἀπὸ πολλὰς ἀπόψεις εὐεργετικωτάτῃ διὰ τὸν Ἑλληνισμόν τῆς Αἰγύπτου, διότι διὰ τῆς συνενώσεως καὶ συγκεντρώσεως πολλῶν προσπαθειῶν ἐπιτυγχάνονται σπουδαιότατα ἀποτελέσματα. Παρὰ τὰ ἐλάχιστα προϋπάρχοντα ἰδρύθησαν καὶ ἰδρύονται διαρκῶς ἔκτοτε σχολεῖα καὶ εἰς τὰς μικροτέρας ἀκόμη παροικίας, ἐκκλησίαι, νοσοκομεῖα, κ. λ. π. Κοινοτικά ἰδρύματα, τῶν ὁποίων ἡ ὠφέλεια καὶ ἡ ἀποστολὴ εἶναι μέγισται. Διὰ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν ἀνεξαρτησίας αἱ Κοινότητες διαρκῶς προάγονται καὶ εὐημεροῦν, οἱ διοικοῦντες αὐτὰς φιλοτιμοῦνται νὰ βελτιώσων καὶ νὰ τελειοποιῶν τὰ ἰδρύματά των, πολλοὶ δὲ φιλόανθρωποι πάροιχοι παρέχουν ἐκάστοτε δωρεὰς εἰς χρεῖμα ἢ κτήματα, αἱ ὁποῖαι διατίθενται πρὸς τελειοποιήσιν ἢ ἵδρυσιν νέων σχολῶν, ἐκκλησιῶν, νοσοκομείων, καὶ δι' ἄλλους κοινωφελεῖς σκοποῦς.

Ἑλληνικαὶ Κοινότητες ὑπάρχουν πολλαὶ σήμερον εἰς

τὴν Αἴγυπτον καὶ τὸ Σουδάν, κυριώτεροι δὲ εἶναι : ἡ τῆς Ἀλεξανδρείας, Κάιρου, Πόρτ—Σαῦτ, Σουέζ, Ἰσμαηλίας, Μανσούρας, Κάφρ-Ζαγιάτ, Τάντας, Ζαγαζίζ, Μεγάλας, Φακούς, Χαροῦμ κ. λ. π.

Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου ἐκτὸς τῆς σπουδαίας καὶ ὀραιοτάτης ἐπιτοπίου δράσεώς του ἔχει μεγίστην σημασίαν καὶ διὰ τὴν ἰδιαίτερον μας Πατρίδα.

Εἰς πάσας τὰς περιστάσεις δεικνύει τὴν ἀπεριόριστον στοργὴν καὶ ἀφοσίωσίν του διὰ τὴν μητέρα Ἑλλάδα συντρέχων εἰς τὴν φωνὴν της εἴτε διὰ γενναιοτάτων χρηματικῶν συνεισφορῶν καὶ δωρεῶν, εἴτε προσφέρων διὰ ποικίλων τρόπων τὰς εἰς αὐτὴν ὀφειλομένας ὑπηρεσίας του. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν φιλοξενούσαν αὐτὸν χώραν ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου περιτράνωσ ἐκδηλώνει τὴν ἀγάπην του.

Πολλοὶ πλούσιοι ὁμογενεῖς προσέφεραν μεγάλας ποσότητας δωρεὰς ὑπὲρ κοινωφελῶν σκοπῶν ἐν Αἰγύπτῳ ὡς λ. χ. ὁ Ἀντωνιάδης τὸν ἀπεραντὸν καὶ ὀραιοτάτον αὐτοῦ κήπον εἰς τὴν Δημοχρίαν Ἀλεξανδρείας ὁ Ι. Καζούλης τὸ Στάδιον παρὰ τὸ Σάτμπν, οἱ ἀδελφοὶ Κότσικα ἰδρύσαντες διὰ μεγάλης δωρεᾶς τῶν ἰθαγενῆ σχολεῖα ἐν Τούρᾳ παρὰ τὸ Κάιρον κ. ἄ. π. Ἐπίσης δὲ καὶ χρηματικὰς δωρεὰς ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν προσέφεραν πολλὰς οἱ Ἕλληνες· πολλοὶ ἀρχαιοφίλοι ὁμογενεῖς μας συνέβαλον μεγάλως εἰς τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας τῆς Πτολεμαϊκῆς ἐποχῆς, καὶ εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ Ἑλληνορθορωμαϊκοῦ Μουσείου Ἀλεξανδρείας, δι' ἐπιστημονικῶν ἔργων ἢ καὶ διὰ προσφορὰς ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων ὡς λ. χ. ὁ Νεροῦτσος, ὁ Δημητρίου, ὁ Δήμιτσας κ. ἄ.

Πολιτικῶς ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου προστατεύεται καὶ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Πρεσβείαν καὶ τὰ διὰ

φορα Ἑλλην. Προξενεῖα τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς χώρας.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία τῆς Αἰγύπτου εἶναι ἀνεξάρτητος καὶ μία τῶν πρώτων Ἀποστολικῶν Ἐκκλησιῶν.

Κέντρον αὐτῆς εἶναι τὸ Πατριαρχεῖον μὲ ἐπὶ κεφαλῇ τὸν Πατριάρχην φέροντα καὶ τὸν τίτλον τοῦ Πάπα καὶ ἔχοντα περὶ αὐτὸν Ἱερὰν Σύνοδον ἐκ Μητροπολιτῶν.

Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, τοῦ ὁποῖου ἡ ἱστορία εἶναι ἐνδοξοτάτη μὲ περίλαμπρον θρησκευτικὴν δρᾶσιν, ἔχει ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του τὰς Μητροπόλεις Τριπόλεως, Μέμφιδος, Λεοντοπόλεως, Πηλουσίου, Νουβίας, Πτολεμαίδος καὶ Ἀξώμης.

Ἐκ τῶν ξένων εἰς δευτέραν μοῖραν ἔρχονται οἱ Σύροι ἔπειτα οἱ Γάλλοι οἱ Ἑβραῖοι οἱ Ἱταλοί, Ἀγγλοὶ, Ἀρμένιοι, ὀλίγοι Ρῶσσοι, ὀλίγοι Γερμανοί, Αὐστριακοί, Τούρκοι, Ἀλγερίνοι, Βούλγαροι, Βέλγοι, Ἑλβετοὶ κ. λ. π. δυνάμεθα δὲ νὰ εἰπώμεν ὅτι εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀντιπροσωπεύονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. Ἐκ τῶν ἰθαγενῶν οἱ περισσότεροὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, ἀρκετοὶ ὅμως εἶναι ἔμποροι καὶ ἐπιστήμονες, ἐλάχιστοι δὲ βιομήχανοι. Οἱ ξένοι γενικῶς εἶναι ἔμποροι, βιομήχανοι τεχνῖται, ἐπιστήμονες, ὑπάλληλοι, κ. λ. π.

Γλῶσσαι. Ἡ γλῶσσα τῆς χώρας εἶναι ἡ Ἀραβικὴ, μολοντοὶ οἱ Αἰγύπτιοι οὐδεμίαν φυλετικὴν σχέσιν ἔχοντες μὲ τοὺς Ἀραβας, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου παρέλαβον καὶ τὴν θρησκείαν ὅτε ὑπεδουλώθησαν εἰς αὐτούς, ὁμιλοῦνται ὅμως συνήθως καὶ ἡ Γαλλικὴ, ἡ Ἑλληνικὴ, ἡ Ἱταλικὴ καὶ ἡ Ἀγγλική.

Θρησκείαι. Θρησκεία τοῦ Κράτους εἶναι ἡ Μουσουλμανικὴ (12.000.000 περίπου Μουσουλμᾶνοι) ὑπάρχον

ὅμως ὡς εἴπομεν καὶ 1.000.000 Χριστιανοὶ καὶ 60.000 Ἰσραηλίται.

Διοικητικὴ Διείρησις

Διοικητικῶς ἡ Αἴγυπτος εἶναι διηρημένη εἰς 14 Μουδιρίας (Νομαρχίας) καὶ εἰς 6 ἀνεξαρτήτους Διοικήσεις. Αἱ Μουδιρίαι τῆς Ἀνω Αἰγύπτου εἶναι ὁπῶ, αἱ ἑξῆς: Γκίζα, Μπένι Σουέφ, Μίνια, Ἀσσιούτ, Κένα, Γκίργκια, Ἀσσουάν, καὶ Φαγιούμ.

Αἱ δὲ τῆς Κάτω Αἰγύπτου ἔξ: Μπεχέρα, Μενουφία, Γαρμπία, Γκαλιουμπία, Σαρχία καὶ Ντακαχλία.

Διοικήσεις: Αὗται εἶναι ἐπίσης ἔξ: Καΐρου, Ἀλεξανδρείας, Δαμιέττης, ἡ τῆς Διῶρυγος μὲ τὸ Πόρτ-Σαΐτ καὶ τὴν Ἰσμαηλίαν, ἡ τοῦ Σουέξ μὲ τὴν Χερσόνησον τοῦ Σινᾶ καὶ ἡ τοῦ Ἑλ-Ἀρίς.

Αἱ Διοικήσεις διευθύνονται ὑπὸ Διοικητῶν (Μωχάφεξ) ὑποδιαιροῦνται δὲ εἰς τὰ λεγόμενα Κίσμ (τμήματα), αἱ δὲ Μουδιρίαι ὑπὸ τοῦ Μουδρίου (Νομάρχου). Αἱ τελευταῖαι ὑποδιαιροῦνται εἰς ἐπαρχίας (Μάρκαξ) διοικουμένας ὑπὸ τοῦ Μαμούρη. Ἐκαστον χωρίον ἢ καὶ μερικὰ μᾶζι ἔχον ἴδιον τοπικὸν ἄρχοντα τὸν Ὀμνταν ἢ Σέχαν (Δήμαρχον).

ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΤΩ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

ΜΟΥΔΙΡΙΑ ΓΑΡΜΠΙΑΣ

Ἡ μεγαλύτερα ὄλων τῶν Μουδιριῶν τῆς Αἰγύπτου, ἔχει ἐπιφάνειαν 6060 τ. χ. καὶ πληθυσμὸν 1.600.000 κ.

Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι ἡ **Τάντζα**, μία ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας πόλεις τῆς χώρας (100.000 κ.) ἐπὶ τῆς σιδηροδρό-

μικῆς γραμμῆς Ἀλεξανδρείας-Καΐρου καὶ εἰς τὸ μέσον περίπου αὐτῆς. Ἀπέχει ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν 2 ὥρας σιδηροδρομικῶς μὲ τὴν ταχέαν ἀμαξοστοιχίαν.

Ἡ Τάντα εἶναι κέντρον σιδηροδρομικοῦ δικτύου, ἔχει δὲ μεγάλῃν σπουδαιότητα διὰ τὸ ἐν αὐτῇ διεξαγόμενον ἐμπόριον βάμβακος καὶ σιτηρῶν. Εἰς αὐτὴν ὑπάρχουν πολλὰ ἐκκοκκιστικὰ μηχαναὶ βάμβακος καὶ πολλὰ ἐμπορικὰ γραφεῖα ἐκ τῶν ὁποίων ἀρκετὰ Ἑλληνικά, ἀμενρόμυλοι κ.λ.π.

Σπουδαιόταται εἶναι αἱ ἐμπορικαὶ πανηγύρεις αἱ γινόμεναι εἰς τὴν πόλιν ταύτην δις τοῦ ἔτους.

Ἀξιόθεατα μέρη τῆς πόλεως :

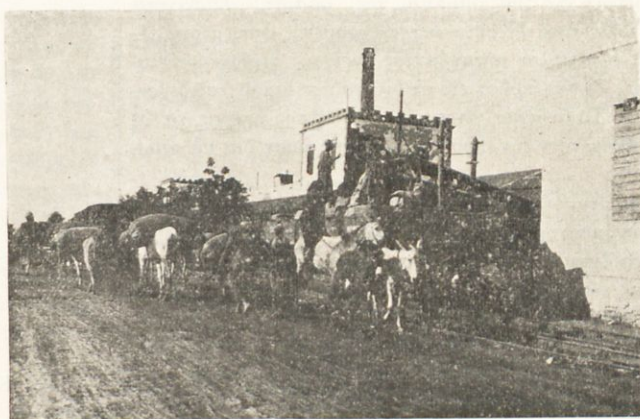
Ὡραῖος Δημαρχιακὸς κήπος, Κυβερνητικαὶ Σχολαί, μεγαλοπρεπὲς ἀνάκτορον τοῦ Χεδίβου, μικρὸν Μουσεῖον, τὸ Ἱστορικὸν τέμενος τοῦ Σὲχ Ἀχμετ-ἑλ-Μπαντάνου τοῦ δημοφιλῆστάτου Ἀγίου τῶν Αἰγυπτίων, εἰς μνήμην τοῦ ὁποίου ὀργανοῦται κατ' ἔτος μεγάλῃ ἐορτῇ. Τὸ τέμενος τοῦτο ἔχει ὠραῖα καὶ πολυτιμώτατα ἀφιερῶματα.

Εἰς τὴν Τάνταν ὑπάρχει ἀκριαία Ἑλληνικὴ Κοινότης διατηροῦσα ἐκκλησίαν καὶ ἐπιταξίον Ἀστικὴν σχολὴν ἀπὸ ἐτῶν δὲ ἰδρύθησαν Φιλόπωχος ἑταιρία Ἑλληνίδων κυριῶν καὶ Ἑλλήν. Λέσχην. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἑδρεύει καὶ Ἑλλην. Προξενεῖον.

Οἱ Ἕλληνες τῆς Τάντας ἀνέρχονται εἰς 1000 περίπου, ἐκτὸς δὲ τῶν ἐμπόρων, ὑπάρχουν καὶ ἐπιστήμονες, πολλοὶ καταστηματαρχαί, τεχνῖται, κ. λ. π.

Μεγάλ-ἑλ-Κόμπρα (Μεγάλα-Κεμπὶρ) Βορειοανα-

τολικῶς τῆς Τάντας μὲ 45.000 κ. εἶναι σπουδαιότατον ἐμπορικὸν κέντρον βάμβακος μὲ πολλὰς ἐκκοκκιστικὰς μηχανάς. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ὑπάρχουν καὶ ἀξιόλογα ἐργοστάσια ὑφαντουργίας μεταξωτῶν καὶ βαμβακερῶν ὑφασμάτων, εἰς τὰ ὁποῖα κατασκευάζονται κυρίως κουβέρτες, προσόψια,

ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΘΑΡΙΣΜΕΝΟΥ ΒΑΜΒΑΚΟΣΤΟΡΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΚΟΚΚΙΣΤΙΚΗΝ ΜΗΧΑΝΗΝ

πετσέτες, μανδύλια, σάλια κ. π. ἄ.

Ἡ Ἑλληνικὴ Παροικία τῆς Μεγάλας δὲν εἶναι πολυάριθμος ἔχουσα 300 περίπου μέλη, ἀκμάζει ὅμως ἐμπορικῶς καὶ οἰκονομικῶς, διαρκῶς δὲ πληθύνεται. Πέρουσι διὰ δωρεᾶς τοῦ φιλομούσου κ. Γραικούση ἐκτίσθη νέον σχολικὸν κτίριον ὠραιότατον καὶ κατ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς.

Ζίφτα. Νοτιανατολικώς τῆς Τάντας ἐπὶ τοῦ βραχίονος Δαμιέτης, πλησίον μεγάλου Νειοφράκτου καὶ ὥραιότητος ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ σιδηρᾶς γεφύρας, διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ. Ἡ γέφυρα αὕτη ἔχει καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς παραλλήλως καθ' ὅλον τὸ μήκος αὐτῆς εὐρείας διόδους χωριστάς, αἱ ὁποῖαι χρησιμεύουν διὰ τοὺς διαβάτας, τὰς ἀμάξας, αὐτοκίνητα καὶ τὰ ζῶα· εἶναι δὲ οὕτω κατεσκευασμένη, ὥστε μέρος αὐτῆς διὰ καταλλήλου μηχανήματος ἀνοίγει, στρέφεται πλάγιως καὶ ἀφίνει διόδον εἰς τὰ διὰ τοῦ ποταμοῦ ταξιθεύοντα πλοῖα. Τὸ ἀνοίγμα γίνεται μόνον δις τῆς ἡμέρας, τὰ δὲ πλοῖα ἀναμένουν τὴν προσδιορισμένην ὥραν διὰ νὰ περάσων.

Τοιαῦται γέφυραι ὑπάρχουν εἰς διάφορα μέρη, ὅπου ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ διέρχεται ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, ἡ. γ. εἰς τὸ Κάφο-Ζαγιατ, Μπέγγαν, Μανσούραν, Κάϊρον κ. ἄ. Ἡ διάβασις τῶν γεφυρῶν εἰς τοὺς διαβάτας, ἀμάξας κ.λ.π. δὲν εἶναι ἐλευθέρη τὴν νύκτα. Καὶ ἡ Ζίφτα εἶναι κέντρον ἐμπορίου τοῦ βάμβακος, ἔχει δὲ ἐκκοκκιστικὰς μηχανὰς καὶ πολλὰ γραφεῖα ἐμπορικὰ. Ἡ Ἑλληνικὴ παρουσία ἂν καὶ μικρὰ ἔχει ἐκκλησίαν καὶ σχολὴν ἑξατάξιον.

Σαμανούτ (15.000 κ.) βορείως τῆς Ζίφτας· ἔχει ἐκκοκκιστικὰς μηχανὰς καὶ ἐργοστάσια ἀγγειοπλαστικῆς. Ὅλίγοι Ἕλληνες μένουσιν εἰς τὸ Σαμανούτ κυρίως δὲ μόνον κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ βάμβακος.

Παρὰ τὸ Σαμανούτ εὐρίσκονται τὰ ἔρεπια τῆς ἀρχαίας Σεβεννίτου, ὅπου ἐγεννήθη ἐπὶ Πτολεμαίων ὁ Αἰγύπτιος ἱστορικὸς Μανέθων.

Βορειοανατολικώς τῆς πόλεως ταύτης εὐρίσκεται ἡ **Τάλλα** μὲ 10.000 κ. καὶ βορειοανατολικώτερον ἔτι τὸ

Σερμπὴν μὲ 12.600 κ. ἀμφότερα γεωργικὰ καὶ κυρίως βαμβακοπαγωγικὰ κέντρα. Πρὸς Δ. τοῦ Σερμπὴν κεῖται τὸ **Κάφο-ἐλ-Ζαγιατ** μὲ 20.000 κ. Ἡ πόλις αὕτη εὐρίσκεται ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον τῆς ἀποστάσεως Ἀλεξανδρείας Κάϊρον ἐπὶ τῆς σιδηρ. γραμμῆς, ἔχει δὲ ὥραιότητην καὶ μεγάλην γέφυραν σιδηρᾶν ὡς ἡ τῆς Ζίφτας.

Ἡ ΓΕΦΥΡΑ ΤΟΥ ΚΑΦΟ-ΖΑΓΙΑΤ

ΑΝΟΙΚΤΗ ΔΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΒΑΣΙΝ ΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ

Τὸ Κάφο-ἐλ-Ζαγιατ εἶναι ἓν τῶν σπουδαιότερων ἐμπορικῶν κέντρων τῆς χώρας (πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἦτο τὸ σπουδαιότερον πάντων) διὰ τὸν βάμβακα, πολλὰ δὲ Ἑλληνικὰ γραφεῖα καὶ ἐκκοκκιστικαὶ μηχαναὶ λειτουργοῦν ἀπὸ ἐτῶν ἐκεῖ καὶ εὐδοκιοῦν. Τὰ γραφεῖα ἔχουν καὶ διαφόρους κλάδους εἰς τὰ περὶ παραγωγὰ χωρία Μασιοῦν, Μπίρμπα, Κουντάμπα κ. λ. π. διὰ τὴν ἀγορὰν βάμβακος.

Τὸ Κάφο-ἐλ-Ζαγιατ ἔχει ἐπίσης καὶ μεγάλα ἐργοστάσια κατασκευῆς ἐλαίου καὶ σάπωνος, ἀξιόλογον ἐργοστάσιον ἀγγειοπλαστικῆς καὶ ἀλευρομύλων. Δὲν εἶναι δηλ. μόνον ἐμπορικὴ ἀλλὰ καὶ βιομηχανικὴ πόλις. Τὰ περισσότερα

γραφεία και αί μηχαναί ἀνήκουν εἰς Ἑλληνας, ἀρκετὰ ὅμως καὶ εἰς ξένους ἀλλὰ τὸ προσωπικὸν καὶ τούτων ἀποτελεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ Ἑλλήνων.

Ἀξιολόγησις μέρη τοῦ Κάφρ-Ζαγιάτ εἶναι : ὁ μικρὸς Δημοκρατικὸς κήπος, δένδροστοιχία κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ, ἡ γέφυρα κ. λ. π.

Ἡ Ἑλληνικὴ Παιδείξις. Μία ἀπὸ τὰς μεγάλαις, ἀκμαϊότερας καὶ μᾶλλον προοδευτικὰς παροικίας ὅλης τῆς Αἰγύπτου ἀριθμεῖ περὶ τὰ 800 μέλη, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν ἀρκετοὶ ἐπιστήμονες καὶ μεγάλῃ τάξει μορφωμένων.

Οἱ παρόντες τοῦ Κάφρ-Ζαγιάτ εἶναι φιλόμορφοι καὶ φιλότεχνοι· διατηροῦν ἑπτατάξιον Ἀστικὴν σχολὴν μὲ ἐπαρκὲς προσωπικόν, ἐκκλησίαν, λέσχην μὲ τμήμα καλλιτεχνικὸν καὶ μουσικόν, φιλαρμονικὴν, ποδοσφαιρικὴν ὁμάδα καὶ σῶμα Προσκόπων.

Β. Α. τοῦ Κάφρ-Ζαγιάτ εὐρίσκεται ἡ πόλις **Ντεσσούκ** ἐμπορικὸν κέντρον μὲ 15.000 κ. παρ' αὐτὴν δὲ ὑπάρχει ὥραϊος Νειλοφράτης. Ἐτι βορειότερον ἡ **Φούα** μὲ 15.000 ἔχουσα καὶ ἐργοστάσιον κατασκευῆς φρεσίων.

ΜΟΥΔΙΡΙΑ ΜΠΕΧΕΡΑΣ

Αὕτη ἔχει ἐπιφάνειαν 2408 τ. γ. καὶ πληθυσμὸν 900.000 κ. Εἶναι ἡ δευτέρα κατὰ τὴν ἔκτασιν Μουδιρία ἐκτείνεται δὲ Ν. Α. τῆς Γαρμπίας καὶ ἀρδεύεται διὰ τῶν μεγάλων διωρύγων Νουμπαρίας καὶ Μαχμουντίας.

Πόλεις: Νταμααχούρ, πόλις τοῦ θεοῦ Ὁρου τῶν Αἰγυπτίων, ἡ Ἑλληνικὴ Ἐρμούπολις. Πρωτεύουσα τῆς Μουδιρίας καὶ σπουδαῖον κέντρον σιδηροδρομικοῦ δικτύου. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην διεξάγεται μέγα ἐμπόριον βάμβακος

καὶ ὀρυζῆς, ὑπάρχουν δὲ πολλαὶ ἐκκοκκιστικαὶ μηχαναὶ καὶ γραφεῖα ἐμπορικὰ.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς ἀνέρχεται εἰς 40.000 κ. περίπου, ἐκ τῶν ὁποίων 2.500 Χριστιανοὶ κυρίως Κόπται, ὀλίγοι Ἰσραηλίται καὶ ἀρκετοὶ Ἕλληνες.

Ἡ Ἑλληνικὴ Παροικία τοῦ Νταμααχούρ ἀριθμεῖ περὶ τοὺς 300 Ἕλληνας, διατηρεῖ δὲ Κοινότητα μὲ ἐκκλησίαν καὶ πεντατάξιον Δημοτικὴν σχολὴν.

Τὸ Νταμααχούρ εἶναι ὁ πρῶτος σπουδαῖος σιδηροδρομικὸς σταθμὸς τῆς γραμμῆς Ἀλεξανδρείας-Καΐρου ἀπέχει δὲ ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρείαν περὶ τὴν μίαν ὥραν μὲ τὴν ταγεῖαν ἀμαξοστοιχίαν.

Ἡ πόλις εἶναι παλαιά, ἔχει ὅμως ἀρκετοὺς νέους ἀσφαλτοστρωμένους δρόμους, κήπον Δημοκρατικὸν καὶ ὥραϊα Κυβερνητικὰ ἰδρύματα. (Επαγγελματικὴν Σχολὴν, Ὁρφανοτροφεῖον, Μαιευτήριον, Νοσοκομεῖον κ. λ. π.).

Ἀμπού-Χόρμος. Μικρὰ πόλις Β. Α. τοῦ Νταμααχούρ ἐπὶ τῆς διώρυγος Μαχμουντίας. Βορειοδυτικώτερον πρὸς τὴν Ἀλεξανδρείαν εὐρίσκεται τὸ χωρίον **Κάφρ-Νταουάρ** ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς.

Σιμπριζίτ. Ἀνατολικῶς τοῦ Νταμααχούρ ἐπὶ τοῦ βραχίονος Ραχτιίου.

Ραχμανία ὀλίγον βορειότερον τοῦ Σιμπριζίτ μὲ 9.000 κ. **Ἑλ-Ἀτφ** ἔτι βορειότερον ἔναντι ἀκριβῶς τῆς Φούας. **Ἐντφένκ** πρὸς Β. τοῦ Ἑλ-Ἀτφ.

Ἐπὶ τῆς βορείας ὁχθῆς τῆς λίμνης Ἐντκου εὐρίσκεται ἡ ὁμώνυμος ταύτης πόλις μὲ πληθυσμὸν 10.000 κ. Παρὰ τὴν πόλιν ταύτην ὑπάρχουν μεγάλα ἀτμολατρία διὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ὕδατος καὶ διοχέτευσιν αὐτοῦ ἐκ τοῦ βραχίονος Ραχτιίου εἰς τὴν διώρυγα Μαχμουντίας.

Τέχ-Έλ-Μαυρούτ. Σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις Ν. Α. τοῦ Νταμαγχούρ, κέντρον διασταυρώσεως σιδηροδρομικῶν γραμμῶν. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ὑπάρχουν ὀλίγαι Ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι.

Νοτίως ταύτης ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς πρὸς τὸ Κάιρον ὑπάρχει ἡ μικρὰ πόλις **Κόμ-Χαμάντζα**, βορειοδυτικῶς δὲ αὐτῆς τὸ **Ντελιγκάτ.**

Μέξ. Μικρὰ παρὰλίος πόλις εἰς περίοπτον θέσιν πρὸς Α. τῆς Ἀλεξανδρείας. Τὸ Μέξ εἶναι μία ἀπὸ τὰς ὡραιότερας καὶ ὑγιεινότερας Ἀλεξανδρινὰς ἐξοχὰς ἰδίως δὲ κατὰ τὴν ἀνοιξὶν καὶ τὸ θέρος συρρέουν πολλοὶ ἐκεῖ τόσον διὰ τὰ θαλάσσια λουτρά, ὅσον καὶ διὰ τὰ ἀπολαύσουν τὴν ὥραιάν θάνα τῆς ἀνοιχτῆς θαλάσσης. Πρὸ τοῦ Μέξ διέρχονται τὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἐξέρχονται ἢ εἰσέρχονται εἰς τὸν λιμένα Ἀλεξανδρείας.

Ἡ μετάβασις ἐξ Ἀλεξανδρείας γίνεται συνήθως μὲ τὸ τραίμ ἐντὸς 3)4 περίπου τῆς ὥρας.

Ἡ παραλία τοῦ Μέξ δὲν εἶναι ὁμαλὴ καὶ ἀμμόδης ὅπως ἡ τοῦ Ραμλίου, ἀλλὰ βραχώδης ἔχουσα ὁμοιότητα τινα μὲ τὰς ἀκτὰς τῶν βορείων μερῶν.

ΜΟΥΔΙΡΙΑ ΜΕΝΟΥΦΙΑΣ

Μία ἀπὸ τὰς πλουσιωτέρας Μουδιρίας, δευτέρα κατὰ τὸν πληθυσμὸν ἔχουσα 1.080.000 κ. καὶ ἐπιφάνειαν 1655 τ. χ.

Πρωτεύουσα τῆς Μουδιρίας ταύτης εἶναι τὸ **Σιμπίν-ἐλ-Κόμ** μὲ πληθυσμὸν 25.000 κ. κέντρον ἐμπορίου τοῦ βάμβακος. Ἡ Ἑλληνικὴ παροικία τῆς πόλεως εἶναι ἀκ-

μαία, ἔχει Κοινότητα μὲ ἐκκλησίαν καὶ ἑξατάξιον Δημοτικὴν σχολήν.

Σανχαουάν Νοτίως τοῦ Σιμπίν-ἐλ Κόμ. Νοτιοδυτικῶς ταύτης κεῖται τὸ **Μενούφ** (8.000 κ.) ἀρχετὰ ἐμπορικὴ πόλις, εἰς τὴν ὁποίαν ζοῦν καὶ ὀλίγοι Ἕλληνες. Νοτίως τοῦ Μενούφ κεῖται τὸ Ἀσμουδὺν (12.000 κ.) Β. Α. δὲ τούτου ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς αἱ πόλεις **Μαυτανουδὺν** καὶ **Τάλλα** (15.000 κ.) ἐν μέσῳ εὐφροωτάτων πεδιδάδων. **Μπίρκετ-ἐλ-Σάμπ** (λίμνη λεόντων) πρὸς τὸ ἂν μέρος τῆς Μουδιρίας. **Κουέσνα** ἐπὶ τῆς κεντρικῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ἀλεξανδρείας-Κάιρον, καὶ **Μίτ-Μπίρκα** ἐπὶ τοῦ βραχίονος Δαμιέττης εἰς τὸ Β. Α. μέρος.

ΜΟΥΔΙΡΙΑ ΓΚΑΛΙΟΥΜΠΙΑΣ

Αὕτη ἐκτείνεται Ν. Α. τῆς Μενουφίας, καὶ Ἀνατολ. τοῦ βραχίονος Δαμιέττης. Ἐχει ἐπιφάνειαν 910 τ. χ. καὶ πληθυσμὸν 532.000 κ.

Πρωτεύουσα **Μπέγγα** (15.000 κ.) σπουδαῖον ἐμπορικὸν κέντρον βάμβακος καὶ δημητριακῶν μὲ πολλὰς ἐκκομιστικὰς μηχανὰς καὶ ἐμπορικὰ γραφεῖα.

Εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Μπέγγας παράγονται καὶ ἑξαΐσια μανδαρίνια, πορτοκάλια καὶ σταφύλια.

Ἡ πόλις μολοντὶ παλαιὰ ἔχει καλὸν καὶ εὐρὺν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν, ὥραιας Κυβερνητικὰς ἐγκαταστάσεις διὰ τὴν διύλισιν τοῦ ποταμίου ὕδατος, Δημοσίους κήπους κ. λ. π. Παρὰ τὴν Μπέγγαν ὑπάρχουν δύο τεράστιαι σιδηραὶ γέφυραι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ (βραχ. Δαμιέττης). Ἐκεῖ δὲ γίνεται καὶ ἡ διασταύρωσις τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν Κάιρον-Ἀλεξανδρείας, Κάιρον—Πόρτ-Σάτ.

Οἱ μεταβαίνοντες ἐξ Ἀλεξανδρείας εἰς τὰς παρισθμίους

πόλεις ἢ τὸ Ζαγαζίκ καὶ λοιπὰς πόλεις τῆς Σαρκίας, κατέρχονται εἰς τὴν Μπέγγαν καὶ ἐκεῖ ἐπιβιβάζονται εἰς ἄλλην ἀμαξοστοιχίαν. Εἰς τὴν Μπέγγαν ὑπάρχει Ἑλληνικὴ παροιμία διατηροῦσα ἐκκλησίαν καὶ πεντατάξιον Δημοτικὴν σχολὴν.

Ἐκεῖ πλησίον ἔκειτο καὶ ἡ ἀρχαία πόλις Ἀθριβίς, τῆς ὁποίας σώζονται ἐρείπια (Κὸμ-ἐλ-Ἀτρίμπ). Ἄλλαι μικρότεραι πόλεις: **Τοῦχ-ἐλ-Μάλλαχ**, (6.000 κ.) Ν. τῆς Μπέγγας, νοτιώτερον δὲ **Κάσχαχ**, **Σιμπίν-ἐλ-Κανάτερ** Ν. Α. τοῦ Τούχ, καὶ **Νάουα** ἐν μέσῳ εὐφορωτάτων πεδιάδων.

Παρὰ τὸ Σιμπίν-ἐλ-Κανάτερ εὐρίσκονται τὰ ἐρείπια τοῦ λόφου τῶν Ἰουδαίων καὶ τῆς ἀρχαίας Λεοντοπόλεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἔζων πολλοὶ Ἑβραῖοι.

Νοτιώτερον πρὸς τὸ Κάϊρον εὐρίσκεται τὸ **Γαχ-Λεῶν-μπ** μὲ 16.000 κατ. ἐπὶ τῆς κυρίας σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Καΐρου-Ἀλεξανδρείας. Ἡ πόλις αὕτη ἔχει μὲν περιορισμένον ἐμπόριον βάμβακος, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου διατηρεῖ πολλοὺς ροδῶνας καὶ ὑφαντήρια, εἰς τὰ ὅποια κατασκευάζονται ἐγγῶρια ὑφάσματα, εἰς τὴν περιφέρειάν τῆς δὲ παράγονται ἐξαίρετα πεπόνια καὶ καρπούζια.

ΜΟΥΔΙΡΙΑ ΣΑΡΚΙΑΣ

Κεῖται Β. Α. τῆς Γαλιουμπίας, ἐκτεινομένη μέχρι τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ. Ἐπιφάνεια αὐτῆς 2340 τ. γ. καὶ πληθυσμὸς 960.000 κ. Πρωτεύουσα τῆς Μουδιρίας εἶναι τὸ **Ζαγαζίκ**.

Ἡ πόλις αὕτη ἔχει μεγίστην ἐμπορικὴν κίνησιν βάμβακος καὶ δημητριακῶν, πολλὰς ἐκκοκκιστικὰς μηχανὰς καὶ μεγάλα ἐμπορικὰ γραφεῖα, Ἑλληνικὰ καὶ ξένα, εἶναι δὲ

σπουδαῖον σιδηροδρομικὸν κέντρον διαφόρων διαστανρώσεων. Τὸ Ζαγαζίκ ἔχει καλοὺς δρόμους, ἐξοχὰς, δενδροστοιχίας, κήπους, καὶ ἀρχετὰ νέα ὁρατὰ κτίρια. Ὁ πληθυσμὸς του ἀνέρχεται εἰς 50.000 κ.

Ἡ Ἑλληνικὴ παροιμία τῆς πόλεως ταύτης εἶναι μία ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας καὶ ἀκμαιότερας παροιμίας μας ἐν Αἰγύπτῳ· ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐδρεῖται ὁ Μητροπολίτης Λεοντοπόλεως καὶ Ἑλλήν. Προξενεῖον. Ἐχει ἑπτατάξιον Κοινοτικὴν σχολὴν τελείως λειτουργοῦσαν, ἐκκλησίαν, Ἑλληνικὴν λέσχην καὶ ἄλλα Ἑλληνικὰ ἱδρύματα. Οἱ πλείστοι τῶν Ἑλλήνων παροίκων Ζαγαζίκ εἶναι Βολιώται.

Πλησίον τῆς πόλεως ταύτης εὐρίσκονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Βουβάστεως, σπουδαιοτάτης πρωτεύουσας ἀρχαίων ὁμωνύμου νομοῦ. Ἀνατολικῶς δὲ ἐκτείνεται ἡ εὐφορωτάτη πεδιάς Γκέσσην, τὴν ὁποίαν οἱ Φαραῶ εἶχον παραχωρήσει εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἰακώβ.

Μενέτ-ἐλ-Γαζμ. Ν. Α. τοῦ Ζαγαζίκ ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, μὲ μικρὰν ἀλλ' ἀκμαῖουσαν Ἑλληνικὴν Κοινότητα διατηροῦσαν ἑξατάξιον Δημοτικὴν σχολὴν καὶ ἐκκλησίαν. **Μπιλπές** Ν. Α. τοῦ Ζαγαζίκ μὲ 13.000 κατοίκους. **Χέχια** 8.000 κ. Β. Α. τοῦ Ζαγαζίκ. Ἀπὸ τὸ Μπιλπές ἤρχιζεν ἡ παλαιὰ διώρυξ, τὴν ὁποίαν εἶχον κατασκευάσει οἱ Φαραῶ ἐνώσσαντες οὕτω τὸν Νεῖλον καὶ δι' αὐτὸν τὴν Μεσόγειον θάλασσαν μὲ τὴν Ἐρυθρὰν.

Κάφο-Σάχο πρὸς Β. τῆς Χέχιας μὲ 6.000 κ. **Φακούς** Ν. Α. τοῦ Κάφο-Σάχο ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ὑπάρχει μικρὰ ἀκμαιοτάτη Ἑλληνικὴ παροιμία διατηροῦσα πλήρη Δημοτικὴν σχολὴν καὶ ἐκκλησίαν.

Β. Α. τοῦ Φακούς εὐρίσκεται ἡ πόλις **Σαλχία**, τέρεμα

σιδηροδρομικῆς γραμμῆς. Ἐξ αὐτῆς ἐκκινεῖ ὁδὸς καραβα-
νίων διὰ τὴν Συρίαν.

Εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ *Ζαγαζίκ* ὑπάρχοντα καὶ τὰ
βαμβακοπαραγωγὰ χωρία *Ζαχχαλόν, Μίτ-Γαζζιτ* καὶ
Σεμπλίζαχ, ἅπαντα ἐπὶ τῆς κυρίας σιδηροδρομικῆς
γραμμῆς Κάρον—Πόρτ-Σάτ.

ΜΟΥΔΙΡΙΑ ΝΤΑΚΑΧΛΙΑΣ

Αὕτη εὑρίσκεται μεταξὺ Γαρμπίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν
χωρίζεται διὰ τοῦ βραχίονος Δαμιέττης, καὶ τῆς Σαφίας,
ἐκτείνεται δὲ μέχρι τῆς Μεσογείου καὶ τῆς λίμνης Μενζάας.
Εἶναι ἀπὸ τὰς εὐφορωτέρας καὶ πλουσιωτέρας Μουδιρίας
τῆς Αἰγύπτου καὶ ἔχει ἐπιφάνειαν 2408 τ. χ. καὶ πληθυ-
σμὸν 990.000 κατ.

Πόλεις. Μανσούρα πρωτεύουσα μὲ πληθ. 60.000%.
Μία ἀπὸ τὰς ὥραιότερας καὶ μεγάλας πόλεις τῆς Αἰγύπτου.
Ἡ πόλις αὕτη τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα σημαίνει νικητρία, ἰδρύ-
θη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μαλίκ τοῦ 1221. Ἡ Μανσούρα εἶ-
ναι μέγα ἐμπορικὸν κέντρον ἔχει πολλὰς ἐκκοκκιστικὰς μη-
χανάς, γραφεῖα ἐμπορικὰ (πρὸ πάντων Ἑλληνικὰ) καὶ ἐρ-
γοστάσια κατασκευῆς ὑφασμάτων λινῶν βαμβακερῶν καὶ
καρμποπάνων. Κεῖται εἰς ὥραϊαν θέσιν ἐπὶ τοῦ βραχίονος
Δαμιέττης, στολίζεται δὲ μὲ δρόμους εὐρεῖς, ἐξοχάς, δεν-
δροστοιχίας καὶ διάφορα ἰδρύματα, ἐκ τῶν ὁποίων διακρί-
νονται αἱ Κυβερνητικαὶ Σχολαί, τὰ Μικτὰ Δικαστήρια
(πρῶτον ἀνάκτορα τῆς Χεδιβομότητος), καὶ πολλὰ κέντρα
ἀναψυχῆς. Ὑπάρχει ἐπίσης ἐκεῖ καὶ τὸ μικρὸν ἀρχαῖον τέ-
μενος Σάγκα, εἰς τὸ ὁποῖον παρατηροῦνται στῦλοι Κοριν-
θιακοῦ ρυθμοῦ, Βυζαντινὰ κιονόκρανα καὶ ἀντίδες Ἀραβι-

καί· γίνεται φανερόν ἐκ τούτου ὅτι τὸ τέμενος αὐτὸ ἔχει
κτισθῇ ἀπὸ ὑλικά ἄλλων παλαιῶν μνημείων.

Παρὰ τὴν Μανσούραν ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ὡ-
ραιοτάτη καὶ μεγάλη σιδηρὰ γέφυρα.

Ἡ Ἑλληνικὴ παροικία τῆς Μανσούρας εἶναι πολυ-
πληθὺς (1000 περίπου παροικοὶ) ἀριθμεῖ δὲ μεταξὺ τῶν με-
λῶν τῆς ἐκτὸς τῶν ἐμπόρων καὶ πολλοὺς ἐπιστήμονας, δι-
κηγόρους, ἰατροὺς, γεωπόνους, μηχανικοὺς κ.λ.π. Ἡ Κοι-
νότης εἶναι ἀκμαιοτάτη οἰκονομικῶς, διατηρεῖ πλήρη
ἐπτατάξιον Ἀστικὴν σχολὴν μὲ ὑπερδιακοσίους μαθητὰς
καὶ μαθητρίδας καὶ ἐκκλησίαν, ἥδη δὲ μελετᾷ τὴν ἴδρυ-
σιν νέων μεγαλοπρεπῶν καὶ ὑγεινῶν σχολικῶν κτιρίων.

Εἰς τὴν Μανσούραν ὑπάρχουν Ἑλλήν. λέσχη, Σύλλο-
γος καλλιτεχνικῶς, ἕτερος φιλανθρωπικὸς τοιοῦτος ἢ «Βιο-
πάλη», Φιλόπτωχος κ. λ. π. Προσέτι δὲ καὶ Ἑλληνικὸν
Προξενεῖον. Ἰδιαιτέραν σπουδαιότητα ἀπὸ διεθνoῦς
ἀπόψεως προσδίδουν εἰς τὴν Μανσούραν τὰ ἐν αὐτῇ
λειτουργοῦντα Μικτὰ Δικαστήρια.

Παρὰ τὴν πόλιν ταύτην ἠττήθη κατὰ τὸ 1250 μ. Χ.
ὁ βασιλεὺς τῶν Γάλλων Ἅγιος Λουδοβίκος καὶ ἡχηματω-
τίσθη ὑπὸ τῶν Μαμελούκων, πλησίον δὲ τοῦ τεμένους Ἑλ-
Μαφικ ὑπάρχουν ῥερίτια τῆς φυλακῆς, εἰς τὴν ὁποίαν
εἶχεν ἐγκλεισθῇ οὗτος μετὰ τῆς ἀκολοιούσας του.

Νοτιοδυτικῶς τῆς Μανσούρας εὑρίσκεται ἡ πόλις
Σαχμανούτ καὶ Ν. ταύτης ἡ Ἄγγα.

Ν. Α. τῆς Μανσούρας ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμ-
μῆς Μανσούρας—Ζαγαζίκ καὶ εἰς τὸ μέσον περίπου τῆς
Μουδιρίας κεῖται τὸ *Σεμπελανόν* μὲ 11.000 κατ.

Μίτ-Γαζάρ. Ν. Α. τοῦ Σεμπελανόν ἐπὶ τῆς μεγάλης
διώρυγος Μανσούρας ἔναντι ἀκριβῶς τῆς Ζίφτας· εἶναι

πόλεις ἐμπορευματοῦ με 15.000 κ. Εἰς αὐτὴν ὑπάρχει μικρὰ Ἑλληνικὴ παροικία διατηροῦσα ἐκκλησίαν καὶ πεντατάξιον Δημοτικὴν σχολὴν.

Ντεκέρνες Β. Α. τῆς Μανσοῦρας (με 6.500 κατ.), βορείως δὲ ταύτης ἐπὶ τοῦ βραχίονος Δαμιέτης εὐρίσκεται ἡ πόλις **Φαρσκούρ** (9.000 κ.)

Μπαρία εἰς τὸ ἀκρότατον ἀνατολικὸν σημεῖον τῆς Μονδιδρίας ἐπὶ τῆς λίμνης Μενζάας.

Ἡ πόλις αὕτη ἔχει 14.000 κ. συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς Δαμιέτης καὶ Πόρτ-Σαῖτ διὰ πλοίων, εἶναι δὲ κέντρον σασκενασίας παστῶν ἰχθύων (φρσίχες) ἁλιευομένων ἐκ τῆς λίμνης.

ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΤΩ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἡ Ἀλεξάνδρεια εὐρίσκεται εἰς τὴν Β. Α. Μεσογείαν ἀκτὴν ἐπὶ μικρᾷ χερσονήσῳ.

Εἶναι ἡ δευτέρα κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις (450.000 κατ.) καὶ ὁ πρῶτος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς χώρας.

Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὑπάρχουν πολλὰ ἐμπορικὰ γραφεῖα καὶ καταστήματα, Τράπεζαι, ἐργοστάσια, ἀτμοπλοῖα καὶ ἐταιρίαι κ. λ. π.

Οἱ κάτοικοί τῆς ἐκτὸς τοῦ ἰθαγενοῦς στοιχείου εἶναι Ἕλληνες, Ἱταλοὶ, Γάλλοι, Σύροι, Ἀγγλοὶ, Ἑλβετοί, Ἑβραῖοι, Αὐστριακοὶ, Γερμανοὶ κ. λ. π. ἀντιπροσωπεύονται δηλ. εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὅλαι σχεδὸν αἱ ἐθνικότητες. Ἐκ τῶν ξένων οἱ πολυπληθέστεροι καὶ ἰσχυρότεροι οἰκονομικῶς καὶ κοινωνικῶς εἶναι οἱ Ἕλληνες (περὶ τὰς 50.000 κατ.), οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ Σύροι.

Ἡ Ἀλεξάνδρεια ὁμοιάζει με Ἑυρωπαϊκὴν πόλιν, ἔχει πολλοὺς ὁραίους ἀσφαλτοστρωμένους δρόμους, μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς, μεγάλας πλατείας, κήπους, πάρκα διάφορα κέντρα ἀναψυχῆς, προτιμᾶται δὲ ὡς κέντρον θερινῆς διαμονῆς ἀπὸ τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Αἰγύπτου.

Η ΟΔΟΣ ΣΕΡΙΦ ΠΑΣΑ

Ἡ Ἑλληνικὴ παροικία Ἀλεξανδρείας εἶναι πολυπληθὴς καὶ ἀχμαιοτάτη. Ἡ Κοινότης αὐτῆς ἀποτελεῖ τεράστιον ὄργανισμὸν, ὁ ὁποῖος συντηρεῖ πλεῖστα ὅσα Κοινοτικὰ ἰδρύματα ἦτοι : Ἐκκλησίας, Νοσοκομεῖον, Σχολὰς δηλ. Ἀβερῳφείον Γυμνάσιον πεντατάξιον, τὴν Σαλβάγειον Ἐμπορικὴν Σχολὴν τετρατάξιον, Ἀβερῳφείον Παρθεναγωγεῖον (με πέντε τάξεις τρεῖς Ἀστικὰς καὶ δύο Ἐμπορικὰς), πλήρη ἐξατάξιον Δημοτικὴν Σχολὴν ἀρρένων καὶ θηλέων καὶ ἄρτιον καθ' ὅλα διδασκτικὸν προσωπικόν. Αἱ Κοινοτικαὶ σχολαὶ Ἀλεξανδρείας ἐκπληροῦν μέγιστον προορισμὸν, μορφώνουσαι καὶ ἀναπτύσσουσαι τὸ ἦθος καὶ τὸν νοῦν 4000 περίπου μαθητῶν καὶ μαθητριῶν. Ἐκτὸς

τούτων λειτουργοῦν ἀκόμη καὶ τὸ Μπενάκειον Ὁρφανοτροφεῖον ἐν Σάτμπυ καὶ πολλὰ ἄλλα λαμπρῶς ὀργανωμένα ἰδιωτικὰ Ἑλληνικὰ Λύκεια, Συστήτιον κ. λ. π.

Υπάρχουν ἐπίσης καὶ ἄλλαι Ἑλληνικαὶ ὀργανώσεις καὶ σωματεῖα ὥς ἡ Ἑνωσις Αἰσχύλος-Ἀρίων, σωματεῖον ἀριθμοῦν περὶ τὰ 1500 μέλη, διατηροῦν νυκτερινὰς σχολὰς, Ἀσυλον ὀρφανῶν καὶ ἀπροστατευτῶν παίδων, ἔχον δὲ καὶ ἄλλην πολύμορφον κοινωνικὴν δρασίαν· ὁ Ἐπιστημονικὸς Σύλλογος Πτολεμαῖος, ὁ Καλλιτεχνικὸς καὶ Φιλανθρωπικὸς Σύλλογος Ἀπόλλων, ἡ Ἑλληνικὴ Λέσχη, ἡ Ἑνωσις Ἑλληνίδων Κυριῶν διατηροῦσα Νηπιοτροφεῖον καὶ Νυκτερινὴν Σχολὴν διὰ τὰς ἐργάτιδας, ὁ Σύνδεσμος Ἑλληνίδων διατηρῶν Κυριακάτικον Σχολεῖον, καὶ ἐνεργῶν κατ' ἔτος παιδικὰς ἐξοχὰς ὑπὲρ τῶν ἀπόρων, ὁ Παρνασσός, ἡ Ἑνωσις τῶν Ἀποφοίτων, ἡ Νεανικὴ Ἑνωσις, διάφορα Ἀθλητικὰ Σωματεῖα, ἡ Ἀλεξανδρινὴ Βιβλιοθήκη κ. π. ἄ. Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐκδίδονται τρεῖς ἡμερησῖαι Ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες (Ταχυδρόμος, Ἐφημερίς καὶ Στέμμα), περιοδικὰ δὲ ἡ Ἀργώ, ἡ Νέα Ζωή, ὁ Φάρος, τὰ Ἀθλητικὰ Νέα, ἡ Ἐπιθεώρησις καὶ ὁ Κυριακάτικος Ταχυδρόμος. Ἐν γένει ἡ Ἑλληνικὴ πνευματικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ καὶ δράσις εἶναι ἀκμαϊοτάτη εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐδρεύει καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Πατριαρχεῖον Ὁρθοδόξον, τὸ Γενικὸν Προξενεῖον τῆς Ἑλλάδος τὸ Ἐμπορικὸν Ἐπιμελητήριον κ. λ. π.

Ἀξιοθέατα μέρη τῆς Ἀλεξανδρείας

Ὁ Ἀνδριὰς τοῦ Μωχάμετ Ἀλῆ, τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς σημερινῆς Δυναστείας εἰς τὸ κέντρον τῆς ὁμονύ-

μου Πλατείας, παρὰ τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται τὸ Χρηματιστήριον καὶ τὰ Μικτὰ Δικαστήρια.

ΑΝΔΡΙΑΣ ΤΟΥ Μ. ΑΛΗ

Ὁ Κῆπος τῆς Νούσχας, ἀπέραντος κήπος εἰς τὸ Ν. Α. μέρος τῆς πόλεως. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν εὐρίσκετο ἡ ἀρχαία πόλις Ἑλεσίς. Πολλὸς κόσμος κατὰ τὰς ἡλιολουστούς ἡμέρας τοῦ χειμῶνος ἰδίως ἐξέρχεται πρὸς περιπάτον εἰς τὴν Νούσχαν.

Ὁ Κῆπος Ἀντωνιάδου, ωραιότατος καὶ τελείως περιποιημένος.

Τὸ Ἑλληνορωμαϊκὸν Μουσεῖον, ὅπισθεν τοῦ Δημαρχιακοῦ μεγάρου· ἀποτελεῖται ἀπὸ 25 μεγάλαις αἰθούσας, αἱ ὁποῖαι περιέχουν πολλὰ εὐρήματα ὥς ἐπὶ τὸ

πλείστον Ἑλληνορωμαϊκῆς τέχνης, Βυζαντινῆς καὶ ἐλάχιστα Ἀραβικῆς καὶ Αἰγυπτιακῆς.

Ἡ στήλη τοῦ Χαρτούμ, ἔξωθεν τοῦ Ἀραβικοῦ νοσοκομείου καὶ παρὰ τοὺς κήπους τῆς Δημοχρίας (πάρκα) εἰς τὴν ὁδὸν Σουλτάν Χουσεῖν.

Αὕτη ἐστήθη κατὰ τὸ 1899 εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀνακτίσεως τοῦ Σουδάν ὑπὸ τῶν Ἀγγλοαἰγυπτιακῶν στρατευμάτων. Ἐντὸς τῶν πάρκων ὑπάρχει καὶ ὁ ἀνδριὰς τοῦ Νουμπάρ Πασᾶ, μεγάλου Πρωθυπουργοῦ τῆς Αἰγύπτου (Ἀρμενίου τὴν καταγωγὴν (1825-1899).

Ἀρχαιοτάτες

Ἡ Στήλη τοῦ Πομπηίου, παρὰ τὰ Ἀραβικὰ νεοροταφεῖα, ὅπου ἔκειτο ὁ μεγαλοπρεπὴς ναὸς τοῦ Σεράπιδος καὶ τὸ Στάδιον. Ἡ στήλη αὕτη ἐσφαιμένως ὀνομάζεται οὕτω, διότι ἐστήθη κατὰ τὸ 297 μ. Χ. πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ, εἶναι δὲ ὁ μεγαλύτερος μνημὸς ἐκ γρανίτου εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Αἱ Κεττκόμβαι τοῦ Κόμ-ἐλ-Σουγκάφα παρὰ τὴν στήλην τοῦ Πομπηίου. Αὗται ἐξεχώσθησαν κατὰ τὸ 1900 εἶναι δὲ λίαν ἀξιοπερίεργοι. **Αἱ Νεκροπόλεις** εἰς τὴν θέσιν Ἀμφούση καὶ εἰς τὸ Σάιμπυ. Ἐκτὸς τούτων καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ἀκόμη μέρη τῆς περιφερείας Ἀλεξανδρείας ὑπάρχουν ἐρείπια διαφόρων ἀρχαίων μνημείων.

Προάστεια Ἀλεξανδρείας

Κατὰ μῆκος τῆς Ἀνατολικῆς παραλίας (Ράμλι) ἔκτείνονται τὰ προάστεια τῆς Ἀλεξανδρείας μὲ κομφᾶς ἐπαύλεις, οἰκοδομὰς μεγαλοπρεπεῖς, πλουσίαν φυτεῖαν, λου-

τρὰ καὶ πολυσύχναστα κέντρα ἀναψυχῆς. Ἰδίως κατὰ τὸ θέρος πολλοὶ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ κατερχόμενοι εἰς Ἀλε-

ΣΤΗΛΗ ΤΟΥ ΠΟΜΠΗΪΟΥ

ξάνδρειαν παραθερίζουν εἰς τὸ Ράμλι. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν λουτρῶν τὰ προάστεια εἶναι τὸ μᾶλλον πολυσύχναστον μέρος τῆς Αἰγύπτου.

Καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ Ραμλίου ἀπὸ τὴν Μεσά-
λαν δηλ. μέχρι Βικτωρίας λειτουργεῖ ἠλεκτρικὸς τροχί-
δρομος διατρέχων πολλοὺς διαμέσους σταθμούς, καθ' ὅλην
δὲ αὐτὴν τὴν ἔκτασιν ὑπάρχει καὶ τέλειος ἀμαξιτὸς δρόμος.

Σταθμοὶ τροχοδρόμου

ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν

1ος **Μαζχαρίτ** (ἢ μᾶλλον Λαζαρέττα).

2ος **Σάτρυ**, ὅπου τὰ Κοινοτικά Σχολεῖα καὶ τὸ
Μπενάκειον Ὁρφανοτροφεῖον.

3ος **Λουτρὰ Σάτρυ**, παρὰ τὸ Γαλλικὸν Λύκειον
(Lycée Français).

4ος **Κάμπω Τσέζαρε**. (Πεδίον τοῦ Καίσαρος). Μὲ
πολλὰ κέντρα ἀναψυχῆς καὶ ὥραιας οἰκοδομίας.

5ος **Ἰμπραχμήτ**. Ἐδὼ ὑπάρχει καὶ Ἑλληνικὴ Κοι-
νότης συντηροῦσα ἐκκλησίαν καὶ διπλὴν Δημοτικὴν σχολὴν
ἀρρένων καὶ θηλέων μὲ 500 περίπου μαθητὰς καὶ μα-
θητρίδας.

6ος **Σπόρτιγκ**. Μὲ μέγα ἵπποδρόμιον ὅπου ἔκαστον
Σάββατον κατὰ τὸ θέρος γίνονται ἱππικὸι ἀγῶνες.

7ος **Κλεοπάτρα**.

8ος **Σίντι Γκάμπερ**, ὅπου καὶ ὁ πρῶτος σιδηρο-
δρομικὸς σταθμὸς τῆς γραμμῆς Ἀλεξανδρείας-Κάιρου.

9ος **Μουστέζα-Πασά**.

10ος **Κάρλτων**.

11ος **Μπούλκλεϋ**, παρὰ τὴν ἀρχαίαν Νικόπολιν.
Εἶναι τὸ χαριέστερον τῶν προαστείων ὁμοιάζον μὲ ἀπέ-
ραντον κήπον. Τὸ 1801 εἰς τὸ Μπούλκλεϋ ἔγινε μάχη με-
ταξὺ Ἀγγλῶν καὶ Γάλλων.

Ἀπ' ἐκεῖ ἡ τροχιοδρομικὴ γραμμὴ χωρίζεται εἰς δύο
κλάδους. Ἐκ τούτων ὁ εἰς διευθύνεται εἰς τοὺς σταθμοὺς
Φλέμινγκ, Μπακός, Σέφερ, Σούτζ, Τσανακλή καὶ φθάνει εἰς
τὸν Ἅγιον Στέφανον, ὅπου τὸ πολυσύγχναστον ἑξοχικὸν κέν-
τρον. Εἰς τὸν σταθμὸν Τσανακλή ὑπάρχει Ἑλληνικὴ ἐκκλη-
σία (Προφίτης Ἡλίας) καὶ Δημοτικὴ σχολὴ συντηρουμένη
ὑπὸ τῆς Κοινότητος Ἀλεξανδρείας.

Ὁ ἄλλος κλάδος διήκει κατὰ μῆκος τῆς παραλίας
πάντοτε σχεδόν, διέρχεται δὲ τοὺς σταθμοὺς Σάβα Πασά,
Γλυμμενοπούλου, Μαζλὺμ Πασά, Ζιζίνια, Λωράν, Παλαί,
Σίντι-Μπίρ καὶ τελειώνει εἰς τὴν Βικτωρίαν ὅπου καὶ ἡ
ὁμώνυμος μεγάλῃ Ἀγγλικῇ σχολῇ.

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΤΩΝ ΠΤΟΛΕΜΑΙΩΝ

Ἡ ἐποχὴ τῶν Πτολεμαίων 246—30 π. Χ. εἶναι
σπουδαιότατη διὰ τὴν δόξαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἀλεξαν-
δρείας. Οἱ βασιλεῖς οὗτοι δὲν ἐφείσθησαν χρημάτων οὔτε
κόπων, ὅπως ἀναδείξουν τὴν πρωτεύουσαν αὐτῶν πρῶτην
πόλιν εἰς ὥραιότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν. Δρόμοι πλατεῖς,
εὐθεῖς καὶ μακροὶ διέτεμνον αὐτήν, δενδροστοichαὶ βαθύ-
σχοι, ἀψίδες καὶ πλατεῖαι μεγάλαι ὑπῆρχον εἰς πολλὰ μέρη.
Ἀνάκτορα ἐκτάκτου ὠραιότητος καὶ μεγαλοπρεπείας, ναοὶ
ἐπιβλητικοὶ καὶ καλλιμάρμαροι, θέατρα, γυμναστήρια, ἵπ-
ποδρόμια καὶ πολλαπλὰ ἄλλα μνημεῖα προσέδιδον εἰς τὴν
πόλιν τοῦ Ἀλεξάνδρου μεγαλειώδη ὄψιν καὶ καθίστων
αὐτὴν χάριμα ὀφθαλμῶν προκαλοῦν ἐνθουσιασμὸν καὶ
κατάπληξιν.

Ὁ Στράβων καὶ ὁ Διόδωρος εἰς γλαφυρὰς περιγραφὰς
μας δίδουν λαμπρὰν εἰκόνα τῆς Πτολεμαϊκῆς Ἀλεξανδρείας.

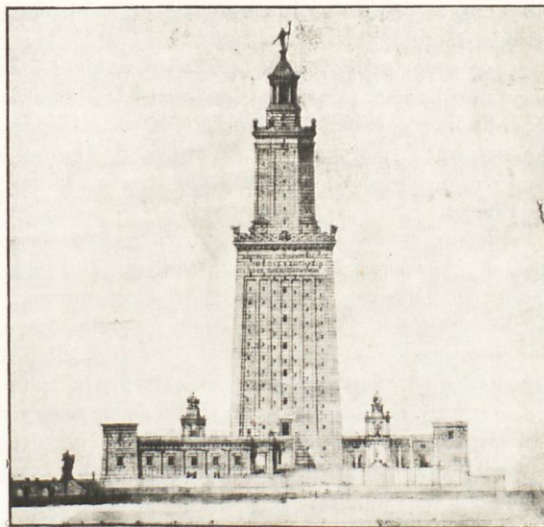
Ἐκ τῶν σπουδαιότερων καὶ χρησιμωτέρων κτισμάτων τῶν Πτολεμαίων ὑπῆρξεν ὁ περιώνυμος Φάρος ἐπὶ τῆς ὁμονύμου νησίδος, τεράστιος φανοφόρος πύργος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔλαβον τὸ ὄνομα ὅλοι οἱ ἔκτοτε πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ναυτιλλομένων κατασκευαζόμενοι φάροι.

Τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο οἰκοδόμημα ἐκτίσθη ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Α΄, ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Σωστράτου τοῦ Κνιδίου εἰς τὸ ἄκρον τοῦ μεγάλου μώλου τοῦ Ἀνατολικοῦ λιμένος ὅπου τὸ Ἀραβικὸν φρούριον Καΐτ-Μπέη.

Ὁ Φάρος ἀπετελεῖτο ἀπὸ τρία πατώματα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ α΄, ἔχον ὕψος 60 μ. ἦτο εὐρύτερον ἐπεστέφετο δὲ ὑπὸ εὐρύτερου ἀκόμῃ ἐξώστου, τοῦ ὁποίου αἱ τέσσαρες γωνίαι ἐκοσμοῦντο διὰ μεγάλων θαλάσσιων Κενταύρων ἐκ χαλκοῦ. Τὸ β΄, πάτωμα ὕψους 30 μ. εἶχεν ἐπίσης ἐξώστην· τὸ δὲ γ΄, (ὕψ. 20 μ.) ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὗρίσκετο καὶ ὁ φανὸς ἀπετελεῖτο ἀπὸ 8 στύλους ἐπιστεφομένους ὑπὸ θόλου, ὑπερθεῖν τοῦ ὁποίου ἴστατο ὄρθιος ὁ χαλκίνιος ἀνδριάς τοῦ Ποσειδῶνος ὕψους 7 μέτρων. Τὸ ὅλκον δηλ. ὕψος τοῦ Φάρου ἦτο 120 μ. οἱ δὲ ναυτικοὶ ἠδύναντο νὰ βλέπουν τὸ φῶς του ἐξ ἀποστάσεως 30 χιλιομέτρων. Ἡ φλόξ τοῦ λαμπτήρος διεισέρχεται διὰ τῆς καύσεως ρητινωδῶν ξύλων, ἵνα δὲ αἱ ἀκτῖνες αὐτοῦ φωτίζουν εἰς μακροτέραν ἀπόστασιν ἐχρησιμοποιοῦντο πιθανῶς κοῦλα χαλκίνα κάτωπτρα.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Φάρου εἶχε μίαν δεξαμενὴν διὰ πόσιμον ὕδωρ, μηχανήματα διὰ τὴν ἀνέλκυσιν τοῦ ὕδατος καὶ διαφόρους κτιστὰς κλίμακας. Εὐρὺς ἀνηφορικὸς δρόμος μὲ ἐλαφρὰν κλίσιν ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἀνέλθουν αὐτὸν καὶ ζῶα, περιειλίσσετο εἰς τὸν Φάρον καὶ ἔφθανε μέχρι τοῦ ἐξώστου τοῦ β΄ πατώματος. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τοίχου ὑπῆρχε κλίμαξ στενὴ φθάνουσα μέχρι τοῦ λαμπτήρος. Εἰς

τὴν μετώπην δὲ τοῦ πρώτου πατώματος ὑπ' ὄχρεν ἡ ἐπιγραφή: **ΣΩΣΤΡΑΤΟΣ ΔΕΞΙΦΑΝΟΥΣ ΚΝΙΔΙΟΥΣ ΘΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΑΣ ὙΠΕΡ ΤΩΝ ΠΛΩΞΟΜΕΝΩΝ.**

Ο ΦΑΡΟΣ

Κατὰ τὴν Πτολεμαϊκὴν ἐποχὴν ἐξεδηλώθη καὶ ἀνεπτύχθη μία ξεχωριστὴ πνευματικὴ πρόοδος εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς κλάδους.

Ἀπὸ τὰς ἐπιστήμας προώδευσαν κυρίως τὰ Μαθηματικά, ἡ Ἀστρονομία, ἡ Γεωγραφία, ἡ Ὑδροκλιμικὴ καὶ ἡ Ἱατρικὴ. Σπουδαιότεροι ἀντιπροσώποι εἰς τοὺς κλάδους

τούτους είναι οἱ ἱατροὶ Ἑρασίστρατος καὶ Ἱερόφιλος, ὁ μέγας μαθηματικὸς καὶ γεωγράφος Ἑρατοσθένης, ὁ ὁποῖος ἐσχέδιασε πρῶτος χάρτην τῆς Γῆς, ὁ Εὐκλείδης, ὁ ἄστρονόμος Ἀρίσταρχος κ. π. ἄ. Ἡ φιλολογικὴ ἐργασία, ἡ μελέτη κυρίως, ἐρμηνεύσεις, διόρθωσεις καὶ κατατάξεις τῶν ἀρχαίων κειμένων ἐπῆρξεν ἀξιολογωτάτη.

Κορυφαῖοι φιλόλογοι τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶναι ὁ Ζηνόδοτος ὁ Ἐφέσιος, ὁ πρῶτος διευθυντὴς τῆς Ἀλεξανδρινῆς Βιβλιοθήκης ἐκδότης καὶ σχολιαστὴς τοῦ Ὀμήρου ὁ Ἀριστοφάνης, Ἀρίσταρχος, Ἀπολλώνιος κ. ἄ. Ποιηταὶ δὲ σπουδαῖοι ὁ συγγραφεὺς τῶν ἐιδυλλίων Θεόκριτος καὶ ὁ Καλλίμαχος.

Εἰς τὴν φιλοσοφίαν διεκρίθησαν ὀλίγον βραδύτερον ὅμως, ὁ Ἀμμώνιος Σακκάς, ὁ Πλωτῖνος, Πορφύριος, Ἰάμβλιχος, Πρόκλος, Ὁριγένης ὁ μέγιστος πάντων ἡ μεγάλη φιλόσοφος Ὑπατία, ἡ ὁποία διεκρίθη εἰς τὰ μαθηματικά καὶ τὴν Ἀστρονομίαν 370-415 μ. Χ. κ. ἄ. Κέντρα ὅλης τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ φιλολογικῆς ταύτης κινήσεως ἦσαν τὸ Μουσεῖον καὶ ἡ Βιβλιοθήκη, σπουδαιότατα ἐπιστημονικὰ καὶ μορφωτικὰ φητώρια, τὰ ὁποῖα ἴδρυσεν Πτολεμαῖος ὁ Α΄. ὁ Φιλάδεμος κατὰ σύστασιν Δημητρίου τοῦ Φαληρέως.

Τὸ **Μουσεῖον** Ἀλεξανδρείας ἦτο κατὰ ἀνάλογον μὲ τὰ σημερινὰ Πανεπιστήμια, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ σοφοὶ διέμενον ἐν αὐτῷ καὶ εἰσράζοντο μισθοδοτούμενοι καὶ τρεφόμενοι ὑπὸ τοῦ κράτους, ἕκαστος δὲ ἐμελέτα καὶ κατεγίνετο εἰς τὴν ἐπιστήμην του, χωρὶς νὰ εἶναι ὑποχρεωμένος καὶ νὰ διδάσκη.

Βιβλιοθήκη. Αὕτη κατ' ἀρχὰς ἦτο ἐξάρτημα τοῦ Μουσείου παρέχον εἰς τοὺς σοφοὺς τὰ ὄργανα καὶ τὰ

μέσα διὰ τὰς ἐρεῖνας τῶν ἐπῆρξε δὲ ἡ σπουδαιότερα καὶ πλουσιότερα βιβλιοθήκη τῆς ἀρχαιότητος.

Ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀγοράσει καὶ τὴν συλλογὴν τοῦ Ἀριστοτέλους, εἶχον συγκεντρωθῇ εἰς αὐτὴν περὶ τὰς 400.000 τόμων λέγεται ὅτι Πτολεμαῖος ὁ Α΄. ὁ Εὐεργέτης ὑπεχρέωνε τοὺς ταξιδεύοντας εἰς Ἀλεξάνδρειαν, νὰ παραδίδουν εἰς τὰς ἀρχὰς τὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα τυχὸν ἔφερον μαζί των, διὰ νὰ τὰ ἀντιγράψῃ ἡ ὑπηρεσία τῆς βιβλιοθήκης καὶ ἀντεγράφοντο μὲν τὰ βιβλία, ἀλλ' εἰς τοὺς κατόχους ἐπεστρέφοντο τὰ ἀντίγραφα, τὰ δὲ πρωτότυπα ἐκρατοῦντο. Τοῦτο ἐγίνετο καὶ διὰ τὰς τραγωδίας τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εὐριπίδου, τὰς ὁποίας ἐδανείσθησαν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ἐκράτησαν δὲ τὰ πρωτότυπα χειρόγραφα ἐπιστρέψαντες ἀντίγραφα αὐτῶν.

Τὰ βιβλία ἐγράφοντο τότε ἐπὶ στενῶν καὶ μακρῶν φύλων ἐκ παπύρου, ἐγίνοντο δὲ κύλινδροι, ἕκαστος τῶν ὁποίων περιεῖχεν ἓν ὁλόκληρον ἔργον ἢ καὶ ἓν μόνον κεφάλαιον, ἢ ἓν βιβλίον τοῦ ἔργου.

Ἡ Ὀδύσσεια λ. γ. καὶ ἡ Ἰλιάς ἀπετέλουν 48 τοιοῦτους κύλινδρους.

Πολλὰ βιβλία ἦσαν μεταφράσεις ξένων ἔργων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, τὸ κυριώτερον δὲ τούτων εἶναι ἡ περιώνυμος Ἀγία Γραφή, μεταφράσεις ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ ὑπὸ 70 σοφῶν γενομένη ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Β΄.

Πρῶτοι διευθύνται τῆς Βιβλιοθήκης ἐπῆρξαν ὁ Ζηνόδοτος, ὁ Καλλίμαχος καὶ ὁ Ἑρατοσθένης.

Τὸ 48 π. Χ. κατὰ τὴν πολιορκίαν Ἀλεξανδρείας ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἡ πνευματικὴ τὴν ὁποίαν οὗτος ἠναγκάσθη νὰ

βάλλη εἰς τὰ πλοῖα του μετεδόθη εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐκὰς τότε μέρος τῆς Βιβλιοθήκης.

Ἐπὶ Ρωμαιοκρατίας ἡ Βιβλιοθήκη ὅπως καὶ ἄλλα σπουδαῖα ἰδρύματα, ὑπέστησαν ἐπανελημμένας καταστροφάς, κατὰ δὲ τὸν 4ον μ. Χ. αἰῶνα αὕτη σχεδὸν δὲν ὑπῆρχε.

Τὸν ὀλεθρον καὶ τὴν τελείαν σχεδὸν ἐξαφάνισιν τῶν ἀρχαίων μνημείων, ναῶν, ἀνδριάντων κ. λ. π. ἐπήνεγκον ὥς εἵπομεν οἱ Χριστιανοὶ ἐπὶ Θεοδοσίου.

Παράλληλος καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν πνευματικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἀκμὴν τῆς πόλεως ἦτο καὶ ἡ ὕλική της αὕτη. Ἡ βιομηχανία (χαρτοποιία, ὑαλουργία, μεταλλουργία κ. λ. π.) καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς Πτολεμαϊκῆς Ἀλεξανδρείας εὐρίσκοντο εἰς ἀνθηροτάτην κατάστασιν καὶ προσέδιδον μεγίστην εἰημερίαν εἰς τοὺς Ἀλεξανδρινούς.

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΚΑΪΡΟΥ

ΚΑΪΡΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΑΣΤΕΙΑ ΑΥΤΟΥ

Τὸ Κάϊρον εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ Κράτους καὶ ἔχει περὶ τὰς 800.000 κ.

Κατέχει μεγάλαν ἔκτασιν, παρ' ὅλας δὲ τὰς Εὐρωπαϊκάς οἰκοδομάς, πλατείας, κήπους, ἐξοχάς, εὐρεῖς δρόμους κ. λ. π. παρὰ τὰς πολυπληθεῖς διεθνεῖς παροικίας τηρεῖ τὸν χαρακτήρα Μουσουλμανικῆς πόλεως. Κυρίως τὸ Κάϊρον ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσαρας πόλεις ἰδρυθείσας εἰς διαφόρους ἐποχάς.

Κατὰ τὸ 525 π. Χ. οἱ Βαβυλώνιοι στρατιῶται τοῦ Καμβύσου ἔκτισαν τὴν Βαβυλῶνα ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς ὄχθης τοῦ Νείλου· ὁ Ἀραβὶ στρατηγὸς Ἀμρού τὸ 641

μ. Χ. ὅτε κατέλαβε τὴν Αἴγυπτον ὠκοδόμησε παρὰ τὴν Βαβυλῶνα τὸ Φοστάτ, τὸ γνωστὸν σήμερον ὡς Παλαιὸν Κάϊρον· ἡ τρίτη πόλις Καχίρα (νικητήρια) ἐξ ἧς ἐσηματίσθη καὶ ἡ λέξις Κάϊρον ἰδρύθη τὸ 969 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ Γκόχαρ στρατηγοῦ τοῦ Φατιμίδου Χαλίφου Μοῦζ. Ἡ δὲ τετάρτη ὀλίγον ἀπομεμακρυσμένη (7 χμ. Β. Α. τοῦ Καΐρου) ἡ νέα Ἡλιούπολις, ἰδρύθη τὸ 1905 ὑπὸ Βελγικῆς ἐταιρείας ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρήμου.

Τὸ Κάϊρον εἶναι πόλις ἐμπορικωτάτη, πλουσία καὶ πλήρης ζωῆς. Ἐκτὸς τῶν Ὑπουργείων, Ἀνακτόρων κ. λ. π. διατηρεῖ καὶ τὰς μεγαλύντερας καὶ σπουδαιότερας Δημοσίας Σχολάς, Νομικὴν, Ἰατρικὴν, Γεωργικὴν, Σχολὴν Μηχανικῶν καὶ τὸ ἐνδοξον καὶ ἱστορικὸν Ἀἷμα, τὸ μεγαλύτερον Ἰσλαμικὸν Πανεπιστήμιον τοῦ κόσμου· εἰς αὐτὸ φοιτοῦν περὶ τὰς 15.000 σπουδαστῶν, τὸ ἐπισημότερον δὲ ἐν αὐτῷ μάθημα εἶναι ἡ ἐρμηνεία καὶ ἡ μελέτη τοῦ Κορανίου.

Ἡ Ἑλληνικὴ παροικία Καΐρου ἀριθμοῦσα περὶ τὰς 35.000 μελῶν εἶναι ἡ σπουδαιότερα ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ τὴν παροικίαν Ἀλεξανδρείας.

Οἱ Ἕλληνες καὶ ἔδω εὐρίσκονται εἰς ἀξιόλογον οἰκονομικὴν, πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀκμὴν.

Ἐκτὸς τῶν ἐμπόρων καὶ βιομηχανῶν ὑπάρχει καὶ ἐπὶ λεκτὸς ἀτάξις ἐπιστημόνων ἱατρῶν, δικηγόρων, μηχανικῶν κ. λ. π.

Τὰ κυριώτερα Ἑλληνικὰ ἰδρύματα Καΐρου εἶναι :

Ἡ Ἀστικὴ ἑπτατάξις σχολὴ ἀρρένων, ἡ Ἀμπέτειος σχολὴ (Ἀστικὴ, Γυμνάσιον πλήρες καὶ Ἐμπορικὸν τμήμα) ἡ σχολὴ Σούμπρας, ἡ Μανουσάκειος Σχολή, τὸ Ἀχιλλοπούλειον Παρθενωγωγεῖον, διάφορα ἰδιωτικὰ Λύκεια, τρεῖς ἐκκλησίαι, νοσοκομεῖον, λέσχη καθὼς καὶ πολλὰ ἄλλα κέντρα.

Εἰς τὸ Κάϊρον ἐκδίδονται τρεῖς ἑλλην. ἡμερησίαι ἐφημερίδες ἢ «Κλειώ», τὸ «Κάϊρον» καὶ τὸ «Φῶς».

Ἀξιοθέατα μέρη καὶ μνημεῖα

Ὁ μεγαλοπρεπὴς καὶ εὐρύτατος **σιδηρ. σταθμός** ἀφετηρία ὄλων σιδηρῶν τῶν ἀπὸ τὴν χώραν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν.

Ὁ ὁραίος **κῆπος τῆς Ἑσβεκίας** εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως, ἡ μεγάλη σιδηρὰ **γέφυρα τοῦ Κάσρ-ἑλ-Νήλ** ἐπὶ τοῦ Νείλου ἔναντι ἀκριβῶς τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Μουσείου, ἔχουσα μῆκος 402 μ., πολλὰ μεγάλα καὶ ὁρατὰ πλατεῖα.

ΓΕΦΥΡΑ ΚΑΣΡ - ΕΛ - ΝΙΛ

Τὸ **Αἰγυπτιακὸν Μουσεῖον** ἰδρυνθὲν κατὰ τὸ 1857 ὑπὸ τοῦ Γάλλου Αἰγυπτολόγου Μαριέτ Πασᾶ.

Τοῦτο περιλαμβάνει σπουδαιότατα εὐρήματα, ἀρχαῖας Φαραωνικῆς, Πτολεμαϊκῆς καὶ Ἀραβικῆς τέχνης, ἤτοι ἀγάλματα, ζωσμήματα, ἐπιπλά, ὅπλα, μούμιες κ.λπ.

Τελευταίως ἐπλουτίσθη καὶ μὲ τὰ πολυτιμότερα εὐρήματα, τὰ ὅποια ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ 1922 εἰς τὸ Λούξορ ὑπὸ τῶν Λόρδων Κάρναβον καὶ Κάρτερ εἰς τὸν τάφον τοῦ Φαραὼ Τουταγχαμών.

Ἡ Βεβλιοθήκη. Αὕτη ἰδρύθη τὸ 1870 ὑπὸ τοῦ Ἰσμαήλ Πασᾶ, ἔχει δὲ 110.000 βιβλία χειρόγραφα καὶ ἔντυπα, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 50.000 εἶναι εἰς Ἀραβικὴν καὶ ἄλλας Ἀνατολικὰς γλώσσας, αἱ δὲ 60.000 εἰς Εὐρωπαϊκάς.

Μνημεῖα Μουσουλμανικῆς τέχνης

Τέμενος **Χάκερ. Οὐάμπρη - Ἀλλάχ,** ἰδρυνθὲν ὑπὸ τοῦ Χαλίφου Ἀζίζ τοῦ 990 μ. Χ.

Τέμενος **Σαγμέννα-ἑλ-Χουσεῖν.**

Τέμενος **Σουλτᾶν Χάσαν** εἶναι τὸ ὠραιότερον Ἀραβικὸν τέμενος τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐκτίσθη ὑπὸ Σύρου ἀρχιτέκτονος (1356-59) διὰ τὸν Σουλτάνον Χάσαν.

Τὸ τέμενος **Ἰμπν Τουλούν** ἐκ τῶν ἀρχαιότερων κτισθὲν τὸ 876-879 ἐπὶ τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς δυναστείας τῶν Τουλουνιδῶν ὑπὸ Χριστιανῶν αἰχμαλώτων κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Καμπᾶ τῆς Μέκκας.

Τὸ Φρούριον. Τοῦτο ἐκτίσθη τὸ 1166 ὑπὸ τοῦ μεγάλου Σαλαχεντίν μὲ λίθους τῶν μικρῶν Πυραμίδων τῆς Γκίζας ἐπὶ ὑψηλοῦ καὶ ἀποτόμου λόφου. Ἐντὸς αὐτοῦ ἐξωντώθησαν ὡς εἴπομεν οἱ Μαμελοῦκοι ὑπὸ τοῦ Μωχάμετ Ἀλη.

Τέμενος **τοῦ Μωχάμετ Ἀλη** κτισθὲν ὑπὸ Ἑλληνο ἀρχιτέκτονος (1824-1857) ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς Ἀκροπόλεως ἔνθα καὶ τὸ φρούριον. Νοτιοανατολικῶς τοῦ Καίρου εἰς ἀπόστασιν 25 περίπου χιλιομέτρων εὐρίσκεται

μέγα ἀπολιθωμένον δάσος. Ἀναγνώριζει τις εὐκόλως κορμούς καὶ κλάδους φοινικοδένδρων, μπαμποῦ καὶ ἄλλων, φέροντας ἐντομὰς διὰ πελέκων δυνάμεθα δὲ νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι εἰς παλαιοτάτην ἐποχὴν τὰ μέρη ἐκεῖνα κατεκλύσθησαν ὑπὸ ὑδάτων.

Τέμενος **Ἀμρ-Ἰμπν-έλ-Ἀσσι**, εἰς τὸ Παλαιὸν Κάιρον τὸ ἀρχαιότερον ἐξ ὅλων τῶν τεμενῶν ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀμροῦ τὸ 642 μ. Χ.

Τὸ φρέαρ τοῦ Ἰωσήφ. Τοῦτο ἐσφαλμένως ἀποδίδεται εἰς τὸν Ἰωσήφ, ἐνῶ κατεσκευάσθη ἐπὶ Σάαχεντίν.

Μνημεῖα Ἀρχαίας Αἰγυπτιακῆς τέχνης

Αἱ Πυραμίδες τῆς Γκίζας ὀλίγον μακρὰν Ν. Δ. τοῦ Καΐρου ἀρχαιότατα καὶ σπουδαιότατα μνημεῖα.

Αὗται ἐκτίζοντο ὑπὸ τῶν διαφόρων βασιλέων διὰ νὰ χρησιμεύσουν ὡς τάφοι τῶν. Αἱ μεγαλύτεραι καὶ καλῶς διατηρούμεναι εἶναι τρεῖς. Ἡ τοῦ **Χέοπος**, ἡ ὁποία ἱδρῦθη ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου βασιλέως 4000 περίπου ἔτη π. Χ. Καθὼς λέγει ὁ Ἡρόδοτος διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς εἰργάζοντο 100.000 ἄνθρωποι ἐπὶ 20 ἔτη, τρεῖς μῆνας καθ' ἑκάστον ἔτος. Τὸ ὕψος αὐτῆς εἶναι 142 μ. τὸ δὲ μῆκος τῆς βάσεως 233 μ' πλησίον ταύτης εὐρίσκεται ἡ Πυραμὶς τοῦ **Χεφρῆνος** με ὕψος 138,5 μ. καὶ βάσιν 215 μ. Ἡ τρίτη ἡ τοῦ **Μυκερήνου** εἶναι πολὺ μικροτέρα ἔχουσα ὕψος 66,5 καὶ βάσιν 108 μ.

Εἰς τὸ διαμέρισμα τοῦτο ὑπῆρχον καὶ πολλὰ ἄλλα μικρότεραι πυραμίδες καταστραφεῖσαι ὑπὸ τῶν

ΤΟ ΤΕΜΕΝΟΣ ΜΩΧΑΜΕΤ ΑΛΗ ΕΝ ΚΑΪΡΩ

Ἀράβων, οἱ ὅποιοι ἐχρησιμοποιοῦν τοὺς λίθους των διὰ τὴν κατασκευὴν τεμενῶν. Διὰ τὰς Πυραμίδας, τὰ περίεργα καὶ κολοσσιαῖα ταῦτα μνημεῖα, τὰ χαρρακτηρίζοντα τὴν δύναμιν καὶ τὴν ματαιοδοξίαν τῶν Φαραῶν ὑπάρχουν πολλαὶ ἱστορικαὶ πληροφορίες, ἀλλὰ καὶ κῆλος εὐρύτατος παραδόσεων καὶ μύθων.

Παρὰ τὰς Πυραμίδας ὁ Ναπολέων ἐνίκησε τοὺς Τούρκους τὸ 1801.

Ἡ Σφίγγς (Ἀμποῦ-Χάου), Πατὴρ τρόμου καλονυμένη ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν· αὕτη κατασκευάσθη πρὸ 3000 ἐτῶν πιθανῶς καὶ μέχρι σήμερον δὲν κατορθώθη νὰ ἐξηγηθῇ ὁ σκοπὸς διὰ τὸν ὅποιον ἐγίνε, μολοντοὶ οἱ συμβολισταὶ ἀναφέρουν δι' αὐτὴν πολλὰς ἀξιολόγους ἐξηγήσεις· πα-

Η ΣΦΙΓΓ ΚΑΙ ΑΙ ΠΥΡΑΜΙΔΕΣ

ρουσιάζει ζῶον μὲ γυναικεῖαν μορφήν, ἔχει δὲ ὕψος 24 μ. καὶ μῆκος 67 μ.

Καὶ διὰ τὴν Σφίγγα ὑπάρχει πληθώρα παραδόσεων καὶ ὡραιότητων μύθων. Ἀπὸ τὴν Γκίζαν διακρίνονται

πέραν μακρὰν καὶ αἱ περίεργοι πυραμίδες τῆς Σακκάρας, ὅπου ὑπάρχουν κολοσσιαῖα ἀγάλματα τοῦ Ραμσή, ἡ ἀλαβάστρινος Ἀνδροσφίγγς καὶ τὰ ἐρείπια τῆς μεγαλοπρεποῦς ἀρχαίας πρωτεύουσος Μέμφιδος.

Νεώτερα Ἰδρύματα

Ὁ Ζωολογικὸς κήπος. Οὗτος εὑρίσκεται εἰς τὴν Γκίζαν ἐπὶ τῆς πρὸς τὰς Πυραμίδας ὁδοῦ καὶ εἶναι εἰς τῶν πλουσιωτέρων ζωολογικῶν κήπων τοῦ κόσμου. Ἐντὸς αὐτοῦ διατηροῦνται διάφορα σπάνια φυτὰ καὶ δένδρα καὶ πολλὰ ἄγρια ζῷα τῆς Ἀφρικῆς· λ. γ. πτηνὰ μὲ ὡραιότατα πτερώματα, πίθηκοι, ἐρπετά, ἐλέφαντες, λέοντες, στρουθοκάμηλοι, ἱπποπόταμοι, ρινόκεροι κ. λ. π.

Οἱ Νεολογικάτις (Μπαράζ). Οὗτοι εἶναι ὡς εἴπομεν μεγάλα οἰκοδομήματα κείμενα πρὸς τὸ ρεῖμα τοῦ ποταμοῦ, ἐκτισμένα εἰς τὸ μέρος ὅπου σηματοῦται τὸ Δέλτα, ἀξιοθαύμαστα δὲ ἔργα μηχανικῆς κατ' ὅλον τὸν κόσμον. Ἡ κατασκευὴ αὐτῶν ἤρχισε τὸ 1835 μ. Χ. ἐπὶ Μ. Ἀλή καὶ ἐτελείωσε τὸ 1890. Δι' αὐτῶν ἐβελτιώθη καὶ ἐξανονίσθη ἡ ἀρδευσὶς τῆς Κ. Αἰγύπτου, συνεπῶς δὲ ἀνεπύχθησαν ἡ γεωργία καὶ ἡ παραγωγή.

Τὸ **Μπαράζ** ἀπέχει ἡμίσειαν ὥραν σιδηροδρομικῶς ἀπὸ τὸ Κάιρον. Ἐχει θαυμασίους κήπους, δενδροστοιχίας, τεχνητὰ δάση καὶ σπήλαια, μικρὸν μουσεῖον τῶν ἀρδεντικῶν ἔργων καὶ μηχανημάτων, θεωρεῖται δὲ ἓν τῶν ὡραιωτέρων μερῶν τῆς Αἰγύπτου.

Ἀπὸ τὸ Μπαράζ χωρίζεται ὁ Νεῖλος εἰς τοὺς δύο βραχίονάς του, πρὸ αὐτοῦ δὲ ἔχουν τὴν ἀρχὴν των, ὡς εἴπομεν, καὶ αἱ μεγαλύτεραι βασικαὶ ἀρδεντικαὶ διώρυγες.

Προάστεια τοῦ Καΐρου. Ἡ Ἑλισούπολις, ἡ δρυμένη τὸ 1905 ὑπὸ Βελγικῆς ἐταιρίας ἐντὸς τῆς ἐρήμου. Εἶναι ἡ ἰδιορρυθμότερα ἀπὸ ἀρχιτεκτονικῆς ἀπόψεως πόλις τῆς χώρας, μὲ κτίρια μεγαλοπρεπῆ, εὐθεῖς καὶ πλατεῖς δρόμους, πλατείας, κήπους, κ. λ. π. ἔχει δὲ πληθυσμὸν 25.000 κ. Ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότης Ἑλιουπόλεως διατηρεῖ ἐκκλησίαν καὶ σχολὴν, τὴν ὁποίαν ἱδρυσεν ὁ Μελαγχροινός.

Ἐκεῖ πλησίον εὐρίσκονται τὰ ἑρείπια τῆς ἀρχαίας Ἑλιουπόλεως, ἡ ὁποία ἦτο πρωτεύουσα μιᾶς περιφερείας τῆς Κάτω Αἰγύπτου εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν· ἐν αὐτῇ ἐλατρεύετο ὁ ἱερακοκέφαλος θεὸς τοῦ Ἡ λ ί ο υ, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, τὸ ὁποῖον τῆς ἀπέδωσαν οἱ Ἕλληνες.

Παρὰ τὴν Ἑλιούπολιν σώζονται ἐλάχιστα ἀρχαῖα ἑρείπια καὶ εἰς ὀβελίσκος.

Ματζαρία. Μικρὰ ἐξοχὴ ὅπου ὑπάρχει καὶ ἡ περιώνυμος μωρέα ἡ ἀναφερομένη ὑπὸ τῆς παραδόσεως ὡς δένδρον τῆς Παναγίας.

Χελουάν. Εὐρίσκεται ἐντὸς τεχνητῆς δάσεως, ἐπὶ ξηρᾶς ὑγιεινότητος τοποθεσίας καὶ ἔχει περὶ τὰς 8.000 κ.

Τὸ Χελουάν εἶναι ὀνομαστὸν διὰ τὰ θειοῦχα λουτρά του, τὰ ὁποῖα θεραπεύουν τοὺς πάσχοντας ἀπὸ ρευματισμοὺς καὶ δερματικά νοσήματα. Καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ ἰδίως τὸν χειμῶνα συρρέουν ἐκεῖ πολλοὶ ἀσθενεῖς.

Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ὑπάρχει Ἑλληνικὴ Κοινότης μὲ ἐκκλησίαν καὶ μικρὰν σχολήν.

Ὀλίγον μαζρὰν τοῦ Χελουάν εὐρίσκεται τὸ Κυβερνητικὸν Ἀστεροσκοπεῖον καὶ ἐν ἀρχαίῳ ὕδραγωγείῳ.

Ἡ ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΤΟΥ ΚΑΪΡΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΦΟΥΡΡΙΟΝ

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΔΑΜΙΕΤΤΗΣ

Πόλις: **Δαμιέττη**, παρῶλις μὲ 31.000 κ. παρὰ τὴν λίμνην Μενζάαν καὶ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ἑτέρου Νειλοβραχίονος· εἶναι πρὸ πάντων κέντρον ἀλιείας καὶ κατεργασίας ἰχθύων καθὼς καὶ ἐξαγωγῆς δοῦξης. Ἔχει ὁμῶς καὶ ὑφαντουργεῖα, βυρσοδεψεῖα καὶ πιεστήρια πρὸς ἐξαγωγὴν σησαμελαίου. Ἡ Δαμιέττη ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της ὑπέστη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Σταυροφοριῶν πρῶτη αὐτὴ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Φράγκων.

Εἰς τὴν Δαμιέττην πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὑπῆρχε πολυπληθὴς καὶ ἀκμαιοτάτη Ἑλληνικὴ παροικία, τὴν ὁμῶς ὀλίγοι μόνον Ἕλληνες μένουσι ἐκεῖ διατηροῦντες καὶ ἐκκλησίαν.

Εἰς τὴν Διοίκησιν ταύτην ὑπάγεται καὶ ἡ πόλις **Μα-
ταρία** με 15.000 κ. παρὰ τὴν λίμνην Μενζάαν. Οἱ περισ-
σότεροι κάτοικοι αὐτῆς ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ἀλιείαν.

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΔΙΩΡΥΓΟΣ

Αὕτη περιλαμβάνει τὸ **Πόρτ-Σαῖτ** (70.000 κ.) τὴν **Καντζάραν**, ὅπου εὐρίσκεται ὁ σιδηρ. σταθμὸς διὰ τὴν Παλαιστίνην, τὴν **Ίσμαηλίαν**, τὸ **Φερντάν**, **Σερά-
πειον** καὶ ἄλλας ἀκόμη μικροτέρας πόλεις.

Τὸ Πόρτ-Σαῖτ εἶναι σπουδαῖον κέντρον διαμεταφορι-
στικοῦ ἐμπορίου μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀπὸ Ἀνατολῆς
ἰδρῦθη δὲ ὅταν κατεσκευάσθη ἡ Διώρυξ. ἔχει εὐθεῖς καὶ
εὐρεῖς δρόμους, πλατείας, κήπους, μεγάλας οἰκοδομάς, θέα-
τρα καὶ διάφορα ἄλλα κέντρα, χωρίζεται δὲ ἡ πόλις εἰς
Εἰρωπαϊκὴν καὶ Ἀραβικὴν συνοικίαν.

Ὁ λιμὴν τοῦ Πόρτ-Σαῖτ εἶναι εὐρύτατος, προστα-
τεύεται δὲ ὑπὸ δύο μακρῶν λιμενοβραχιόνων, τοῦ ἀνατο-
λικοῦ μήκους 2 χιλιομ. περίπου καὶ τοῦ δυτικοῦ μήκους
2.500 μ. ὁ τελευταῖος προφυλάσσει τὸν λιμένα ἀπὸ τὰς
προσχωσεις τοῦ Νείλου. Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δυτικοῦ λιμενο-
βραχίονος ὑψώνεται μέγας φάρος (ὑψ. 60 μ. περίπου), ὁ
ὁποῖος ἐξακοντίζει τὸ φῶς του εἰς ἀπόστασιν 35 χιλιομ.
καὶ εἶναι εἰς ἓκ τῶν μεγαλύντερον φάρων τοῦ κόσμου. Ἐπὶ
τοῦ αὐτοῦ λιμενοβραχίονος εὐρίσκεται καὶ ὁ ἀνδριὰς
τοῦ κατασκευαστοῦ τῆς Διώρυγος Φ. Λεσέφ, ὁρθίου καὶ
δεικνύοντος εἰς τὰ πλοῖα τὴν εἰσοδὸν ταύτης.

Εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν ὑπάρχοντων ἄνθα καὶ ἐκ τῶν
ὁποίων ἐξάγονται μεγάλα ποσότητες καθαρωτάτου ἄλατος.

Παρὰ τὸ Πόρτ Σαῖτ εὐρίσκονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας

πόλεως Πηλουσίου, ἡ ὁποία λόγῳ τῆς θέσεώς της ἦτο ἡ
κυριώτερα οὕτως εἰπεῖν εἰσοδος εἰς τὴν Αἴγυπτον.

ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΟΡΤ ΣΑΪΤ

Ἡ Ἑλληνικὴ Παροικία τοῦ Π. Σ. εἶναι μία τῶν
μεγαλύντερον ἐν Αἰγύπτῳ (περὶ τὰς 12.000) ἡ δὲ Κοινότης
ἀκμάζει διατηροῦσα μεγάλα καὶ ὠρεῖα ἐκπαιδευτήρια με
1000 περίπου μαθητὰς καὶ μαθητρίας καὶ μεγαλοπρεπὴ ἐκ
κλησίαν.

Εἰς τὸ Πόρτ-Σαῖτ ἐδρεύει ὁ Μητροπολίτης Πηλου-
σίου καὶ Ἑλληνικὸν Προξενεῖον. Πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων
τοῦ Π. Σ. εἶναι ὑπάλληλοι ἢ ἐργάται εἰς τὴν Ἑταιρίαν
τῆς Διώρυγος, ἀρκετοὶ ὅμως ἀσχολοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον
καὶ τὴν μικροβιομηχανίαν, ὑπάρχει δὲ καὶ μεγάλη τάξις

ἐπιστημόνων ἱατρῶν, δικηγόρων, μηχανικῶν κ. λ. π. Εἰς τὸ Π. Σ. ἐκδίδονται 2 Ἑλληνικαὶ ἐβδομαδιαῖαι ἐφημερίδες ἢ «Νέα Ἠχώ» καὶ ὁ «Νέος Σύνδεσμος».

Ἰσμητιν. Τελείως νέα, εἶναι μία τῶν ὠραιότερων πόλεων τῆς Αἰγύπτου, ἔχει λαμπρὰν ρυμοτομίαν, μεγάλας δενδροστοιχίας, γενικῶς δὲ ὁμοιάζει μὲ ἀπέραντον κήπον. Πολλὰ οἰκοδομαὶ τῆς εἶναι μικρὰ μέγαρα.

Ἡ διατήρησις τῶν κήπων, τῶν δενδροστοιχιῶν καὶ τῆς καθαριότητος διενεργεῖται ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας τῆς Διόρυγος, ἡ ὁποία δαπανᾷ ἀφειδῶς δι' αὐτά.

Ἡ πόλις διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, τὸ Εὐρωπαϊκὸν καὶ τὸ τῶν Ἰθαγενῶν.

Ἐκ τῶν Εὐρωπαϊῶν πολυαριθμότεροι εἶναι οἱ Ἕλληνες περὶ τὰς 3000. Ἡ Ἑλλ. παροικία Ἰσμητιν διατηρεῖ ἐκκλησίαν, ἐπιστάξιον Ἀστικὴν σχολὴν μὲ 400 περίπου μαθητὰς καὶ μαθητρίας, λέσχην, ὁμάδα Προσκόπων, Ποδοσφαιρικὴν ὁμάδα, Φιλόποτον ἑταιρίαν κ. λ. π.

Οἱ Ἕλληνες τῆς Ἰσμητιν εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐργάται καὶ ὑπάλληλοι τῆς Ἑταιρίας τῆς Διόρυγος, μηχανικοί, πλοηγοὶ καὶ ὀλίγοι ἔμποροι, κατ'ἀγονται δὲ οἱ περισσότεροι ἐκ τῆς νήσου Κάσου.

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΣΟΥΕΖ

Περιλαμβάνει τὴν πόλιν **Σουέξ** τοὺς σταθμοὺς **Νεφί-σζ**, **Κεννέφζ**, ὅπου ὑπάρχουν μεγάλα λατομεῖα καὶ **Σαλούφζ** ἐπὶ τῆς Διόρυγος, τὸ **Τόρ** εἰς τὴν Ἐρυθρὰν, ὅπου καὶ τὸ μέγα λοιμοκαθαρτήριον, καὶ τὴν **Χερσό-νησον τοῦ Σινᾶ**.

Σουέξ (22.000 κ.) εὐρίσκεται εἰς τὸ νοτιώτατον ἄ-

κρον τῆς Διόρυγος, ὁπόθεν ἄρχεται ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα.

Μὲ τὴν κατασκευὴν τῆς Διόρυγος ἔλαβε τεραστίαν ἀνάπτυξιν καὶ κατέστη σπουδαῖον ἐμπορικὸν κέντρον ἀποικιακῶν, Κινεζικῶν καὶ Ἰνδιζῶν προϊόντων.

Οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι τοῦ Σουέξ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κηπουροί, μικρέμποροι, ἀλιεῖς καὶ ἐργάται, οἱ δὲ ξένοι, ὑπάλληλοι τῆς Ἑταιρίας ἢ τοῦ Ἀγγλικοῦ Τηλεγραφεῖου, ἔμποροι, μηχανικοὶ καὶ ἐπιστήμονες. Εἰς τὸ Σουέξ ὑπάρχει μέγα Γαλλικὸν ἐργοστάσιον κατασκευῆς κομβίων ἐκ κογγυλίων, καὶ ἕτερον τοιοῦτον διὰ τὸν καθαρισμὸν πετρελαίου.

Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν τοῦ Σουέξ εὐρίσκονται μεταλλεῖα μαγνανίου, εἰς τὴν αὐτὴν δὲ περιφέρειαν ὑπάρχουν καὶ πετρελαιοπηγαί.

Νοτιοανατολικῶς τοῦ Σ. κεῖται ἡ νέα πόλις **Πόρτ-Τεουφῆζ**, ἡ ὁποία ἰδρύθη πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν. Τὰ περισσότερα οἰκοδομήματα αὐτῆς ἐκτίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας.

Ἡ Ἑλληνικὴ παροικία Σουέξ-Πόρτ-Τεουφῆζ, εἶναι πολυπληθὴς (3500) ἡ δὲ Κοινότης ἀρχετα προηγμένη, διατηρεῖ δὲ ἐκκλησίαν, ἐπιστάξιον Ἀστικὴν σχολὴν μὲ 400 περίπου μαθητὰς καὶ μαθητρίας, λέσχην κ. λ. π. Βορείως τοῦ Σουέξ ὑπάρχουν πολυπληθεῖς ἐρείπια (Κὸμ-ἐλ-Κολζούμ) πιθανότατα τοῦ Πτολεμαίου φρουρίου Κλύσματος. Ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων ὑπῆρχον εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Ἐρυθρᾶς δύο σπουδαιότατοι ἐμπορικαὶ πόλεις, ἡ Ἀρσινόη καὶ ἡ Βερενίκη.

Ἀνατολικῶς τοῦ Σουέξ εἰς ἀπόστασιν 2 ὥρων περίπου ἐντὸς μικρᾶς ὥραιότητος καὶ καταφύτου δάσεως

υπόγειοι πλουσία και διανγής πηγή την οποίαν ή παραδόσεις αναφέρει ως πηγήν του Μωυσέως.

Ἡ Χερσόνησος τοῦ Σινᾶ. Ἡ μεγάλη τριγωνική αὐτὴ ἔκτασις ἔχουσα ἐπιφάν. 25.000 τ. χ. περίπου, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ὑπῆγετο πολιτικῶς εἰς τὸ Βασίλειον τῆς Αἰγύπτου, πολλὰ δὲ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα, ἀγάλματα, ἐπιγραφαὶ, τάφοι κ. λ. π. ἀνευρεθέντα ἐπὶ τόπου ἀνάγονται εἰς τὴν παλαιὰν Φαραωνικὴν ἐποχὴν.

Ἡ χώρα ἀνέκαθεν ἦτο ἀραιῶς κατοικημένη καθ' ὃ ἄγονος καὶ ἄνδρος, ἡ δὲ ἐπιφάνειά της καλύπτεται ὑπὸ πολλῶν ὄρεων, μεταξὺ τῶν ὁποίων σχηματίζονται μικραὶ κοιλάδες καὶ ἄγρια καὶ δύσβατοι χωράδραι· μέγα μέρος τῆς ἐπιφανείας εἶναι ἀμώδης ἔρημος, συναντᾷ δὲ τις καὶ μερικὰς δάσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ σπουδαιότερα εἶναι ἡ **Φεῦρὼν** (μαργαρίτης τοῦ Σινᾶ) τὸ ὠραιότερον μέρος τῆς Χερσονήσου.

Εἰς ὀλίγα μόνον μέρη ἀναβρῦουν πηγαί.

Ὅρυκτα πολλὰ ἐξάγονται ἐκ τῆς χώρας, ἰδίως δὲ λίθοι οἰκοδομῆς, μυδολίθοι, γρανίτης καὶ ἄλλοι πολυτιμότεροι.

Ὁ σημερινὸς πληθυσμὸς τοῦ Σινᾶ ἀποτελεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ διάφορα φύλα Μπεντούινων, τὰ ὁποῖα ζοῦν εἰς χωριστὰς περιφερείας μὲ ἴδιον φύλαχον ἑκαστον, ἀσχολοῦνται δὲ κυρίως εἰς τὰ λατομεῖα, εἰς τὴν κατασκευὴν ξυλανθράκων καὶ πολλοὶ εἰς τὸ νᾶ ὀδηγοῦν τοὺς διαφόρους περιηγητάς.

Ἀπὸ ἱστορικῆς ὁμως καὶ ἰδίως θρησκευτικῆς ἀπόψεως τὸ Σινᾶ ἔχει μεγίστην σημασίαν. Εἶναι καὶ αὐτὸ μία γωνία τῆς ἱερᾶς γῆς, εἰς τὴν ὁποίαν διεξήχθησαν τόσα θρησκευτικὰ γεγονότα καὶ περὶ τὴν ὁποίαν ἐσχηματίσθησαν πλεῖστα ὅσα θρησκευτικὰ παραδόσεις.

Τὰ ὑψηλὰ ὄρη, αἱ φάραγγες, ἡ ἀγρία ἐν γένει φύσις, καὶ τὸ ἰδιόρρυθμον τῶν μετεωρολογικῶν φαινομένων, ὀμίχλης, μεγάλων βροχῶν, πολλῶν ἀστραπῶν καὶ ἡχηροτάτων βροντῶν ὑποβάλλουν τοὺς ἐπισκέπτας ἢ τοὺς διαμένοντας ἐν Σινᾶ καὶ ἐμπνέουν τρόπον τινὰ βαθεῖαν συναίσθησιν περὶ τῆς ἱερότητος τοῦ μέρους. Ἰσραηλίται, Χριστιανοὶ καὶ Ἀραβες ἔχουν πλεῖστα ὅσα μνημεῖα καὶ παραδόσεις θρησκευτικὰς εἰς τὸ Σινᾶ, δι' ἡμᾶς δὲ ἔχει ἔτι μεγαλυτέραν ἱστορικὴν καὶ θρησκευτικὴν σημασίαν.

Οἱ Ἕλληνες μοναχοὶ συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ Σινᾶ ἀπὸ τοὺς πρώτους Χριστιανικοὺς χρόνους ἔκτοτε δὲ μέχρι σήμερον τὰ πλεῖστα τῶν προσκυνημάτων ἰδρύθησαν καὶ διατηροῦνται ὑπὸ Ἑλλήνων. Οἱ Ἀραβες κατέλαβον τὸ Σινᾶ ἀπὸ τοῦ 7ου μ. Χ. αἰῶνος, ἐσεβάσθησαν δὲ πάντοτε τὴν ἱερότητα αὐτοῦ.

Ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ἱστορικὰ μέρη καὶ προσκυνηματα τοῦ Σινᾶ εἶναι :

Τὸ ὄρος Σερμπᾶλ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν μερικὰ μοναστήρια καὶ σκῆται. Εἰς τὰς ὑπορείας αὐτοῦ φέεται εἶδος θάμνου, τοῦ ὁποίου ὁ χυμὸς γίνεται γόμμα γλυκαντᾶτη ταύτην συλλέγοντες οἱ ἰθαγενεῖς πωλοῦν, ἰσχυρίζονται δὲ ὅτι εἶναι τὸ **μάννα** τῆς Π. Διαθήκης.

Ὁ λόφος τοῦ Ἀζρὼν, ἱστορικὸς λόφος παρὰ τὸν ὁποῖον ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μωυσέως παρέσυρε πρὸς στιγμὴν τοὺς Ἑβραίους εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν.

Ἡ Μονὴ τῆς Ἀγίας Λέκκετρύνης, ἐπὶ τοῦ φερωνύμου ὄρους· αὕτη ἐκτίσθη ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τὸ 530 μ. Χ. Τὸ σημερινὸν κτίριον ἀποτελεῖται ἀπὸ διάφορα διαμερίσματα (Ἐκκλησίαν, Βιβλιοθήκην, Κελλία κ. λ. π.) περιβαλλόμενα ὑπὸ ὑψηλοῦ τοῖχου.

Ὁ νῆος τῆς Μεταμορφώσεως. Λαμπρὰ οἰκοδομὴ Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ ἔχουσα ὡραιότητος εἰκόνας ἀπὸ Μωσαϊκὰ (Μεταμόρφωσις, ὁ Μωϋσῆς γονατιστὸς πρὸ τῆς Φλεγομένης Βάτου), καὶ μίαν μαρμαρίνην σαρκοφάγον ἐγγλείουσαν λείψανα τῆς Ἀγ. Αἰκατερίνης καὶ καταστόλιστον μὲ πολυτιμώτατα ἀφιέρωματα.

Προσκύνημα τῆς Φλεγομένης Βάτου. Τούτου οἱ τοῖχοι εἶναι σκεπασμένοι μὲ πορσελάνην, τὸ δὲ μέρος ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν εὗρίσκετο ἡ Ἱερὰ Βάτος εἶναι ἐπάργυρον διὰ τὸ προσκύνημα τοῦτο ὑπάρχουν ποιητικώταται θρησκευτικαὶ παραδόσεις καὶ θρύλοι.

Τὸ ὄρος τοῦ Μωϋσέως, ὑψηλότατον καὶ δύσβατον ἡ ἀνάβασις εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ εἶναι δυσκολώτατη, γίνεται δὲ καὶ διὰ τῆς ἐσκαμμένης εἰς τοὺς βράχους κλίμακος ἐκ 3000 βαθμίδων, ἡ ὁποία κατεσκευάσθη ὑπὸ τῆς Ἀγίας Ἑλένης· εἰς μικρὸν ὕψος ἀπὸ τοὺς πρόποδας εὗρίζεται ἡ **Μονὴ τῆς Ἀγίας Μαρίας**, ἐπὶ τῆς κορυφῆς δὲ εἶναι ἐκτισμένον μικρὸν τζαμί καὶ μικρὰ μονὴ εἰς τὴν θέσιν ἀκριβῶς ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Μωϋσῆς ἔλαβε τὰς Πλάκας τοῦ Δεκαλόγου.

Ἡ Μονὴ τῶν 40 Μαρτύρων, τῆς Ἀγ. Ἀννης, τοῦ Ἰακώβου κ.π.ἄ. Εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν οἱ μοναχοὶ τοῦ Σινᾶ ἦσαν πολυάριθμοι, ἐκκλησιαστικῶς δὲ ὑπῆγοντο εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων· τὴν αἰνὰ εἶναι σχετικῶς ὀλίγοι ὅλοι σχεδὸν Ἕλληνες ἐκ Κύπρου καὶ Κρήτης ἀποτελοῦν δὲ ἀνεξάρτητον ἐκκλησιαστικὴν περιφέρειαν μὲ ἴδιον ἐπίσκοπον τοῦ Σινᾶ, ὁ ὁποῖος συνήθως διαμένει ἐν Καῖρῳ.

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΕΛ-ΑΡΙΣ

Αὕτη ἐκτείνεται ἀνατολικῶς τοῦ Π. Σαΐτ, περιλαμβάνει δὲ τὴν ὁμώνυμον πόλιν (5000 κ.) καὶ μεγάλην παρὰ τὴν ἔρημον ἔκτασιν κατοικουμένην ὑπὸ 15.000 Μπεντουϊνων νομάδων.

Τὸ Ἑλ Ἀρίς εἶναι ἡ ἀνατολικὴ μεθόριος πόλις τῆς Αἰγύπτου εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, παρ' αὐτὴν δὲ διέρχεται ἡ ὁδὸς τῶν καραβανίων διὰ τὴν Συρίαν καὶ Μικρὰν Ἀσίαν.

ΜΟΥΔΙΡΙΑΙ ΤΗΣ ΑΝΩ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Ἡ **Γκίζα** ἔχει ἔκτασιν (958 τ. χ.) καὶ πληθυσμὸν 525.000 κ. Πρωτεύουσα ταύτης εἶναι ἡ ὁμώνυμος πόλις μὲ πληθυσμὸν 20.000 κ. (ἐλάχιστοι Ἕλληνες) κέντρον ἐμπορίου δημητριακῶν καρπῶν.

Ἡ περιφέρεια Γκίζας ἔχει μεγίστην ἀρχαιολογικὴν καὶ ἱστορικὴν σημασίαν, τὰ δὲ ἐν αὐτῇ ἡρειπωμένα μνημεῖα μαρτυροῦν τὴν ὑπαρξὴν μεγάλης πρωτενούσης κατὰ τὴν παλαιὰν ἐποχὴν. Ἐκ τῶν σπουδαιωτέρων μνημείων αὐτῆς εἶναι ἡ Σφίγξ, καὶ αἱ Πυραμίδες διὰ τὰς ὁποίας ὠμιλήσαμεν προηγουμένως. Νοτίως τῆς Γκίζας κεῖται τὸ χωρίον **Χαουαμπτία** ἀξιόλογον διὰ τὰ μεγάλα καὶ τέλεια ξαροουργεῖα του, νοτιώτερον δὲ ἡ πόλις **Μπεντράσεν** (7.000 κ.), παρὰ τὴν ὁποίαν εὗρίσκονται τὰ εἰρήπια τῆς Μέμφιδος.

Ὅλη σχεδὸν ἡ ἔκτασις ἐκεῖ εἶναι πλήρης ἀρχαιολογικῶν εὗρημάτων καὶ μνημείων ὅλων τῶν ἐποχῶν τῆς ἀρχαίας Αἰγυπτιακῆς Ἱστορίας.

Ἐντὸς ἄλλους φοινικοδένδρων ὑπάρχουν δύο τεράστια

ἀγάλματα τοῦ βασιλέως Ραμσή, μία πελώρια Σφίγγ, διάφοροι τάφοι κ. λ. π. Μικρότεροι πόλεις τῆς Μουνδιδρίας εἶναι : **Μεζόντι, Τούρκα Χελουάν Ἐλ-Σάφ Ἐλ-Ἀγιάν** κ. ἄ.

Εἰς τὴν Γκίζαν καλλιεργεῖται εἰς μεγάλης ἐκτάσεις τὸ ζαχαροκάλαμον.

ΜΟΥΔΙΡΙΑ ΜΠΕΝΙ ΣΟΥΕΦ

Ἐκτείνεται πρὸς Ν. τῆς Γκίζας, ἔχει δὲ ἐπιφάνειαν (1295 τ. χ.) καὶ πληθυσμὸν 454.000 κ.

Πρωτεύουσα ταύτης εἶναι τὸ **Μπένι Σουέφ** (24.000 κ.) ἐπὶ ὥραις θέσεως μεταξὺ ποταμοῦ καὶ σιδηρ. γραμμῆς. Εἰς τὸ Μπένι Σουέφ διεξάγεται ἀξιόλογον ἐμπόριον βάμβακος καὶ δημητριακῶν. Ἔχει μεγάλης φντείας ζαχαροκαλάμιον, πολλὰ φοινικόδενδρα, ἐργοστάσιον κατασκευῆς μαλίνων ὑφασμάτων καὶ ἐκκοκκιστικὰς μηχανάς. Ἡ μικρὰ Ἐλ-ληνικὴ παροικία τῆς πόλεως ταύτης διατηρεῖ τετραπάζιον Δημοτικὴν σχολὴν καὶ ἐκκλησίαν. Πρὸς Δ. τοῦ Μπένι Σουέφ εὐρίσκονται τὰ εἰρήπια τῆς ἀρχαίας Ἡρακλεονπόλεως.

Μπίμπι (16.000 κ.) ἔχουσα ζαχαροουργεῖα καὶ ἐκκοκκιστικὰς μηχανάς. **Οὐάστ** μικρὰ πόλις (3000 κ.) περιβαλλομένη ὑπὸ δάσους φοινικοδένδρων καὶ εὐφροωτῶν ἀγρῶν. Παρ' αὐτὴν ὑπάρχει Νειλοφράκτης. Ἀπὸ τὴν Οὐάσταν ἀρχίζει ἡ σιδηρ. διακλάδωσις πρὸς τὸ Φαγιούμ.

ΜΟΥΔΙΡΙΑ ΦΑΓΙΟΥΜ

Αὕτη ἔχει ἐπιφάνειαν 1269 τ. χ. καὶ πληθυσμὸν 510 χιλ. κατοίκων, ἐκτείνεται δὲ Β. Δ. τῆς Μουνδιδρίας Μπένι Σουέφ.

Τὸ Φαγιούμ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὅασις, μολονότι

δὲν περιβάλλεται πανταχόθεν ὑπὸ ἐρήμου, ἀλλὰ συνδέεται μὲ τὴν κοιλάδα τοῦ Νείλου διὰ τῆς μεγάλης διώρυγος Μπάχρ-ἔλ-Γιοῦσεφ, μήκους 300 περίπου χιλιομ. Ἡ ἄρδευσις τοῦ Φ. βελτιοῦται διαρκῶς, δὲν κατορθώθη ὅμως ἀκόμη νὰ ποτίζηται ὁλόκληρος ἡ Μουνδιδρία καθ' ὅλον τὸ ἔτος.

Ἡ στράγγισις τῶν ὑδάτων γίνεται τελεία χάρις εἰς τὴν παρακειμένην μεγάλην λίμνην Καροὺν (τὴν ἀρχαίαν Μοίριδα).

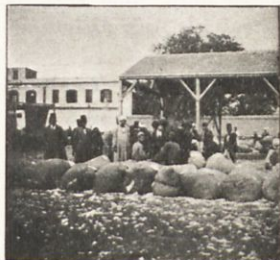
Τὸ Φαγιούμ εἶναι ἔν ἀπὸ τὰ εὐφορώτερα καὶ πλουσιώτερα διαμερίσματα τῆς Αἰγύπτου, παράγει ἄφθονον βάμβακα, ὄρυζαν, δημητριακοὺς καρπούς, σῦκα, σταφύλια, ἐλαίος, χουρμάδες, ἐσπεριδοειδῆ, ροδάκιον κ. π. ἄ. Ἔχει ἐπίσης μεγάλην βιομηχανίαν καλαθοπλεκτικῆς. Ἡ συγκοινωνία μὲ τὸ Κάιρον, γίνεται σιδηροδρομικῶς δι' ἰδιαιτέρας διακλαδώσεως ἀπὸ τὴν Οὐάσταν.

Πόλεις.—**Μέντινιτ-ἔλ Φαγιούμ**, πρωτεύουσα μὲ 40.000 κ. ἀπέχουσα περὶ τὰς 3 ὥρας σιδηροδρομικῶς ἀπὸ τὸ Κάιρον εἶναι ἐμπορικὴ πόλις, ὑπάρχει δὲ εἰς αὐτὴν καὶ Ἑλληνικὴ παροικία συντηροῦσα σχολὴν καὶ ἐκκλησίαν. Παρὰ τὸ Μ. Φαγιούμ πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ εὐρίσκονται εἰρήπια μεγάλης καὶ ἐνδόξου Πτολεμαϊκῆς πόλεως τῆς Ἀρσινόης. Σῶζονται ἐπίσης καὶ πολλὰ ἄλλα εἰρήπια ἀρχαίων μνημείων καὶ τάφων, πυραμίδων, ναῶν, τοῦ περιωνύμου Λαβυρίνθου, τὸν ὁποῖον ἐπεσκέφθη καὶ περιέγραψεν ὁ ἱστορικὸς καὶ γεωγράφος Στράβων κ. π. ἄ. Τελευταίως εἰς τὸ Φαγιούμ, εὐρέθησαν σπουδαῖοι ἀντὶ τοῦ περιέχοντες ἀποσπάσματα τῶν ἔργων τοῦ Ὁμήρου, Εὐριπίδου καὶ Θουκυδίδου.

Ἄλλαι πόλεις τῆς Μουνδιδρίας ταύτης : **Σίνουρις** **Ἰσσ** μὲ πολλὰς ἀρχαιότητας καὶ ἄλλαι μικρότεραι.

ΜΟΥΔΙΡΙΑ ΜΙΝΙΑΣ

Ἔχει ἐπιφ. 1994 τ. χ. καὶ πληθ. 770.000 κ. Πρωτεύουσα ταύτης ἡ **Μίνια** (30.000 κ.) ἐμπορική πόλις, ἔχουσα ἐκποικιστικὰς μηχανὰς καὶ πολλὰ γραφεῖα ἐμπορικά. Καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην ὑπάρχει μικρὰ Ἑλληνικὴ παροικία καὶ Κοινότης διατηροῦσα ἐκκλησίαν καὶ πεντατάξιον Δημοτικὴν σχολὴν μὲ 50 περίπου μαθητὰς καὶ μαθητοῖας, ἐδρεῖται δὲ ἐκεῖ Ἑλληνικὸν Προξενεῖον καὶ ὁ Μητροπολίτης Πτολεμαῖδος.

BAMBAS EIS THN AYALHN THS "BAMBA"
ΚΟΜΗΧΑΝΗΣ ΠΡΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΝ

Βορείως τῆς Μίνιας εἶναι αἱ πόλεις **Ἰτσα** (2500 κ.) μὲ πολλὰς ἀρχαιότητας, **Σαμχ-λοῦτ** (9.000 κ.) **Σέζχ Φάντλ** μὲ τελειότατα ζαχαρουργεῖα, **Μπένι-Μαζζόρ**, (9.000 κ.). Ν. Δ. ταύτης παρὰ τὸ χωρίον **Καζς** σὺνζονται ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Κυνοπόλεως τῶν Ἑλλήνων, δυτικῶς δὲ τῆς τελευταίας εἰς ἀπόστασιν 15 χ. μ. τὰ ἐρείπια τῆς Ὁξυρρύχου ὅπου ἀνευρέθησαν πρὸ ἐτῶν πληθὺς ἀρχαίων χειρογράφων· ἐπὶ τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς ἡ Ὁξυρρύχος ἀπέβη μέγα θρησκευτικὸν κέντρον ἔξω δὲ ἐκεῖ περὶ τὰς 20.000 μοναχῶν. **Ματζζ** ἔχουσα σπουδαῖον ζαχαρουργεῖον, **Μαγγάχ** (9000 κ.) μὲ ἀξιόλογον ζαχαρουργεῖον καὶ βαμβακομηχανὰς, καὶ **Ἑλ-Φάν** (12000) μὲ πληθὺς ἐρειπίων ἀρχαιοτήτων. Νοτίως τῆς Μίνιας κεῖται ἡ πόλις **Ἀμποῦ-Κερκας**, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχει σπουδαιότατον ζαχαρουργεῖον. Εἰς τὸ νό-

τιον ἄκρον τῆς Μουδιρίας ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὄχθης τοῦ Νείλου εὐρίσκεται τὸ χωρίον **Μπένι-Χασάν** ὀνομασθὲν διὰ τὰς ἐν αὐτῷ ἀρχαιότητας ἰδίως δὲ τὸν ὀραιότατον Φαραωνικὸν ναὸν μὲ πλείστας ὅσας ἐπιγραφὰς καὶ ἀνάγλυφα· ὁ ναὸς οὗτος ὀνομάζετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων **Σπέος τῆς Ἀρτέμιδος**.

ΜΟΥΔΙΡΙΑ ΑΣΣΙΟΥΤ

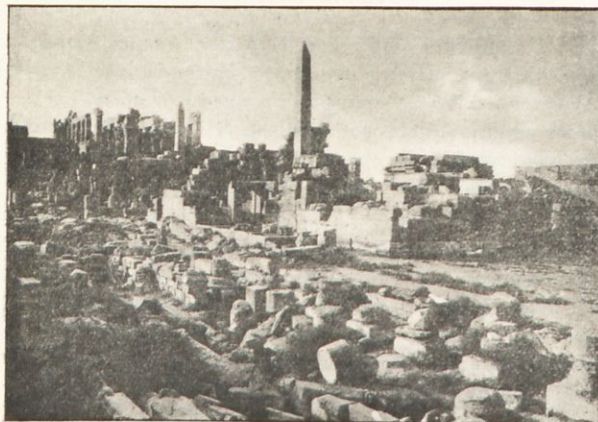
Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶναι 2175 τ. χ. ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς 985.000 κ. Εἶναι ἡ μεγαλυτέρα Μουδιρία τῆς Ἄνω Αἰγύπτου καὶ ἔχει πρωτεύουσιν τὴν ὁμώνυμον πόλιν εἰς τὸ μέσον μεγάλης καὶ εὐφόρου πεδιάδος. Ἡ πόλις αὕτη εἶναι ἀφετηρία μεγάλης ὁδοῦ καραβανίων πρὸς τὰς δάσεις τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου καὶ τὸ Σουδάν, ἡ ἐμπορικωτέρα δὲ εἰς ὅλην τὴν Ἄνω Αἴγυπτον.

Ἐκτὸς τοῦ ἐμπορίου τοῦ βάμβακος καὶ τῶν δημητριακῶν, ἀμαζῶν εἰς αὐτὴν ἡ ἀγγειοπλαστική, ἡ ξυλογλυπτική ἰδίως ἡ λεπτοουργία (**ἄρκαβουργγήματα**) καὶ ἡ ὑφαντουργία. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐγεννήθη ὁ μέγας Νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος Πλωτῖνος (205-270 μ. Χ.). Πλησίον τοῦ Ἀσσιούτ εἶναι ἐκτισμένος Νειλοφράτης, ὑπερθεῖν τοῦ ὁποίου τροφοδοτεῖται ἡ μεγάλη διωρυξὶς τῆς Ἄνω Αἰγύπτου Ἱμπραμίμ. Εἰς τὸ Ἀσσιούτ ὑπάρχουν μεγάλα ξένα καὶ Κυβερνητικὰ σχολεῖα, διατηρεῖται μικρὸν ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον, πέριξ δὲ τῆς πόλεως εὐρίσκονται ἐρείπια πολλῶν ἀρχαιοτήτων. Καὶ ἐδῶ ὑπάρχει μικρὰ μὲν ἀλλὰ πλήρης ζωτικότητος Ἑλληνικὴ Κοινότης.

Νοτίως τοῦ Ἀσσιούτ κεῖται ἡ πόλις **Ἀμποῦ-Τέγκ** (15.000 κ.) σπουδαῖος ποτάμιος λιμὴν μὲ ἀξιόλογον ἐμπο-

ριζήν κίνησιν, ανατολικῶς δὲ ταύτης τὸ **Ἑλ-Μπιν-ζορι** μὲ 10.000 κ. Πρὸς Β. τοῦ Ἀσσιούτ ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὁχθῆς τοῦ ποταμοῦ εὐρίσκεται ἡ πόλις **Μανφαλούτ** (15.000 κ.) ἔχουσα ὠραίας ἐπαύλεις καὶ κήπους· βορειότερον δὲ τὸ **Ντεῦροῦτ** (6.000 κ.) πλησίον τοῦ ὁποίου ὑδρεύεται ἡ διωρυξ Μπάχρ ἑλ-Γιοῦσεφ.

Μελάουη (22.000 κ.) βορείως τοῦ Ντεῦροῦτ, σπου-

ΚΑΡΝΑΚ ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΦΙΣ ΕΡΕΙΠΙΩΝ

δαῖον ἐμπορικὸν κέντρον μὲ ἐβδομαδιαίαν ζωηρὰν ἀγορὰν κατὰ Κυριακὴν. Εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Μελάουη ὑπάρχουν πολλὰ φοινικόδενδρα, οἱ δὲ πέριξ λόφοι εἶναι πλήρεις ἀρχαίων τάφων.

Πρὸς Β. τοῦ Μελάουη εὐρίσκεται ἡ πόλις **Ρόντζα**

(9.000 κ.) ἔχουσα ὠραία ζαχαρουργεῖα, ἐκεῖ πλησίον δὲ κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Ἑρμουπόλεως, παρὰ τὴν ὁποίαν ἀνευρέθησαν πολλὰ χειρόγραφα ἀρχαίας καὶ Βυζαντινῆς ἐποχῆς.

Εἰς ὅλας τὰς ἀνωτέρω πόλεις εὐρίσκονται διεσχορπισμένοι Ἕλληνες ἐμπορευόμενοι διαμένοντες ἐκεῖ μόνον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐργασιῶν τῶν (Αὐγουστον-Μαΐον).

Νοτιοανατολικῶς τοῦ Μελάουη κεῖται τὸ **Τέλ, ἢ Ἑλ-Ἀμάρνα** ἔκτασις καλυπτομένη ὑπὸ ἐρειπίων σπουδαιωτάτων ἀρχαιοτήτων καὶ πολλῶν τάφων. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην ὑπῆρξε ποτὲ ἀρχαία μεγάλη πόλις, ἀπὸ ἐτῶν δὲ ἔγιναν ἀνασκαφαί, αἱ ὁποῖαι ἔφεραν εἰς φῶς πλείστα πολύτιμα εὐρήματα.

Πρὸς νότον τοῦ Ἑλ-Ἀμάρνα κεῖται ἡ **Ἑλ-Κουσίγιν** (10.000 κ.) ἐπὶ ἐρειπίων ἀρχαίας πόλεως.

ΜΟΥΔΙΡΙΑ ΓΚΙΡΓΚΙΑΣ.

Ἔχει ἐπιφάνειαν 1621 τ. χ. καὶ πληθ. 869.000 κ. Πρωτεύουσα **Σοχάγκ**, μὲ 18.000 κ. ὠραία καθαρὰ πόλις μὲ ἀξιόλογα Δημόσια οἰκοδομήματα.

Ἀχμὲν ἀνατολικῶς καὶ ἀκριβῶς ἔναντι τῆς Σοχάγκ μὲ πληθυσμὸν 26.000 κ. ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ Κόπται. Ἔχει ἀξιόλογα ἐργοστάσια βαμβακερῶν καὶ μάλλινων ὑφασμάτων. Παρὰ τὴν πόλιν ταύτην σὺζονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Πανοπόλεως πρωτευούσης νομοῦ, τὴν ὁποίαν ἐπεσκέφθη καὶ ἐπαινεῖ ὁ Ἡρόδοτος. **Γκίργκις** Ν. Α. τῆς Σοχάγκ (21.000 κ.) ἔχουσα ἐργοστάσια ἀγγειοπλαστικῆς καὶ ζωηρὰν ἐβδομαδιαίαν ἀγορὰν.

Ἑλ-Μπαζιζίν (8.000 κ.) εἰς τὸ Ν. ἄκρον τῆς

Μουδιρίας με αξιόλογα ζαχαρουργεία. Ἀνατολικῶς τῆς Μπαλιάνας εἰς ἀπόστασιν 9. χ. μ. περίπου εὐρίσκονται τὰ ἐρείπια τῆς Ἀβύδου, μιάς ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων πρωτευουσῶν τῆς Αἰγύπτου.

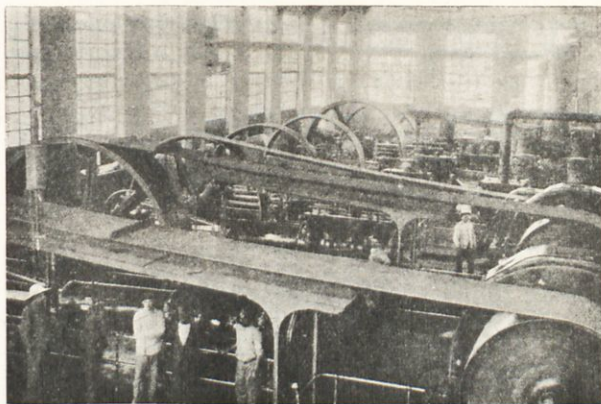
Ἡ περιφέρεια αὕτη εἶναι πλήρης σπουδαίων ἀρχαιοτήτων καὶ ἐλκύει πολλοὺς ἀρχαιοφίλους περιηγητάς.

Ἡ Μπαλιάνα εἶναι σταθμὸς τῶν ποταμοπλοίων καὶ ἀφετηρία ἐκδρομῆς εἰς τὴν Ἀβυδον. Εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς Μουδιρίας εὐρίσκονται αἱ πόλεις **Τάχ-τ**, ἔχουσα μεγάλα τυροκομεῖα καὶ βοτυροκομεῖα καὶ **Τέμ-τ** ἐν μέσῳ δασῶν ἐκ φοινικοδένδρων.

ΜΟΥΔΙΡΙΑ ΚΕΝΑΣ

Ἔχει ἐπιφάνειαν 1398 τ. χ. καὶ πληθυσμὸν 846 000 κ.) Πρωτεύουσα **Κέν-τ** (30.000 κ.) ἔχουσα πολλὰ ἐργαστήρια ἀγγειοπλαστικῆς, εἰς τὰ ὅποια κατασκευάζονται οἱ γνωστοὶ γκουλέδες, πῆλινα φίλτρα (κοινῶς ζίγια) καὶ πολλὰ ἄλλα σχετικά εἶδη. Παρὰ τὴν Κέναν ὑπάρχουν ἐρείπια ἀρχαίου ναοῦ. Πρὸς Δ. τῆς Κένας εὐρίσκεται ἡ **Ντέσν-τ**, (11.000 κ.) ἐπὶ ἐρειπίων ἀρχαίας πόλεως Ν. Δ. δὲ ταύτης ἡ **Νάγ-τ-Χαμάν-τ** (4.500 κ.) παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὁχθὴν τοῦ ποταμοῦ, ὀνομαστὴ διὰ τὰ ζαχαρουργεῖα τῆς Ν. Δ. ταύτης καίτι ἡ **Φαρσού-τ**, ἀνατολικῶς δὲ ἡ **Ντέντερ-τ**, παρὰ τὴν ὁποίαν ὑπάρχουν σπουδαιότατα ἐρείπια μνημείων Φαραωνικῆς καὶ Πτολεμαϊκῆς ἐποχῆς. **Φάου** (16.000 κ.) παρ' αὐτὴν ὑπάρχει μέγα ὀνομαστὸν μοναστήριον ἰδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Παχωμίου, εἰς τὸ ὁποῖον συνέρχονται δις τοῦ ἔτους ὅλοι οἱ μοναχοὶ τῆς Αἰγύπτου. Ν.Α. τῆς Ντέντερ-τ εὐρίσκεται ἡ πόλις **Κού-τ** με (15.000 κ.)

ἐμπορικωτάτη καὶ μεγίστη εἰς ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Ἀπολλωνοπόλεως. Ν. αὐτῆς εὐρίσκονται αἱ πόλεις **Λουῆ-σορ** με (18.000 κ.) **Καρνάκ** καὶ **Μέντνε-Χάμπου** πρὸς Δ. τοῦ ποταμοῦ. Αἱ πόλεις αὗται κεῖνται εἰς τὴν θέσιν τῶν ἀρχαίων **Θηβῶν**, αἱ ὁ-

ΖΑΧΑΡΟΥΡΓΕΙΟΝ ΝΑΓΚ ΧΑΜΑΝΤΙ *

ποῖαι ἦσαν ἡ μεγαλυντέρα καὶ ἀρχαιοτέρα πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου, ἐκτισμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὁχθῶν τοῦ ποταμοῦ. Εἰς τὸ Λουῆ-σορ ὑπάρχει ὠραῖος ἀρχαῖος ναός, εἰς δὲ τὸ Καρνάκ ὁ **μέγας ναὸς τοῦ Διὸς** με μακρὰς μεγαλοπρεπεῖς στοάς, καὶ ἡ **λεωφόρος τῶν Σφιγγῶν**. Ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὁχθῆς τοῦ ποταμοῦ σῶζονται ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου **Ραμσέ-τ**. Τὸ μέρος τοῦτο τῆς Αἰγύπτου εἶναι τὸ σπουδαιότερον ἀπὸ ἀρχαιολογικῆς καὶ ἱστορικῆς

ἀπόψεως. Ἀπὸ ἐτῶν διενεργοῦνται ἀνασκαφαί, αἱ ὁποῖαι τελευταίως μὲ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ τάφου τοῦ Φαραὼ Τουταγχαμὼν ἔφερον εἰς φῶς ἀρχαιολογικά κειμήλια ἀφαντάστου ὠραιότητος καὶ ἀξίας. Νοτίως τοῦ Λούξου εὐρίσκεται ἡ πόλις **Ἄρμιντ** (13.000 κ.) ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ ἔχουσα σπουδαῖον ἱεραροεργεῖον.

Νοτιώτερον κεῖται ἡ **Ἑρντ** (20.000 κ.) ἡ Λατόπολις τῶν Ἑλλήνων, παρὰ τὴν ὁποίαν ὑπάρχει Νειλοφράκτης.

Ἀνατολικῶς εἰς τὴν Ἑρρυθρὰν θάλασσαν, εὐρίσκεται ὁ μικρὸς λιμὴν **Κοσέῒρ**, ὁ ὁποῖος συγκοινωνεῖ μὲ τὴν πρωτεύουσάν τῆς Μουδιρίας διὰ μεγάλης ὁδοῦ καραβανίων.

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΤΩΝ ΣΦΙΓΓΩΝ (ΚΑΡΝΑΚ)

ΜΙΑ ΓΩΝΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΤΗΣ ΙΣΙΔΟΣ

ΜΟΥΔΙΡΙΑ ΑΣΣΟΥΑΝ

Ἔχει ἐπιφ. 297 τ. χ. καὶ πληθυσμὸν 255.000 κ. εἶναι δὲ ἡ νοτιωτέρα Μουδιρία τῆς Ἀνω Αἰγύπτου.

Πρωτεύουσα **Ἀσσουάν** μὲ (15.000 κ.) πλησίον τοῦ πρώτου καταρράκτου· παρὰ τὴν πόλιν ταύτην εὐρίσκεται ὁ μέγιστος Νειλοφράκτης, ἡ τεραστία δηλ. δεξαμενὴ διὰ τῆς ὁποίας κανονίζεται ἡ ἄρδευσις ὁλοκλήρου τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὸ θέρος.

Ὀλίγον πρὸ τοῦ Ἀσσουάν ὁ Νεῖλος ἔνεκα τῶν βράχων διασπᾶται εἰς διακλαδώσεις σχηματίζων οὕτω πολλὰς νησίδας, σπουδαιότεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ **Ἑλεφαντίνη** καὶ ἡ θρυλικὴ καὶ ὠραιότατη **νησὸς τῶν Φιλῶν**.

Ἡ νησίς αὕτη εἶναι κατάφυτος καὶ πλήρης ἀρχαιο-

τήτων, μεταξύ τῶν ὁποίων διακρίνονται μεγαλοπρεπεῖς ναοὶ καὶ ἀνάκτορα Πτολεμαϊκῆς καὶ Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς.

Ἀφ' ὅτου κατεσκευάσθη ἡ δεξαμενὴ τοῦ Ἀσσουάν, μέγα μέρος τῆς νήσου μένει καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ ἔτος κεκαλυμμένον ὑπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ. Νοτίως τῶν Φιλῶν εἰς τὴν θέσιν Καλάμπα εἶναι τὸ στενωπότερον μέρος τῆς κοίτης τοῦ Νείλου.

Ὁ νοτιώτερος σταθμὸς τῶν Αἰγυπτ. σιδηροδρόμων εὐρίσκεται εἰς τὴν πόλιν **Σελλᾶλ** μετὰ τὸν ἀ' καταρράκτην.

Ἡ συγκοινωνία ἐκεῖθεν μὲ τὸ Σουδάν (ἕως τὸ Οὐάντι Χάφα) γίνεται διὰ ποταμοπλοίας.

Ἄλλαι πόλεις σπουδαῖαι τῆς Μουδιρίας ταύτης εἶναι : **Κόμ-Ὀμπο**, Β. τοῦ Ἀσσουάν ἐπὶ ἀρχαίων ἑρειπίων, μὲ σπουδαῖα ζαχαροουργεῖα καὶ πολλὰ ἀρδεντικὰ καὶ μηχανικὰ ἔργα. **Κορόσκο**, **Ἐλ-Ντέρ**, **Ίψαμπούλ** (Ἀμποῦ Σίμπέλ) ὅπου ὑπάρχουν καὶ ἑρείπια ἀρχαιοτήτων.

Βορείως τοῦ Κόμ-Ὀμπο κεῖται ἡ πόλις **Ἐντφοῦ** (14.000 κ.) (ἡ Μεγάλῃ Ἀπολλωνόπολις τῶν Ἑλλήνων), ὅπου σώζονται σπουδαιότατοι ἀρχαιοτήτες, μεταξύ τῶν ὁποίων ἔξῃχει ὁ μέγας ναὸς τοῦ Ὡρου-Ἀπόλλωνος, πρὸς Β. δὲ ταύτης τὸ χωρίον **Ἐλ-Χόμπζ** (Ἐλ-Κάμπ) παρὰ τὸ ὁποῖον ὑπάρχουν ἐπίσης πολλὰ ἑρείπια.

Αἱ ὁάσεις

Αἱ ὁάσεις ὡς εἴπομεν ἀποτελοῦν ἓν ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων χαρακτηριστικῶν τῆς Αἰγύπτου, εἶναι δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πλουσιώταται εἰς γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα. Οἱ κάτοικοί των λόγφ τῆς ἀπομονώσεως εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται, εἶναι ὀλιγώτερον πολιτισμένοι

τῶν ἄλλων κατοίκων τῆς χώρας. Ὁ πληθυσμὸς ὅλων τῶν ὁάσεων πλὴν τοῦ Φαγιούμ ἀνέρχεται εἰς 100.000 κ. ἀποτελεῖται δὲ ἀπὸ γεωργοὺς καὶ κτηνοτρόφους.

Εἰς τὰς ὁάσεις μεταβαίνει τις διὰ καμῆλων μέσφ τῆς ἐρήμου, αἱ κυριώτεραι δὲ τούτων εὐρίσκονται εἰς τὴν Δυτι-

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗΣ

κὴν ἐρήμου, καὶ εἶναι αἱ ἑξῆς : Ἡ **Σέουζ** μὲ πληθυσμὸν 10.000 κ. καὶ πόλεις τὴν Σίουαν, τὴν **Ἀγούρμαχ** κ. ἄ. Παράγει ὥραιους χουρμάδες, ἐλαῖας, δημητριακὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα. Πολιτικῶς ἡ Σίουα ὑπάγεται εἰς τὴν Μπεχέραν. Εἰς τὴν ὅσιν ταύτην ὑπῆρχεν ὁ ναὸς τοῦ Ἀμμωνος Διός, τὸν ὁποῖον ἐπεσκέφθη ὁ Μ. Ἀλέξανδρος. **Μαχχρά** καὶ **Φαράφρα** (20.000 κ.) ἀμφότεραι πρὸς Δ. τῆς Μίνιας ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ ἐξαρτῶνται διοικητικῶς.

Χάργα συνδεομένη καὶ σιδηροδρομικῶς μὲ τὴν

γραμμὴν Λουξορ-Καίρον διὰ διακλαδώσεως, ἡ ὁποία ἀποσπᾶται ἀπὸ τὴν Μπαλιάναν. Ἔχει 9.000 κ. καὶ εἶναι εὐφορωτάτη παράγουσα βάμβακα, δημητριακά, σταφύλια, μπανάνες, χορμαδες κ. λ. π.

Νεζήλκ (19.000 κ.) ἀπέχουσα 3 ἡμερῶν δρόμον ἀπὸ τὴν Χάργκαν καὶ 7 ἀπὸ τὸ Ἀσσιούτ, διὰ καμηλοδρομίας.

Ὁ πληθυσμὸς καὶ τῶν δύο ὁάσεων τούτων ἐσχορπισμένος φυσικὰ εἰς διάφορα χωρία, ὑπάγεται διοικητικῶς εἰς τὸ Ἀσσιούτ.

Σημειώσεις. Πρὸς Β. τῆς Σίουας εὐρίσκεται ἡ μικρὰ ὄασις Γκάρα, Β. Α. δὲ ταύτης ἡ Γκαγκμπούτ ἢ Τζαραμπούπ. Τὴν τελευταίαν ταύτην διεκδικεῖ ἡ Ἰταλία ὡς ἀνήκουσαν δῆθεν εἰς τὴν ὑπ' αὐτῆς κατεχομένην ζώνην τῆς Τριπολίτιδος.

Ἡ Αἴγυπτος θεωροῦσα ταύτην ἀναλόσπαστον μέρος τοῦ ἐδάφους τῆς, ἀντικρούει φυσικὰ τὴν ἀπαίτησιν τῆς Ἰταλίας, οὔτε ἄλλωστε ἔχει ἀναγνωρίσει τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν τῶν δυτικῶν συνόρων, ἡ ὁποία ἐκανονίσθη διὰ συμφωνίας μεταξὺ Σαλόγια καὶ Μίλνερ. Διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο διεξάγονται ἤδη φιλικαὶ διαπραγματεύσεις.

ΑΝΘΟΣ ΤΟΥ ΒΑΜΒΑΚΟΣ

Ο ΜΕΓΑΣ ΝΕΙΛΟΦΡΑΚΤΗΣ ΤΟΥ ΑΣΣΟΥΑΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο θὰ ἐξετάσωμεν τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἐν γένει οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς χώρας, ἥτοι τὴν **παραγωγὴν**, (γεωργικά, κτηνοτροφικά, βιομηχανικά καὶ ὀρυκτὰ προϊόντα), τὴν **συγκοινωνίαν** καὶ τὸ **ἐμπόριον**.

Ἡ Αἴγυπτος εἶναι κατ' ἐξοχὴν χώρα γεωργικὴ, ἡ γεωργία δηλ. ἀπετέλεσε πάντοτε τὴν κυριωτέραν ἀσχολίαν τῶν κατοίκων τῆς· ἡ μεγάλῃ δὲ εὐδοκίμῃσιν αὐτῆς ὀφείλεται εἰς τὸ εὐνοϊκώτατον κλίμα τῆς χώρας καὶ εἰς τὴν πλουσίαν ἄρδυσιν διὰ τοῦ ποταμοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ ὕδατα ἀφίρουν κατ' ἔτος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς τὴν πολυτίμον ἰλύν.

Γεωργικά προϊόντα. Πρῶτον καὶ σπουδαιότερον πάντων εἶναι ὁ **βάμβαξ**, ὁ ὁποῖος ὥς θὰ ἴδωμεν ἀντιπροσωπεύει εἰς ἀξίαν τὰ 90 ο/ο περίπου τῆς ὅλης ἐξαγωγῆς. Ἰδίως τὰ τελευταῖα ἔτη ἔνεκα τῆς ὑπερτιμῆσεως τοῦ βάμβακος οἱ Αἰγύπτιοι ἐπεδόθησαν ἀποκλειστικῶς δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν εἰς τὴν βαμβακοκαλλιέργειαν. Οὕτως ἡ εὐημερία αὐτῶν ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὴν καλὴν ἐσοδεῖαν τοῦ βάμβακος εἰς ποσότητες καὶ ποιότητες καὶ ἀπὸ τὴν καλὴν ἐπίσης τιμὴν εἰς τὴν ὁποίαν θὰ πωληθῇ τὸ προϊόν τοῦτο. Ἡ **μονοκαλλιέργεια** εἰς ἓνα τόπον ἔχει βε-

βαίως ἄρκετὰ καλὰ, ἀλλὰ καὶ πολλὰ καὶ μέγιστα κακὰ διότι κατὰ τὰ ἔτη κακῆς ἐσοδείας ἢ χαμηλῶν τιμῶν οἱ καλλιεργηταί, οἱ ὁποῖοι ἐξήρτησαν ὅλην τὴν εὐτυχίαν των ἀπὸ ἓν καὶ μόνον προϊόν, ὑποφέρουν μὴ ἔχοντες ἄλλον πόρον ζωῆς. Ἡ προτίμησις τὴν ὁποίαν δεικνύουν οἱ Αἰγύπτιοι γεωργοὶ διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος ὀφείλεται καὶ εἰς τοὺς κατωτέρω λόγους. Ἡ Αἰγυπτιακὴ γῆ ἀποδίδει μεγαλύντε-
ραν ποσότητα τοῦ προϊόντος τούτου ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς ἄλλας χώρας. Ἡ ποιότης τοῦ Αἰγυπτιακοῦ βάμβακος εἶναι ἀνωτέρα τῶν ἄλλων, ἡ κλωστή αὐτοῦ εἶναι μακρά, λεπτή, στιλπνὴ καὶ στερεὰ ὥς μέταξον, ἔνεκα τούτου δὲ ὁ βάμβαξ τῆς Αἰγύπτου εἶναι περιζήτητος διὰ τὴν κατασκευὴν ὑφασμάτων πολυτελείας, καὶ δι' ἄλλας ἀνάγκας τῆς βιομηχανίας. Εἰς τὴν χώραν ταύτην ὁ βάμβαξ ὄχι μόνον εὐδοκιμεῖ ἔνεκα τοῦ κλίματος καὶ τῶν ἄλλων εὐνοϊκῶν ὄρων, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπιλογῆς τῶν σπόρων καὶ τῆς ἐπιμελημένης καλλιεργείας, οἱ διάφοροι γεωπόνοι καὶ καλλιεργηταὶ κατώρθωσαν νὰ δημιουργήσουν νέα εἶδη τελειότερα τὰ ὁποῖα ἀποδίδουν μεγαλύντε-
ραν ποσότητα καὶ ποιότητα καλλιτέραν.

Εἰς τὰ νέα εἶδη βάμβακος οἱ ἐφευρέται ἔδωσαν τὸ ὄνομα των ἢ τὸ ὄνομα τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῶν πατρίδος, οἱ

πλείστοι δὲ τούτων εἶναι Ἕλληνες.

Τὰ κυριώτερα εἶδη τοῦ Αἰγυπτιακοῦ βάμβακος εἶναι : **Βόλτος, Καρτάλης, Γιάννοβετς, Κεζούλης, Σακελλαριδῆς** [μετὰ τὰ ὀνόματα τῶν ἐφευρετῶν] **Πή-**

ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ ΒΑΜΒΑΚΟΣ

λεον καὶ **Ζαγορά** [ἀνακάλυψις Παραχειμῶνα]. Τὸ ἀνώτατον πάντων, τὸ ὁποῖον ἔχει παγκόσμιον φήμην εἶναι τὸ **Σακελλαριδῆ**· τοῦτο καλλιεργεῖται κυρίως εἰς τὴν Κάτω Αἴγυπτον, μετὸν καιρὸν ὅμως ἐκφυλίζεται καὶ χάνει τὰ σπουδαῖα αὐτοῦ προτερήματα.

Τὸ εἶδος **Ζαγορά** καλλιεργεῖται εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον καὶ ἐκτοπίζει ἐκεῖθεν ἓν ἄλλο εἶδος τὸ **Ἀσμουύν**.

Ἄλλα εἶδη δευτερεύοντα εἶναι τὸ **Ἀφίφι, Νουμπάρι** [ἀνακάλυψις Παραχειμῶνα] **Ἀσίλι, Φάτχι** κ. λ. π. Ἡ ποιότης καὶ ἡ ἀπόδοσις ἐνὸς εἶδους βάμβακος ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος εἶναι διαφορετικὴ ἕνεκα τῶν ἀτμοσφαιρικῶν συνθηκῶν καὶ τῆς ἀρδεύσεως. Γενικῶς ἡ Κάτω Αἴγυπτος ἀποδίδει καλλίτερον βάμβακα εἰς ποιότητα, ἐνῶ ἡ Ἄνω περισσότερον εἰς ποσότητα· ἡ ἀπόδοσις κατὰ **Φεντάνι** [4.201 τ. μ.] ὑπολογίζεται εἰς μετὰ τὴν Ἄνω Αἴγυπτον 6-7 καντ. εἰς τὴν Κάτω δὲ 3-3 1/2 καντάρια.

Ἡ ὀλικὴ παραγωγὴ βάμβακος εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπολογίζεται ἐτησίως περὶ τὰ 6 1/2 ἑκατομμύρια καντάρια κατὰ μέσον ὄρον.

Σπορὰ τοῦ βάμβακος. Αὕτη ἀρχίζει εἰς τὰς 20-25 Φεβρουαρίου καὶ γίνεται κατὰ δύο τρόπους. α'. Ἀνοίγονται εἰς τὴν γῆν μικραὶ ὀπαι κατὰ σειρὰν εἰς ἀπόστασιν 0,20—0,25 μ. ἀπ' ἀλλήλων, ἐντὸς αὐτῶν δὲ ἐναποτίθενται στεγνοὶ σπόροι καὶ ἀμέσως ἡ σπαρεῖσα ἐπιφάνεια πλημμυρίζεται μετὰ ὕδωρ. β'. Πλημμυρίζεται ἡ γῆ πρῶτον ἕως ὅτου κορεσθῇ, ὅταν δὲ ἀρχίσῃ νὰ στεγνώνῃ ἀνοίγονται πάλιν λακίσκοι, εἰς τοὺς ὁποίους ρίπτονται οἱ σπόροι βρεγμένοι. Ὅταν τὸ φυτὸν ἀναπτυχθῇ ὀλίγον, γίνεται ἡ ἀραιώσις αὐτοῦ, ἀπὸ τὰ 5-6 δηλ. δενδρύλλια τὰ ὁποῖα ἐφύτρωσαν ἐκ τῶν ἐναποτεθέντων σπόρων ἐκρίζουνται τὰ μᾶλλον ἀσθενικὰ καὶ ἀφήνονται 1-2 τὰ ζωηρότερα· κατόπιν ἀρχίζει τὸ πότισμα τῶν φυτῶν κανονικῶς κατὰ δεκαπενθήμεριαν, μέχρι δὲ τῆς συγκομιδῆς γίνεται εἰς τὴν βαμβακοφυτείαν ἰδιαίτερα περιποιήσις (σκάλισμα, ξεφύλισμα, συλλογὴ καὶ καταστροφὴ σφαλῆκων κ. λ. π.)

Ἡ ἀνθesis τοῦ φυτοῦ [μέγα κίτρινον ἄνθος] ἀρχίζει κατὰ Ἰούνιον, ὃ δὲ καρπός, ὃ ὁποῖος ὁμοιάζει μετὰ κάρνον,

ὅταν ὠριμάσῃ [Αὐγουστον-Σεπτέμβριον] ἀνοίγει καὶ φαίνεται τότε ἐντὸς αὐτοῦ ἡ λευκὴ τολύπη ἢ ἀποτελοῦσα τὸν βάμβακα.

Τότε ἀρχίζει ἡ συγκομιδὴ, ἡ ὁποία ἐνεργεῖται εἰς δύο περιόδους τοῦλάχιστον.

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΙΣ ΒΑΜΒΑΚΟΣ ΕΝΤΟΣ ΣΑΚΚΩΝ

Ὁ βάμβαξ συνάζεται, τίθεται εἰς σάκκους καὶ φέρεται εἰς τὰς ἐκκοκκιστικὰς μηχανάς, ὅπου καθαρίζεται ἀπὸ τὸν σπόρον, χωρίζεται εἰς εἶδη καὶ ποιότητας, πιέζεται καὶ συσκευάζεται εἰς μεγάλα δέματα καὶ παραδίδεται εἰς τὸ ἐμπόριον, ἀποστελλόμενος εἰς τὴν μεγάλῃν βαμβακαγορὰν Ἀλεξανδρείας Μινετ-Ἐλ-Μάσαλ.

Ἀσθένεια τοῦ βαμβακοδένδρου. Τὸ δενδρὺ-

λιον τοῦ βάμβακος κατὰ τὴν ἀνάπτυξίν του προσβάλλεται πολλάκις ὑπὸ ἀσθενειῶν, κυρίως δὲ ὑπὸ σκωλήκων, οἱ ὅποιοι εἶναι δύο εἰδῶν ὁ σκώληξ ὁ ὁποῖος προσβάλλει καὶ τρώγει τὰ φύλλα τοῦ φυτοῦ καὶ ὁ καρυοσκώληξ γεννώμενος καὶ ἀναπτυσσόμενος ἐντὸς τοῦ καρποῦ· ὁ τελευταῖος εἶναι καταστρεπτικώτερος ἀτυχῶς δὲ δὲν εὐρέθῃ εἰσέτι φάρμακον πρὸς ἀποτελεσματικὴν καταπολέμησιν αὐτοῦ.

Βαμβακοσπορος. Σπονδαιότατον προϊόν τοῦ βαμβακοδένδρου· οὗτος ἀπομένει μετὰ τὸν καθαρισμὸν τοῦ βάμβακος, εἶναι δὲ πολυτιμώτατος διότι ἐκτὸς ὅτι χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν σποράν, ἐξάγεται ἐξ αὐτοῦ καὶ ἄφθονον ἔλαιον χρήσιμον εἰς τὴν κατασκευὴν σάπωνος καὶ εἰς ἄλλας ἀνάγκας, ἀπὸ δὲ τὰ ὑπολείμματα του γίνονται οἱ πλακοῦντες χορησιμεύοντες πρὸς καὶσιν καὶ ὡς τροφή τῶν ζώων.

Ζαχαροκάλαμον. Τὸ φυτὸν τοῦτο καλλιεργεῖται

ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ ΖΑΧΑΡΟΚΑΛΑΜΟΥ

καὶ εὐδοκιμεῖ εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἐνω Αἰγύπτου. Μπένι-Σουέφ, Μίνιαν, Ἀσσιούτ, Γκίζγκιαν καὶ Κέναν, φτενύεται κατὰ Μάρτιον καὶ ἡ συγκομιδὴ του γίνεται μετὰ 10-11 μῆνας. Τὸ ὥριμον ζαχαροκάλαιμον κοπτόμενον μεταφέρεται εἰς τὰ **Ζαχαροργεῖα**, ὅπου δι' εἰδικῶν μηχανημάτων πιέζεται καὶ ἀποδίδει τὸν ἐμπεριεχόμενον γλυκὺν χυμόν, ὁ ὁποῖος δι' ἰδιαίτης κατεργασίας, διυλίσεως, διηθήσεως κ. λ. π. μετασχηματίζεται εἰς τὴν γνωστὴν μας ζάχαριν. Τὰ ὑπολείμματα τοῦ χυμοῦ ὀνομάζονται **μελές**, ἀπὸ αὐτὰ δὲ ἐξάγεται οἶνόνπνευμα.

Ὅρυζα. Καλλιεργεῖται ἰδίως εἰς τὸ δυτικὸν Δέλτα, Δαμιέττην, Ραχίτιον καὶ εἰς τὸ Φαγιούμ.

Ἡ ὄρυζα σπείρεται κατὰ δύο διαφόρους ἐποχάς. Ἡ **Σουλτάνι** κατὰ τὸν Μάρτιον καὶ ἡ **Σαμπαίνι** κατὰ τὸν Αὐγούστον. Ἡ συγκομιδὴ ὅμως εἶναι σύγχρονος καὶ διὰ τὰς δύο σποράς. Ἡ ὄρυζα Σαμπαίνι προορίζεται διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν, ἡ δὲ Σουλτάνι στέλλεται εἰς τὸ ἐξωτερικὸν κατὰ μεγάλας ποσότητας.

Σίτος-κριθὴ. Ἀμφότερα καλλιεργοῦνται καὶ εὐδοκιμοῦν εἰς ὅλην τὴν χώραν. Ὁ Αἰγυπτιακὸς σίτος δὲν ἀποδίδει πολὺ καλὸν ἄλευρον, ἡ κριθὴ ὅμως ἡ σπειρομένη ὑπὸ τῶν Μπετουίνων εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Μαρεώτιδος εἶναι καταλληλοτάτη διὰ τὴν κατασκευὴν μύρας. Ὁ ἀραβόσιτος, τὸ τριφύλλι, τὰ φούλια, αἱ φακαί, τὰ κρεμμύδια, κ. π. ἄ. καλλιεργοῦνται ἐπίσης εἰς ἀρκετὰ μεγάλας ἐκτάσεις, κρεμμυδιῶν δὲ γίνεται σπουδαία ἐξαγωγή.

Ὅπωρα. Ἡ Αἴγυπτος παράγει ἐν ἀφθονίᾳ, φοίνικας (χοιρμάδες) μπανάνες, σῦκα, πορτοκάλια, μανδαρίνια, ρόδια, μάγκους, γκαβάρφες, φράουλες κ. λ. π. Φοινικοδένδρων ὑπάρχουν εἰς μὲν τὴν Ἐνω Αἴγυπτον περὶ τὰ 4.000.

000 εἰς δὲ τὴν Κάτω 2.000.000.

Σῦκα παράγονται κυρίως εἰς τὸ Φαγιούμ καὶ εἰς τὸ Σίντι-Γκάμπερ παρὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Ἐκτὸς τούτων εἰς τὸ Φαγιούμ εὐδοκιμοῦν αἱ ἐλαῖαι, τὰ ἀμπέλια, παράγονται δὲ ἄφθονα καρπούζια, πεπόνια, πολλὰ ἄλλα ὀπωρικά καὶ πληθώρα λαχανικῶν.

ΤΥΠΟΣ ΦΕΛΛΑΧΟΥ

Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ

Ἡ Αἴγυπτος εἶναι, ὥς εἶπομεν, καθ' ὅλοκληρίαν γεωργικὴ χώρα. Τὰ δύο τρίτα τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, ὀνομάζονται δὲ κοινῶς φελλάχοι. Ὁ φελλάχος (γεωργὸς) εἶναι ὁ κλασικός, ὁ μᾶλλον ἀντιπροσωπευτικὸς τύπος τῆς Αἰγυπτιακῆς φυλῆς. Ἐργατικὸς σκληραγωγημένος, ὀλιγαρχικῆς ἀποτελεῖ τὸν σπουδαιότερον συντελεστὴν τοῦ πλούτου τῆς χώρας.

Τὸ **γεωργικὸν ἔτος** διαιρεῖται εἰς τρεῖς περιόδους.

α') Τὴν **θερινὴν** ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου μέχρις Αὐγούστου. Κατ' αὐτὴν ἐπειδὴ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Νείλου εἶναι χαμηλή, καλλιεργοῦνται γαῖαι, αἱ ὁποῖαι ποτίζονται διαρκῶς διὰ τῶν ἀρδευτικῶν διωρύγων ἀπ' εὐθείας ἢ μὲ ἀντίκας, κοιλίας (σακίας) καὶ φρέατα.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην σπείρονται κυρίως βράμβαξ ζαχαροκάλαμον, φακαί, ὄρυζα, πεπόνια καρπούζια καὶ λαχανικά.

Ἡ σπορὰ συνήθως ἀρχίζει τὸν Μάρτιον, ἡ δὲ συγκομιδὴ γίνεται κατὰ Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον.

β') Τὴν **περίοδον τῆς πλημμύρας** (Αὐγουστος-Δεκέμβριος). Κατ' αὐτὴν καλλιεργοῦνται μεγάλα ἐκτάσεις τῆς Ἄνω Αἰγύπτου, αἱ ὁποῖαι ποτίζονται διὰ τοῦ πλημμυριστικοῦ τρόπου. Ἡ σπορὰ ἀρχίζει κατὰ Ἰούλιον καὶ ἡ συγκομιδὴ γίνεται κατὰ Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον.

γ') Τὴν **χειμερινὴν περίοδον** (Νοέμβριος-Ἀπρίλιος). Ὅλαι σχεδὸν αἱ γαῖαι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶναι ὑπὸ καλλιέργειας· ἡ σπορὰ ἀρχίζει κατὰ τὸ τέλος τοῦ Ὀκτωβρίου καὶ ὁ ἀμητὸς κατὰ Μάιον-Ἰούνιον. Σπείρονται

ταὶ τότε δημητριακὰ κυρίως καὶ λαχανικά.

Τρόποι καλλιέργειας. Εἰς τὰς γαῖας τῆς Ἄνω Αἰγύπτου τὰς ἀρδευομένας διὰ τοῦ πλημμυριστικοῦ συστήματος μόλις ἀποσυροῦν τὰ ὕδατα, ὁ γεωργὸς ὀργώνει ἢ σκάπτει ἐλαφρῶς τὴν γῆν καὶ σκορπίζει τὸν σπόρον· αἱ σποραὶ δὲ ποτίζονται πλέον μέχρι καρποφορίας καὶ ἀμητοῦ.

Εἰς τὰς γαῖας, αἱ ὁποῖαι ποτίζονται διαρκῶς, ἡ καλλιέργεια γίνεται ἄλλως. Τὸ ἔδαφος σκάπτεται ἢ ὀργώνεται, χωρίζεται δὲ κατόπιν δι' αὐλάων εἰς μικρὰ διαμερίσματα, τὰ ὁποῖα σπείρονται ἢ φυτεύονται. Κατόπιν τὰ ἐσπαρμένα ἢ φυτευμένα ταῦτα διαμερίσματα ποτίζονται ὑπὸ τῶν μεγάλων διωρύγων, αἱ ὁποῖαι διοχετεύουν ὕδωρ εἰς ὅλον τὸ δίκτυον τῶν κατασκευασθεισῶν αὐλάων· οὕτω ποτίζονται ἀφθόνως καὶ διαρκῶς τὰ ὄροχαρῆ φυτὰ, ὡς εἶναι ὁ βάμβαξ, τὸ ζαχαροκάλαμον, τὰ λαχανικά, κ. ἄ.

Ὁ γεωργὸς ἔχει πάντοτε εἰς τὴν διάθεσίν του τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον ὡς εἶπομεν εὐκόλως διοχετεύεται ἀπὸ τὰς μεγάλας διώρυγας εἰς ἄλλας μικροτέρας πλησίον τῶν ἀγρῶν του καὶ ἐξ αὐτῶν πάλιν εἰς τὰς μικροτέρας ἐντὸς τῶν ἀγρῶν αὐλακας. Ὅταν θέλῃ νὰ ποτίσῃ ἀνοίγει τὴν εἰς τὴν διώρυγα δίοδον τοῦ ὕδατος, τὴν ὁποίαν πάλιν κλείει μετὰ τὸ πότισμα.

Οἱ φελλάχοι χρησιμοποιοῦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρωτόγονα ἀκόμη ἐργαλεῖα διὰ τὰς ἀσχολίας των ἄροτρα ξύλινα, δρέπανα, κ. λ. π.

Μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἤρχισε νὰ γίνηται χρῆσις σιδηρῶν ἀρότρων καὶ θεριστικῶν καὶ ἀλωνιστικῶν μηχανῶν. Διὰ τὸ πότισμα ἐπίσης χρησιμοποιοῦν ἐκτὸς τῶν διωρύγων, ἐκεῖ ὅπου ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἀγροῦ εἶναι ὑψηλή, τὰ κοινὰ

μαγκανοπήγαδα (Σακίας), τὰ ὁποῖα γυρίζουν κάμηλοι, βούβαλοι, ἢ καὶ ὄνοι. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ πολλοὶ ἀντλῖαι διὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ὕδατος κινούμεναι δι' ἀτμοῦ ἢ καὶ διὰ τοῦ ἀέρος.

Κτηνοτροφικὰ προϊόντα. Ἡ κτηνοτροφία ἀναπτύσσεται διαρκῶς εἰς τὴν Αἴγυπτον, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὴν Ἄνω. Τὰ κυριώτερα κατοικίδια ζῶα εἶναι: κάμηλοι, ἵπποι, ὄνοι, βούβαλοι, βόες, πρόβατα, αἴγες, ὄρνιθες, περιστέρια, χήνες, πάπαι, διάνοι, ὁ μεταξοσκώληξ, ὁ κόνικλος κ. λ. π. Ἡ κάμηλος καὶ ὁ ὄνος εἶναι χρησιμώτατοι βοηθοὶ τοῦ χωρικοῦ.

Ἄγρια ζῶα ὑπάρχουν κυρίως: λαγοί, ἰχνεύμενες (Νίμς), θῶες, αἰώπεκες κ. λ. π.

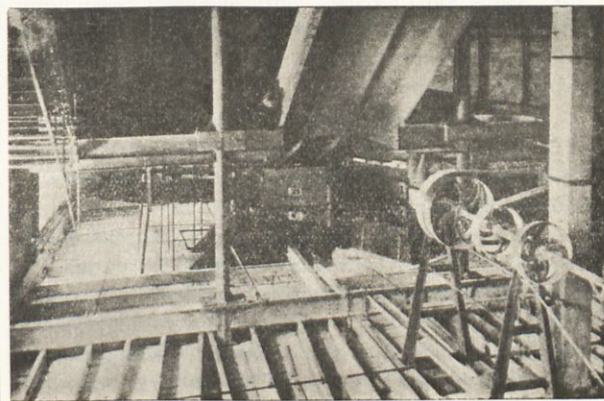
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Ἡ Αἴγυπτος δὲν ἔχει σπουδαίαν βιομηχανίαν. Τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸ ὅτι τὸ ἔδαφός της δὲν περιέχει γαιάνθρακα, οὔτε ἄλλα μέταλλα, σίδηρον κ. λ. π., τὰ ὁποῖα ἀναγκάζεται νὰ προμηθεύηται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ὅπωςδήποτε ὅμως ἡ ἐπιτόπιος βιομηχανικὴ κίνησις εἰς ὠρισμένα τουλάχιστον εἶδη δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητος.

Τὰ κυριώτερα εἶδη τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας εἶναι: **Ζαχαροποιῶν.** Αὕτη ἀκμάζει εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον, τὰ σπουδαιότερα δὲ Ζαχαροουργεῖα εὐρίσκονται εἰς τὰς πόλεις Νάγκ-Χαμάντι, Ἀρμάντ, Κὸμ-Ὁμπο, Ἀμποῦ-Κερκάς, Σεῖχ-Φάντλ καὶ Χαουαμντία. Ἡ βιομηχανία τῆς ζαχαρώσεως εὐρίσκεται εἰς χεῖρας μιᾶς μεγάλης ξένης εταιρίας, ἡ ὁποία ἔχει τελειοτάτας ἐγκαταστάσεις.

Ο ΕΚΚΟΚΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΑΜΒΑΚΟΣ

Ἐκκοκκιστικὰ Μηχαναί. Εἰς αὐτὰς ὡς εἴπομεν χωρίζεται ὁ βάμβαξ ἀπὸ τοῦ σπόρου του. Αὐταὶ εἶναι μεγάλα ἐργοστάσια ἀπασχολοῦντα πολλοὺς ἐργάτας καὶ ὑπαλλήλους, αἱ περισσότεραι δὲ εὐρίσκονται εἰς τὴν Κάτω Αἴγυπτον καὶ κυρίως εἰς τὸ Ζαγαζί, Μανσούραν, Μεγάλα-Κεμπίρ, Κάφρ-ἐλ-Ζαγιάτ, Σιμπίν-ἐλ-Κὸμ, Μπέγγαν καὶ Νταμαγχούρ.

ΑΠΟΨΙΣ ΒΑΜΒΑΚΟΜΗΧΑΝΗΣ (ΠΙΕΣΤΗΡΙΑ)

Καθαρισμὸς ὀρύζης. Ἐργοστάσια διὰ τὸν καθαρισμὸν ὀρύζης ὑπάρχουν εἰς τὸ Ραχίτιον, Λαμιέτην καὶ Ἀλεξάνδρειαν.

Ύφαντουργία. Ἐργοστάσια ὑφαντικῆς ὑπάρχουν ἀρκετὰ εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον, ἀξιόλογα δὲ εἰς τὸ Μπουλάκ

τοῦ Καίρου, εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἰς τὴν Μεγάλα-Κεμπύρ τῆς ὁποίας τὰ ὑφάσματα εἶναι ὀνομαστά.

Ὑφάσματα ἐπιτοπίου καταναλώσεως κατασκευάζονται καὶ εἰς τὸ Ἀκιμ, Γκαλιούμπ, Γκίργκιαν, Κέναν, Μανσουράν· μάλιστα δὲ εἰς τὸ Ἀκιμ, Καίρον, Μίνιαν, Μπένι Σουέφ καὶ Φαγιούμ. Ὁραῖα λινὰ κατασκευάζονται εἰς τὸ Καίρον, Μπατανούν, Μπέγχαν, Μπιμπές κ. ἄ.

Ἡ σπουδαιότερα ὅμως βιομηχανία ὑφαντουργίας εἶναι ἡ τῆς μετάξης. Εἰς τὴν Μεγάλα-Κεμπύρ, Καίρον, Δαμιέτην, Ἀχμίν καὶ Ἐντοῦ, κατασκευάζονται ὠραιότατα σάρπαι, σάλια καὶ ἄλλα μεταξωτὰ χρυσοποίκιλτα ἢ ἀργυροποίκιλτα ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν εἶδη πολυτελείας καὶ εἶναι περιζήτητα.

Βιομηχανία δερμάτων. Τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς εἶναι ὑποδήματα, παντοφύλες, ἐρίππια, λωρία, βαλίτσες, τσάντες, ὅλα ἀρκετὰ ὠραῖα καὶ πολὺ ἐνθνηότερα ἀπὸ τὰ Εὐρωπαϊκὰ.

Βυρσοδεψεία. Ὑπάρχουν εἰς τὸ Μινέρ-ἔλ-Γκάμ, Ζαγαζί, Καίρον, Ἀλεξάνδρειαν καὶ εἰς ἄλλας πόλεις.

Σαπωνοποιεῖα-ἐλαουργεῖα. Ἐκ τοῦ βαμβακοσπόρου ἐξάγεται ἄφθονον ἔλαιον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζεται σάπων. Διὰ τὴν κατασκευὴν ὅμως σάπωνος χρησιμοποιεῖται καὶ ἔλαιον ἐξ Ἰνδικῶν καρῶν καθὼς καὶ σόδα. Ἐργοστάσια κατασκευῆς ἔλαιον καὶ σάπωνος ὑπάρχουν εἰς πολλὰ μέρη, τὰ σπουδαιότερα δὲ εὐρίσκονται εἰς τὸ Κάφο-Ζαγιάτ Ἀλεξάνδρειαν, Καίρον, Τάνταν Μιτ-Γκάμ κ. ἄ.

Ἀλευρόμυλοι. Τοιοῦτοι ὑπάρχουν εἰς τὸ Καίρον, Ἀλεξάνδρειαν, Τάνταν καὶ ἄλλαχοῦ, λειτουργοῦν δὲ διὰ τοῦ ὕδατος, τοῦ ἀνέμου ἢ δι' ἀτμομηχανῶν.

Ζυθοποιεῖα. Ὑπάρχουν δύο· ἓν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν (**Ἱμπραχμιάς**) καὶ ἕτερον εἰς τὸ Καίρον, παράγοντα μεγάλης ποσότητος ζύθου, τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ ἐξαγωγή εἰς τὴν Κύπρον, Συρίαν καὶ Παλαιστίνην.

Ἀγγειοπλαστική. Αὕτη εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη εἰς τὴν Ἀνω Αἴγυπτον (Κένα) ὅπου κατασκευάζονται οἱ γνωστοὶ γκονλέδες, τὰ πήλινα φίλτρα (ζίρια) εἶδος πίθων χρησιμοποιομένων μεγάλως εἰς τὰ χωρία διὰ τὴν διήθησιν τοῦ ποταμίου ὕδατος, κ. λ. π. σχετικὰ εἶδη.

Τελευταίως ἡ ἀγγειοπλαστικὴ λαμβάνει μεγαλυτέραν καὶ μᾶλλον νεωτεριστικὴν ἐξέλιξιν, ἰδρύθησαν δὲ ἐργοστάσια εἰς τὰ ὁποῖα κατασκευάζονται πολυτιμότερα ἀντικείμενα (πιτὰ κ. λ. π.)

Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὑπάρχει καὶ μέγα ἐργοστάσιον ὑαλοουργίας, παρὰ τὴν ὁδὸν Ἐλ-Ἱμάμ-Ἀλη ἰδρυθὲν ὑπὸ Ἰσπανικῆς ἐταιρίας κατὰ τὸ 1910· εἰς αὐτὸ κατασκευάζονται ὅλα τὰ εἶδη τῶν γυαλικῶν, ἰδίως δὲ καθρέπται.

Χαρτοποιεῖα. Μέγα ἐργοστάσιον χαρτοποιίας τῶν Ἀδελφῶν Λαγουνδάκη, λειτουργεῖ ἀπὸ ἐτῶν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἰς αὐτὸ δὲ κατασκευάζεται παντὸς εἶδους χάρτης, κυρίως ὅμως ὁ κοινὸς χάρτης περιτυλίγματος.

Μεταλλουργία. Πολυπληθὴ ἐργαστήρια, μεταλλουργίας εὐρίσκονται εἰς τὸ Καίρον, Ἀλεξάνδρειαν, καὶ Πόρτ-Σαῖτ, κατασκευάζονται δὲ εἰς αὐτὰ κυρίως μαγειρικά καὶ λοιπὰ οἰκιακὰ σκεύη.

Χρυσοχοεῖα. Ὑπάρχουν εἰς τὸ Ἀσσιούτ, Καίρον καὶ Ἀλεξάνδρειαν τελειότατα.

Βιομηχανία σιγαρέττων. Τὸ εἶδος τοῦτο ἔως πρὸ 20 ἐτῶν ἦτο μᾶλλον χειροτεχνία, καθ' ὅσον τὰ σιγαρέττα δὲν κατασκευάζοντο διὰ μηχανῶν ἀλλὰ διὰ τῆς χει-

ρὸς (χειροποίητα). Τὰ χειροποίητα σιγαρέττα ἀπετέλουν εἶδος πολυτελείας καὶ ἐστέλλοντο κατὰ μεγάλως ποσότητας εἰς τὸ ἔξωτερικόν (85 ο/ο τῆς ὅλης παραγωγῆς), ὅπου εἶχον μεγίστην φήμην καὶ ζήτησιν.

Ἀπὸ δεκαετίας ὅμως εἰσῆχθησαν εἰς τὰ ἐργοστάσια αἱ σιγαροποιητικαὶ μηχαναί, ἡ ἐργασία δὲ αὕτη ἔλαβε καθ' αὐτὸ βιομηχανικὴν μορφήν· κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη γίνεται ἐλαχίστη ἐξαγωγή Αἰγυπτιακῶν σιγαρέττων, καθ' ὅσον αἱ ξέναι χώραι αἱ στερούμεναι τοιούτων, κατασκευάζουν ἤδη ἐπὶ τόπου, τὰ πλεῖστα δὲ τῶν Αἰγυπτιακῶν διατίθενται εἰς τὴν ἐπιτόπιον κατανάλωσιν. Πάντως ὅμως ἐξακολουθεῖ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς Βιομηχανίας νὰ ἔχῃ μεγίστην σπουδαιότητα εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς χώρας· ἀρκεῖ δὲ νὰ ἀναφερῶμεν ὅτι τὸ μεγαλύτερον κονδυλίον τοῦ Αἰγυπτιακοῦ προϋπολογισμοῦ προκύπτει ἀπὸ τὸν τελωνειακὸν δασμὸν, τὸν ὁποῖον εἰσπράττει τὸ Κράτος διὰ τὸν εἰσαγόμενον καπνόν. Ἐκτὸς τούτου ἡ Βιομηχανία τῶν σιγαρέττων ἀπασχολεῖ 8-10.000 ἐργάτας.

Ἀπὸ τοῦ 1890 ἡ καλλιέργεια τοῦ καπνοῦ εἶχεν ἀπαγορευθῇ εἰς τὴν Αἴγυπτον, γίνεται δὲ εἰσαγωγή καπνῶν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, Τουρκίαν, Βουλγαρίαν, Ρωσίαν, Κίαν, Ἰνδίας καὶ Ἀμερικὴν, καὶ τῶν ἄλλων πρώτων ὑλῶν λ. χ. σιγαροχάρτον, χαρτονίων κ. λ. π. ἀπὸ ἄλλας χώρας.

Ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας καταβάλλονται τελευταίως προσπάθειαι διὰ τὴν δοκιμὴν καλλιέργειας καπνοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ἄλυσξι. Τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ χρησιμοποιοιμένου ἄλατος ἐξάγεται ἀπὸ τὴν Μαρεώτιδα λίμνην παρὰ τὸ Μῆξ (Μαριούτ) καὶ ἀπὸ τὸ Πόρτ-Σαῖτ ὅπου ὑπάρχουν ἄλνκαί. Ἡ κατασκευὴ τοῦ ἄλατος καὶ ἡ προμύ-

θεια εἰς ὅλην τὴν χώραν, μία τεραστία δηλ. ἐπιχείρησις ἔχει παραχωρηθῇ μονοπωλιακῶς εἰς ἐταιρίαν. Τὸ ἄλας συλλέγεται κατὰ τὸν Αὔγουστον καὶ Σεπτέμβριον, ἀλέθεται εἰς μηχανὰς συσκευάζεται καὶ προσφέρεται εἰς τὴν ἀγοράν.

Ἀρξβουργήματα. Τοιαῦτα, ἐπιπλα ἢ ἄλλα ἀντικείμενα τορνευμένα καὶ ποικιλιμένα πολλάκις μὲ ἐλεφαντόδοντα κατασκευάζονται εἰς τὰ ἐργαστήρια τοῦ Καῖρον τοῦ Ἀσσιούτ καὶ τοῦ Λοῦξορ, ἀποτελοῦν δὲ ταῦτα εἰδικὸν εἶδος ἐπιτοπίου βιοτεχνίας.

Ναυπηγεῖα. Ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν Πόρτ-Σαῖτ, Σουῆξ, κατασκευάζονται δὲ εἰς αὐτά, ἰδίως ἱστοφόρα πλοῖα καὶ λέμβοι.

Βουτυροκομεῖα-Τυροκομεῖα. Ὑπάρχουν εἰς τὴν Δαμιέτην καὶ τὴν Ἄνω Αἴγυπτον.

Συσκευασεῖα ἰχθύων. Ἰχθύες ἀπὸ πολλοὶ ὠλεῖονται εἰς τὰς Μεσογειακὰς ἀκτὰς καὶ τὰς παραθαλασσίους λίμνας ἰδίως δὲ εἰς τὴν Μενζάαν.

Εἰς τὴν Ματαρίαν καὶ τὴν Δαμιέτην γίνεται συσκευασία παστῶν ἰχθύων ἀπὸ δὲ τὰ ὡά των κατασκευάζεται ἄφθονον ἀνγοτάραχον.

Μυρωδεδεῖς. Κατασκευάζονται κυρίως εἰς τὸ Καῖρον Γκαλιόμπ καὶ Φαγιούμ.

ΟΡΥΚΤΑ

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη μόνα τοιαῦτα ἀξιόλογα προϊόντα ἦσαν οἱ λίθοι, τὸ ἄλας καὶ ἡ σόδα. Σήμερον ὅμως ἐξάγονται προσέτι χρυσός, μόλυβδος, ζῖγκος, μαγκάνιον νίτρον, μαγνήσιον, φωσφορικὰ ἄλατα (σπουδαῖα λιπάσματα), πετρέλαιον δὲ ἀρκετὸν εἰς πολλὰς πηγὰς παρὰ τὸ Σουῆξ καὶ

κατὰ μήκος τῆς παραλίας τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Τὸ πετρέλαιον καθαρίζεται εἰς τὰ τέλεια διυλιστήρια τοῦ Σουέζ. Ἐκ τῶν λίθων τὰ κυριώτερα εἶδη εἶναι ὁ ἀσβεστόλιθος, ὁ γρανίτης παρὰ τὸ Ἀσσουάν, ὁ ἀλάβαστρος κ. λ. π.

Λατομεῖα κοινῶν λίθων ὑπάρχουν παρὰ τὸ Κάιρον, εἰς τὸ ὄρος Μοκάταμ, εἰς τὸ Σουέζ καὶ τὸ Σινᾶ.

Σημ. Καὶ οἱ **περιηγηταί** εἶναι μία πηγὴ πλούτου διὰ τὴν Αἴγυπτον. Χιλιάδες τοιούτων συρρέουν κατ' ἔτος ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἀρχαιοτήτων ἀφίηνοντες ἀρκετὰ χορήματα εἰς τὸν τόπον.

Ἡ ἐποχὴ τῶν περιηγητῶν ἀρχίζει τὸν Δεκέμβριον καὶ διαρκεῖ ἐπὶ 5 μῆνας. Ὑπάρχει στατιστικὴ τοῦ 1913-1914 καθ' ἣν 10.000 περιηγητῶν ἐπεσκέφθησαν τὴν Αἴγυπτον κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΕΜΠΟΡΙΟΝ

Ἡ πρόοδος καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐμπορίου καὶ ἐν γένει τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς μιᾶς χώρας, ὑποβοηθεῖται μεγάλως διὰ τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας.

Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἡ συγκοινωνία ἐνεργεῖται διὰ τῶν σιδηροδρόμων, τοῦ Νείλου καὶ τῶν διωρύγων αὐτοῦ ἢ καὶ διὰ τῶν μεγάλων ὁδῶν.

Τὸ μήκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν εἶναι 4.800 χ. λ. μ., τῶν δὲ ὁδῶν 2.900 χ. λ. μ.

Ἐκ τῶν σιδηροδρόμων, 2.400 χιλ. εἶναι φαρδεῖς ἀνήκοντες εἰς τὸ Κράτος καὶ συνδέοντες 300 σταθμούς. Οἱ ἄλλοι εἶναι στενοὶ καὶ λειτουργοῦν ἐντὸς τοῦ Δέλτα, ἐξυπηρετοῦντες μεγάλως τοὺς ἀγροτικούς πληθυσμούς, ἀνήκουν δὲ εἰς ξένην ἐταιρίαν. Κυριώτερα κέντρα τῶν σιδη-

ροδρόμων τούτων εἶναι : Τὸ Νταμαγχούρ, Τάντα, Ζαγαζίκ καὶ Μανσούρα.

Αἱ κυριώτεροι γραμμαὶ τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Κράτους εἶναι :

Εἰς τὴν κατὼ Αἴγυπτον

Α'. **Γραμμὴ Καῖρου-Τάντας**, ἐκεῖθεν δὲ α'.) Κάφο-ἐλ-Ζαγιάτ, Νταμαγχούρ, Ἀλεξάνδρεια, β'.) Μεγάλα Κεμπὶρ, Τάχα, Μανσούρα, Δαμιέττη.

Β'.) **Γραμμὴ Καῖρου, Μπέγγας, Ζαγαζίκ-Ἰσμαηλίας**, ἐκεῖθεν δὲ α'.) Πόρτ-Σαῖτ καὶ β'. Σουέζ

Εἰς τὴν ἀνω Αἴγυπτον

Γραμμὴ Καῖρου-Οὐάστας ἐκεῖθεν δὲ α'.) Μπέ-νι-Σουέφ, Μίνια, Ἀσσιούτ, Σοχάγκ, Γκίργκια, Κένα, Λοῦξορ, Ἀσσουάν. Εἶναι ἡ μακροτέρα σιδηροδρομικὴ γραμμὴ καὶ ἀκολουθεῖ τὸν ροῦν τοῦ Νείλου. καὶ β'.) Οὐάστα-Μέντινερ-ἐλ-Φαγιούμ.

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΙ

- 1) Κάιρον, Γκαλιούμπ, Μπιλμπές, Ζαγαζίκ.
- 2) Κάιρον, Νειλοφράκται (Μπαράζ).
- 3) » Ἡλιούπολις.
- 4) » Χελουάν.
- 5) Ἀλεξάνδρεια-Ἀμπουνκίρ.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΔΙΑ ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΩΡΥΓΩΝ

Ὁ Νεῖλος ἐξυπηρετεῖ πολὺ τὴν συγκοινωνίαν τῆς χώρας αἱ μεγαλύτεραι καὶ σπουδαιότεραι ἐμπορικαὶ πόλεις

είναι ἐκτισμένοι παρὰ τὰς ὄχθας του, πολλά δὲ ἰστιοφόρα καὶ μικρὰ ἀτμόπλοια διατρέχουν τὴν χώραν διὰ τοῦ ποταμοῦ ἢ τῶν διωρυγῶν.

Ὁ ροὺς τοῦ Νείλου εἶναι ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βραδὺς καὶ ὁμαλός, εἰς μερικὰ δὲ μέρη ὅπου ὑπάρχει ἀπότομος κλίσις τῆς κοίτης, εἶναι ἐκτισμένοι οἱ Νειλοφράκται, οἱ ὁποῖοι διενκολύνουν τὸν πλῆθυν.

Αἱ κυριώτεραι πλωταὶ διώρυγες τοῦ Νείλου εἶναι : ἡ Ἰσμαηλία, ἡ Τουφεκία, ἡ Μενουφία καὶ ἡ Μαξιμουτία εἰς τὴν Κάτω Αἴγυπτον.

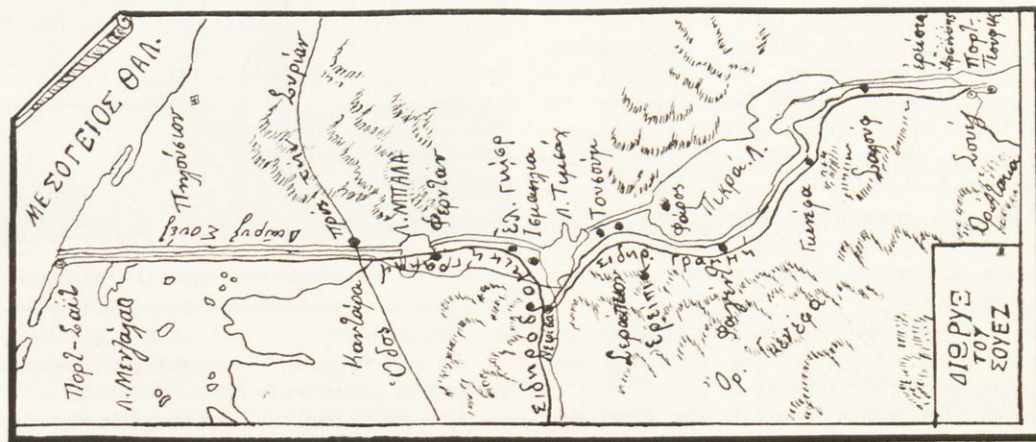
Ἡ Ἰμπεραμία, ὁ Μπαρ-Γιοῦσεφ, καὶ ἡ Σοχάγκ εἰς τὴν Ἄνω. Αἱ διώρυγες αὗται εἶναι πλωταὶ καθ' ὅλον τὸ ἔτος, πλῆθος ὅμως ἄλλων μικροτέρων διωρυγῶν μόνον κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ὑψομοῦ.

Ἡ διὰ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν διωρυγῶν μεταφορὰ ἐμπορευμάτων ἔχει μὲν τὸ μειονέκτημα ὅτι γίνεται βραδέως, ἀλλ' εἶναι ἀπ' ἐτέρου ὀλιγότερον δαπανηρά.

Ἡ Διωρυξ τοῦ Σουέζ. Αὕτη θέτει εἰς συγκοινωνίαν τὴν Μεσόγειον μετὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Ἐκκινεῖ ἀπὸ τὸ Πόρτ-Σαΐτ, διέρχεται παραλλήλως τὴν Μενζάλαν λίμνην, διασχίζει τὴν Τίμσαν καὶ τὴν Πικράν καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν παρὰ τὸ Σουέξ.

Τὸ μήκος της εἶναι 160 χ. μ., τὸ πλάτος εἰς τὸν πυθμένα 45 μ. καὶ τὸ βάθος της 11 μ.

Διαρκῶς ὅμως εὐρύνεται καὶ ἐπισπενδάζεται ἡ δὲ Ἑταιρία ἡ ἐκμεταλλενομένη αὐτὴν ἔχει κάμει κολοσιναίας μηχανικὰς ἐγκαταστάσεις. Αἱ διαστάσεις καὶ ἡ συνεχὴς

Η ΔΙΩΡΥΞ ΤΟΥ ΣΟΥΕΖ ΚΑΘ' ὍΛΟΝ ΑΥΤΗΣ ΤΟ ΜΗΚΟΣ

τελειοποιήσις τῆς Διώρυγος καθιστοῦν αὐτὴν πλωτὴν καὶ διὰ τὰ μεγαλύτερα ἀτμόπλοια.

Ἡ ἀνάγκη κατασκευῆς τῆς Διώρυγος ἐγένεν ἀντίληπτή ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων.

Κατὰ τὴν Γαλλικὴν κατοχὴν (1862) ἐμελετήθη καὶ ἐζητάσθη ἐκ νέου τὸ ἐγχείρημα τοῦτο ὑπὸ εἰδικῶν, χωρὶς ὁμῶς ἀποτελέσματα.

Τέλος τὸ 1856 ἦλθεν εἰς Κᾶϊρον ὡς ἀκόλουθος τοῦ Γαλλικοῦ Προξενείου ὁ **Φερδινάνδος ντὲ Λεσέψ**, ὁ ὁποῖος ἐμελέτησε καλῶς τὸ ζήτημα καὶ ἀφοῦ κατέληξεν εἰς ἓν ὠριsmένον σχέδιον, ἐπέβαλεν αὐτὸ εἰς τὸν Σαῖτ Πασᾶν ζητῶν προνόμιον διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς Διώρυγος.

Ἡ ἄδεια παρεχωρήθη εὐκόλως, ὥλῃς μόνις κατὰ τὸ 1859 ἐγένεν ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν, ἀφοῦ ἰδρῦθη πρῶτον Ἑταιρία, ἡ ὁποία προσεπάθησε νὰ ἐξέυρῃ τὰ ἀπαιτούμενα κεφάλαια καὶ ἔλαβεν αὐτὴ τὸ προνόμιον τῆς ἐκμεταλλεύσεως. Μετὰ δεκαετὴ κοπιώδη καὶ ἀδιάκοπον σκεδὸν ἐργασίαν, ἡ Διώρυξ ἑπερατώθη, εἰς τὰς 17 δὲ Νοεμβρίου τοῦ 1869 ἐπὶ Ἰσμαὴλ Πασᾶ ἐγένοντο μὲ πολλὴν μεγαλοπρέπειαν τὰ ἐγκαίνια. Εἰς τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἔργον τὰ μέγιστα συνετέλεσαν καὶ χιλιάδες Ἑλλήνων ἐργατῶν καὶ τεχνιτῶν. Ἡ ἐμπορικὴ σημασία τῆς Διώρυγος εἶναι μεγίστη διότι δι' αὐτῆς ἐσυντομεύθη τὸ ταξίδιον Εὐρώπης-Ἀπὼ Ἀνατολῆς εἰς τὸ ἥμισυ, τὰ δὲ ἔξοδα τῆς μεταφορᾶς ἠλαττώθησαν ἐπίσης πολὺ.

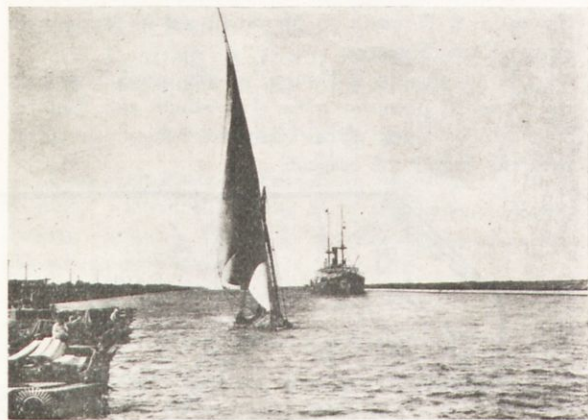
Πρὸς μετάβασιν ἀπὸ Λονδίνου εἰς Βομβάην διὰ τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος χρειάζονται περὶ τὰς 30 ἡμέρας ἐνῶ διὰ τῆς Διώρυγος 17 μόνον.

Προσφωρὶνὼς ἡ Διώρυξ ἀνήκει εἰς τὴν **Ἑταιρίαν Διώρυγος Σουέζ**, ἡ ὁποία εἰσπράττει διόδια ἀπὸ τὰ

διερχόμενα πλοῖα 6,25 φρ. κατὰ τόνον, καὶ 10 φράγκα δι' ἕκαστον ἐπιβάτην.

Τὰ ἐτήσια ἔσοδα τῆς Ἑταιρίας ἀπὸ 5-6 ἑκατομμύρια φρ. χρυσᾶ κατ' ἀρχάς, ἀνῆλθον εἰς 150 ἑκατ. τὰ δὲ ἔξοδα ἀπὸ 5 ἑκατ. ἀνῆλθον εἰς 12 ἑκατ.

Αὕτη διατηρεῖ μεγάλα ἐργαστήρια, μηχανουργεῖα βορβοροφάγους (δράγες) περὶ τὰ 200 ἀτμόπλοια, περὶ τὰς

ΠΛΟΙΑ ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑ Εἰς τὴν ΔΙΩΡΥΓΑ

2000 ἐργατῶν καὶ πολλοὺς ὑπαλλήλους, τοὺς ὁποίους πληρώνει ἀδρότατα.

Τὰ ταξιδεύοντα πλοῖα εἰσέρχονται εἰς τὴν Διώρυγα, ἀφοῦ προπληρώσουν τὰ διόδια.

Κατὰ τὸν διάπλουν ὁ πλοίαρχος δίδει τὴν θέσιν του εἰς τὸν πλοηγὸν τῆς Ἑταιρίας, ὁ ὁποῖος θὰ ὁδηγήσῃ τοῦ

πλοίων εις τὸ τέρμα τῆς Διώρυγος, ὁ διάπλους δὲ διαρκεῖ περὶ τὰς 16 ὥρας.

Ὅταν διαστανροῦνται δύο πλοῖα, τὸ ἔν σταματᾷ εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς ὑπάρχοντας κατὰ μήκος τῆς Διώρυγος τεχνητοὺς ὅρμους, μέχρις ὅτου διέλθῃ τὸ ἀντιθέτως ἐρχόμενον. Εἰς τὰς λίμνας ὅμως τὰ πλοῖα ταξιδεύουν ἐλεύθερα.

Ὁ πλοῦς τόρα χάρις εἰς τοὺς μεγάλους ἠλεκτρικοὺς προβολεῖς γίνεται καὶ τὴν νύκτα.

Τροχιδόδρομοι. Οὗτοι ἐξυπηρετοῦν τὴν συγκοινωνίαν ἐντὸς τῶν πόλεων πυκνότετον δίκτυον τροχιδορμιζῶν γραμμῶν ὑπάρχει εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἰδιαίτερα γραμμὴ διπλῇ κατ' ὄρον τὸ Ράμιον, καθὼς καὶ εἰς τὸ Κάϊρον μὲ προέκτασιν μέχρι Γκιζας.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ—ΤΗΛΕΦΩΝΑ—ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΙ

Ἡ **Ταχυδρομικὴ συγκοινωνία** ἐντὸς τῆς χώρας εἶναι πολὺ καλὰ ὀργανωμένη, ἡ διανομὴ δὲ γίνεται τρεῖς τῆς ἡμέρας (8-9 π. μ. 12, καὶ 5 μ. μ.).

Καὶ μὲ τὸ ἐξωτερικόν, Ἑλλάδα, Εὐρώπην, Ἀμερικὴν, Αὐστραλίαν, Ἰνδίας κ. λ. π. ἔχονεν ταχυδρομικὴν συγκοινωνίαν δύο καὶ τρεῖς φορὰς τὴν ἑβδομάδα.

Τὰ **τηλέφωνα** εἶναι εἰς μεγίστην χρῆσιν.

Ὅλαι σχεδὸν αἱ ὁπωσδήποτε σπουδαῖαι πόλεις καὶ τὰ χωρία τῆς Αἰγύπτου συγκοινωνοῦν μεταξὺ των διὰ **τηλεγραφικῶν γραμμῶν**, αἱ ὁποῖαι γενικῶς σχεδὸν ἀκολουθοῦν τὰς σιδηροδρομικὰς τοιαύτας.

Μὲ τὸ ἐξωτερικὸν ἡ χώρα συγκοινωνεῖ τηλεγραφικῶς διὰ τῶν ἐξῆς τεσσάρων ὑποβρυθίων καλωδίων:

1ον Ἀλεξάνδρεια-Μάλτα-Γιβραλτάρ-Ἀγγλία.

2ον Ἀλεξάνδρεια-Κρήτη-Ἰόνιοι νῆσοι-Βρινδῆσιον.

3ον Ἀλεξάνδρεια-Κύπρος-Συρία.

4ον Ἀλεξάνδρεια-Σουάκιμ - Ἀδεν - Βομβάη - Κίνα-Αὐστράλια.

Τὰ καλῶδια ταῦτα εἶναι ἐγκαταστάσεις τῆς **Ἑταιρείας Ἀνατολικῶν Τηλεγραφῶν**, ἡ ὁποία ἔχει τὴν ἔδραν τῆς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἡδὴ ἤρχισαν νὰ γίνωνται ἐγκαταστάσεις καὶ ἀσυρμάτων τηλεγράφου καθὼς καὶ ἀσυρμάτων τηλεφώνου.

ΑΤΜΟΠΛΟΪΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΙ

Κυριώτεραι θαλάσσαι γραμμαὶ πλοίων συνδέουσαι τὴν Αἴγυπτον μὲ τοὺς σπουδαιότερους λιμένας τῆς Μεσογείου εἶναι :

1ον Γραμμὴ Ἀλεξανδρείας-Μασσαλίας.

2ον Γραμμὴ Ἀλεξανδρείας-Βρινδῆσιον-Τεργέστης.

3ον Γραμμὴ Ἀλεξανδρείας-Πειραιῶς-Κων)πόλεως

4ον Γραμμὴ Ἀλεξανδρείας-Πόρτ-Σαῖτ-Γιάφας - Βηρυτοῦ.

5ον Γραμμὴ Ἀλεξανδρείας-Σμύρνης-Κων)πόλεως.

ΑΙ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΜΕΤΡΙΚΑΙ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

ΜΟΝΑΔΕΣ ΒΑΡΟΥΣ

Ὄκζ. Αὕτη ὑποδιαίρεται εἰς 400 δράμια ἀντιστοιχεῖ δὲ πρὸς 1,248 χιλιόγραμμα.

Ρότολο ἴσον πρὸς 144 δράμια.

Καντάρι (στατήρ) ἴσον μὲ 100 ρότολα ἢ 36 ὀκάδες Τουρκικὸν καντάρι=44 ὀκάδες.

Χάμλα	Ίσον	μέ	60	δαδάς
Καντάρι Ἀλεξανδρείας	»	μέ	120	»
Χέμλ	»	μέ	200	»

ΜΟΝΑΔΕΣ ΜΗΚΟΥΣ

Ντίρα Μπάλαντι (πήχυσ τοῦ τόπου)	Ίσοῦται	μέ	0,58	μ.
Ντίρα Μιμάρι (» τεκτονικό)	»	μέ	0,75	μ.
Κάσμπι	»	μέ	3,55	μ.

ΜΟΝΑΔΕΣ ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΟΣ

Ἀρδέπιον Ίσον πρὸς 198 χιλιόγραμμα.
Οὔέμπι Ίσον $\frac{1}{6}$ τοῦ ἀρδέπιου=33 χιλιόγραμμα.
Κελόν Ίσον $\frac{1}{2}$ τοῦ Οὔέμπι =16,50 χιλιόγραμμα.
Νταρέμπι Ίσον μετὰ 8 ἀρδέπια 1584 $\frac{1}{2}$ χιλιόγραμμα.
Φάρντ μέγχι —115,5 χ.λ.γ. καὶ **Φάρντ μικρόν** 57,75 χ.λ.γ.

ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ

Τετραγωνική Κάσμπι	Ίση πρὸς	12,60	τ.μ.
Φεντάν-Μάρι	Ίσον πρὸς	4201	τ.μ.
Κιράτ-Κάμελ $\frac{1}{24}$	τοῦ φεντάν	175,034	τ.μ.
Τετραγωνικός πήχυς		0,5625	τ.μ.

Τὰς νομισματικὰς μονάδας κανονισμένας ὡς γνωστὸν ἐπὶ τοῦ δεκαδικοῦ συστήματος δὲν ἀναφέρονται καθὼς καὶ τὰς μικροτέρας ὑποδιαίρεσεις τῶν ἄλλων μονάδων.

ΕΞΑΓΩΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΝ ΕΜΠΟΡΙΟΝ

Συνήθως ἐκάστη χώρα παράγει ὁρισμένα προϊόντα εἰς μεγαλύτεραν ποσότητα παρ' ὅσα χρειάζεται διὰ τὴν ἐπιτό-

πιον κατανάλωσιν, ἄλλα δὲ πάλιν εἰς πολὺ μικρὰν ποσότητα ἢ καὶ καθόλου. Τὰ πλεονάζοντα εἰς μίαν χώραν προϊόντα ἀποστέλλονται εἰς ἄλλας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἑλλειψιν τοιούτων, κομίζονται δὲ πάλιν ἄλλα τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἀνάγκη.

Ἡ ἀνταλλαγή οὕτως εἶπεν αὕτη ἀποτελεῖ τὸ ἐξαγωγικὸν (**ἐξαγωγή**) καὶ εἰσαγωγικὸν (**εἰσαγωγή**) ἐμπόριον μιᾶς χώρας.

Ἑξαγωγή. Ἡ ἀξία τῶν ἐξαχθέντων ἐξ Αἰγύπτου ἐμπορευμάτων κατὰ τὸ 1923 ἀνῆλθεν εἰς 58.020.000 Λ. Αἰγύπτου εἶναι δὲ ταῦτα κατὰ σειρὰν σπουδαιότητος:

Βάμβυξ. 7.473.000 καντάρια, ἀξίας 49.516.000 Λ. Αἰγύπτου.

Ἡ ἀγοραπωλησία τοῦ βάμβακος κανονίζεται διὰ τοῦ **Χρηματιστηρίου**. Τὸ ἴδρυμα τοῦτο διὰ τῆς τελείας ὁργανώσεως καὶ λειτουργίας του συγκεντρώνει ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν πληροφορίας διὰ τὴν ἐκάστοτε τιμὴν τοῦ βάμβακος τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν κατάστασιν τῆς φύτευας, διὰ τὴν προβλεπομένην ἐσοδεῖαν, τὴν ἑλλειψιν ἢ πληθῶραν τοῦ προϊόντος τούτου ἀπὸ ὅλων τὸν κόσμον.

Οὕτω δὲ διὰ τῶν ἀσφαλῶν αὐτῶν πληροφοριῶν καθοδηγεῖ τόσον τὸν παραγωγὸν εἰς τὸ νὰ πωλήσῃ τὸ προϊόν του εἰς τὴν συμφέρουσαν τιμὴν, ὅσον καὶ τὸν καταναλωτὴν εἰς τὸ νὰ ἀγοράσῃ οἰανδήποτε ποσότητα βάμβακος χρειάζεται, χωρὶς τὸν κίνδυνον νὰ ζημιωθῇ.

Τὸ Χρηματιστήριον **Βάμβυκος**—διότι ὑπάρχει καὶ τοιούτον **Ἀξιών**—εἶναι ὁ μέγας καὶ ἀμερόληπτος ρυθμιστὴς τῆς τιμῆς αὐτοῦ παίζει δὲ σπουδαιότατον ρόλον εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς χώρας.

Βαμβάκοςπορος. 3.070.000 ἀρόδεια ἀξίας 3.565.000 Λ. Αἰγύπτου.

Ζάχαρις. 38.000 τόνοι ἀξίας 1.058.000 Λ. Αἱ.

Βαμβάκέλαρον. 11.368.000 χιλιόγραμμα ἀξίας 436.000 Λ. Αἰγύπτου.

Δέρματα κατεργασμένα καὶ ἀκατέργαστα. ἀξίας 152.000 Λ. Αἰγύπτου.

Έρις ἀξίας 71.000 Λ. Αἰγύπτου.

Παχνοὺντες. Ἐκ τῶν ὑπολειμμάτων τοῦ βαμβακοσπόρου, 121.000 τόνοι ἀξίας 705.000 Λ. Αἰγύπτου.

Κρομμύδες 89.500 τόνοι ἀξίας 358.000 Λ. Αἱ.

Αὐγὰ 157.000.000 ἀξίας 478.000 Λ. Αἱ.

Όρουζα 10.000 τον. ἀξίας 225.000.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω γίνεται ἐξαγωγή καὶ ἄλλων ἀκόμη προϊόντων ὡς λ. χ. χουρμάδων, λαχανικῶν, σιγαρέτων κ. λ. π.

Χῶραι εἰς τὰς ὁποίας ἀποστέλλονται τὰ προϊόντα τῆς Αἰγύπτου εἶναι : Ἡ Ἀγγλία, καὶ αἱ κτήσεις αὐτῆς (49 ο/ο τῆς ὅλης ἐξαγωγῆς), Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι, Γαλλία, Ἰταλία, Ἰαπωνία, Ἑλβετία, Τσεχοσλοβακία, Γερμανία. Αὐστρία, Ἰσπανία, Συρία, Παλαιστίνη, Ἑλλάς, Τουρκία.

Εἰσαγωγή. Εἰς τὴν Αἴγυπτον εἰσάγονται :

Ζῶα (βόες, αἰγες, πρόβατα) ὑποδήματα, κάλτσες, ὄρυζα, ἄλευρα, ζάχαρις, τέιον, πετρέλαιον, μαζοὺν (ἀνάθαρτον πετρέλαιον διὰ τὰς μηχανάς), λιθάνθρακες, τσιμέντο, βαμβακερὰ καὶ μάλλινα ὑφάσματα, σάκκοι, καπνά, παστοὶ ἰχθύες, κονσόρβαι, βενζίνη, μεταλλικὰ ἔλαια, αὐτοκίνητα, μηχαναὶ, χάρτης, βιβλία, φάρμακα, χημικὰ λιπάσματα, σπύρτα, γυάλια, σάπωνες, ἀρώματα, χρώματα, κοσμήματα, καὶ ἄλλα εἶδη πολυτελείας, καφές, τυρός, ξυλεῖα, ξηραὶ καὶ

νωπαὶ ὀπῶραι, οἶνοι καὶ οἶνοπνευματώδη ποτὰ ζύθος κλπ.

Χῶραι ἐκ τῶν ὁποίων προέρχονται ταῦτα : Ἀγγλία (τὰ 42/100 τῆς ὅλης εἰσαγωγῆς) Ἰταλία, Γαλλία, Γερμανία, Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι, Βέλγιον, Ρουμανία, Ἑλλάς, Τουρκία, Κίνα, Ἰαπωνία, Συρία, Παλαιστίνη, Σουηδία, Ἑλβετία, Τσεχοσλοβακία.

Κατωτέρω παραθέτομεν στατιστικὸν πίνακα τῶν κυριωτέρων προϊόντων ἐξαγωγῆς καὶ εἰσαγωγῆς τῶν δύο προτελευταίων ἐτῶν 1922-1923.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΔΗ	ΕΤΟΣ 1922	ΕΤΟΣ 1923
	ΑΞΙΑΣ Λ. ΑΙΓ.	ΑΞΙΑΣ Λ. ΑΙΓ.
Ζῶα.....	196.000	245.000
Υποδήματα.....	235.000	248.000
Όρουζα.....	550.000	697.000
Άλευρα.....	1 771.000	2.125.000
Ζάχαρις.....	4.000	129.000
Τέιον.....	187.000	339.000
Πετρέλαιον.....	779.000	870.000
Λιθάνθρακες.....	1.453.000	1.624.000
Τσιμέντο.....	182.000	199.000
Βαμβακερὰ ὑφάσματα.....	7.809.000	8.596.000
Μάλλινα.....	943.000	1.149.000
Σάκκοι κενοὶ.....	323.000	430.000
Αὐτοκίνητα.....	332.000	297.000
Καπνὸς.....	1.556.000	1.510.000
Τυρός.....	388.000	293.000
Όπῶραι νωπαὶ καὶ ξηραὶ.....	200.000	300.000

ΕΞΑΓΩΓΗ

ΕΙΔΗ	ΕΤΟΣ 1922	ΕΤΟΣ 1923
	ΑΞΙΑ Λ. ΑΙΓ.	ΑΞΙΑΣ Λ. ΑΙΓ.
Βάμβαξ	39.715.000	49.516 000
Βαμβασόπορος	2 970.000	3.565.000
Ζάχαρις	332.000	1.058 000
Βαμβασέλιον	183.000	436.000
Δέρματα	120.000	152.000
Ακατέργ., κατεργασμένα		
Έρρα	29.000	71 000
Πλακούντες	708.000	705.000
Κρομμύδια	1.153.000	358.000
Αυγά	515.000	478.000
Όρνυα	347.000	225.000
Όρνυα	284.000	247.000
Σιγαρέττα	631.000	367.000

ΔΙΑΜΕΤΑΚΟΜΙΣΤΙΚΟΝ ΕΜΠΟΡΙΟΝ (transit)

Τούτο συνίσταται εις την αποστολήν εμπορευμάτων από μιᾶς χώρας εις ἄλλην μέσῳ τῆς Αἰγύπτου· τὰ εμπορεύματα δηλ. ταῦτα δὲν ἐξάγονται καθόλου εις τὴν Αἴγυπτον, ἀλλ' ἀπλῶς μεταφορτώνονται εις τοὺς λιμένας τῆς ἐπὶ ἄλλων πλοίων διὰ νὰ ἀποσταλοῦν εις τὴν χώραν διὰ τὴν ὁποίαν εἶναι προορισμένα.

Τὸ τοιοῦτον ἐμπόριον διεξάγεται μεταξὺ Ἑυρώπης καὶ Ἀπω Ἀνατολῆς μέσῳ τῶν λιμένων τῆς Αἰγύπτου, ἰδίως τοῦ Σουέζ καὶ τοῦ Πόρτ-Σαΐτ.

Οἱ Αἰγυπτιακοὶ λιμένες ὡς πρὸς τὴν ἐμπορικὴν σπουδαιότητα αὐτῶν. Κίνησις κατὰ τὸ 1923

Α'. Διὰ τὴν εἰσαγωγὴν : Ἀλεξάνδρεια (⁸²/₁₀₀ τῆς ὅλης εἰσαγωγῆς) εἶναι ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς χώρας, εἰσέρχονται δὲ εἰς αὐτὸν ἐτησίως περὶ τὰς 2000 ἀμποπλοίων.

ΜΙΑ ΑΠΟΦΙΣ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Πόρτ-Σαΐτ τὰ ¹⁴/₁₀₀ ἀμέσως μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν σπουδαῖος λιμὴν, πρὸ παντὸς διὰ τὴν ἀνθράκευσιν τῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα ταξιδεύουν ἐξ Ἑυρώπης εις τὴν Ἀπω Ἀνατολήν, καὶ διὰ τὸ διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον.

Σουέζ (τὰ ⁴/₁₀₀) ἢ Δαμιάττῃ διεξάγει ἀσήμαντον ἐμπόριον μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, τὸ δὲ Ραχίτιον καὶ οἱ μικροὶ λιμένες Ἐλ Ἀρίς (Μεσόγειος) καὶ Κοσέϊρ εις τὴν Ἑρυθρὰν, διεξάγουν μᾶλλον ἐσωτερικὸν ἐμπόριον μεταξύ των ἢ μεταξύ Ἀλεξανδρείας καὶ τῶν ἄλλων σπουδαίων λιμένων.

Β'. **Διὰ τὴν ἐξαγωγήν.** Διὰ τοῦ λιμένος Ἀλεξανδρείας γίνεται σχεδὸν ὅλη ἡ ἐξαγωγή, τὰ $\frac{98}{100}$, αὐτῆς διὰ τοῦ Σουέξ $1 \frac{1}{4} \%$ καὶ Πόρτ-Σαΐτ $\frac{1}{4} \%$.

ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΙ ΔΑΣΜΟΙ

Ὅλα τὰ εἰσαγόμενα καὶ ἐξαγόμενα ἐμπορεύματα πληρώνουν φόρον (δασμὸν) εἰς τὰ τελωνεῖα τῆς χώρας.

Ὁ δασμὸς τῶν εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων εἶναι $8 \frac{1}{2}$ — 10% ἐπὶ τῆς ἀξίας των· ἰδιαίτερον ὅμως δασμολόγιον ἐφαρμόζεται διὰ τὸν καπνόν, τὸ οἰνόπνευμα, τοὺς πολυτίμους λίθους καὶ τὰ μέταλλα.

Τὰ βιβλία δὲν πληρώνουν τελωνειακὸν δασμὸν.

Τὰ ἐξαγόμενα ἐμπορεύματα πληρώνουν 1% ἐπὶ τῆς ἀξίας των, τὰ δὲ τελωνεῖα ἀποφέρουν εἰς τὸ Κράτος περὶ τὰ 4.000.000 λιρῶν ἐτησίως.

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΗ ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Ἡ Αἴγυπτος εἶναι **Συνταγματικὴ Βασιλεία**. Ὁ Βασιλεὺς ἔχει περὶ αὐτὸν τὴν Κυβέρνησιν (ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν) ὑπουργοὺς δηλ. ὑπευθύνους.

Τὰ Ὑπουργεῖα εἶναι : τῶν **Ἐσωτερικῶν**, τῶν **Ἐξωτερικῶν**, τῆς **Δικαιοσύνης**, τῶν **Οἰκονομικῶν**, τῶν **Στρατιωτικῶν**, τῶν **Δημοσίων Ἔργων**, τῆς **Δημοσίας Ἐκπαίδεύσεως**, τῆς **Γεωργίας** καὶ τῶν **Βάξε**. Τὸ τελευταῖον τοῦτο φροντίζει διὰ τὴν διατήρησιν τῶν τεμενῶν καὶ τῶν εἰς αὐτὰ προσορητημένων σχολείων καὶ κληροδοτημάτων. Σήμερον ἀνάσσει ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς χώρας, ὁ **Βασιλεὺς Χαϊ** καὶ **ὁ Πρίγκις**

Βασιλεὺς Φουὰτ Ὁ Α΄. (γεννηθεὶς τῇ 26 Μαρτίου 1868) λατρεύμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ του ἰθαγενῶν καὶ ξένων.

Ἡ Πολιτειακὴ σύνταξις τῆς Αἰγύπτου, ἔχει καὶ μίαν

ΣΜΠΕΝΤΟΥ'ΙΝΟΙ

ἰδιορρυθμίαν. Μένει δηλ. ἐν τῇ χώρᾳ ἀπὸ τοῦ 1882, φρουρὰ Ἀγγλική, ἐνῶ δὲ ὅλαι καὶ ξέναι Δυνάμεις ἔχουν

ὡς ἀντιπρόσωπον παρὰ τῇ Αἰγυπτιακῇ Κυβερνήσει κοινὸν Πρεσβευτὴν, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀγγλίας κατέχει ἰδιόζουσαν θέσιν.

Νομοθετικὴ ἐξουσία. Αὕτη ἐξασκείται διὰ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, τῆς [Βουλῆς δηλ. καὶ τῆς Γερουσίας.

Οἱ βουλευταὶ ἐκλέγονται κατὰ διετίαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ, κάθε δὲ Αἰγύπτιος συμπληρώσας τὸ 20ον ἔτος ἔχει δικαίωμα ψήφου εἰς τὰς ἐκλογάς. Εἰς ἐκάστην Μουδιρίαν ἐδρεύει καὶ Νομαρχιακὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον ἀσχολεῖται μὲ ζητήματα καθαρῶς τοπικά.

Στρατός. Ἐκαστος Αἰγύπτιος ἀπὸ 19-27 ἐτῶν ὑπέχει στρατιωτικὴν ὑποχρέωσιν, τὴν ὁποίαν ὅμως δύναται νὰ ἀποφύγῃ, πληρώνων στρατιωτικὸν ἀντισήκωμα (20 λ. Αἰγ.). Ὁ στρατὸς ἀνερχόμενος εἰς 25.000 ἀποτελεῖται ἀπὸ ἱπικόν, καμηλοβατικόν, πυροβολικόν καὶ πεζικόν. Οἱ ἀξιωματικοὶ σπουδάζουν εἰς τὰς Στρατιωτικὰς σχολὰς Καΐρου καὶ Χαρτοῦμ.

Διὰ τὴν Δημοσίαν ἀσφάλειαν ὑπάρχει τὸ σῶμα τῆς χωροφυλακῆς καὶ τὸ σῶμα τῶν νυκτοφυλάκων (γαφίρηδων). Ἀνώτατος ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ εἶναι ὁ Βασιλεὺς.

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ—ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Ἰθαγενὴ Δικαστήρια. Ταῦτα δικάζουν ὑποθέσεις μεταξὺ ἰθαγενῶν ὑπηκόων· εὐρίσκονται δὲ εἰς τὰς πόλεις Καΐρον, Ἀλεξάνδρειαν, Τάνταν, Ζαγαζίζ, Μένι-Σουέρ, Ἀσσιούτ, Κέναν.

Ἐφετεῖον ὑπάρχει μόνον εἰς τὸ Καΐρον.

Τὰ ζητήματα γάμου, κληρονομίας, φόρων καὶ ἄλλα παρόμοια μεταξὺ ἰθαγενῶν κανονίζονται ὑπὸ ἐιδικῶν δικαστη-

ρίων, ἢ μᾶλλον Ἱεροδικαστηρίων (**Μακχάμα Σερία**). Τοιαῦτα δικαστήρια λειτουργοῦν εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐκάστης Μουδιρίας καὶ ἐκάστης ἐπαρχίας. Τὸ τοῦ Καΐρου μόνον εἶναι Ἐφετεῖον. Ὑποθέσεις τῶν Χριστιανῶν ἀνάλογοι μὲ τὰς ὑπαγομένους εἰς τὰ Μακχάμα Σερία, κανονίζονται ὑπὸ τῶν οἰκείων Πατριαρχικῶν Δικαστηρίων.

ΔΙΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ—ΠΡΟΞΕΝΙΚΑ ΚΑΙ ΜΙΚΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς κατακτήσεως ἔχουν παραχωρηθῇ εἰς τοὺς ξένους τοὺς διαμένοντας ἐν Αἰγύπτῳ ὀρισμένα **προνόμια**, τὰ ὁποῖα ἐξακολουθεῖ νὰ ἀναγνωρίζῃ ὡς σήμερον ἡ Αἰγυπτιακὴ Κυβέρνησις.

Τὰ προνόμια ταῦτα, διὰ τὰ ὁποῖα ὑπάρχει καὶ ἰδιαιτέρα συμφωνία μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ τῶν ξένων Κρατῶν, ἀποτελοῦν τὰς **Διομολογήσεις**.

Κατ' αὐτὰς οἱ ξένοι ὑπῆκοοι (Ἕλληνες, Γάλλοι, Ἴταλοι κ. λ. π.) ἀπολαύουν πλήρους ἐλευθερίας ἐν τῇ χώρᾳ, δὲν πληρώνουν προσωπικοὺς φόρους καὶ δικάζονται διὰ τὰς πολιτικὰς καὶ ποινικὰς τῶν ὑποθέσεις εἰς τὰ οἰκεία Προξενικὰ Δικαστήρια.

Μέχρι τοῦ 1860 ὅταν ἰθαγενῆς τις ἢ ξένος ὑπῆκοος εἶχε νὰ κάμῃ δίκην ἐναντίον ἄλλου ξένου ἄλλης ὑπηκοότητος ὥφειλε νὰ τὸν ἐναγάγῃ ἐνώπιον τοῦ Προξενικοῦ τοῦ Δικαστηρίου. Εὐνόητον εἶναι ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη ἐδημιούργει δυσκολίας καὶ ἄτοπα εἰς τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης.

Πρὸς ἐξουδετέρωσιν λοιπὸν τῶν δυσκολιῶν τούτων ὁ Ἰσμαὴλ Πασᾶς τὸ 1867 διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ Νομισματικῆς ἐπρότεινεν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους τὴν ἰδρύσιν τῶν

Μικτῶν Δικαστηρίων, εἰς τὰ ὁποῖα νὰ δικάζονται αἱ ὑποθέσεις μεταξὺ ξένων διαφόρου ὑπηκοότητος ἢ μεταξὺ ξένων καὶ ἰθαγενῶν.

Οἱ Εὐρωπαῖοι ἐδέχθησαν, καὶ τὰ Μικτὰ Δικαστήρια ἤρχισαν λειτουργοῦντα ἀπὸ τοῦ 1876. Κατ' ἀρχὰς ὠρίσθη νὰ ἐργασθοῦν δοκιμαστικῶς ἐπὶ 5 ἔτη, ἔκτοτε ὅμως ἐξακολουθοῦν ὑφιστάμενα ἀνανευομένης διαρκῶς τῆς προθεσμίας των.

Τῶν Δικαστηρίων τούτων λειτουργοῦν: ἓν Ἐφετεῖον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ τρία Πρωτοδικεῖα (Ἀλεξανδρείας, Καΐρου, Μανσούρας), εἰς ἕκαστον δὲ Πρωτοδικεῖον εἶναι προσηρτημένον καὶ Εἰρηνοδίκειον. Τὰ Μικτὰ Δικαστήρια εἶναι ἀρμόδια νὰ δικάζουν. Α'. Πολιτικὰς καὶ Ἐμπορικὰς δίκας μεταξὺ ἰθαγενῶν καὶ ξένων ἢ μεταξὺ ξένων διαφόρου ὑπηκοότητος Β'. Ὁρισμένα ἀστυνομικὰ καὶ διοικητικὰ πταίσματα καὶ πλημμελήματα σχετικὰ μὲ πτωχεύσεις καὶ Γ'. Πραγματικὰς ἀγωγὰς ἐπὶ ἀκινήτων καὶ μεταξὺ ξένων τῆς αὐτῆς ὑπηκοότητος. Ἐπίσημοι γλῶσσαι τῶν Μ. Δ. εἶναι: ἡ Ἀραβικὴ, ἡ Γαλλικὴ, ἡ Ἰταλικὴ καὶ ἡ Ἀγγλική, κυρίως ὅμως χρησιμοποιεῖται μόνον ἡ Γαλλικὴ, ἐφαρμόζεται δὲ εἰς αὐτὰ ἰδιαιτέρα νομοθεσία (Κώδιξ Μικτῶν Δικαστηρίων).

Οἱ δικασταὶ τῶν Μ. Δ. ἂν καὶ θεωροῦνται Αἰγύπτιοι, εἶναι ξένοι καὶ ἰθαγενεῖς. Οἱ ξένοι, οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ ἀποτελοῦν τὴν πλειοψηφίαν ἐκάστου τμήματος, προτείνονται μὲν ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεών των, διορίζονται ὅμως καὶ μισθοδοτοῦνται ὑπὸ τῆς Αἰγυπτιακῆς. Ὡς πρὸς τὸν ὄργανισμόν των τὰ Μ. Δικαστήρια ἔχουν σχετικὴν διοικητικὴν αὐτονομίαν, ὑπάρχοντα ὅμως εἰς τὸ Αἰγυπτιακὸν Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης.

Ἐξ ἄλλου τὸ Μικτὸν Ἐφετεῖον Ἀλεξανδρείας συγκροτεῖ διὰ τῶν μελῶν του τὴν Νομοθετικὴν λεγομένην Συνέλευσιν, ἡ ὁποία ἐξετάζει καὶ ἐπικυρώνει ἢ ἀπορρίπτει τοὺς νόμους καὶ τὰ διατάγματα τῆς Αἰγυπτιακῆς Κυβερνήσεως, τὰ ὁποῖα θέλει αὐτὴ νὰ ἐφαρμόσῃ ἐπὶ τῶν ξένων ὑπηκόων.

Τὰ Μικτὰ Δικαστήρια ἐπιτυγχάνουν διὰ τῆς λειτουργίας των εἰς τὸν κύκλον των ἓν ὑψηλὸν ἰδεώδες τῶν νομολόγων, οἱ ὁποῖοι ὀνειροπολοῦν τὴν ἐφαρμογὴν ἐνιαίας καὶ ὁμοιομόρφου δικαιοσύνης εἰς ὅλον τὸν κόσμον, πιστεύοντες ὅτι θὰ συντελέσουν οὕτως εἰς τὴν εὐτυχίαν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐκπαίδευσις. Καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἡ Ἐκπαίδευσις περιλαμβάνει τρεῖς βαθμίδας. Τὴν Δημοτικὴν τὴν Μέσσην καὶ τὴν Ἀνωτάτην.

Ἀνυχῶς ὑπάρχει μεγάλῃ ἀναλογία ἀγραμμάτων, τὰ τελευταῖα ὅμως ἔτη καταβάλλονται ἰδιαιτέραι φροντίδες καὶ προσπάθειαι διὰ τὴν ἴδρυσιν καὶ τὴν βελτίωσιν τῶν σχολείων, σκέπτεται δὲ ἡ Κυβέρνησις νὰ καταστήσῃ ὑποχρεωτικὴν τὴν Δημοτικὴν Ἐκπαίδευσιν εἰς τὸν λαὸν καὶ νὰ εἰσαγάγῃ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς εἰς τὰς Ἀνωτέρας Σχολὰς. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω τριῶν βαθμίδων ὑπάρχουν καὶ τὰ στοιχειωδέστερα σχολεῖα τὰ λεγόμενα **Κούτμπ**, προσηρτημένα εἰς τὰ τζαμιά, εἰς αὐτὰ δὲ διδάσκονται μόνον γραφὴ καὶ ἀνάγνωσις. Εἰς τὴν Ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν ὑπάγονται ἡ Σουλτανικὴ Νομικὴ, Ἱατρικὴ καὶ Φαρμακευτικὴ Σχολὴ Καΐρου, ἡ Γεωπονικὴ Σχολὴ Γκίζας, ἡ Σχολὴ Μηχανικῶν εἰς τὸ Μπουλάκ κ. λ. π. Τὴν κορωνίδα τῆς Αἰγυπτιακῆς ἐκπαίδευσως κατέχει ἡ ἑνδοξος καὶ ἱστορικὴ Σχολὴ Καΐρου τὸ Ἑλ-Ἀζχαρ τὸ ὁποῖον ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Γκόχαρ τὸ 970 μ. χ.

Εἰς τὴν σχολὴν ταύτην συρρέουν ἀπὸ πολλὰ μέρη τῆς Ἀφρικῆς καὶ Ἀσίας, ὅσοι φιλοδοξοῦν νὰ γίνουν ἱερατοὶ (θεολόγοι).

Σχολαὶ ἀνώτεραι ὑπάρχουν καὶ πολλὰ ἄλλα· εἰς τὴν Μανσουφάν λ. γ. Ἐμπορικὴ Σχολή, εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, Τάνταν, Ἀσσιούτ, Ντεσούκ, Δαμιέττην, Ζαγαζίζ (Ἱεραικά), Δημοτικά δὲ σχολεῖα ἀρκετά.

Ἄλλα ἐπιστημονικά ἱδρύματα εἶναι : Ἡ **Σουλτανική Γεωργική Ἑταιρεία**, τὸ **Αἰγυπτιακὸν Ἰνστιτούτον**, τὸ **Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον Καΐρου** ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Ἰσμαήλ Πασᾶ τὸ **Υδροβιολογικὸν Ἰνστιτούτον** εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν κ. π. ἄ.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτη παρατηρεῖται μία ἀξιόλογος καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσα πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ κίνησις μεταξὺ τῶν Ἰθαγενῶν. Ἰδίως εἰς τὴν Λογοτεχνίαν οἱ Αἰγύπτιοι ἐπέδειξαν ὥραϊαν ἐπίδοσιν καὶ ἐνθαρρυντικὴν παραγωγὴν, ὑπάρχει δὲ πλεὺς ὅλη δοκιμωμάτων ποιητῶν καὶ λογοτεχνῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔξεχουσιν θέσιν κατέχουν ὁ Σείρης Μοχάμετ Ἀμπντου, ὁ Χέφνη Μπέης Νάσεφ, ὁ Ἀμπντάλλα Πασᾶς Φίκρη, ὁ Λούτφη Μπέη ἐλ-Σαγιατ ἡ κυρία Χέφνη Νάσεφ, ὁ Σαούκη Μπέης (πρίγκιψ τῶν ποιητῶν ὀνομαζόμενος ὑπὸ τῶν Ἰθαγενῶν) ὁ Ἀχμετ Ζάκη πασᾶς ὁ Δρ Τάχα Χουσεῖν κ. π. ἄ.

Θρησκεία

Ἐπίσημος Θρησκεία τοῦ Κράτους εἶναι ἡ Μουσουλμανική, ἀνώτερος δὲ θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς ὁ Μέγας Μουφτῆς, περὶ τὸν ὁποῖον ὑπάρχει συμβούλιον ἱερωμένων.

Τοῦ συμβουλίου τούτου προεδρεῖει ὁ Πρίτανης τοῦ

Ἐλ-Ἀζχαρ, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται ὡς ἡ ἀνωτάτη θρησκευτικὴ κορυφή.

Οἴκοι προσευχῆς καὶ λατρείας εἶναι τὰ διάφορα τέμνη.

Ἡ θρησκευτικὴ Μουσουλμανικὴ χρονολογία ἀρχίζει εἰς τὰς 16 Ἰουλίου 622 μ. Χ. ἔτος τῆς ἀναχωρήσεως (Ἐγίρα) τοῦ προφήτου Μωάμεθ ἀπὸ τὴν Μέκκαν.

Τὸ θρησκευτικὸν ἔτος εἶναι σεληνιακὸν ἔχον 354 ἢ 355 ἡμέρας καὶ διαιρεῖται εἰς 12 μῆνας, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ 1ος, 3ος, 5ος — 11ος ἔχουν ἀπὸ 29 ἡμέρας οἱ δὲ 2ος, 4ος—12ος ἀπὸ 30 ἡμέρας.

Κυριώτεραι θρησκευτικαὶ ἑορταὶ τῶν Μουσουλμάνων εἶναι : Τὸ **Μπαϊράμ Ραμαντάν** (μικρὸν Μπαϊράμ) καὶ τὸ **Κουρμπάν Μπαϊράμ**. Ἡ λέξις Μπαϊράμ σημαίνει ἑορτή, ἡ δὲ Ραμαντάν, εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ τελευταίου μηνὸς τοῦ ἔτους. Τὸ Κουρμπάν Μπαϊράμ σημαίνει ἑορτὴν θυσίας, κατ' αὐτὴν δὲ σφάζονται πολλὰ ζῷα καὶ ἰδίως πρόβατα· εἶναι ἡ μεγαλύτερα Μουσουλμανικὴ ἑορτὴ καὶ γίνεται εἰς ἀνάμνησιν τῆς θυσίας τοῦ Ἀβραάμ. Ἡ **ἑορτὴ τοῦ Μάχμαλ** ἀποστολὴ δηλ. τοῦ ἱεροῦ τάπητος καὶ ἄλλων δώρων εἰς τὴν Μέκκαν μὲ μεγάλην πομπὴν καὶ συνοδείαν προσκυνητῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὑπάρχουν καὶ ἄλλα πολλὰ ἑορταὶ αἱ τοπικαὶ λ. γ. ἐμποροπανηγυρεῖς (Μουλέτ), τῶν ὁποίων αἱ σπουδαιότεραι εἶναι τοῦ Ντεσούκ, Τάντας, Καΐρου, τὸ **Σάμ-ἐλ-Νασίμ**, ἑορταζόμενον τὴν Λαμπροδευτέραν, ἡ ἑορτὴ διὰ τὸν ὑψωμὸν τοῦ Νεῖλου εἰς τὸ Κάιρον κ. ἄ. π.

ΑΓΓΛΟΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΣΥΝΤΟΜΩΤΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΠΕΡΙ ΣΟΥΔΑΝ

Σουδάν σημαίνει **τόπον τῶν Μαύρων**, ἀπὸ τοῦ Μεσαιῶνος δὲ ἦτο περιληπτικὸν ὄνομα τῶν χωρῶν, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται νοτίως τῆς Σαχάρας εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Ἀφρικῆς.

Φυσικῶς τὸ Σουδάν χωρίζεται εἰς Δυτικὸν κατεχόμενον ὑπὸ τῶν Γάλλων, Κεντρικὸν καὶ Ἀνατολικόν, τὸ ὡς ἐκ τῆς συγκατοχῆς Ἀγγλοαἰγυπτιακὸν Σουδάν καλούμενον, τὸ ὁποῖον καὶ θὰ ἐξετάσωμεν.

Ἡ χώρα αὕτη κειμένη νοτίως τῆς Αἰγύπτου, ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ τὴν Κάτω καὶ τὴν Ἀνω Νουβίαν. Ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων ἡ ἐπικρατεία τῶν Φαραῶ εἶχεν ἐπεκταθῇ μέχρι Νουβίας, διάφοροι πόλεις ἰδρῦθησαν τότε, πολλὰ δὲ ἔρεπια μνημείων, ναῶν, πυραμίδων κ. λ. π. μαρτυροῦν τὴν ἐπικρατίαν καὶ διὰδοσιν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ πολιτισμοῦ καὶ εἰς τὰς χώρας ἐκεῖνας. Πρωτεύουσα τῆς Νουβίας ἦτο κατ' ἀρχὰς ἡ Νάπατα, ἀργότερον δὲ ἐγένετο ἡ Μερόη.

Οἱ Νουβιανοὶ περὶ τὸ 730 π. Χ. ἀπέσεισαν τὴν Αἰγυπτιακὴν κυριαρχίαν καὶ ἱδρυσαν ἀνεξάρτητον Κράτος μετὰ βασιλέα ἡγεμόνα, ἐπὶ Ρωμαιοκρατίας δὲ κατέλαβον καὶ μέρη τῆς Ἀνω Αἰγύπτου μέχρι τῆς νήσου τῶν Φιλῶν.

Μὲν ὅλα ταῦτα ὁ Αἰγυπτιακὸς πολιτισμὸς ἡ θρησκεία ἡ γλῶσσα, ἡ γραφὴ κ. λ. π. διετηρήθησαν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν Νουβίαν ὡς ἂν ἀπετέλει αὕτη ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ Αἰγυπτ. Κράτους.

Ἡ χώρα διετήρησε τὴν ἀνεξαρτησίαν της μέχρι τοῦ 640 μ. Χ. ὁπότε κατελήφθη ὑπὸ τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἀμρουῦ, ὁ ὁποῖος ἐπροχώρησε μέχρι Ντόγκολας καὶ ἐπέβαλε μετὰ τὴν κυριαρχίαν καὶ τὴν Μωαμεθανικὴν θρησκείαν.

Ὁ Χριστιανισμὸς εἰσῆλθον εἰς τὸ Σουδάν ἀπὸ τοῦ 630 διεδόθη δὲ καὶ διετηρεῖτο μέχρι τοῦ 14ου αἰῶνος, ὡς μαρτυροῦν τὰ εἰς διάφορα μέρη τοῦ Σουδάν ὑπάρχοντα ἔρεπια Χριστιανικῶν μνημείων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἡ χώρα δὲν ἔμεινε παντοτεὶν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἀράβων οὔτε τῶν Τουρκῶν. Λόγῳ τοῦ ἀνθυγεινοῦ αὐτῆς κλίματος, τῆς ἐλλείψεως μέσων συγκοινωνίας καὶ τῶν ταραχοποιῶν καὶ ἡμιαιγρίων κατοίκων της, σχεδὸν ἐκονσίως ἐγκατελείφθη καὶ μόνον τὰ παρὰ τὰ μέρη τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐκρατεῖ ἡ Τουρκία μέχρι τοῦ 19ου αἰῶνος, ὁπότε τὰ παρεχώρησεν εἰς τὸν Μωχάμετ Ἀλή.

Ὁ Μ. Ἀλή διὰ τῶν υἱῶν του Ἰμπραήμ καὶ Ἰσμαήλ

κατέλαβε και προσήρτησεν εις την Αίγυπτον ὅλην σχεδὸν τὴν ἑσπώραν τοῦ Σουδάν, τῆς ὁποίας ὁ πληθυσμὸς ἀνῆρχετο τότε εἰς 10.000.000 κ.

Κατὰ τὸ 1883 ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ ἐκ Ντόγκολας Μωχάμετ Ἀχμετ (Μάχδη) ὡς εἶδομεν, μέρος τοῦ Σουδανικοῦ λαοῦ ἐξηγέρθη μεθ' ὀρθοπευτικὸν φανατισμὸν ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων, τοὺς ὁποίους κατηγορεῖ ὡς αἰρετικούς και διαστροφεῖς τῆς ἱερᾶς θρησκείας τοῦ Μωάμεθ.

Μεγάλαι ταραχαὶ και φοβικαλεότητες συνέβησαν τότε εἰς τὴν χώραν. Οἱ Αἰγύπτιοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποχωρήσουν, οἱ δὲ φιλικῶς πρὸς αὐτοὺς διακείμενοι Σουδανοὶ κατεδιώχθησαν ἀπὸ τῆς χώρας και πολλοὶ ἐσφάγησαν ὑπὸ τῶν Μαχδιστῶν.

Ὁ Ἀγγλος στρατηγὸς Γόρδων μεταβὰς εἰς τὸ Χαροῦμ ὅπως προστατεύσῃ τοὺς Εὐρωπαίους και τοὺς Αἰγυπτίους ἐφρονεῖτο ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν (1885).

Αἰγυπτιακὰ στρατεύματα ἀποσταλέντα πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως ἐπέστρεψαν ἄπρακτα, οἱ δὲ Μαχδισταὶ ἐπεκράτησαν καθ' ὅλοκληρίαν.

Ἡ ἐκρηχθὼς κατάστασις διήρκεσεν ἐπὶ 13 ἔτη. Ὁ Μάχδης ἀπέθανεν οἱ δὲ διαδεχθέντες αὐτὸν ἐξηκολούθησαν ἐντονώτερον τὰς φοβικαλεότητας, τὸ Σουδάν ἐσχάτη τελείως διὰ τὴν Αἴγυπτον και κατέστη ἀνεξάρτητον Κράτος τῶν

Μαχδιστῶν ὑπὸ τὸν Ἀβδάλ-ἑλ-Γαῖση, ὁ ὁποῖος διεξήγαγε νικηφόρους πολέμους και ἐναντίον τῶν Ἀβησυνῶν.

Ἡ χώρα ὑπέφερε φοβερὰ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, ἡ καλλιέργεια παρημελήθη, τὸ ἐμπόριον ἐσταμάτησε, ὁ ἰθαγενὴς πληθυσμὸς ἠλαττώθη εἰς βαθμὸν ἀπελπιστικόν, τὸ δὲ Σουδάν ἔμενε κλειστὸν και ἀπρόσιτον εἰς τοὺς ξένους.

Τέλος ἀπὸ τοῦ 1896 ὁργανώθη Ἀγγλοαιγυπτιακὴ ἐκστρατεία πρὸς ἀνακατάληψιν τῆς χώρας ἡ ἐκστρατεία αὕτη διήρκεσε δύο ἔτη κατόπιν δὲ μεγίστων δυσχερειῶν και πολλῶν μαχῶν οἱ ἐπαναστάται κατεβλήθησαν ὁλοσχερῶς διὰ τῆς μάχης τῆς Ἀτμπάρας (1898), εἰς τὴν ὁποίαν διεκρίθη ὁ λόρδος Κίτσεנερ.

Μὲ τὴν προέλασιν τῶν στρατευμάτων ἐγένετο ταυτοχρόνως και ἡ στρώσις σιδηροδρ. γραμμῶν καθὼς και ἡ κατασκευὴ ἄλλων μέσων συγκοινωνίας γεφυρῶν, ὁδῶν κ. λ. π. τὰ ὁποῖα ἔλειπον ὡς τότε καθ' ὅλοκληρίαν.

Ἡ χώρα ἔκτοτε διατελοῦσα ὑπὸ Ἀγγλοαιγυπτιακὴν κατοχὴν διαρκῶς προοδεῖν ἔχει δὲ μεγίστην σπουδαιότητα τόσον διὰ τὸν φυσικὸν αὐτῆς πλούτον, ὅσον και διότι δι' αὐτῆς διέρχεται ὁ Νεῖλος, τοῦ ὁποίου τὰ ὕδατα δύνανται οἱ κατέχοντες τὸ Σουδάν νὰ περιορίσουν διὰ τὴν Αἴγυπτον και νὰ βλάψουν σπουδαίως τὴν γεωργίαν τῆς.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΣΟΥΔΑΝ

ΘΕΣΙΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΦΥΣΙΚΗ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΚΛΙΜΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Τὸ Σουδάν **ὁρίζεται** πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Αἰγύπτου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἑρυθρᾶς θαλάσσης, τῆς Ἑρυθραίας καὶ τῆς Ἀβησσινίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Οὐγάνδας καὶ τοῦ Βελγικοῦ Κόγκου, καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ Κόγκου καὶ τοῦ Γαλλικοῦ Σουδάν.

Ἡ **ἐπιφάνειά** του εἶναι 2 1/2 φορές μεγαλυντέρα τῆς ἐπιφανείας τῆς Αἰγύπτου (2.400.000 τ. γ. μ.) ὁ πληθυσμὸς του ὅμως μόλις φθάνει τὰ 4.000.000 κ.

Διάπλασις τοῦ ἐδάφους. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Σουδάν εἶναι ποικιλόμορφος. Εἰς τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικὸν μέρος ὑπάρχουν ἀρκετὰ βουνά. Εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Μπάχρ-ἐλ-Γκαζᾶλ καθὼς καὶ πρὸς Δ. τοῦ Νείλου εὐρίσκονται χαμηλὰ ὄροπέδια καὶ πεδιάδες. Πρὸς Δ. ἐπίσης τοῦ ποταμοῦ ἐκτείνεται καὶ ἡ μεγάλη ἔρημος **Μπαχερουντα** καθὼς καὶ μέρος τῆς **Λιβυκῆς** πρὸς Ἀνατολὰς δὲ πάλιν ἡ **ἐρημος τῆς Νουβίας**, προέκτασις τῆς Ἀραβικῆς.

Ὅρη. Τὰ σπουδαιότερα τούτων εἶναι : Τὸ **Ἀβη-**

σινιακὸν ὄροπέδιον, αἱ λοφοσειραὶ τοῦ **Μπένι-Σαγκούλ**, οἱ λόφοι τῆς **Νουβίας** (Γκεντίρ, Τεκέμ καὶ Ταζάε) καὶ αἱ ὄροστοιχίαι τοῦ **Νταρφόρ** μετ' ὑψηλοτέραν κορυφὴν τὸ **Γκέμπελ-Μάρα**.

Ὀάσεις. Εὐφορώταται ὁάσεις εἶναι διεσπαρμέναι εἰς τὰς ἐρήμους τοῦ Σουδάν, ὡς λ. γ. ἡ **Σελέμα**, ἡ **Ζαχάουα** καὶ ἡ **Ἐλ-Κάμπ** πρὸς Δ. τοῦ ποταμοῦ.

Μακρὰν, εἰς τὰ βορειοδυτικὰ σύνορα τῆς χώρας εὐρίσκεται ἡ μεγάλη ὁάσις **Κούφρα**, κατοικουμένη ὑπὸ τῶν **Σενούσι**.

Ποταμοί. Τὸ Σουδάν διασχίζεται καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸ μήκος ἀπὸ Ν. πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Νείλου, ὁ ὁποῖος δέχεται δεξιόθεν μὲν τὰ ὕδατα τῶν παραποτάμων **Σομπάτ**, **Κουανού** **Νεζίου** καὶ **Ἀμπάρα**, ἀριστερόθεν δὲ τῶν **Μπάχρ-ἐλ-Γκαζᾶλ** καὶ **Μπάχρ-ἐλ-Ἀραμπ**.

Ὁ Νεῖλος ἐρχόμενος ἀπὸ τὰς περὶ τὸν Ἰσημερινὸν μεγίστας λίμνας **Βικτωρίαν**, **Ἀλμπερτ** καὶ **Ἀλπερτ-Ἐντουαρντ** εἰσέρχεται εἰς τὸ Σουδάν μετὰ τὸ

Γκοντοκόροον με κατεύθυνσιν πρὸς Β. μέχρις ὅτου ἔνωθη με τὸν Μπάχο-ἐλ-Γκαζῶλ. Ἐκεῖθεν στρέφεται πρὸς Α. καὶ ἐνούμενος με τὸν Σομπάτ γυρίζει πάλιν πρὸς Β. κατευθυνόμενος εἰς τὸ Χαροτούμ, πρὸ τοῦ ὁποίου σχηματίζει μεγάλην καμπύλην.

Ἀπὸ τὴν Ἄλμπερτ μέχρι Μπάχο-ἐλ-Γκαζῶλ ὁ ποταμὸς ὀνομάζεται **Μπάχο-ἐλ-Γκέμπελ** (ποταμὸς τῶν ὀρέων), ἐκεῖθεν μέχρι Χαροτούμ **Λευκὸς Νεῖλος**, ἐκεῖθεν δὲ πάλιν μέχρι τῆς Μεσογείου ἀπλῶς Νεῖλος.

Αἱ ραγδαίονται καὶ πολὺμηνοὶ βροχαί, αἱ ὁποῖαι πίπτουν εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἔχουν μεταβάλλει τὸ περὶ τὰς λίμνας μέρος τοῦ Σουδάν εἰς ἀπέραντον ἔλος, εἶναι δὲ αἱ λίμναι αὗται ἡ κεντρικὴ ἀποθήκη τοῦ Νεῖλου, ἡ ὁποία οὐδέποτε ὑφίσταται ἐλάττωσιν τῶν ὑδάτων τῆς.

Πολλοὶ δευτερεύοντες ποταμοὶ ἀπὸ Ν. καὶ Ν. Δ. ἐρχόμενοι **Μπάχο-ἐλ-Ἀρμπ.**, **Μπάχο-ἐλ-Χάμρ** κ. ἄ. φέρουν μεγάλας ποσότητας ὑδάτος εἰς τοὺς Μπάχο-ἐλ-Γκέμπελ καὶ Μπάχο-ἐλ-Γκαζῶλ, οὗτοι δὲ τροφοδοτοῦν τὸν Νεῖλον κατὰ τὸ θέρος, ὅποτε δηλ. ἔχει ἔλλειψιν.

Ὁ **Κυανὸς Νεῖλος** πηγάζων ἀπὸ τὴν λίμνην **Τσάνζ** τῆς Ἀβησινίας χίνεται εἰς τὸν Λευκὸν Νεῖλον παρὰ τὸ Χαροτούμ.

Ὁ **Ἀτμπίρος** ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν Ἀβησινίαν ἐπίσης ἐνοῦται με τὸν Νεῖλον παρὰ τὴν πόλιν Μπερμπερίαν.

Ὁ δὲ **Σομπάτ** πηγάζων ἀπὸ τὰ νότια μέρη τοῦ Ἀβησνιακοῦ ὀροπεδίου χίνεται εἰς τὸν Λ. Νεῖλον ὀλίγον πρὸ τοῦ Μπάχο-ἐλ-Ζεράφ.

Οἱ τρεῖς οὗτοι ποταμοὶ διερχόμενοι, ὡς εἵπομεν, ἀπὸ τὰ ἡφαιστειογενῆ ὀροπέδια τῆς Ἀβησινίας ἀποκομίζουν

ἄφθονα ὕδατα τῶν ραγδαϊοτάτων βροχῶν, αἱ ὁποῖαι πίπτουν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούνιον μέχρις Ὀκτωβρίου.

Ὁ ἀπότομος καὶ ὀρηκτικὸς αὐτῶν ροὺς συμπαρασύρει ἐκ τῶν ἡφαιστειογενῶν στρωμάτων καὶ τὴν πολὺτιμον ἱλὺν, ἡ ὁποία φθάνουσα μέχρις Αἰγύπτου διὰ τοῦ Νεῖλου ἐπικαθίσταται εἰς τὰς καλλιεργουμένας ἐκτάσεις καὶ καθιστᾷ αὐτὰς εὐφορωτάτας. Ἡ ἐτησίᾳ ὕψωσις τῶν ὑδάτων τοῦ Νεῖλου εἰς τὴν Αἰγύπτου ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριον μέχρις Ὀκτωβρίου ὀφείλεται εἰς τοὺς τρεῖς ἀνωτέρω ποταμούς.

Καταρράκται. Ἐπὶ τοῦ Νεῖλου, ὡς εἵπομεν, σχηματίζονται 6 καταρράκται, τῶν ὁποίων οἱ πέντε εὐρίσκονται μεταξὺ Χαροτούμ καὶ Οὐάντι Χάλφα, ὁ δὲ ἕκτος πρὸ τοῦ Ἀσσουάν. Εἰς αὐτοὺς ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ εἶναι βραχύδης καὶ ἀπόκρημνος, τὸ ρεῦμα ταχὺ καὶ ὁ πλοῦς δυσκολώτατος.

Τὰ σάντ. Ἡ παρὰ τοὺς ποταμούς Μπάχο-ἐλ-Γκέμπελ, Μπάχο-ἐλ-Γκαζῶλ καὶ Μπάχο-ἐλ-Ζεράφ ἐκτάσεις εἶναι ἀπέραντον ἔλος, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου οἱ ποταμοὶ οὗτοι δυσκόλως εὐρίσκουν τὴν κανονικὴν τῶν κοίτην ρέοντες εἰς πολυστρόφους αἰάλας.

Εἰς τὸ ἔλος τοῦτο ὑπάρχει πλουσιωτάτη βλάστησις ὑδροβίων φυτῶν πρὸ πάντων καλὰμων καὶ παπύρου, ὁ ὁποῖος ἐξαιρετικῶς εὐδοκίμει ἀναπτυσσόμενος εἰς ὕψος 5-6 μ. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μεγάλων βροχῶν καὶ τῶν καταιγίδων τεράστιοι ὄγκοι τῶν φυτῶν τούτων ἐκρίζονται καὶ παρασύρονται ὑπὸ τῶν ρεινμάτων, συσσωρεύονται δὲ εἰς τὰς στενὰς καμπὰς τοῦ ποταμοῦ καὶ φράττουν τὴν διάβασιν. Οἱ οὕτω σχηματιζόμενοι φραγμοὶ αὐτοὶ λέγονται **σάντ**, ἀποτελοῦν δὲ νήσους ὁλοκλήρους καὶ ἔχουν μῆκος πολλῶν χι-

λιομέτρων τὸ δὲ πάχος των φθάνει πολλάκις τὰ 10 μέτρα.

Τὰ **σάντ** εἶναι συνηθέστατα εἰς τὸν Μπάχο-ἐλ-Γκέμπελ εἰς τὴν λίμνην **Νό**, σπανιότερα δὲ εἰς τὸν Μπάχο-ἐλ-Γκαζάλ.

Αἱ ἐπιπλέονσαι αὗται νῆσοι φθάνουν καὶ μέχρι τοῦ Λευκοῦ Νείλου, ἐπειδὴ ὅμως ἡ κοίτη τούτου εἶναι εὐρεία τὸ δὲ ρεῦμα ταχὺ παρασύρονται καὶ διαλύονται χωρὶς νὰ διακόψουν τὴν ποταμοπλοΐαν. Ἰδιαιτέρα ὑπηρεσία συσταθεῖσα ἀπὸ τοῦ 1910 ἀσχολεῖται μὲ τὴν καταστροφὴν τῶν **σάντ** διὰ τὴν εὐκολίαν τῆς ποταμοπλοΐας.

Κλέμα. Τὸ Σουδάν κεῖται πλησίον τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ ὥς ἐκ τούτου ἔχει κλίμα γενικῶς θερμὸν.

Τὰ θερμότερα μέρη τῆς χώρας εἶναι αἱ πολλὲς πλησίον τοῦ Ἰσημερινοῦ περιφέρειαι Μπάχο-ἐλ-Γκαζάλ καὶ Μπάχο-ἐλ-Γκέμπελ.

Γενικῶς διὰ τὸ κλίμα τοῦ Σουδάν δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἑξῆς: α') Εἰς τὰ Β. μέρη ἂν καὶ πολλὴ θερμὸν εἶναι ὅμως ξηρὸν καὶ ὑγιεινὸν ἰδίως εἰς τὰς ἐρήμους.

β') Εἰς τὰ Ν. τὰ ἐλώδη ἐκεῖνα μέρη τῶν λιμνῶν καὶ τῶν μεγάλων βορῶν εἶναι πολλὴ θερμὸν, ὕγρὸν καὶ ἀνθυγιεινὸν ἰδίως διὰ τοὺς Εὐρωπαίους.

γ') Εἰς τὰ Α. ἰδίως τὰ περὶ τοὺς ποταμοὺς Κουανὺν Νεῖλον καὶ Σομπάτ εἶναι ὕγρὸν ἐπίσης καὶ ἀνθυγιεινόν.

Αἱ στεπνώδεις χώραι Κορντοφάν καὶ Νταρφοῦρ εἶναι μᾶλλον ὑγιεινὰ ἔχουσαι κλίμα ξηρὸν.

Βροχὴ ραγδαίотатаί πίπτουν κυρίως εἰς τὰ Ν. μέρη ἐνῶ εἰς τὰ Β. σπανίως βρέχει.

Προϊόντα. Τὰ **δακτικὰ** προϊόντα εἶναι ὥς τώρα σκεδὸν καὶ τὰ σπουδαιότερα. **Ἐβενος, μπικμποῦ, ἄλλα**

πολύτιμα ξύλα καὶ ἀρωματώδη φυτὰ εὐρίσκονται ἐν μεγάλῃ ἀφθονίᾳ, ἡ δυσκολία ὅμως τῆς μεταφορᾶς ἐμποδίζει τὴν εὐρείαν ἐκμετάλλευσιν αὐτῶν.

Εἰς τὰ Β. μέρη εὐδοκιμοῦν ἐν εἶδος φοινικοδένδρων, τὰ ὅποια παρέχουν θανμασίαν κλωστήν.

Ἀξιόλογα δασικὰ προϊόντα εἶναι ἐπίσης ἡ **γόμμα** καὶ τὸ **ἐλαστικόν** (χυμὸς δένδρων ἀμφότερα).

Ἡ Κυβέρνησις ἐνθαρρύνει καὶ προοστατείνει τὴν παραγωγὴν γόμμας παρέχουσα εἰς τοὺς καλλιεργητὰς φυτὰ δωρεάν. Τὸ ἐλαστικὸν καλλιεργεῖται ἐπίσης εἰς μεγάλας ἐκτάσεις καὶ ἡ ποιότης αὐτοῦ εἶναι ἀρίστη.

Ἀγροικὰ ζῷα. Εἰς τὸ Σουδάν ὑπάρχει πληθώρα παντὸς εἶδους ζῶων καὶ πτηνῶν ἀγρίων (λέοντες, λεοπαρδάλεις, ἔλαφοι, ἀντιλόποι, ἵπποπόταμοι, κροκόδειλοι, ρινόκερρ, ἐλέφαντες, βοῦβαλοι, πίθηκοι κ. λ. π.), τὰ ὅποια ἀποδίδουν δέρματα, ὀστᾶ, πτερὰ κ. ἄ.

Τὰ ζῷα ταῦτα ἐξυπηρετοῦν καὶ ἐμμέσως τὰ οἰκονομικὰ τῆς χώρας διὰ τῶν μεγάλων φόρων, οἱ ὅποιοι καταβάλλονται ὑπὸ τῶν κυνηγῶν, ὅπως λάβουν τὴν ἄδειαν νὰ θηρεύσουν.

Τὸ **ἐλεφαντοστοῦν** καὶ τὰ **πτερὰ τῆς στρουθοκαμήλου** εἶναι τὰ δύο κυριώτερα προϊόντα τοῦ κυνηγίου.

Τὸ ἐλεφαντοστοῦν προέρχεται ἀπὸ τὸ Κορντοφάν, Νταρφοῦρ καὶ Μπάχο-ἐλ-Γκαζάλ, συγκεντρώνεται δὲ εἰς τὰς ἀγορὰς Ναχούντ, Χαροῦμ καὶ Ὁμντουρμαν.

Πολλοὶ Σουδανοὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὸ κυνήγιον τῆς στρουθοκαμήλου καθὼς καὶ εἰς τὴν ἀνατροφὴν αὐτῆς.

Ἡ ἀγρία στρουθοκαμήλος συναντᾶται εἰς τὴν Ἀνατο-

λικήν ξρημον, τὸ Κορντοφάν καὶ τὴν περιφέρειαν Μπάχρ-
ἐλ-Γκαζάλ.

Τὰ περὰ εἶναι δύο εἰδῶν : τὰ προερχόμενα ἀπὸ θη-
ρευθέντα πτηνά, καὶ τὰ ἀπὸ τὰ κατοικίδια τοιαῦτα. Τὰ
πρῶτα εἶναι πολὺ καλλίτερα, μακρότερα μὲ ζωηρότερα
χρώματα καὶ διατηροῦνται περισσότερον.

Τὰ περὰ τῶν ἀρρένων στρουθοκαμήλων εἶναι ὀλίγα,
λευκὰ καὶ μαῦρα, τῶν δὲ θηλέων 5-6 δεκάδες λευκὰ ἢ φαιά.
Ἡ ὥραιότης τῶν πτερῶν ποικίλλει ἀπὸ πτηνοῦ εἰς πτηνόν.

Μεγάλαι ἀγοραὶ πτερῶν ὑπάρχουν εἰς τὸ Ὑμντουρ-
μαν-Ἐλ-Ὀμπέιν καὶ Ναχούντ, ἡ τιμὴ δὲ τῶν μὲν ἐκ κνη-
γίων εἶναι 200-600 Γ. Δ. τὰ 4 ρότολα (1 1/2 δεκά περίπου)
τῶν δὲ κατοικιδίων 200-220 Γ. Δ.

Τῶν στρουθοκαμήλων πωλοῦνται καὶ τὰ αὐγά, τὸ λί-
πος καὶ ὁ ἐγκέφαλος.

Κέραια καὶ δέρματα τῶν ρινόκερω, ἀντίλοπων,
κροκοδείλων, βοῶν καὶ προβάτων εἶναι ἐπίσης ἀξιόλογα
προϊόντα. Τὰ **ποῖμνια** πολλαπλασιάζονται ταχέως χάρις
εἰς τὴν ἀγάπην τῶν Σουδανῶν, πολλοὶ τῶν ὁποίων διαθέ-
τουν τὰς οἰκονομίας των πρὸς αὐξήσιν τῶν ποιμνίων.

Βόες, πρόβατα καὶ αἰγες εἶναι πολυπληθέστερα εἰς τὰ
Β. μέρη, διότι οἱ κάτοικοι τούτων τὰ περιποιῦνται καλ-
λίτερον.

Κάμηλοι καὶ ἕπποι συνηθέστατοι εἰς τὸ Β. μέρος
εἶναι ἄγνωστοι εἰς τὸ Κορντοφάν καὶ εἰς τὰ Ν. τοῦ Σενάφ.

Ἐκτὸς τῶν ἀγρίων καὶ τῶν κατοικιδίων ζώων, ἀφθο-
νοῦν εἰς τὸ Σουδάν καὶ ὠρισμένα εἶδη ἐντόμων λίαν ἐπι-
βλαβῶν ὡς λ. γ. αἱ **Σερούτ**, εἶδος μαυρείδερων μυιῶν
ὁμοίων πρὸς σφήκας μὲ κέντρον ὀξὺ καὶ σκληρόν, αἱ ὁποῖαι
εἶναι τόσον ἐπιθετικαὶ κατὰ τῶν κατοικιδίων ζώων ὥστε

οἱ ἄνθρωποι ἀναγκάζονται νὰ κρύπτουν αὐτὰ διὰ νὰ τὰ
προφυλάξουν.

Οἱ λευκοὶ μύρμηκες. Τοιοῦτοι ὑπάρχουν κατὰ
ἐκατομύρια εἰς τὰ νότια μέρη, αἱ δὲ φωλεαὶ των (σωροὶ
χώματος) δίδουν εἰς μεγάλας ἐκτάσεις ὄψιν νεκροταφείου·
οἱ λευκοὶ μύρμηκες εἶναι καταστρεπτικοὶ εἰς τὰ δένδρα, εἰς
τὴν ξυλείαν τῶν οἰκιῶν καὶ τοὺς τηλεγραφικοὺς στύλους.

Ἀκρίδες. Καὶ τούτων ἐπίσης ἐνσκήπτουν κατὰ
καιροὺς μεγάλα σμήνη προξενούντα ἀνυπολόγιστους ζημίας
εἰς τὴν γεωργίαν.

Κῶνωπες. Πληθώρα τοιούτων παρατηρεῖται εἰς
τὰ βαλτώδη μέρη, εἶναι δὲ τόσον ἄγριοι καὶ αἰμοδιφεῖς
ὥστε καθιστοῦν τὴν ζώην ἀφόρητον.

Γεωργία καὶ γεωργικὰ προϊόντα

Μολονότι τὰ δασικά καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα τοῦ
Σουδάν εἶναι σπουδαιότατα, τὸ οἰκονομικὸν μέλλον αὐτοῦ
ἐξαρτάται ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας.

Ἡ **Γκεζίρα** ἡ μεταξὺ δηλ. Κυανοῦ Νείλου καὶ
Ἀτμπαρά ἐκτασις καθὼς καὶ ἡ Μουδιρία Ντόγκολας εἶναι
εὐφορώταται γόνιμα εἶναι ἐπίσης τὰ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ
Νείλου μέρη, τὰ παρὰ τοὺς παραποτάμους αὐτοῦ, καθὼς
καὶ μερικαὶ κοιλάδες τοῦ Κορντοφάν καὶ τοῦ Νταρφούρ.
Εἰς τὸ Σουδάν ἀρκεταὶ γαῖαι ἐκτὸς τῆς διὰ τοῦ ποταμοῦ
ἀρδεύσεως ποτίζονται καὶ διὰ τῶν βροχῶν. Πρὸς Β. τοῦ
Χαρτούμ, ὅπου αἱ βροχαὶ εἶναι σχεδὸν ἄγνωστοι καλλιερ-
γοῦνται μόνον αἱ πλησίον τοῦ ποταμοῦ γαῖαι. Εἰς τὴν
λεκάνην τοῦ Κυανοῦ Νείλου, ἡ Γκεζίρα καὶ αἱ πεδιάδες
τοῦ Γκεντάρεφ εἶναι τὰ εὐφορώτερα διμερίσματα τοῦ Σου-

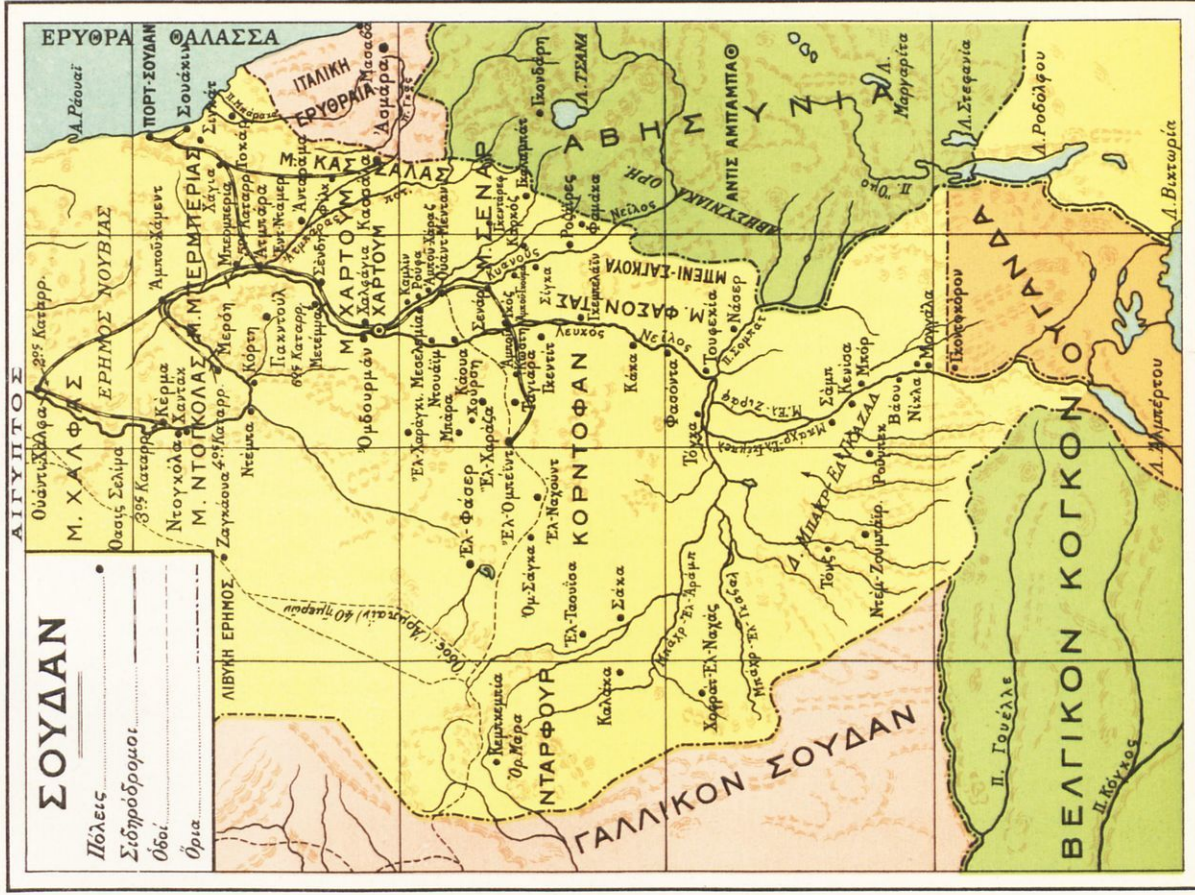
ΣΟΥΔΑΝ

Πόλεις

Σιδηρόδρομοις

ὅδοι

Όχι

δαν ποτιζόμενα ἀφθόμως καὶ ὑπὸ τῶν βροχῶν.

Εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Λευκοῦ Νεῖλου, Κορντοφὰν καὶ Νταρφούρ, αἱ γαῖαι εἶναι πτωχαὶ καὶ ἡ παραγωγή ἀσήμαντος. Εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Τοκάρ, τοῦ Δέλτα, τοῦ ποταμοῦ Μπάρακα, τῆς Κάσας καὶ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Γκαῖς, ἡ γινομένη ἄρδευσις ἐπιτρέπει τὴν καλλιέργειαν σίτου καὶ βάμβακος. Ἡ καλλιεργουμένη ἐπιφάνεια διαρκῶς αὐξάνει διὰ τῆς τελειοποιήσεως τῶν ἄρδευτικῶν ἔργων, ὑπερβαίνει δὲ σήμερον τὰ 4.000.000 φεντάνια εἰς ὅλην τὴν χώραν.

Τὰ $\frac{2}{3}$ τοῦ καλλιεργουμένου ἐδάφους διατίθενται διὰ τὰ δημητριακὰ (ιδίως ἀραβόσιτον), τὰ ὅποια ἀποτελοῦν τὴν κυριωτέραν τροφήν τοῦ ἰθαγενοῦς πληθυσμοῦ.

Ἀραβόσιτος καὶ φακαί, σισάμι, ἀραχίδες (κοινῶς σουδάνια), χορμυδία, διάφορα εἶδη λαχανικῶν, πεπόνια κ.λ.π. εὐδοκιμοῦν καὶ καλλιεργοῦνται εἰς μεγάλην κλίμακα, ἐνῶ ὁ σῖτος εἰς ὀλίγα μόνον μέρη.

Μεγάλαι ἐκτάσεις καλύπτονται ἀπὸ φοινικόδενδρα, τὰ ὅποια διαρκῶς πληθύνονται· πλέον τοῦ 1.000.000 φοινικόδενδρων ὑπάρχουν εἰς τὴν Ντόγκολαν καὶ ἄλλα μέρη. Οἱ γεωργοὶ τοῦ Σουδάν καταγίνονται τώρα εὐρύτατα καὶ μὲ τὰ βιομηχανικὰ φυτὰ, ιδίως δὲ τὸν βάμβακα.

Ἡ παραγωγή βάμβακος εἰς τὸ Σουδάν εἶναι ἤδη

σημαντικὴ, μέγιστα δὲ ἄρδευτικὰ ἔργα κατασκευάζονται διαρκῶς, ἀποβλέποντα εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς καλλιέργειας τοῦ πολυτίμου τούτου φυτοῦ.

Κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικὰς εἶναι δυνατόν μὲ τὴν τελειοποίησιν τῆς ἄρδευσεως νὰ καλλιεργηθοῦν εἰς τὸ Σουδάν περὶ τὰ 10.000.000 φεντάνια μὲ βάμβακα, ἐνῶ τώρα καλλιεργεῖται μικρὰ σχετικῶς ἔκτασις. Ἡ Γκεζίρα καὶ ἡ περιφέρεια Σουάκιμ εἶναι μέχρι σήμερον τὰ δύο κυριώτερα κέντρα τῆς βαμβακοπαραγωγῆς.

Ἡ Κυβέρνησις ὅπως καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον παρέχει εἰς τοὺς γεωργοὺς ἐκλεκτὸν σπόρον καὶ πολλὰς ἄλλας βοηθείας. Μία μεγάλη ἐταιρία ἰδρυθεῖσα πρὸ ἐτῶν εἰς τὸ Σουδάν (ἡ Zeidab Plantation Syndicate) ἔχει ἤδη εἰς τὴν κατοχήν της ἓν ἀπέραντον κτῆμα μεταξὺ Νεῖλου καὶ Ἀτμπάρα βαμβακοφυτευμένον καὶ κατοκημένον ἀπὸ 9.000 κ. ἐνῶ πρὶν ἀρχίσει ἡ καλλιέργεια μόλις ὑπῆρχον εἰς τὴν περιφέρειαν ταύτην περὶ τοὺς 700 κ.

Ἡ ἐπέκτασις τῆς καλλιέργειας, καὶ τὰ μεγάλα ἔργα (ιδίως ἄρδευτικά), τὰ ὅποια γίνονται τώρα εἰς τὸ Σουδάν εἶναι αἰτία συγκεντρώσεως περισσοτέρων ἐργατικῶν χειρῶν καθὼς καὶ πολλῶν κεφαλαιούχων ἐπιχειρηματιῶν, προβλέπεται δὲ ὅτι λίαν ταχέως θὰ ἀποβῇ τὸ Σουδάν μία ἀπὸ τὰς πλουσίας γεωργικὰς χώρας τοῦ κόσμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΣΟΥΔΑΝ

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Εἰς τὸν πληθυσμὸν τοῦ Σουδάν (περὶ τὰ 4.000.000) διακρίνομεν κυρίως τρεῖς διαφόρους φυλάς: τοὺς **Ἀραβας**, τοὺς **Νέγρους** καὶ τοὺς **Νιζάμ - Νιζάμ**.

Οἱ Νέγροι (μαῦροι) κατοικοῦν εἰς τὸ Ν. καὶ τὸ Κεντρικὸν Σουδάν, ἀσχολοῦνται δὲ ἰδίως εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Οἱ Ἀραβες εἰς τὸ δυτικὸν μέρος, πολλοὶ δὲ τούτων εἶναι νομάδες, ἀλλ' ὅσοι εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ

ΤΥΠΟΙ ΜΠΕΤΟΥ'Ι'ΝΩΝ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ ΜΠΙΣΑΡΙΝ

Νείλου ἀποζοῦν ἐκ τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιοτεχνίας. Οἱ Νιζάμ-Νιζάμ, οἱ ὅποιοι ἀνήκουν εἰς τὴν ἀνοιχτόχρωμον φυλὴν τῶν Ἀζαντέ, κατοικοῦν εἰς τὰς ἄκρας τοῦ Λευκοῦ Νείλου καὶ παρὰ τὸν Κόγκον, ἀσχολοῦνται δὲ μὲ τὸ κνήγιον, ἐνθ' αἱ γυναῖκες τῶν φροντίζουν διὰ τὰς γεωργικὰς ἐργασίας.

Αἱ πυκνότερον κατοικημένοι περιφέρειαι τῆς χώρας εἶναι ἡ Γκεζίρα, ἡ Ντόγκολα, καὶ τὰ περὶ τὸ Χαρτούμ μέρος. Εἰς τὸ Νταρφουρ καὶ κυρίως εἰς τὴν κοιλάδα πρὸς Β. τοῦ Χαρτούμ αἱ φυλαὶ εἶναι ἀναμεμυγμέναι.

Ἡ πρακτικὴ ἐπαγγελματικὴ μόρφωσις, ἡ ὁποία δίδεται εἰς τὴν Σχολὴν τοῦ Χαρτούμ, δημιουργεῖ ἀπὸ τὰ διάφορα στοιχεῖα μίαν τάξιν ἐργατῶν καὶ τεχνιτῶν πολλῶν καλῶν, οἱ ὅποιοι μεγάλως συντελοῦν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας.

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Μάχη ἐγένοντο μεγάλαι μεταβολαὶ καὶ μετακινήσεις τῶν διαφόρων φυλῶν τοῦ Σουδάν, μερικαὶ μάλιστα εἰς τὸ Β. μέρος κατεστράφησαν καὶ ἐξέλειπον ἐντέλως,

Τὰ Β. μέρη ἦσαν πρὸ πολλῶν ἐτῶν πυκνότερα κατοικημένα, ἐκεῖθεν δὲ ἐλαμβάνοντο οἱ δοῦλοι, οἱ ὅποιοι ἐπέτλυνον καὶ ἐπωλοῦντο ὡς ἐμπόρευμα εἰς τὸ Χαρτούμ.

Αἱ Ἀραβες κάτοικοι τοῦ Σουδάν δὲν ὑπῆρξαν καὶ οὔτε εἶναι ὡς σήμερον ἐνιαία φυλή, ἀποτελοῦνται δὲ ἀπὸ

διάφορα φύλα σπουδαιότερα τῶν ὁποίων εἶναι: Οἱ **Καμπυμπές**, οἱ ὁποῖοι ἐδεκατίσθησαν ὑπὸ τῶν Μαχδιστῶν, οἱ **Μπαγγάροι**, φυλὴ ἔχουσα ὥραιότατους ἄνδρας ζωηροὺς καὶ ταραχοποιούς. Οὗτοι ἦσαν ἰσχυρότατοι σύμμαχοι τοῦ Μάχδη καὶ περιώνυμοι δουλέμποροι. Οἱ **Γκαζλίν**, οἱ πρῶτοι ἐπαναστατήσαντες κατὰ τῆς Αἰγύπτου, κ. π. ᾧ.

Οἱ ἰθαγενεῖς Σουδανοὶ ὥς ἐκ τοῦ κλίματος τῆς χώρας εἶναι φυγόπονοι, ἐργάζονται δὲ μόνον ἐξ ἀνάγκης διὰ τὰ ζήσουν. Κατοικοῦν ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς καλύβας ἥ καὶ σπηνὰς καὶ μόνον εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ μεγάλα χωρία βλέπει τις πλινθοκτίστους καὶ λιθοκτίστους οἰκίας.

Ἐκτὸς τοῦ ἰθαγενοῦς πληθυσμοῦ διαμένουν εἰς τὸ Σουδάν καὶ περὶ τὰς 7 - 8000 ξένοι κατοικοῦντες εἰς τὸ Χαρτοῦμ καὶ εἰς ἄλλας ἐμπορικὰς πόλεις. Οἱ ξένοι ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν καλλιέργειαν καὶ μερικὰ εἶδη βιομηχανίας, ἀρκετοὶ δὲ εἶναι ἐπιστήμονες

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΟΥΔΑΝ

Ἐκ τῶν ξένων οἱ σπουδαιότεροι μετὰ τοὺς Ἀγγλοὺς ἀπὸ ἀπόψεως πλούτου ὁργανώσεως καὶ ἐπιβολῆς εἶναι οἱ Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι ἔχουν εἰς χεῖράς των ὅλον σχεδὸν τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον τῆς χώρας.

Πλεῖστα ὅσα Ἑλληνικὰ ἐμπορικὰ καταστήματα ἰδίως ἐξαγωγῆς ἐργάζονται καὶ ἀκμάζουν εἰς τὸ Χαρτοῦμ, Πόρτ-Σουδάν καθὼς καὶ ἐργοστάσιον κατασκευῆς κομβίων ἐν Ἀτμάρᾳ, καὶ εἰς ἄλλας πόλεις.

Πολλοὶ Ἕλληνες κατέχουν Κυβερνητικὰς θέσεις καὶ ἀπολαύουν μεγάλῃς ἐκτιμήσεως ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν καὶ τῶν Ἀγγλῶν.

Τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον ἐν Χαρτοῦμ τόσον λογαριάζεται ὥστε αἱ ἐπιγραφαὶ διὰ τὴν κίνησιν εἰς τὰς ὁδοὺς συντάσσονται καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Ἐκτὸς τῶν ἐμπορευομένων καὶ τῶν ὑπαλλήλων ὑπάρχουν ἐν Σουδάν καὶ ἀρκετοὶ ὁμογενεῖς μας ἐπιστήμονες, ἱατροί, δικηγόροι, μηχανικοὶ κ. λ. π.

Κατὰ τὸ πλεῖστον οἱ Ἕλληνες τοῦ Σουδάν εἶναι ὠργανωμένοι εἰς παροικίας καὶ Κοινότητες, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότερα εἶναι ἡ τοῦ Χαρτοῦμ ἀριθμοῦσα περὶ τὰ 1200 μέλη καὶ ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Νουβίας. Ἡ Ἑλλην. Κοινότης Χαρτοῦμ ἰδρυθεῖσα ἀπὸ τοῦ 1902 εἶναι ἀκμαϊοτάτη, διατηρεῖ δὲ ἑπτατάξιον Ἀστικὴν μικτὴν σχολὴν τελείως λειτουργοῦσαν ἐντὸς μεγαλοπρεποῦς κτιρίου, μὲ 160 περίπου μαθητὰς καὶ μαθητρίδας, καὶ ἰδιαιτέρον Νηπιαγωγεῖον.

ΕΛΛΗΝΕΣ ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΡΙΑΙ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥΜ

Ἄλλα Ἑλληνικά ἰδρύματα εἰς τὴν πόλιν ταύτην εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ὁ Ἀθλητικὸς Σύλλογος ἔχων καὶ τέλειον Γυμναστήριον καὶ δύο Ἑλλ. Λέσχαι.

Ἐπίσης ἐν Χαροῦμ ἐκδίδεται ἑβδομαδιαία Ἑλλην. ἐφημερίς τῷ «**Χρονικῷ τοῦ Σουδάν**».

Μικρότεραι Ἑλλην. Κοινότητες ὑπάρχουν καὶ εἰς τὰς ἑξῆς πόλεις: Πόρτ-Σουδάν, ἔχουσα καὶ μικρὰν σχολήν, Ἀτμπάρα ἔχουσα ἐπίσης σχολήν, Οὐάντ-Μέντανι καὶ εἰς τὸ Ἑλ-Ὀμπέιντ.

Διεσπαρμένοι δὲ Ἕλληνες εὐρίσκονται εἰς τὸ Οὐάντι-Χάφα Μπάχρ-Ἑλ-Γκαζάλ, Ἑλ-Νουέμ, Ναχούτ κ. ἄ.

Ὁλος ὁ Ἑλληνισμὸς τοῦ Σουδάν ὑπολογίζεται 3500—4000 χιλ.

Οἱ ἄλλοι ξένοι εἶναι: Σύροι, Ἀρμένιοι, Ἑβραῖοι, Ἱταλοί, ἐκτὸς ἐννοεῖται τῶν Ἀγγλῶν πολιτῶν καὶ στρατιωτικῶν, οἱ ὅποιοι εἶναι πολυπληθεῖς.

Οἱ Αἰγύπτιοι τοῦ Σουδάν συγκαταλέγονται εἰς τὸν ἰθαγενῆ πληθυσμόν.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ

Τὸ Σουδάν Διοικητικῶς διαιρεῖται ὥς καὶ ἡ Αἴγυπτος εἰς Μουδιρίας. Αἱ Μουδιρίαι του μικραὶ καὶ μεγάλαι εἶναι 11 αἱ ἑξῆς: Ἐκ Β. πρὸς νότον. **Χάφζα**, **Ντόγκολα**, **Μπερμπερία**, **Χαρτούμ**, **Φασόντα**.

Ἀνατολικαί: Μουδιρία τῆς **Ἐρυθρᾶς θαλάσσης**, **Κάσαλα** καὶ **Σενάρ**.

Δυτικαί: **Κορντοφάν**, **Μπάχρ** - Ἑλ - **Γκαζάλ**, **Νταρφούρ**. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω Μουδιρῶν, ὑπάρχουν καὶ διαμερίσματα ἀνάλογα μὲ τὰς Διοικήσεις τῆς Αἰγύπτου ὡς λ. χ. τοῦ Μένι-Σαγκούλ, ἡ Διοίκησις τοῦ Ἀνω Νείλου,

ἡ **Μογκαλία** κ. λ. π.

Μουδιρία Χάφζα. Αὕτη ἐκτείνεται πρὸς Ν. τῆς Αἰγύπτου καὶ πρὸς Β. τῆς Ντόγκολας.

Πόλεις: Οὐάντι Χάφζα. Πρωτεύουσα τῆς Μουδιρίας παρὰ τὰ Σουδανοαἰγυπτιακὰ σύνορα, εἶναι τὸ βόρειον τέρμα τῶν Σουδανικῶν σιδηροδρόμων καὶ σπουδαῖον κέντρον ἐμπορίου. Ἐκεῖθεν τὸ ταξίδιον εἰς τὴν Αἴγυπτον (Ἀσσουάν) γίνεται διὰ τοῦ ποταμοῦ.

Τουφεκία. Βορείως τῆς Οὐάντι - Χάφζας, ἐμπορικὴ πόλις. **Σάρας**, **Ἀμπουγκόλ** καὶ **Ἀκίσα**, ἅπασαι ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Χάφζας-Κέρμας.

Μουδιρία Ντόγκολας. Δυτικῶς τῆς Μπερμπερίας πρὸς τὰ Ν. μέρη τῆς μεγάλης καμπῆς τοῦ Νείλου.

Πόλεις: Ντόγκολα πρωτεύουσα, ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὁχθῆς τοῦ Νείλου, παρ' αὐτὴν ἡττήθησαν οἱ Μαχδισταὶ τὸ 1896.

Νέμπζα. ἐπὶ τοῦ Νείλου, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Οὐάντι - Μέλχ (κοιλῆδος τοῦ ἁλτος) παρ' αὐτὴν διέρχεται μεγάλη ἐμπορικὴ ὁδὸς πρὸς τὸ Ὀμντουρμάν.

Κέρμα. Τελευταῖος σταθμὸς τῆς δυτικῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἀπὸ τὴν Οὐάντι - Χάφα.

Κόρτζα. Ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ν. Δ. τῆς Κέρμας.

Μερότ. Εἰς τὸ μέσον περίπου τῆς μεγάλης καμπῆς τοῦ Νείλου πλησίον τοῦ 4ου καταρράκτου ἡ πόλις αὕτη ὑπῆρξεν ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς Νουβίας. Κατὰ τὸν Στράβωνα Μερότ ὀνομάζετο ὀλόκληρος ἡ μεταξὺ τῶν ποταμῶν Νείλου καὶ Ἀτμπάρα χώρα. Τὰ ἐν αὐτῇ εὐρισκόμενα ἀρχαῖα μνημεῖα (πυραμίδες κ. λ. π.) εἶναι παρρημασμένης Αἰγυπτιακῆς τέχνης.

Μουδιρία Μπερμπερίας. Αὕτη ἐκτείνεται βο-

ρείως τοῦ Χαρτοῦμ κατὰ μήκος τῆς μεγάλης καμπῆς τοῦ Νεῖλου.

Πόλεις : **Μπερμπερίξ** Πρωτεύουσα ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, σπουδαῖος σιδηροδρομικὸς καὶ ἐμπορικὸς σταθμὸς, καὶ ἀφετηρία μεγάλων ἐμπορικῶν ὁδῶν.

Ἄμπου - Χάμεντ. Κεντρικὸς σιδηροδρομικὸς σταθμὸς **Μετέρμα** καὶ **Σένδη**, χωρία κυρίως ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ· εἰς τὴν Σένδην σταθμεύει τὸ Σουδανικὸν ἱπτικόν.

Ἐντ - Ντάμερ. Παρὰ τὴν ἔνωσιν Ἀτμάρρα καὶ Νεῖλου· τὸ χωρίον τοῦτο ἔχει ἔνδοξον ἱστορίαν. Εἰς παλαιότερους χρόνους διετῆρει Πανεπιστήμιον Ἀραβικόν, τοῦ ὁποῖου σώζονται τὰ ἐρεῖπια.

Μουδεριξ Χαρτούμ. Εἶναι ἡ σπουδαιότερα καὶ ἔχει τὸν μεγαλύτερον πληθυσμόν, ἐκτείνεται δὲ ἀπὸ τοῦ Λευκοῦ καὶ Κυανοῦ Νεῖλου μέχρι τοῦ βου καταρράκτου.

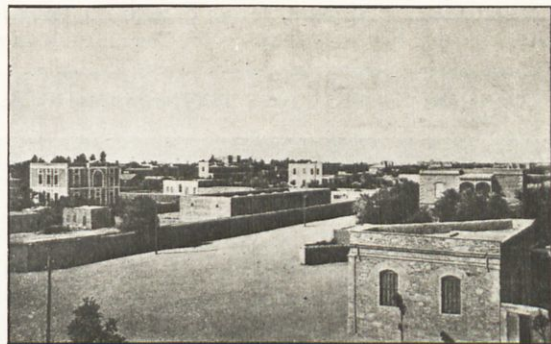
Πόλεις : **Χαρτούμ** πρωτεύουσα ὅλης τῆς χώρας μὲ 85.000 κ. παρὰ τὴν ἔνωσιν τοῦ Κυανοῦ καὶ Λευκοῦ Νεῖλου· εἶναι πόλις νεοτάτη μὲ μεγάλας ὁδοὺς καὶ εὐρείας λεωφόρους, αἱ ὁποῖαι τέμνονται εἰς ὀρθὰς γωνίας. Τὸ Χαρτούμ εἶναι ὁ σημαντικώτερος ἐμπορικὸς σταθμὸς τῆς χώρας καὶ κέντρον τῶν συγκοινωνιῶν αὐτῆς.

Κατὰ μήκος τοῦ ποταμοῦ ἐκτείνεται ὡραιότατη μακρὰ δενδροστοιχία. Ἡ πόλις εἶναι ἡλεκτροφωτιστος ἔχει ἡλεκτρικὰ τραμ καὶ μεγάλα ὕδραγωγεῖα. Εἰς τὸ Χαρτούμ ὑπάρχοντι πλείστα ὅσα Δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ ὠρεῖα κτίρια τῶν ὁποίων κυριώτερα εἶναι :

Τὸ ἀνάκτορον τοῦ Διοικητοῦ, τὰ Ὑπουργεῖα τὸ μέγαρον τῶν Δημοσίων Ἔργων, τὸ Πολιτικὸν Νοσοκομεῖον, τὸ Κολλέγιον Γόρδωνος, πρὸ τοῦ ὁποῖου εὐρίσκεται ὁ ἀν-

δριᾶς τοῦ Λόρδου Γόρδωνος καθημένον ἐπὶ καμήλου, τὸ Πολυτεχνεῖον, διάφορα Μουσουλμανικὰ τεμένη τὸ μέγαρον τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς κ. π. ἄ.

Ἡ Ἑλληνικὴ παροικία καὶ Κοινότης τοῦ Χαρτοῦμ εὐρίσκεται εἰς ἀνθηροτάτην κατάστασιν.

ΜΙΑ ΑΠΟΦΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥΜ

Ὀρντορμαν (40.000 κ.) ἐπὶ τῆς Δ. ὄχθης τοῦ Νεῖλου ὀλίγον βορειότερον τοῦ Χαρτοῦμ. Ἡ πόλις αὕτη κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν Μαχδιστῶν ἔγινε πρωτεύουσα τῆς χώρας καταστραφέντος ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν τοῦ Χαρτοῦμ, τὸ ὁποῖον ἀποκατέστη πάλιν μετὰ τὴν ἀνακατάληψιν. Εἰς τὸ Ὀρντορμαν ἐδόθη ἡ κρισιμωτέρα μάχη Ἀγγλοαιγυπτίων καὶ Μαχδιστῶν (2 Σεπτεμβρίου 1898) ἡ ὁποία ἐπέφερε καὶ τὴν τελικὴν κατασπολὴν τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης.

Ὀλίγον βορείως τοῦ Χαρτοῦμ ἐντὸς τοῦ Νεῖλου εὐρίσκεται ἡ κατὰφυτος καὶ εὐφορωτάτη νῆσος **Τούτγι** κατοι-

κουμένη υπό ιθαγενῶν γεωργῶν καὶ ἔχουσα ἀρχαῖον φρούριον.

Μουδιρία Φασόντζας. Αὕτη περιλαμβάνει τὸ Β. μέρος τῆς κοιλάδος τοῦ Α. Νείλου καὶ τῶν λεκανῶν τοῦ Σομπάτ κατοικεῖται δὲ ὑπὸ τῶν ἀπολιτίστων φυλῶν **Σελούκ, Ντέγκκ** καὶ **Νοῦερ.**

Πόλεις : **Φασόντζα**, νοτίως δὲ ταύτης ἡ **Τουφεκία** ἐπὶ τοῦ Α. Νείλου. **Νάσερ** ἐπὶ τοῦ Σομπάτ καὶ **Κάκκ** ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχτης τοῦ Α. Νείλου πρὸς τὸ Σενάρ.

Μουδιρία Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Μεγάλῃ πα-

ΠΑΛΑΙΟΝ ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥΜ

ράλιος Μουδιρία τοῦ Σουδάν ἡ ὁποία ἐκτείνεται κατὰ μήκος τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης μέχρις Ἐρυθραίας.

Πόλεις : **Πόρτ-Σουδάν**, εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἐρυθρᾶς. Πρωτεύουσα τῆς Μουδιρίας καὶ ὁ σπουδαιότερος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς χώρας συνδέεται διὰ μεγάλης

ἐμπορικῆς ὁδοῦ μὲ τὴν Μπερμπερίαν καὶ τὴν Κάσαλαν. Μὲ τὴν κατασκευὴν τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν **Χαρτοῦμ Πόρτ-Σουδάν** ὁ λιμὴν οὗτος λαμβάνει διαρκῶς μεγάλην ἀνάπτυξιν καὶ κίνησιν ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἐκτείνεται καὶ εἰς τὸ Σουάκιμ. Διὰ τοῦ Πόρτ-Σουδάν ἡ χώρα ἐπικοινωνεῖ θαλασσίως μὲ ἄλλας τῆς Ν. Ἀφρικῆς, Ἀσίας, Ἰνδιῶν, πολλὰ δὲ ἀτμόπλοια προσεγγίζουν εἰς τὸν λιμένα τοῦτον, εἰς τὸν ὁποῖον διεξάγεται μέγα ἐμπόριον ἀπὸ βαμβακερὰ ὑφάσματα, χρώματα, ἄλευρα, ξύλα, ζάχαριν γόμμαν πτερὰ κ. λ. π.

Εἰς τὸ Πόρτ-Σουδάν ὑπάρχει μικρὰ ἀλλ' εὐημεροῦσα Ἑλλήν. παροικία ὀργανωμένη εἰς Κοινότητα καὶ διατηροῦσα Δημοτ. σχολὴν καὶ ἐκκλησίαν.

Σουάκιμ, νοτίως τοῦ Πόρτ-Σουδάν παράλιος πόλις, ἡ ὁποία πρὸ τοῦ ἀνοίγματος τοῦ ἀνωτέρου λιμένος ἦτο πρωτεύουσα τῆς περιφερείας καὶ σπουδαῖον ἐμπορικὸν κέντρον.

Αἱ ἀκταὶ τῆς Ἐρυθρᾶς ἐκεῖ εἶναι κορῶνιογενεῖς καὶ βλέπει τις συχνὰ εἰς τὰς οἰκοδομὰς νὰ ἔχουν χρησιμοποιοιθῇ ἀπολιθωμένα κοράλλια.

Καὶ αἱ δύο αὗται πόλεις, συνδέονται ὥς εἴπομεν σιδηροδρομικῶς μὲ τὸ Χαρτοῦμ.

Μουδιρία Κάσζαζ. Ἐκτείνεται πρὸς Α. τοῦ Χαρτοῦμ κατὰ μήκος τοῦ Ἀτμάρρα.

Πόλεις : **Κάσζαζ**, πρωτεύουσα ἐπὶ τοῦ χειμάρρου Γκάς, τέρμα σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπορικὴν κίνησιν. Ἡ θέσις τῆς πόλεως παρὰ τὰ Ἀβη-συνιακά σύνερα εἶναι λίαν ὀχυρὰ καὶ στρατηγική. Ὅλη ἡ περιφέρεια αὐτῆς παράγει ἄφθονα δημητριακά.

Γκενζάρεφ Ν. Δ. τῆς Κάσαςας ἐν μέσῳ εὐφορωτά-

της πεδιάδος, καὶ **Γκαλαμπάτ** εἰς τὰ Ν. Α. τῆς Μουδιρίας παρὰ τὰ Ἀβησυν. σύνορα ἐπὶ τοῦ Ἀτμάρρα.

Μουδιρία Σενάρ. Κατέχει μεγάλην ἑκτασιν μεταξὺ τοῦ Κυανοῦ Νείλου καὶ τῶν παραποτάμων του.

Πόλεις : Πᾶσαι αἱ πόλεις τῆς Μουδιρίας ταύτης εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ Κυανοῦ Νείλου καὶ κατὰ μῆκος τῆς νοτίας πρὸς τὴν Ἀβησυνίαν ἐμπορικῆς ὁδοῦ· τὸ κλίμα των εἶναι ἀνθυγιεινὸν πρὸ πάντων κατὰ τὸ φθινόπωρον.

Πρωτεύουσα **Οὐάντ-Μέντανι** (25.000 κ.) εἶναι μία ἀπὸ τὰς πολυπληθεῖς καὶ ἀχμαιοτέρας Σουδανικὰς πόλεις. Εἰς αὐτὴν γίνεται δις τῆς ἐβδομάδος σπουδαία ἀγορὰ προβάτων, γόμματος, δημητριακῶν κ. λ. π. ἔχει δὲ καὶ ἀξιόλογον βιομηχανίαν ἥτοι βυρσοδεψεία, ἐργοστάσια σάπωνος καὶ ἐλαιομύλους.

Πρὸ πάντων ὅμως τὸ Οὐάντ-Μέντανι εἶναι ἡ κεντρικὴ ἀποθήκη τῶν γεωργικῶν προϊόντων τῆς Γκεζίρας. Ἀρκετοὶ Ἕλληνες ζοῦν καὶ ἐργάζονται εἰς τὴν πόλιν ταύτην διατηροῦντες μικρὰν ἀλλ' ἀχμαιοτάτην Ἑλληνικὴν Κοινότητα.

Σενάρ. Κέντρον ἐμπορικῶν ὁδῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς.

Ροζέζρ. Τὸ τέρμα διὰ τὴν ποταμοπλοΐαν ἐπὶ τοῦ Κυανοῦ Νείλου· πέραν ταύτης εἶναι ἀδύνατον εἰς τὰ πλοῖα νὰ ταξιδεύσουν.

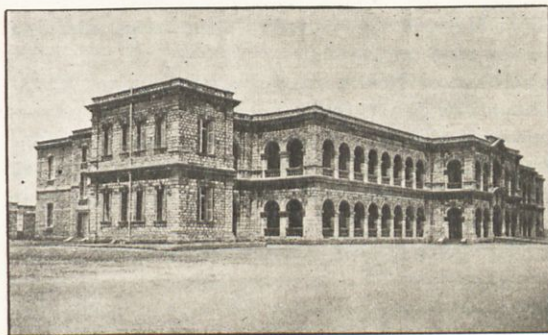
Νάροζ. Μέγα χωρίον ἀξιόλογον διὰ τὴν βιομηχανίαν ἐγχωρίων ὑφασμάτων.

Φαμάκκ. Εἰς τὰ σύνορα τῆς Διοικήσεως Μπένι-Σαγκούλ.

Μουδιρία Κορντοφάν. Μεγάλη Μουδιρία πρὸς Δ. τοῦ Λευκοῦ Νείλου.

Πόλεις : **Κορντοφάν**· ἰδρύνθη ὑπὸ τῶν Μαχδιστῶν καὶ ἀπέβη ἰσχυρότατον κέντρον αὐτῶν, ὑπετάγη δὲ τελευταῖον.

Ἐλ-Ὁμπέιντ, Πρωτεύουσα τῆς Μουδιρίας· εἶχε καταστροφὴν ὑπὸ τῶν στασιαστῶν, ἀλλ' ἤδη μὲ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ σιδηροδρόμου μέχρις αὐτῆς, ἀκμάζει καὶ ὁ πληθυσμός της αὐξάνει διαρκῶς· παρ' αὐτὴν διαστανροῦνται σπου-

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΝ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΧΑΡΤΟΥΜ

δαιοτάται μεγάλαι ἐμπορικαὶ ὁδοὶ πρὸς διάφορα κέντρα παραγωγῆς. Εἰς τὸ Ἐλ-Ὁμπέιντ ὑπάρχουν ἀρκετοὶ Ἕλληνες ἐμπορευόμενοι.

Ντοουέμ. Ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Λευκοῦ Νείλου πρὸς Ν. τοῦ Χαρτούμ. Εἶναι σπουδαῖον ἐμπορικὸν κέντρον διὰ τὴν γόμμαν, ἡ ὁποία μεταφέρεται ἐκεῖ πρὸς πόλιν ἐπὶ καμήλων ἢ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ τὰ μέρη τῆς

παραγωγῆς (ιδίως ἀπὸ τὸ Κορντοφάν). Καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην ὑπάρχουν ἀρκετὰ Ἑλληνικὰ καταστήματα.

Ἑλ-Γκεντζι πρὸς Ν. τοῦ Ντουέμ σπουδαῖον ἐπίσης κέντρον διὰ τὸ ἐμπόριον τῆς γόμματος.

Μπάρα, Καντζόρο, Ταγιόρα, Χούρσα καὶ **Κωστῆ** δευτερεύοντα χωρία, εἰς τὰ ὅποια διεξάγεται ἀξιόλογον ἐμπόριον προϊόντων τῆς Μουδιρίας ταύτης.

Μουδιρία Μπάχο-ἐλ-Γκαζζάλ. Ἀπέραντος ἔκτασις μεταξὺ τῶν ποταμῶν Μπάχο-ἐλ-Ἀραμπ, Μπάχο-ἐλ-Γκαζζάλ, Μπάχο-ἐλ Γκέμπελ καὶ Κόγκον· εἶναι ἡ μᾶλλον μακρυνὴ χώρα τοῦ Σουδάν.

Πόλεις : **Νέκλα** ἐπὶ τῆς ἀνατολ. ὁχθῆς τοῦ Μπάχο-ἐλ-Γκέμπελ εἰς τὰ νότια μέρη τοῦ Σουδάν παρὰ τὸ Γκοντοκόρον τῆς Οὐγάνδας. **Βάου** ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Γιούρα **Τόνζ, Ρούμπζ, Σάμπ-ἐλ-Μπόρο, Κενίσα** ἐπὶ τοῦ Μπάχο-ἐλ-Γκέμπελ καὶ **Ντέμ-Σουλεῖμλάν** (ἄλλοτε σπουδαῖον κέντρον δουλεμπορίας).

Ἡ περιφέρεια αὕτη λόγῳ τοῦ κλίματος καὶ τῶν δυ-

σκολιῶν τοῦ ἐδάφους τῆς, δὲν ἔχει ἐξερευνηθῇ τελείως· ὁ πληθυσμὸς τῆς ἀποτελεῖται καθ' ὅλοκληρίαν σχεδὸν ἀπὸ τὰς ἡμιαγρίας φυλάς, **Νέγγρων, Ντίγγα, Νοῦεο** καὶ **Νιζμ-Νιζμ.**

Οἱ Νέγροι πρὸ πάντων εἶναι πολυπληθέστατοι.

Χόφρατ-ἐλ-Ναῶς παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Μπάχο-ἐλ-Ἀραμπ. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ὑπάρχουν μεταλλεῖα χαλκοῦ.

Μουδιρία Νταρφούρο. Πρὸς Δ. τοῦ Κορντοφάν. Κυριώτεραι πόλεις αὐτῆς εἶναι τὸ **Ἑλ-Φάσερ** πρωτεύουσα, **Κεμκεμπία** παρὰ τὸ ὄρος Μάρα, **Καλλάα, Ταουῖσα** καὶ **Σάαα.**

Ἐκτὸς τῶν Μουδιριῶν ὑπάρχουν, ὡς εἵπομεν, καὶ αἱ Διοικήσεις τοῦ Σουδάν, διαμερίσματα ἀπομεμακρυνμένα μὲ ἐλαττωματικὴν συγκοινωνίαν· εἰς αὐτὰ εὐρίσκομεν χωρία ἢ μᾶλλον συνοικισμοὺς ἀπὸ καλύβας, εἰς τοὺς κυριωτέρους τῶν ὁποίων εἶναι ἐγκατεστημένοι καὶ οἱ στρατιωτικοὶ σταθμοὶ τῆς κατοχῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Α'. ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ἡ οἰκονομικὴ πρόοδος μιᾶς χώρας ἐξαρτᾶται ὡς γνωστὸν καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας αὐτῆς.

Ἡ Κυβέρνησις τοῦ Σουδάν διαρκῶς φροντίζει καὶ βελτιώνει τὰ ὑπάρχοντα μέσα συγκοινωνίας καὶ κατασκευάζει νέα τοιαῦτα.

Πρὸ τῆς κατοχῆς ὑπῆρχον ἐν Σουδάν ὁδοὶ μόνον καραβανίων, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ δύο κυριώτεραι ἦσαν ἡ συνδέουσα τὸ Νταρφουρ μὲ τὸ Ἀσσιοῦτ καὶ ἡ διήκουσα ἀπὸ τὴν Μπερμπερίαν εἰς τὸ Σουάκιμ. Ἐπὶ Μ. Ἀλῆ κατεσκευάσθη δίκτυον μεγάλων ὁδῶν πρὸς τὰ σπουδαιότερα παραγωγικὰ κέντρα, σιδηροδρόμοι δὲ γέφυραι κ. λ. π. κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν ὑπὸ τῶν Ἀγγλοαιγυπτιακῶν στρατευμάτων.

Εἰς τὸ Χαρτοῦμ συναντῶνται ἡ μεγάλῃ ἐμπορικῇ ὁδὸς ἀπὸ τὸ Ἐλ-Φάσερ μέσῳ τοῦ Ἐλ-Ομπεϊντ, ἡ ὁποία συνδέει τὴν πρωτεύουσιν μὲ τὸ Νταρφουρ καὶ τὸ Κορντοφάν, καὶ ἕτεραι δύο, αἱ ὁποῖαι συνδέουν αὐτὴν μὲ τὴν Ἐρυθρὰν, ἡ μία λήγουσα εἰς τὸ Πόρτ-Σουδάν καὶ ἡ ἄλλη εἰς τὸ Σουάκιμ διερχομένη ἀπὸ τὴν Κάσαιν.

Ἡ σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία ἐπεκτείνεται καὶ τελειοποιεῖται διαρκῶς καθὼς καὶ ἡ διὰ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν

διωρύγων, ἡ ποταμοπλοία ὅμως ἔχει νὰ παλαίσῃ μὲ πολλὰ ἐμπόδια καὶ δυσκολίας.

Οἱ ποταμοὶ λ. χ. Σομπάτ καὶ Ἀτμπάρας ὡς πολλὴν ὀρηκτικοὶ δὲν εἶναι πλωτοί.

Ὁ Κυανοῦς Νεῖλος εἶναι πλωτὸς μόνον κατὰ τὸν ὑψόμενον του (Ἰούλιον-Δεκέμβριον), ὁ Μπάχρ-ἐλ-Γαζάλ πάλιν εἰς μικρὰν ἑκτασιν, ὁ δὲ Μπάχρ-ἐλ-Γκέμπελ μόνον μέχρι τῶν μεγάλων λιμνῶν. Ὁ Νεῖλος πέραν τοῦ Χαρτοῦμ ἂν καὶ πλωτὸς καθ' ὅλον τὸ ἔτος παρουσιάζει τὴν δυσκολίαν τῶν καταρρακτῶν.

Μ' ὅλα ταῦτα καὶ ἡ διὰ τῶν ποταμῶν καὶ τῶν διωρύγων συγκοινωνία διαρκῶς βελτιώνεται, ἡ Κυβέρνησις δὲ διαθέτει σήμερον περὶ τὰ 500 πλοῖα ἰδικά της, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 50 εἶναι ἀτμόπλοια εἰδικῆς κατασκευῆς (νταχαμπίες).

Τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον τῆς χώρας ἔχει ἑκτασιν σήμερον περὶ τὰς 3.500 χ. μ. αἱ σπουδαιότεραι δὲ γραμμαι αὐτοῦ εἶναι : Ἡ ἀπὸ Β. πρὸς νότον γραμμὴ **Οὐάντι-Χάλεφ-Χαρτοῦμ** μὲ μικρὰς διακλαδώσεις πρὸς δυσμὰς καὶ ἀνατολὰς.

Αὕτη κατεσκευάσθη μέχρι Χαρτοῦμ κατὰ τὰ ἔτη 1896-1898, ἐσυνεχίσθη δὲ μέχρι Σενάρ ἐπὶ τοῦ Κυανοῦ Νεῖλου ἀργότερον, καὶ ὑπάρχει σχέδιον ἐπεκτάσεως αὐτῆς μέχρις Ἀβησινίας.

Ἡ σπουδαιότερα διακλάδωσις τῆς γραμμῆς ταύτης εἶναι ἡ πρὸς τὴν Ἑρυθρὰν θάλασσαν, ἐκκινουσα ἀπὸ τὴν πόλιν Ἀτμπάραν παρὰ τὴν διασταυρώσιν Νείλου-Ἀτμπάρα καὶ λήγουσα εἰς τὸν νέον μεγάλον λιμένα Πόρτ-Σουδάν φθάνουσα δὲ καὶ εἰς τὸ Σουάκιμ.

Ἡ σπουδαιότης τῆς γραμμῆς ταύτης εἶναι μεγίστη διότι θέτει εἰς ἄμεσον ἐπικοινωνίαν τὸ Κεντρικὸν Σουδάν μὲ τὸν ἔξω κόσμον. Τελευταίως κατεσκευάσθη νέα διακλάδωσις αὐτῆς ἀπὸ τὸ χωρίον Χάγια μέχρι Κάσαλας. Ἀπὸ τὸ Οὐάντι Χάφα διακλάδωσις τῆς κυρίας γραμμῆς φθάνει εἰς τὴν πόλιν Κέρμαν. Ἐτέρα δὲ ἀπὸ τὸ Ἀμποῦ Χάμεντ ἔχουσα μῆκος 300 χ. μ. ἀκολουθεῖ τὴν δεξιὰν ὁχθὴν τοῦ Νείλου καὶ φθάνει εἰς τὴν Μερὸην.

Ἄλλη δὲ τέλος προχωρεῖ εἰς τὸ κέντρον τῆς χώρας ἀπὸ τὸ Σενάρ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Κορντοφάν Ἑλ-Ὀμπέιντ.

Ἦδη ἔξακολουθεῖ ἡ κατασκευὴ καὶ νέας γραμμῆς πρὸς τὸ Ἑλ-Φάσερ τὴν πρωτεύουσαν δηλ. τοῦ Νταρφοῦ.

Ταχυδρομεῖα. Ἡ ταχυδρομικὴ συγκοινωνία εἰς τὸ Σουδάν εἶναι ἀρκετὰ καλὴ καὶ διαρκῶς βελτιώνεται.

Μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Σουδάν, μέσῳ Καίρου-Οὐάντι-Χάφα, ὑπάρχει ταχυδρομεῖον τακτικὰ δις τῆς ἑβδομάδος, κατὰ δεκαπενθήμερον δὲ μεταξὺ Πόρτ-Σουδάν καὶ Σουέζ, Πόρτ-Σουδάν-Ἰνδιῶν, Ἀυστραλίας, Εὐρώπης.

Τηλεγράφοι. Τὸ τηλεγραφικὸν δίκτυον ἐπεκτείνεται συνεχῶς θέτει εἰς ἐπικοινωνίαν ὅλα τὰ σπουδαῖα κέντρα παραγωγῆς καὶ ἐξυπηρετεῖ μεγάλως τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς χώρας. Ἐκτὸς τῆς τηλεγραφικῆς γραμμῆς Χαροῦμ-Οὐάντι-Χάφας-Ἀσσουάν-Καίρου, καὶ τοῦ καλωδίου Πόρτ-Σουδάν-Σουέζ, ὑπάρχουν καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν με-

ταξὺ διαφόρων πόλεων, ἀρκεταὶ γραμμαὶ τῶν ὁποίων κέντρα εἶναι τὸ Χαροῦμ καὶ ἡ Χαλφάγια.

Β'. ΕΜΠΟΡΙΟΝ

Ὡς εἶναι φυσικόν, μὲ τὴν διαρκὴ ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς, τῶν ἀρδευτικῶν ἔργων καὶ τῆς συγκοινωνίας, προοδεύει καὶ ἡ ἐμπορικὴ κίνησις τῆς χώρας.

Πρὸ 50 ἀκόμη ἐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς ἐξεγέρσεως τοῦ Μάχδη, τὸ κυριώτερον ἐμπορικὸν εἶδος εἰς τὸ Σουδάν ἦσαν οἱ δούλοι.

Τὸ ἐμπόριον τοῦτο ἀπηγορεύθη εὐθὺς μὲ τὴν ἀνάκτησιν τῆς χώρας.

Σήμερον τὸ Σουδάν ἔχει ἀξιόλογον ἐμπορικὴν κίνησιν, ἡ ὁποία ἁματωδῶς ἀναπτύσσεται.

Ἐξαγωγικὸν Ἐμπόριον

Τὰ κυριώτερα προϊόντα ἐξαγωγῆς εἶναι: ἡ γόμμα (ἀξίας 200.000 λ. Αἰγ.) περὰ στρουθοκαμήλου, ἐλεφαντοστοῦν, χοιρμάδες, σησάμι, σουδάνια, ἀραβόσιτος, βάμβαι, βαμβακόσπορος, ἔφα πρόβατα δηλ. καὶ βόες, δέρματα, ὀλίγα εἶδη ὀρυκτῶν κ. ἄ. Οἱ κυριώτεροι ἀγορασταὶ τῶν προϊόντων τούτων εἶναι ἡ Αἴγυπτος, ἡ Ἀγγλία, ἡ Γερμανία, καὶ ἡ Ἰταλία.

Εἰσαγωγικὸν Ἐμπόριον

Βιομηχανικὰ ἰδίως προϊόντα εἰσάγονται εἰς τὸ Σουδάν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, Γαλλίαν, Ἰταλίαν, Γερμανίαν καὶ ἄλλας χώρας μηχαναὶ δηλ. ἐργαλεῖα, σκευή, ὑφάσματα,

δέρματα κατεργασμένα, καρφιά, γυαλικά, μαχαιροπήρουνα, μυρωδιές· επίσης καπνός, τσάι, ζάχαρις, καφές, σάπων, αλευρα, κονσέρβαι, ποτά, φαρμακευτικά είδη, ζυμαρικά, χάρτης, όρουζα, άνθρακες, έλαια, χρώματα, βιβλία κ. λ. π.

Τό έξωτερικόν έμπορίον τής χώρας λαμβάνει κατά τὰ τελευταία έτη μεγάλην ώθησιν, ή καλλιέργεια έπεκτείνεται εις μεγίστην κλίμακα γίνονται δέ προσπάθειαι και διά βιομηχανικάς έγκαταστάσεις.

Τό Σουδάν διεξάγει σπουδαίον έμπορίον και με τās γειτονικάς πρὸς αὐτό χώρας, Ἀβυσινίαν, Οὐγάνδαν, και Γαλλικόν Κόγκον.

Τελωνειακὸν δασμὸς

Τὰ έμπορεύματα, τὰ όποια εισάγονται εκ τοῦ έξωτερικοῦ πληρώνουν τελωνειακὸν δασμὸν 8% ἐπὶ τῆς αξίας των, τὰ ποτὰ όμως πληρώνουν περισσότερον· τὰ δὲ Αἰγυπτιακά προϊόντα εισάγονται ἀτελῶς.

Τὰ εξαγόμενα έμπορεύματα πληρώνουν δασμὸν 1% ἐπὶ τῆς αξίας των, ιδιαίτερον όμως φόρον (Βασιλικὸν) πληρώνουν τὸ έλεφαντοστοῦν ή γόμμα και τὰ περὰ (ἀπὸ 10-20%).

Τὰ εκ ξένων χωρῶν έμπορεύματα εισαγόμενα μέσφ Αἰγύπτου δέν πληρώνουν φόρον καθ' όσον οὗτος πληρῶνεται εις τὰ Αἰγυπτιακά τελωνεῖα.

Ἔσοδα καὶ δαπάναι τῆς χώρας.

Τὰ έσοδα τῆς χώρας προέρχονται ἀπὸ τοὺς παντοειδεῖς φόρους: α'. ἔγγειον φόρον ήτοι φόρον τῶν γαιῶν (σπουδαιότερον πάντων)· β'. φόρον τῶν φοινικοδένδρων (έκαστον δένδρον φορολογεῖται με 2 1/2 Γ. Δ. κατ' έτος).

γ'. φόρον τῶν διαφόρων γεωργικῶν κ. λ. π. προϊόντων και φόρον ἐπὶ τῶν κτηνῶν. δ'. φόρον διά τὴν εκδοσιν ἀδείας πρὸς πώλησιν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν καθὼς και διά τὴν ἀδειαν κυνηγίου ἀπὸ 1—30 Λ. Αἰγ. ε'. ἀπὸ τās εισπράξεις τῶν τελωνείων, τῶν σιδηροδρόμων κ. λ. π.

Δαπάναι. Ἐκ τῶν εισπράξεων τούτων μεγάλα ποσὰ διατίθενται διά τὴν διοίκησιν τῆς χώρας, τὰ ἀρδεντικά έργα, τὰ ταχυδρομεῖα, τὴν ὁδοποιίαν, τοὺς σιδηροδρόμους, τηλεγράφους, τὴν εκπαίδευσιν, τὴν συντήρησιν τοῦ στρατοῦ, διά τὰ νοσοκομεῖα κ. λ. π.

Μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Σουδάν παρουσίαζε μέγα ἔλλειμμα, τὰ έξοδα δηλ. ήσαν πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ τὰ έσοδα.

Ἡδη όμως ή οικονομική ἀνάπτυξις βαίνει ἀλματωδῶς, ή εξαγωγή ἔχει τετραπλασιασθῇ ἀπὸ τοῦ 1911 και τὸ οἰκονομικὸν μέλλον τοῦ Σουδάν προοιωνίζεται λαμπρόν.

Νομίσματα. Εἰς τὸ Σουδάν κυκλοφοροῦν Αἰγυπτιακά νομίσματα και Ἀγγλικά, εις ἀπομεμακρυσμένα όμως μέρη, όπου οἱ ἄνθρωποι δέν εἶναι ἀκόμη ἀνεπτυγμένοι, αἱ συναλλαγαι διεξάγονται δι' ἀνταλλαγῆς δίδουν λ. χ. οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν εκείνων τεμάχια έλεφαντοστοῦ ή δέρματα και λαμβάνουν ὑφάσματα, κρεβάτια, εργαλεῖα γεωργικά κ. τ. τ.

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΗ ΣΥΝΤΑΞΙΣ

Ἡ πολιτειακή σύνταξις τοῦ Σουδάν εκανονίσθη εις τās γενικάς γραμμάς τῆς, κατὰ τὴν Ἀγγλοαιγυπτιακὴν συμφωνίαν τοῦ 1899. Ἡ χώρα κατέχεται ὑπὸ τῶν δύο Δυνάμεων ἀπὸ κοινού. Ὁ Γενικὸς Διοικητῆς αὐτῆς ὑπο-

δεικνύεται υπό της Ἀγγλίας καὶ διορίζεται υπό τοῦ Βασιλέως τῆς Αἰγύπτου,

Οὗτος ἔχει περὶ αὐτὸν ὀκταμελὲς Συμβούλιον τὸ ὁποῖον ἐπιβλέπει τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων καὶ φροντίζει διὰ τὸν προϋπολογισμόν. Ὁ σημερινὸς Γεν. Διοικητὴς ὀνομάζεται G. Archer.

Ἐκτὸς τοῦ Συμβουλίου ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι Γενικαὶ Ὑπηρεσίαι ἀνάλογοι πρὸς τὰ ὑπουργεῖα, (Γεωργίας, Δικαιοσύνης, Ἐκπαιδεύσεως, Οἰκονομικῶν, Ταχυδρομείων καὶ Τηλεγράφων, Δημοσίων Ἔργων κ. λ. π. καὶ ἄλλαι πάλιν, τῶν ὁποίων ἡ ἰδρυσις ἐπεβλήθη ἀπὸ τὰς ἐδικαῖς τοπικὰς συνθήκας.

Τοιαῦτα λ. χ. εἶναι ἡ ἐκδίδουσα ἀδείας κυνηγίου καὶ ἀπαγορεύουσα τὴν θήραν ὠρισμένων σπανίων ἢ χρησιμωτάτων ζώων καὶ πτηνῶν, ἡ ὑπηρεσία τῶν ἀρδεύσεων, ἡ σπουδαιότατη πασῶν, ἡ τῆς ναυτιλίας, καὶ ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία.

Εἰς τὰς Μουδιρίας ἐδρενεῖ Νομαρχιακὸν Συμβούλιον ἀποτελούμενον ἀπὸ τὸν Μουδρὸν Ἀγγλόν, καὶ τρεῖς ἐπιθεωρητάς. Εἰς τὰς θέσεις τῶν ἐπιθεωρητῶν καὶ ἀξιωματικῶν τῆς ἀστυνομίας διορίζονται Αἰγύπτιοι καὶ Σουδανοί.

Τὸ Σουδάν ἀπὸ τῆς ἀνακαταλήψεώς του κατέχεται καὶ διοικεῖται στρατιωτικῶς. Διομολογήσεις καὶ Μικτὰ Δικαστήρια δὲν ὑφίστανται ἐκεῖ ὥς εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Μέχρι τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1924 ἡ στρατιωτικὴ κατοχὴ ἦτο κοινὴ ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν καὶ τῶν Αἰγυπτίων, μετὰ τὴν δολοφονίαν ὅμως τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ τοῦ Σουδάν ἐν Καῖρῳ Στάκ Πασᾶ τὰ Αἰγυπτιακὰ στρατεύματα ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τὴν χώραν.

Δικαιοσύνη. Τὸ Σουδάν ἔχει ἰδίους νόμους, οἱ ὅποιοι ἐκδίδονται ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ καὶ τοῦ Συμβουλίου του.

Κοινὰ Δικαστήρια ὑπάρχουν εἰς ἐκάστην Μουδιρίαν. Ἐκτὸς ὅμως τούτων λειτουργοῦν ὅπως καὶ ἐν Αἰγύπτῳ τὰ Ἱεροδικαστήρια (Μαχκάμα Σερία) διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἱεροῦ νόμου. Τὰ δικαστήρια ταῦτα προεδρεῖνται ὑπὸ τῶν Καδῆδων.

Ἐκπαίδευσις. Εἰς τὸ Σουδάν ἡ ἐκπαίδευσις δὲν εἶναι πολὺν διαδεδομένη· ὑπάρχουν ὅμως καὶ διαρκῶς ἰδρύονται πολλὰ στοιχειώδη σχολεῖα (Κούταμπ), εἰς τὰ ὁποῖα διδάσκονται κυρίως ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ γραφή.

Ἀρχετὰ Δημοτικὰ σχολεῖα λειτουργοῦν εἰς τὸ Χαροτόμ, Ὁμντουρμαν, Μπερμπερίαν, Ντόγκολαν καὶ ἄλλας μεγάλας πόλεις· εἰς ταῦτα διδάσκονται τὰ ἐγκύκλια μαθήματα. Εἰς τὸ Χαροτόμ ὑπάρχει ἀξιόλογον Διδασκαλεῖον τῶν ἰθαγενῶν, Ἑπαγγελματικὴ σχολὴ εἰς τὴν ὁποίαν διδάσκονται αἱ πρακτικαὶ τέχναι (οἰκοδομικὴ, πλαστικὴ, ξυλουργία, σιδηρουργικὴ κ. λ. π.) καὶ τὸ ἱστορικὸν Κολλέγιον τοῦ Γόρδωνος.

“ ΝΕΑ ΖΩΗ ”

14, ΟΔΟΣ NEBI DANIAL 14 — ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

Προδευτεῖς ἐκδόσεις μας:

“ Παῦλος Μελάς,,

“ Λεύκωμα τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Σουδᾶν

Ἑλληνισμοῦ,,

“ Ἐπίτομος Ἱστορία τῆς Αἰγύπτου,,

Τὸ κατάστημά μας ἔχει εἰδικότητα εἰς τὸν καταρτισμὸν
Βιβλιοθηκῶν καὶ εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν σχολείων.

Συλλογὴ τῶν πολυτιμωτέρων καὶ σπανιωτέρων συγ-
γραμμάτων.

Παιδαγωγικὴ καὶ Παιδικὴ Βιβλιοθήκη.

Ἑποπτικοὶ πίνακες καὶ εἰκόνες διὰ τὴν διδασκαλίαν
ὅλων τῶν μαθημάτων, σχολικὰ ὄργανα κ.λ.π.

Ἡ Γεωγραφία καὶ Ἱστορία Αἰγύπτου καὶ Σουδᾶν τιμᾶται Γρ. Δ. 15 ἐτυπώθη δὲ εἰς τὰ Καταστήματα ΚΑΣΙΜΑΤΗ & ΙΩΝΑ.

Οἱ περιεχόμενοι ἑγχρωμοὶ γεωγραφικοὶ χάρται κατασκευάσθησαν εἰς τὸ χρωμολιθογραφεῖον ἢ « Ἀγκυρα »
τοῦ κ. Δ. ΒΑΦΕΪΑΔΟΥ ὁδὸς 1ου Χεδίβου ἀριθ. 60.